

د کتاب پېژندنه:

د کتاب نوم:	امر بالمعروف
ليکواله:	سارا چيس
ژباړن:	غلام ولي نوري
خپرندوی:	په خپله ژباړن
کمپوز:	فضل الباري بريالی
ډيزاين:	صالح محمد صالح
د پښتې ډيزاين:	د وينس ملکري فرهنگي ټولني
کمپيوټرچاري:	0093(0)700318493
کمپيوټرڅانگه_کندهار	aracozia@yahoo.com
د گرځنده تليفون شمېره:	
برېښنالیک:	

<http://www.ketabtoon.net>

ډالی

د گران هیواد رښتیني بچي وتلي محقق، لیکوال،
ژباړن، شاعر او ژورنالیست (عبدالباري جهاني) ته،
چې خپل ژوند يې د خوار کی پښتو د چوپړ په لار
کې وقف کړی دی!

Ketabton.com

(سرزه)

د نورو څو زموږ وروڼو

يو بل (شعور)

((د مېراني جزا)) د يوې امريکايي ژورناليسټې سارا چيس يادښتونه دي چې له انگرېزي څخه ځوان ليکوال (غلام ولي نوري) پښتو ته را اړولي دي.

دغه يادښتونه تر کتابي بڼې وړاندې زياته برخه په ويسا ورځپاڼه کې پرلپسې خپاره شول چې ډېر مينه وال او لوستونکي يې درلودل ، ماته به زياتره وختونه چې له کوم ځايه د ورځپاڼې د نه رسېدو کيلې راتلې يو لامل به يې همدغه ښود چې د ((مېراني جزا)) لړۍ ترې پاتې شوې ده ، زياترو دوستانو به د پاتې گڼو د ور رسولو هيله هم کوله .

بايد ووايم چې د پښتو متل په مصداق د خان لور په نامه ودېږي ، زموږ په ټولنه کې دا له پخوا نه دود دی چې د خپلو دردونو کيسې د نورو پر خولو مژه راکوي .

سره له دې چې دا نور ښايي زموږ د درد ، خوښۍ ، ښادۍ ، غم او انېگرونو په اړه تر خپلو ډېر لږ خبر وي ، خو د نورو له خولې موږ ته د خپلو اتلوليو ، حماسو ، دردونو او ماتمونو داستانونه ښه رالکېږي ، د ساراچيس دغه يادښتونه هم همدغسې بوله . له بله پلوه دې ته اړتيا هم ده چې موږ پر دې ښه خبر شو چې نور زموږ د ټولنې له رازو څومره خبر دي او موږ ته په کوم نظر گوري ، زموږ په منځ کې تېرو پېښو ته له کومو سترگيو گوري؟!

په ويسا کې د سارا چيس د يادښتونو د خپرېدو پر مهال د ډېرو ستاينو تر څنګ څه نيوکې هم کېدلې ، د ساري په توګه زما يوه انډيوال چې د يوه ولايت والي دی راته ويل چې دا خو د ملي مصلحت خلاف ليکنې دي ولې يې چاپوئ؟

همدغسې د ننگرهار والي شيرزي هم چېرته داسې کيله کړې وه چې اوس په ما پسې ويسا ورځپاڼې را اخيستې ده!!

زه بايد دا وضاحت وکړم چې نه د ويسا د چلوونکي او مسوول مدير په توګه زما دا موخه وه چې په شيرزي پسې راواخلم او نه د دې اثر د ژباړن ښاغلي نوري. زه په ژوند کې له ښاغلي شيرزي سره چېرته مخامخ شوی نه يم ، خو د کندهار او ننگرهار په ودانۍ او بيارغونه کې يې هڅې ستايم ، په دې تور فسادي دوران کې دا هم غنيمت بولم ، البته دی زما ايډيال هم نه دی ، خو د ((مېراني جزا)) او دې ته د ورته هغو آثارو ژباړه او خپراوي زه خپلې ټولنې ته ستره اړتيا بولم چې بهرني ژورنالستان او ليکوالان يې زموږ د هېواد په اړه ليکي ، په دې آثارو کې به حقايق څومره وي

او خومره به نور اهداف او موخې لري دا بېله خبره ده ، خو افغان ولس بايد پر دې خبر وي چې دا بهرنيان چې نن زموږ د چارواکيو او مسوولينو شاوخوا ته گرځي ، دوی زموږ د ټولني ، ژوندانه او بېلابېلو پېښو په باب څه انگېرنې او نظريات لري ، څه قضاوت کوي او زموږ د ولس په منځ کې پېښو ته له کومو زاويو گوري ؟

د ساراچيس د يادښتونو په ژباړه ښاغلي نوري لوی خدمت سرته ورساوه ، که ښاغلی شيرزي او يا نور څوک د دې اثر له منځپانگې سره موافق نه وي همدغه يې وخت دی چې حقايق رالوخ کړي ، خو که همدغسې چوپ پاتې شي ، سبا ته به زموږ ولس همدغه يادښتونه د حقايقو په توگه مني .

دغه کتاب په داسې اسلوب ليکل شوی چې نن په لويديزو ټولنو کې ډېر عام او مقبول دی ، ښاغلي نوري تر ډېره حده په خوره او پسته ژبه پښتو ته را اړولی چې د ژبې له روانۍ سره د مفاهيمو ښه حق ادا شوی دی ، زه يې ژباړن ته اوږد عمر او د لاسو خدمتونو دعا کوم او درانه لوستونکي د ((مېراني جزا)) ښکلي اثر لوستلو ته رابولم چې پېښې له کيسه يز او داستاني انداز سره پسې غزېږي او لوستونکي له ځانه سره کشوي .

په درنښت

محمد زبير شفيقي

د لړم ۲۷ مه ۱۳۸۶ لمریز کال

د پروان مېنې دوهمه برخه

د ويسا ورځپاڼې دفتر

د ژباړن خبري

د ۲۰۰۶م کال په اکتوبر مياشت کې د امريکا په متحده ايالاتو کې يو ناندريز کتاب (The Punishment of Virtue امر بالمعروف) په نوم خپور شو، چې د ډېرو رسنيو او سياسي کړيو پام يې ځان ته اړولی دی. سارا چېس يوه امريکايي وتلي ژورناليسته ده، چې له نيشنل پبليک راديو (National Public Radio) سره يې د ۱۹۹۷-۲۰۰۲م کال پورې په بالکان، الجريا، کوسوو او افغانستان کې د خبريالي په توگه دنده تر سره کړې ده. نوموړي افغانستان ته د (اين.پي.آر) له خوا هغه وخت راغله چې د طالبانو واکمني يوازي د دوی تر مرکز يعني کندهار پورې محدوده پاته وه.

له دې هيواد او خلکو سره د دې اشنايي، ميني او د امريکا د متحده ايالاتو اشغال نوموړې دې ته وهڅوله تر څو په افغانستان کې له دغه روانې ډرامې څخه پرده پورته کړي او دغه ټوټه ټوټه هيواد د يوې ژورناليستي او مرستندويي په توگه سره يو موټی کړي، خو کله چې يې د ۲۰۰۲م کال په وروستيو کې (اين.پي.آر) راديو پرېښوده بيا يې هم افغانستان هېر نه کړ. تر دې وروسته يې له يوې غيردولتي ټولني (ACS) Afghan for Civil Society افغانان د مدني ټولني لپاره) سره کار پيل کړ، چې د ولسمشر کرزي د مشر ورور قيوم کرزي له خوا بسپنه ورکول کېده. په دې ټولنه کې يې دنده مخورو قومي مشرانو او حکومتي چارواکو ته د پام وړ ټکي ور په گوته کول و.

سارا د ولسمشر کرزي د کورنۍ په گډون د طالبانو په مرکز کندهار کې د ډېرو قومي مشرانو، امريکايي اردو، ډيپلوماټانو او افغان حکومت کې له لور پورېو کسانو سره خورا نژدې پاته شوې ده. همدا لامل دی چې نوموړې په افغانستان کې له هغو خورا ډېرو پټو او زړه بوږنوونکو رازونو څخه خبره او عيني شاهدې ده، چې عام ولس ترې ډېر لږ خبر دی.

د يو افغان په کور کې د ژوند تېرولو وروسته يې افغان کلتور او سياست زده کړ او خورا ډېر وخت يې د افغانستان د (افسانوي) تاريخ پر څېړنه تېر کړی دی، چې په څه ډول به غيورو افغانانو په تشو لاسونو له بهرنيو يرغلگرو سره مقاومت کاوه.

آغلې سارا روانه پښتو وايي د کندهاريو نارينه وو جامې او صدرې اغوندي او پټو پر اوږو کوي، چې له همدې کبله يې له ځايي اوسېدونکو سره توپير نه کېږي.

همدا اثر (امر بالمعروف او نهی عن المنکر) په خورا حساس وخت کې رامنځته شوی دی، چې پکې آغلې سارا چېس په افغانستان کې د امريکا پر غلطي تگلاري، توپکسالاری، د پاکستان پر مداخلې، اداري فساد، قبایلي مشرانو تر منځ اختلافونو او نورو هغو شيانو رڼېږي، چې څنگه هغه پخواني ځواکمن قبایلي مشران چې د طالبانو له لوري له واکه گوښه کړل شوي وو بېرته واک ته ورسېدل او پر افغان مظلوم او بېچاره ولس د وژونکي تندر په څېر را نازل شول.

بايد وويل شي چې په دغه لوي او بې شرمانه جرم کي خپله د امريکا پوځ او نور چارواکي هم شامل دي.

ليکواله په دغه اثر کي له افغانانو سره خپله بې کچي مينه نښي ، چې د احساساتو بې بايد درناوي وشي. دې آغلې په افغانستان کي د خپل ژوند په دوران کي زما له انده کله_کله افغانانو او په ځانگړې توگه کندهاريانو ته د کتبي پر ځاي زيان هم رسولي دي ، چې له همدې کبله ويلاي شو چې ليکواله په کندهار کي د ځينو خاصو کړيو او يا کسانو په انحصار کي پاته شوې ده . کتاب داستاني شکل لري چې مثبت رول لوبوونکي يې ملي څېره محمد اکرم خاکرېزوال ، نامتو مجاهد ملا نقيب اخند او احمد ولي کرزي دي . منفي رول يې د درانه والي صاحب شېرزي پر غاړه اچولی دی . دا په کندهار کي د (آی.سي.آر.سي) د کارکوونکي (ريکارډو) د وژل کېدو له کبله شېرزي ته دومره په غوسه ده ، چې که يې سړي ويني ورکړي څاڅکي به يې هم مخکي ته پرېږدي . نوموړې ښاغلي شېرزي پاکستان ته په جاسوسي کولو هم تورنوي او ملامتوي يې ، چې ولي يې په ولايت کي د علماوو د شورا مشر مولوي صاحب فياض او ملي څېره خاکرېزوال ووژل شول . په همدې اړه يې په متحده ايالاتو کي په څو_څو واړه لور پوريو کسانو او غونډو ته ويناوي هم کړي دي .

خو حال دا چې د اوسني والي (ښاغلي اسدالله خالد) په دوران کي تر پينځوس زيات کاناډايي او څلور امريکايي سرتېري وژل شوي او په سلگونو ځانمرگه بريدونه تر سره شوي دي ، څو ولسوالۍ د طالبانو لاس ته ولوېدې ، د کمينونو ، ملي پوليسو ، ملي پوځ ، ملکي وگړيو ، ديني عالمانو او قومي مشرانو مرگ_ژوبله ، ورانۍ رامنځته کوونکو راکتونو او نورو داسي وړانکارو فعاليتونو شمېر خو لا تر اوسه چا ته نه دی معلوم! مگر موږ تر اوسه د دې کومه مقاله يا مرکه د دغه والي پر ضد نه ليدلې ، نه لوستلې او نه هم اورېدلې ده .

له والي صاحب شېرزي سره د دې شخصي دښمني تر دې حده رسېدلې ده ، چې ټولي پولې يې ماتې کړي دي . حتی د ملي څېرې حاجي لطيف شېرزي د شخصيت سپکاوی يې هم کړی دی . په داسې حال کي چې د افغانستان د اساسي قانون له مخي بايد د ټولو ملي څېرو درناوي وشي ، چې له همدې کبله که افغانان وغواړي ليکواله د محاکمې مېز ته هم راکشولاي شي ، تر څو د دغه جرم له کبله له ټول افغان ولس څخه بخښنه په وغواړي .

ليکواله بېله دي چې کوم ثبوت وړاندي کړي پر ښاغلي شېرزي تور لگوي چې په کندهار کي يې بيا رغونه نه ده کړې او که يې کړې هم ده نو يوازې يې تر خپلو قوميانو پوري محدوده ساتلې ده . زه واييم هر يو دي غښتلی شي د خپلو قوميانو په سيمه کي دي د بيا رغوني چاري تر سره کړي ، په کندهار کي د ده په شان نور لوي قوماندانان هم شته خو هغوي نه خپلو قوميانو او نه هم عام ولس ته د بيا رغوني په اړخ کي کوم پام وړ کار تر سره کړی دی . د دې خبري د رد لپاره بايد ووايو چې د کندهار ښار ټول سړکونه قبر کول ، د کندهار پوهنتون ودانۍ ، د عالي دارالمعلمين ودانۍ ، د کندهار د ټولو ليسو ودانۍ ، بابا صاحب زيارت ، شاه آغا زيارت ، ميا ه نور محمد صاحب زيارت ، آخند صاحب زيارت ، شېر سُرخ زيارت ، ذاکر شريف زيارت ، حاجي لطيف

شېرزي زيارت او پارک ، غازي پارک ، باغ پل پارک ، اوکاتا دوه لارې ، د کندهار د جشن سيمه ، د کندهار په ورزشي لوبغالي کي د سپورت آمريت ودانې ، منډيکک مانې ، نارنج مانې ، د کندهار ولايت مقام ودانې. بيا رغونه او د داسي نورو زياتو عام المنفعه تاسيساتو بيارغونه چي هره پروژه ميليونه ډالره ارزښت لري ، آيا دغه ټول کارونه يې د بيارغونې پر کارونو نه حسابېږي او که يې دا هر څه خپلو قوميانو ته تر سره کړي دي .

حال دا چي ولسمشر کرزي شېرزي ته د بيارغونې بيلدويزر وايي ، چي ليکواله يې په خپل دغه اثر کي هم يادونه کوي . اوس خو شېرزي صاحب په جلال آباد کي دی ، هلته خو به يې کوم همقومي نه وي چي هغه نسبتاً وران ښار يې له کبله اوس د سيلانيانو په مرکز گرځولي دي . په داسي حال کي چي تر د ده وړاندي په جلال آباد کي بل والي هم موجود و ، چي په دې اړخ کي يې هېڅ پام وړ گامونه نه دي اوچت کړي او همدارنگه په کندهار کي چي د ښاغلي شېرزي د وخت کومي پروژې رواني وې ، هغه د ده له تگ سره سمدستي ودرېدې ، چي په داسي حال کي به نو د نورو پرمختيايي پروژو د پيل څه هيله وشي؟!

مور افغانان د تاريخ په اوږدو کي دا تجربه لرو ، چي هر کله د کار سرې راپکښي پيدا شوي دي په مختلفو نومونو مو ټکولي دي . مور خپل اتلان پېژنو او په دې اړه د بهرنيانو مهربانيو او لارښوونو ته کومه اړتيا نه لرو .

لکه چي وايي د نعمت قدر تر زوال وروسته معلومېږي ، خو کله چي شېرزي صاحب په کندهار کي و هېچا ته يې قدر نه معلومېده خو اوس هر څوک پوهېږي ، چي څنگه سرې يې له لاسه ورکړې دي ، خو بيا هم ډېر خوښ يو چي هغه زموږ د گران هيواد د يو بل کونج په ودانولو بوخت دی .

دغه اثر ټول تال ۳۶۳ پاڼي او ۳۴ څپرکي لري ، چي په دغو څپرکو کي يې څلور زموږ د هيواد تاريخ ته ځانگړي شوي دي . هغوي مو ځکه ونه ژباړل چي مور د خپل تاريخ په اړه په خپل قلم خورا ډېر کتابونه لرو ، خو يو شی _ چي بايد وويل شي _ هغه دا ، چي ليکوالي په پوره ايماندارۍ سره د افغانستان تاريخ بيان کړی دی . پدې اثر کي د هغو ټکو د ژباړي څخه تير شوي يو چي ملي خيرو ته سپکاوي پکي شوي دي او نور چي هر څه په کتاب کي وه همدا اوس يې په خپلو لاسونو کي گوري .

بايد يادونه وکړم چي دغه کتاب يو ځل د ويسا ورځپاڼي له لاري په سلسله واره توگه د (ميرانې جزا) په نوم هم خپور شوی دی .

د دې کتاب له خپراوي څخه مي په لندن کي خپل نژدي ملگري مارک خبر کړم او راته راويې لېږئ . چي مننه ترې کوم . که په کتاب کي کومي غلطۍ وي نو له درنو لوستونکو څخه په ډېر ادب هيله کوم ، چي راته په گوته يې کړي او په اړه يې بڅښنه راته وکړي ، ځکه وايي : (بنده تر خپله وسه پر دی!).

نور نو دا تاسو او دا هم کتاب ، هيله من يم چي د استفادې وړ مو وگرځي!

په سپېڅلې مينه ، ادب او درنښت

غلام ولي نوري

ځانگړې بريد

(١٠٠٥٠٠)

د ځاګړيز سړک چې اوس جغل اندازي شوی د کندهار- هرات له لويې لارې څخه د کندهار ښار غرب لوري ته د ارغنداب په شنه سيمه د شمال په خوا کې جلا کېږي.

که تاسو مخ ته ولاړ شئ ، نو ډېرې هغه مېوه لرونکې ونې به چې ختین ديوالونه پرې پوښل شوي دي تر شا پرېږدئ. تر يو څه مزل وروسته دا سړک په شمال غرب لوري کې د هغې درې غېږې ته لويږي چې تر اوسه د روسي يرغلګرو د تشدد نښې نښانې پکې پاتې دي.

موږ په يو داسې کاروان کې سفر کاوو چې څراغونه يې لکېدل او پر سرشارې يې مړې او بلې کېدې. د پوليسو ټول شنو او سپينو پيکپ موټرونو يو تور واګون موټر بدرګه کاو په کوم کې چې د جنرال محمد اکرم ځاګړيزوال جسد پروت و. زه څو ساعته وړاندې ياد شوي موټر ته وروختم او د يو څه وخت لپاره د ځاګړيزوال جسد ته نژدې کېښاستم.

افغانان له خپلو مرو سره نژدې نه کېښي خو دا زما لپاره ډېره ګرانه وه چې له نوموړي څخه لرې و اوسم. دا دی ، ستا انډيوال. د اکرم ورور چې د ډېرې ژړا له کبله يې سلکې وهلې دا راته وويل او د ځاګړيزوال له مخ څخه يې توس لرې کړ او دده مخ يې رانکاره کړ.

آخر څه لامل شو چې دی يې وواژه؟

څو دقيقې وروسته موږ د نوموړي مړی يو تور واګون موټر ته ور پورته کړ. د اکرم ورور کوربه توب کاوه ، خواشينو ساتونکو او غښتلي قبيلوي مشرانو کرارکر ژړل او د خپلو پکړيو شملي به يې سترګو ته نيولې وې. د پوليسو افسرانو چې پوليسي يونيفورمونه يې په تن وو ، په بړنډه کې د خلکو ليکې سره پورې وهلې تر څو د ځان لپاره د ناستې ځای پيدا کړي.

دوه کسان چې د بڅي کونده ورسره وه يو گلدان ته يې نژدې کېښودله. يو بل کس د غرمې د ډوډۍ په اړه خبرې کولې چې غرمه بايد څه وخورو ، خو يوه خواشينوکي يرغ نوموړی موږ او هر څه يې ورڅخه هېرکړل. د اکرم خواشيني ورور چې پر کور يې د غم تفر غورېدلې و په ډېر ارمان ژړل او لاسونه يې د اسمان په لور د الله دربار ته نيولي وو او له ځان سره په پس پسې لکياو.

اکرم هلته يوازې و ، زه هم وروسته ورغلم او ور سره کېښاستم. د موټر د جت لخوا مې گرمي احساسوله چې د موټر د ايرکنډېشن هوا يې هم گرموله. ځاګړيزوال يوازې ښکارېده او تر توس لاندې ډېر کوچنی معلومېده. کله چې نوموړی ژوندی و د خورا ښه قد او اندام څښتن وو ، زه دده څنګ ته له دې کبله ډېره نژدې کېښاستم چې دا نا ځاپي يوازيوالی له ځان څخه لرې کړم.

دا يو ځان مرګی بريد و:

دا هغه څه و چې د اکرم د نامه له اورېدلو سره مې هر څه له لاسه ولوېدل. ځانگړي بريدونه چې د يوويشتمې پېړۍ پدیده ده او دا پېړۍ يې سخته ځپلې ، د نوم په اورېدو سره يې د نړۍ په

هر گوت کې سمدلاسه په سرې باندې د وېرې او ډار جال غورېږي. دا ځانمرگی برید په کندهار کې زما تر ټولو خوښ مسجد کې تر سره شو. دغه لرغونی مسجد د بازار په منځ کې په خټو سره ودان شوی چې څلور جگ منارونه يې د اسمان پر لور ختلي دي.

د کندهار والي چې په ډډ اواز او ماشوم غوندې په راډيو کې رغېده وويل، چې دا برید د يو عرب لخوا تر سره شو، چې مور يې په اړه اسناد هم تر لاسه کړي دي. ده زیاته کړه چې نښې نښانې داسې نښي چې يو ځوان هلک چې د پوليسو يونيفورم يې په تن و غوښتل يې د ځاکريزوال لاسونو مچولو ته ور تیت شي چې په همدې مهال کې يې ځان وچووه، خو کله چې لږ ساعت وروسته خلکو ته د ټلويزيون له لارې په مسجد کې د قربانيانو وضعیت وښودل شو حالت ډېر خراب و. هرې خواته سلگۍ اورېدل کېدې، د ماتو نښينو ټوټې، د بدن سوځېدلي غړي هرې خواته خواره وو، د کالو او وېښتانو له امله چې هرې خوا ته براته وو يو وحشت خپور و.

وروسته يوه طبي ډاکټر وويل چې په پېښه کې تر شلو زياتو کسانو خپل ژوند له لاسه ورکړی دی او په درجنونو نور ژوبل شوي دي. نوموړي ډاکټر چې کومه شمېره رسنيو ته ورکړې وه سمه نه وه. په افغانستان کې د ريښتيا معلومولو لپاره بايد سرې ډيرې لارې چارې په کار واچوي تر څو حقيقت ځان ته معلوم کړي، خو مور په دې خبر وو چې د عرب نوم له دغې پېښې سره هېڅ سمون نه خوري، خو اوس ددې وخت نه و چې سرې دې دغه گنګوسې رد کړي وای.

اوس زموږ د خوځېدنې وخت رارسېدلی و، د کندهار ښار هغه سړک چې مور پکې تېرېدلو **زموږ د هرکلي لپاره** له خلکو څخه ډک و. پر هغه دورن سړک باندې چې مور پرې يو خټين کلي ته روان وو، خلکو په لاسونو ښورولو زموږ هرکلی کاوو. ټول خلک زموږ د کاروان د تېرېدو پرمهال چوپه خوله د سړک يوې او بلې غاړې ته ولاړ وو او مور ته به يې کتل. چپ لوري ته په گرځېدو سره مور د ارغنداب له سيمې څخه ووتلو.

ملا نقيب او کسانو يې چې لوی کميسان يې په تن او پکړۍ يې تړلې وې، په خپله سيمه کې يې زموږ د بدرکه کولو لپاره د لارې په اوږدو کې کتارونه جوړکړي وو. زه د کاروان په منځ کې وم، تر کړۍ چې مې بهر وکتل ټول خلک تلولي تلولي کېدل، هر موټر چې به له ملا نقيب څخه تېرېده، ده به لاس ورته ښوراو. ملا نقيب چې يو تکړه جنکيالی دی او د افغانستان له جنوب څخه يې سرې لښکرې په وتلو اړ کړې دي د لاس په ښورولو يې له هغو ټپونو څخه درد حسوي، چې د نوموړي پر اوږو پروت وو.

له سرو لښکرو سره د جگړې په ټوله موده کې اکرم دده يو وتلی قوماندان و.

زموږ له تېرېدو سره سمدستي دوی هم په موټرونو کې سپرېدل او مور يې د شا لخوا بدرکه کولو. د غرونو په منځ کې پر يوه سړک، چې جغل ورباندې اچول شوی و تر سفر وروسته مو يوه طبعي منظره ولېدله دا له خټو څخه جوړ يو کلی و. مور خپل موټر په يوه گوبڼه کې ودراو، يوکوچنی مېز او چوکۍ د ښوونځي د باندې ديوال ته اېښودل شوي وو. د ښوونځي دغه خاورين غولۍ په غاليو فرش کړای شوی و او شاوخوا ته يې کوربچې (توشکې) اوارې وې او د سر له پاسه د گرمي د مخنيوي لپاره خيمې ځورنده شوې وې.

د اکرم ورور لرې په يوه کونج کې ما ته د کښېناستلو لپاره اشاره وکړه ، زه هم تر غالېو ورواوښتم او ورغلم ، خو هلته زما لپاره يوه دقيقه تېرول هم ډېر گران و ، ځکه چې زه هلته يوازې وم . ما دغه ځای سمدستي پرېښود او هغې دروازې ته نژدې کښېناستم ، چې خلک به دغه ځای ته پرې راننوتل . ما د اکرم د ورور تر شونډو لاندې هغه خبره واورېده ، چې ويل يې په لاره کې ناسته يې چې زه هم پرې پوهېدم ځکه ، چې هر څوک به دلته راته نو لومړی به يې پر ما سترگې لگېدلې ، خو دا داسې وخت و چې ما بايد هيڅ نه وای اورېدلي .

په افغانستان کې ښځې په جنازو کې گډون نه کوي خو زه دلته يوازینی ښځه وم او هغه هم بهرنی . ما ځاکي پطلون اغوستی و او په خامکي شال مې د سر وښتانه پټ کړې وو . ما هغو غښتليو خلکو ته کتل چې په يوازې سر به يې د دوو نفرو کار کاوو . نور نو دا د کندهار ښار نه و ، دا د خاکرېز ولسوالي وه ، په محافظه کاره هېواد کې د يوې غونډۍ پر سر تر ټولو محافظه کاره کلی ! دا يوه معجزه وه چې ما ته په دغو مراسمو کې د گډون اجازه راکړل شوې وه ، له همدې امله مې د اکرم له ورور څخه په ټيټ برغ مننه وکړه .

د ښوونځي انگړ وار په وار له خلکو څخه ډکېده ، خلکو کوښښ کاوو ، چې پر کورچو باندې د ځان لپاره ځای پيدا کړي . زه بېرته خپل کونج ته راستنه شوم ، د اکرم ملگري شاوخوا راباندې راغونډ شول چې په هغوی کې يو تجار او د سپين بولدک امنيه قوماندان هم شامل و . زموږ د خبرو تر پيلېدو لږ وروسته د اکرم ورور ، د اکرم باډيکارډ او موټر چلوونکي ور وبلل چې په همدې سهار يې اکرم هغه مسجد ته رسولی و چې دغه چاودنه پکې رامنځ ته شوه . د پوليسو په جامه کې يو ځوان چې زموږ په دایره کې يې زنکونونه لکولي وو او سترگې يې کښته اچولې وې د خپلو سترگو ليدلي حال دا سي بيان کړ:

يو نفر له مسجد څخه را ووت ، د سړک هغې بلې غاړې ته پورېوت ، بېرته چسپ راوگرځېد او مسجد ته يې وکتل چې په همدې مهال کې چاودنه رامنځ ته شوه . د حيرانۍ ځای داو چې تر چاودنې سمدستي وروسته نوموړی کس له نظره غيب شو . ما هغه هلک ته وکتل او بيا د اکرم ورور ته چې پوه شوم چې موږ بايد يو څه وخورو . ياد مې دې چې موږ يو څه وخورل ځکه چې دا يو مجبوريت و . دا د افغانانو کلتور دی ، چې خپلو مېلمنو ته ډوډۍ او چای ورکړي ، که څه هم د دوی کوچنيان وري پاتې کېږي .

ياد مې دې چې يو کس له دې امله خپل ځان ملامتاو ، چې ولې يې له ځان سره د برېښنا لپاره د جنراتور د راوړلو فکر ونکړ . ياد مې دې ، چې د گازو د ډبو په لگولو سره توره شپه رڼا شوې وه . په ياد مې دې ، د اکرم ورور چې لاسي څراغ يې په لاس کې و موږ يوه خاورين کور ته بدرگه کولو . په دغه سرای کې هر چېرې وچ واښه تر سترگو کېدل ، چې د خوب لپاره کتونه ترې جوړ شوي وو . په همدې سرای کې يوه زېرخانه وه چې چت يې له وچو وښو څخه ډک و . زېرخانې افغانان ددې لپاره جوړوي چې د مرگونې گرمۍ په وخت کې له گرمي څخه په امان وي .

ډېرو خلکو ماته خپلو کورونو ته د تک بلنه راکړه تر څو د دوی له زنانه وو سره و اوسم ځکه زه بايد له نارينه وو سره نه وای ويده شوې ، خو زه د يوې بې کسې په شان د اکرم په هغو

باديکاردانو پسې نښتې وم چې زما او اکرم تر منځ به سخته مناقشه روانه وه ، دوی به د چای یا انګورو راوړلو په خاطر خونې ته په ډېر درناوي راننوتل .
ما له دوی څخه وپوښتل ، که ددې پرځای تازه هوا او د ستورو رڼا ته پرېوزو کومه خبره خو به نه وي ؟

زما ملګرو په خوش طبعي سره وويل: مور يوازې نه يو ، له مور سره يو سوداګر دی ، د اکرم يو چابک او مخلص دوست او د کابل د پوليسو د جنايي څانګې يو پلټونکی افسر دی چې زما په وړاندې به يې همېشه خنډونه جوړول. ده ويل چې دا يو ځانمرګی برید و او دا کیسه به يې داسې کوله چې له ځانمرګي برید سره يې جوړه کړي. نوموړي ويل چې د مسجد فرش نه دی غاړ شوی. ده همدا خبرې په ځاګرېز کې هم خلکو ته کولې. افسر زياته کره چې هغه ځای په بشپړه توګه اوار و ، په همدې حال کې به يې کونښن هم کاو چې څوک يې مخالف واقع نه شي او ددې هيڅ امکان نشته چې په هغه فرش کې دې بم ايښودل شوی وي. هغه عسکر چې زموږ په دایره کې يې زنګونه لګولي وو ، د نوموړي خبرې رد کړې او بيا يې ماته د تائيد په نظر وکتل ، ما هم د عسکر تائيد وکړ .

په دې سره مو پلټونکی افسر ډېر شرمنده کړ .

د هغه د نه صداقت او بې کفایتي له کبله ما پر هغه ټوله شپه لعنت وايه. باديکاردانو په همدې خاورين کور کې له وښو څخه د کتونو په جوړولو پيل وکړ. دوی د خپلو ځانونو لپاره د دروازې مخې ته د خوب لپاره ځايونه جوړ کړل. يو څه هاخوا ته يې زما لپاره يوه جيتايي (پوزی) وغورواو او د پښو کوربچه او بالښت يې پرې هوار کړل. په همدې شپه هيچا سم خوب ونکړ او يوازې ښه راغلي هم د سړي ټوله خواشيني نه شي لرې کولای. سبا به هم له نن ورځې څخه کوم ځانګړی توپير ونه لري او د نن ورځې په شان به ډېره خواشينوګې وي .

ما په اسمان کې رڼو ستورو ته کتل چې ځل ويل کېدل او کهکشان ته چې په اسمان کې لکه د وريځې په شان غزیدلی و. ما خپل تلتک د یخنی له کبله تر ځان لاندې کړ. زه نوره ارامه وم خو فکر مې کاو چې سبا به هم د نن په څېر د ویراو ماتم فضا خپره وي. ما يوه ژوره ساه واخيستله او له ځان سره مې وويل: نن خو د همېش لپاره راڅخه جلا کېږي.

يو نفر را یرغ کړ ، که گورم يو کس چې د چای تر موز او ورسره پتنوس د بورې او پلمېټو قنداني ، گيلاسونو ، قاچوغې او څلورو دوديو سره راغی. مور ټول سره يو ځای شوو ، د ساتونکو پر تنګاچه تر کښېناستو وروسته مو دسترخوان وغوراو. ما خوږې چايي پر سر پورته کړې چې ويې سوځولم ، د چايو دغه گرمي مې په ټول بدن کې حس کړه خو تېره شپه مې څه نه و خوړلي. تر دې وروسته بايد مور روان شوي وای

ځينې خلک په خپلو موټرونو کې تلل او ځينې پر هغه دوران سړک پر پښو روان وو. مور د يوې ټپې بغل ته غلي کښېناستلو او زما وفادار ملګری کریم هم زما څنګ ته ناست و .

د جنازې د لمانځه وخت راوړسېد ، ټولو خلکو د لمانځه لپاره کښې جوړې کړې وې او خپل پتوګان يې مخ ته غوړولي وو. په سيمه کې نژدې کوم ديوال نه و ، يوازې اسمان ، باد او جګې

غونډۍ ښکارېدې. زموږ مخ ته درې جسدونه پراته و ، چې د تيرې ورځې په پيښه کې د اکرم په شمول درې کسه وژل شوي وو ، چې هغه نور دوه يې ما نه پېژندل.

دا نور دوه جسدونه د اکرم د ورېرونو وو (ژباړن).

دوی پر تور رنگه کتونو اېښودل شوي وو. د اکرم توس هم بدل شوی و ، يو توکر چې په طلايي رنگه تار پرې د سپيڅلي قران کریم اياتونه ليکل شوي وو اوار شوی و.

خلکو هر ځای ليکې جوړې کړي وې ، د ډېرې گرمۍ له کبله به يې توکران د پکې په شان پر ځان وهل. د ډېرې تودوخې له امله له جسدونو څخه هم بوی راته. مور ته د يو څو مهمو کسانو د راتګ په خاطر د انتظار کولو وويل شول. په راتلونکو کسانو کې نه ولسمشر کرزی و ، نه د کورنيو چارو وزير علي احمد جلالي ، نه له کابل څخه کوم لور پوری چارواکی ، نه کوم امريکايي چارواکی چې اکرم به د ستونزو په له منځه وړلو کې ډېره مرسته ورسره کوله او نه هم هغه ژورنالستان چې له اکرم سره به يې همېشه مرکې کولې ، خو په راتلونکو کسانو کې يوازې د ده قومېان او د مزار شريف خلک و. له مزار شريف څخه ټول خلک سهار راوړسېدل ، چې په هغوی کې تنګ سترګي او شکېدلې وېښتان لرونکي ازبکان ، پارسي ژبي تاجکان او د شمال پښتانه وو. دوی ټولو له اکرم څخه د هغې سولې د راوستلو له امله مننه کوله چې ده په دغه جنجالي او ويشل شوي ولايت کې راوستي وه. اکرم په سيمه کې ټول بېلابېل کسان سره يو ځای کړل او د هغوی تر منځ يې يووالي ټينګ کړ.

په راتلونکو کسانو کې د کندهار والي گل اغا شېرزي هم و ، زه په دې ډېره حيرانه وم چې ايا د شېرزي به هم په دغه مړينه خوا بده شوې وي.

په کندهار کې د شېرزي په مخ کې خند يوازې اکرم و او ده غوښتل هغه له مخې لرې کړي. خو اوس مور څنگه کولای شو چې هغه دلته ومنو؟ دا د افغانانو څنگه کلتور دی چې خپل قاتل ته په خپل کور کې پناه ورکوي او د هغه احترام کوي.

يو نفر په غوسه ماته را ږغ کړ او اشاره يې راته وکړه چې چپه شه. ما ځواب ورکړ چې څه دي؟ بل نفر د لمانځه اشاره راته وکړه چې چپ شه مور لمونځ کوو ، زه ډېره خجله شوم او ځان مې د نارينه و له کتار څخه راوويست ، ځکه چې د ښځې گډون د جمعې په لمانځه کې د نورو لمونځ فاسدوي او خدای دغه لمونځ نه قبلوي ، نو ځکه دغه نفر پر ما په تونده لهجه او سپکونکې توګه نارې وهلې. ما هغه ځای پرېښوده او په يو تور خالي موټر کې کښيناستم ، چې په موټر کې د وينو يوه لويه ټپله ښکارېده.

تر لمانځه وروسته زه بيرته راوگرځېدم ، دا هغه مهال و چې د اکرم جسد د ښځېدو په حال کې و. دوو کسانو ډېر سخت کار کاوو او بنا غونډې ښکارېدل په اکرم پسې يې خښتې اېښودلې. زه هم وروړاندې شوم او يوه لويه خښته مې ورکړه ، کله چې دوی د خښتو اېښودل پای ته ورسول يو ځوان هلک چې بېلجه يې په لاس کې وه قبر ته د خاورې په وړ اچولو پيل وکړ. د قبر تر بشپړېدو وروسته مور د کابو په ټولو پيل وکړ تر څو ترې د قبر په منظمولو او خوندي ساتلو کې استفاده وکړو.

يو کس د قبر په سر او پای کې سوري وکيندل او هغه ريښکې (له کفن نه خلاصې شوې اوږدې ريتارې) يې پرې وغورولې چې د خاکرېزوال جسد پرې تړل شوی و. دا کار هم تر سره شو، اوس نو هغه شېبه وه چې اکرم يې د تل لپاره له مور څخه جلا کړ، ما د ده له قبر څخه يو کانی راواخيست او په خپل جيب کې مې واچاؤ.

جنرال محمد اکرم خاکرېزوال ۴۶ کلن و. نوموړی دوه مياشتې وړاندې پلازمېنې کابل کې د امنيه قوماندان په توگه ټاکل شوی و، چې په کندهاري ولس کې د خورا زيات نفوذ او مېنې څښتن و.

اکرم د افغانستان په چارواکو کې چې ما ورسره پيژندل تر ټولو وړ کس و. نوموړی زما ډېر نژدې دوست و. زه نه پوهېرم چې د نوموړي قاتلين به پيدا کړم که نه، خو پوره او تر وروستۍ شېبې به خپل کوبښنې وکړم.

په خدای قسم پوره کوبښنې به وکړم.

ښکاره به کړم چې په دغه پېښه کې چا لاس درلود او چانه.

د پرېکړه کوونکو شېبو انځورول (د نويمو کلونو شنه تر ۲۰۰۱)

کله چې اکرېم د ۲۰۰۵ ميلادي کال د جون پر لومړۍ نېټه ووژل شو، زه په کندهار کې اوسېدم. تر همدې مهاله مې په کندهار کې څلور کاله تېر شوي و، چې ډېرې ناخوالې راباندې تېرې شوې اوځينې مهې پېښې مې وليدلې.

زه دلته د ۲۰۰۱ م کال په وروستيو کې (National Public Radio) نېشنل پبلک راديود خبريالې په توگه را ولېرلم. زما راتگ تصادفي و، خو نصيب په سرې نورې کانې کوي داسې چې زه يې تر ډېره وخته پورې دلته پاته کړم.

څو کاله وړاندې مې خپل مابنامي گېراکان د نېشنل راديو په اورېدونکو بدل شول. ما د کوچو په يو دوکان کې کار کاو تر هغه وروسته مې د ژورناليزم په ښوونځي کې داخله واخيستله. ان پي_ار يوه ملکيه ښه معتبره راديو وه، چې د ملکي خلکو لکه تاسې او يا تاسو ته ورته کسانو په مالي لگښت چلېدله. دا د ټولني لپاره د خبرونو تر ټولو ښه او غوره سرچينه وه چې تر ټولو ژر ما ځان پکې پيدا کړ. خو کله چې ما دوکان کاو، حتی دا تصور مې لا نه شواي کولای چې يوه ورځ به زما رغ تر دغه بکس راووزي، خو تر گړېد ښوونځي وروسته مې خپله لار د ژورناليزم پر لور ور سيخه کړه.

د نوي يموکلونو په وروستيو کې مې له پاریس څخه د ان پي_ار لپاره خبرونه برابرول. تردې وروسته بالکان ته ولاړم، له هغه ځايه مې د خپل شويو خلکو په اړه خبرونه چمتو کول چې د رنک شوي کمونستي وحشي زاړه پالو څخه يې د خلاصون هڅې کولې. له هغه ځايه مې په هاک کې د جنکي جنايتونو د محاکمې خبرونه تر نړيوالو ورسول. خو کله چې هغه شخړه په ۲۰۰۰ م کال کې پای ته ورسېده، ما يو ځل بيا خپل ځان په پاریس کې پيدا کړ چې له هغه ځايه مې د خورو په اړه راپورونه برابرول. تر دې وروسته د ليونۍ غوا کېسې وې چې د هغه لپاره زه سلا خانې ته هم ولاړم. له دې ټولو سره سره چې بيا هم دې نړۍ ته څيره شوم نړۍ پر بل لوري روانه وه. له ما سره دا فکروچې ولې خلک د عدالت، ښوونې او روزنې، ښه گاونډيتوب، خوشحاله ژوند او د انساني کرامت د ساتلو لپاره هڅې نه کوي ددې پر ځای چې د ځان غوښتنې عنصر غښتلی کړي، خو اوس دا ټول برعکس روان وو. داسې ښکارېده لکه امريکا او اروپا چې ډېراساسي شيان تر شا پرېږدي. همدا و چې د سپټمبر د يوولسمې پېښې نړۍ سره ولږخوله.

دا هغه څه وو چې ما يې فکر کاو.

د نورو په شان ما ته هم دا پېښه د ډېرو غمېزو پيل ښکارېده. کله چې زه هم د هغو ميليونونو کسانو په ليکه کې ودرېدم چې دغه لوی بلدينگونه څنگه يو په بل پسې را نسکور شول او خلکو يې په ډېره بې وسۍ او خواشيني سره د هغوی ننداره کوله، نو دا راته څرگنده شوه چې

مور يوه نوي پړاو ته ور دا خليرو. دا يوه له هغو لفظو څخه وه چې زموږ د پېړۍ برخليک يې وټاکه او هغه پړاو وو، چې تاريخ يې بايد يو بېل لوري ته سوق کړي وای. د سپټمبر يوولسمه پر ما هم بې اغېزې نه وه. ما خپل ځان د پېړيو زور د فرانسې د ملي پوليسو په مرکز (نوټرډم کتيدرال) کې د مراسمو په تر سره کولو کې وموند. ما بايد له هغه ځای څخه راپور ورکړي وای، خو د ډېرې ژړا او وېرې له امله مې له بدن څخه دا شيمه وتلې وه چې زه دي خپلې اوبنکې پاکې کړم او مېکرافون مې را اوچت کړم.

زه د فرانسې له خلکو څخه زياته مننه کوم چې هغوی زموږ سره خپل ملګريتوب او خواخوږي و ښوده. د دوی نر او ښځې به په ورځو ورځو د امريکا د سفارت مخې ته ولاړ وو، تر څو د امريکا له خلکو سره خپله همدردی وښيي. په همدغو ورځو کې به د فرانسې د نر او ښځو تر منځ همدا مسئله مطرح وه او خلکو به د امريکا په اړه فکر کاوو.

دا ټکان ممکن د امريکا متحده ايالات راوبښ کړي او مور به يو څه کولو اړ باسي. دا شايد مور په هغه څه کولو مجبور کړي چې مور يې لا پخوا د تر سره کولو خبر ور کړی و. د انساني ارزښتونو قهرمان، په حکومتونو کې يو مثال او د خلکو روزونکي اوس د ځان د خلاصون لپاره هلې ځلې کولې.

که هر څه و د سپټمبر يوولسمې پېښې ته غبرګون ښودل پر ما بې اغېزې نه و. د خلکو په ذهنونو کې د امريکا په اړه نويو پوښتنو ځای موندلی و. دوی به يو تر بل برېښنالیکونه سره تبادلې کول، بيا به يې خپلو ملګرو ته په لور اواز لوستل او له نابلدو کسانو سره به همېشه په همدې اړه بحثونه روان وو. خو د دې ټولو پايله دا راووته چې نړۍ اوس پر دوه بلاکه سره وېشل کېدای شي: چې يوه اړخ ته يې غرب او بل اړخ ته يې اسلام چې په ناڅاپي توګه را څرګند شو او هغه خاليګاه يې ډکه کړه چې د شوروي اتحاد لخوا تشه پاته شوې وه.

دا زما لپاره څرګنده وه چې د القاعدې د پلان جوړوونکو هدف يوازې د دغو دوو ودانيو نړول نه و، بلکې دوی کوښښ کاو چې نړۍ پر دوو برخو ووېشي او د تمدنونو تر منځ ټکر رامنځته کړي.

زموږ مشرانو هم هغوی ته د ځواب ورکولو لپاره لستوني راپورته کړي وو.

ما فکر کاو، چې ايا دغه بې تر ټولو سمه لار ده؟

ايا مور ښه کار کوو؟

ايا دغه بې تر ټولو ښه لار ده؟

زه خو فکر نه کوم چې دابه يې سمه لار وي، زه د تمدنونو تر منځ پر ټکر هم باور نه لرم. زه پدې باور يم چې د نړۍ په هر ګوټ کې چې انسانان ژوند کوي، يو شانته هيلې او ارزوګانې لري او د ټولو انسانانو تر منځ اساسي ارزښتونه سره شريک دي. نو په کار ده چې هغوی په اصلي لوري اداره شي.

ما زما د ان پي_ار مسئل ته تيلفون وکړ، هغه ته مې وويل که چېرې تاسو ماته اړتيا لری، نو زه له تاسو سره يم. زه هم غواړم خپله برخه ترسره کړم. خو بالاخره ده زه د پاکستان

دکوټې ښار ته را واستولم. دا هغه ځای و چې ما غوښت. دا په ټول پاکستان کې تر ټولو محافظه کار ښار او د طالبانو اصلي مرکز دی. له همدې کوټې څخه په ۱۹۹۴ م کال کې طالبان را پورته شول، د کندهار شا وخوا سيمې يې ونيولې او بيا يې اسلام په خپله خوښه د خپلې راډېکالي نظريې د خپرولو لپاره ترجمه کړ. څو کاله وروسته اسامه افغانستان ته راغی. له طالبانو سره يو ځای شو او طالبانو ته به يې د افغانستان د نيولو لپاره مالي او نظامي مرستې برابرولې. طالبانو دغه مېلمه ته په افغانستان کې يو خوندي جنت برابر کړ او له همدې ځايه اسامه خپل د القاعدې جال پياوړی کړ. کندهار د طالبانو او القاعدې په مرکز بدل شو. طالبانو له شمالي ټلوالې څخه د هيواد زياتره سيمې ونيولې او هغوی يې د هيواد په شمال کې يوه کوچنۍ ټپل وهل. نو له همدې امله د سپټمبر له يوولسمې وروسته د امريکا ډېر بمونه پر شمال واورېدل.

د خلکو لپاره دا ډېره حيرانوونکې وه چې ژورناليستان له شمال څخه داسې راپورونه مخابره کوي چې ځايي خلک امريکايانو ته خورا تود هرکلی وايي او هغوی خپل ازادې بڅښونکي بولي، خو په جنوب کې بيا د جگړې تر پيلېدو وروسته امريکايي پلان جوړوونکو غوښتل چې دلته هم همداسې يوه سناريو پلي کړي. دوی دلته هم د شمالي ټلوالې په شان ځايي جنکياليو ته اړتيا لرله تر څو د امريکايي بمباريو ملاتړ وکړي.

خو په جنوب کې د داسې يوې ډلې پيدا کول گران کار و، ځکه چې دا ځای د القاعدې او طالبانو مرکز و.

يو شی بايد له ياده و نه باسو چې کندهار د افغانستان لومړنی مرکز و او اوس هم د افغانستان د ملاد تير حيثيت لري.

زه کوټې ته د ۲۰۰۱ م کال په وروستيو کې راوړسېدم. زه په دې فکر کې وم چې ايا په داسې يو ځای کې به د امريکايي ژورناليستي لپاره ژوند کول اسانه وي؟

ستونزه يوازې دا نه وه چې موږ په يو دغسې چاپېريال کې ژوند کاوو، بلکې راپور لېږنه خپل هيواد ته او بيا په هغوی منل ډېر سخت کار و.

دا زما په مسلک کې تر ټولو سخته موده وه.

زما يوه ملگري د هغو نظريو يو لست راښکاره کړ چې د هغه د مشر له خوا رد شوی وو. زما ملگري چې ډيپولټزر (Pulitzer) جايزې گټونکی و، شکايت راته وکړ چې دغه کسان د هر راپور منلو ته نه دي تيار. دوی لا وړاندې مسائل په گوته کړي دي چې موږ بايد د هغه مطابق راپورونه چمتو کړو. د سي-ان-ان يوې وياندي راته وويل چې ما ته لا له وړاندې به ليکلي ډول ويل شوي چې د ملکي وگړو د مرگ ژوبلې عکاسي به نه کوې.

د ۲۰۰۱ م کال د نومبر په نيمايي کې مې د کوټې په سرينا هوټل کې د بي-بي-سي ادم بروکس په ياد دی چې د کابل تر نيولو وروسته يې خپل د ماربل مېز په سوک وواهه تر څو خپل مشر پدې راضي کړي چې کندهار لا تر اوسه نه دی تسليم شوی.

خو ان-بي-ار راډيو د نورو ارکانونو په شان له سانسور څخه خلاصه وه.

ما يو راپور ور ولېره چې په هغه کې د ملکي وگړو د مرگ ژوبلې يادونه شوې وه چې په هغه سره زما راپور ډېر کره توب پيدا کړ او زما مشر هم زما څخه ملاتړ کاو. په هغه راپور کې ما له افغان مهاجرو سره مرکه کړې وه ، ما به هره ورځ له افغان مهاجرو سره مرکې کولې ، د هغوی ټولو زړونه په هيواد د چاودنو ، بمونو او مرگ ژوبلې څخه لا د څو لسيزو را په دې خوا بد شوي وو. هغوی بمونه د هيواد د وړانې اصلي لامل بلل او د ټولو په سترگو کې وېره له ورايه ښکارېدله. هغوی ټول په رواني ستونزو اخته وو او د راتلونکې لپاره يې هيڅ هيله نه لرله.

که څه هم د امريکا بمونه ډېر دقيق و ، خو بيا به يې هم ملکي وگړو ته مرگ ژوبله اړوله. هغوی به ولسمشر بوش ته د دوی پر هيواد د بمباريو د درولو لپاره د لوی څښتن نوم شفيع کاوو. د هغوی دغه زاری تمثيل نه بلکې واقعيت و.

دا ډېره مهمه وه چې امريکايان ددغې جگړې په رواني اغېزو پوه شي. دغې جگړې ډېرې بدې رواني اغېزې لرلای شوای. په همدې سره د ايډيالوژيکي غورځنگونو لکه القاعده ايډيال نور هم غښتلی کېده.

همدا ډول به ما د راپور جوړونې لپاره په کوټه کې له روغتونونو څخه ليدنه کوله چې په هغوی کې زيات شمېر ناروغان ماشومان وو.

له همدې امله مې د خپل راپور د پيل لپاره يو کوچنی و ټاکه ، په همدې وخت کې ډاکټران ددغه هلک د کتلو لپاره را روان و ، د هغوی کار ما ته د دې زمينه برابره کړه چې د هغه اواز د راډيو لپاره ثبت کړم. دغه ماشوم ډېر بد ژوبل شوی و ، زه په دې ډېره حيرانه وم چې هغه له کندهار څخه تر کوټې پورې څنگه ژوندی رارسېدلی دی. په داسې حالت کې دا زما لپاره ډېره بده وه چې خپل ځان سانسور کړم.

ما د هغه ملا وکتله چې د ژور ټپ له امله يې ور گندلې وه. تر همدې ټپ لور يې يو بل لوی زخم هم په ملا کې درلود. زما دغه راپور ته د اورېدونکو عکسل العمل د سپکاوي او رټنې تر کچې پورې ورسېد.

يوه وويل ، د ډېرې خواږدۍ له امله مې موټر د سرک غاړې ته ودراو ، نژدې و چې استفراق وکړم ، خو له دې ټولو شيانو سره سره زما مشر ما ته څه و نه ويل ، خو د کابل او کندهار تر رانسکورېدلو وروسته مې غوښتل چې واشنگټن ته د سيمې په اړه سم راپورونه ورکړم. تر دې وروسته زه هم په هغه برخليک اخته شوم چې د بي_بي_سي ادم بروکس په سرينا هوټل کې د خپل مشر لخوا اخته شوی و او هغه مې ورته ډباوو.

د ان_پي_ار د رهبرۍ يوه لور پورې کس چې زه هغه ته په ډېر احترام قايله وم ، په برېښنا ليک کې ما ته وليکل چې زه نور ستا په کار باور نه شم کولای. نوموړي زه له دې امله غندلم چې ته خو بېخي د طالبانو په شان راپورونه چمتو کوې ، ده زياته کړې وه ، کله چې کندهار لا نه و تسليم شوی او ادم بروکس د هغې سيمې کوم انځور وړاندې کاو ، ډېر د ستاينې وړ دی. ده ليکلي و چې په راپور کې ستا ټولو سرچينو د اسامه د کسانوسره تړاو درلود. دا هغه وخت و چې طالبانو

واک خپلو سيالانو ته بايللی و او هغوی د خوښی ورځې او شپې لمانځلې. په همدې راپور کې ما د لارې له يو درېور سره مرکه کړې وه چې له کندهار څخه يې پاکستان ته انار بار کړي وو. په داسې حال کې چې د افغانستان په اسمان کې پر طالبانو او اسامه اور بل وي ، نو ايا په دغه حالت کې به يوازې په طالبانو پورې تړلي کسان تښتي او که به کليوال هم ور سره وي ؟ ايا امريکايانو ته د طالبانو او اسامه تر منځ توپير نه و ؟

کندهار ته روانېدل

کندهار ته روانېدل (نومبر ۲۰۰۱)

ضابط اکرم له پوليسو اکاډمۍ څخه د بریدمن په رتبه فارغ شو.

په کویته کې د هغه کور زما د اوسېدلو له ځای څخه څو سرکه ها خوا و. په دې ورځو کې دلته داسې شور مامشور و لکه ټوله نړۍ چې پاکستان ته راغلې وي. دغه لوی ښار چې افغان مهاجرو پر سر اخیستی دی، له څو کالو را په دې خوا اکرم هم دلته مېشت و. ددغو افغان مهاجرو په منځ د افغانستان راتلونکې ولسمشر کرزي هم ژوند تیروي. اکرم ډیر مفلس و، د هغه مېرمن، لور او زوی د افغانستان په ځاکرېز کې و، ده دومره څه نه لرل، چې هغوی ته یې ور واستوی. کله چې طالبان د کندهار تر دروازو ورسېدل، اکرم د خپلې قبیلې له مشر ملانقیب سره مخالفت وکړ.

د ۱۹۹۴ م کال د دویمې په وروستیو کې ملانقیب د طالبانو پر مخ د کندهار دروازې پرانیستي. اکرم ددې کار مخالفت وکړ او په همدې سره د الکوزو د مشرانو مجلس څپانده شو. اکرم او ملګرو یې د طالبانو سره په هلمند کې مقاومت وکړ، خو هلته یې هم ماته وخوړه. په همدې سره نو اکرم د خپل پلرني ټاټوبي جنوب څخه پیراره شو. اکرم د شمال پر لور ولاړ، هلته د طالبانو د مخالفې ډلې له افسانوي مشر مسعود سره یو ځای شو. تر هغه وروسته اکرم ایران او بیا د پاکستان پښتون میشتې سیمې کویتې ته ولاړ. د اکرم لپاره هم د سپتمبر یوولسمه د ټوپک د بیا را اوچتولو پیلامه وه. دا وخت د طالبانو د غورځنګ زوال هر چا ته له ورايه ښکارېده.

د امریکا حکومت ډیر چټک و. د سي-آی-ای ایجنټان لا له وړاندې د پیسو له بکسونو سره په شمالي افغانستان کې ځای پر ځای شوی و، تر څو د ځان لپاره ایتلافیان راوینسي او نور غړي یې د جنوب لپاره د پاکستان کویتې ته رالېږل شوي و. د کویتې پښتون اباد سیمه کې چې د طالبانو د جلب مهم مرکز و، د طالبانو تر څنګ د بشري ادارو مشران، پخوانۍ سیاسي څېرې او مقاومت کوونکي لکه اکرم ټول یوځای اوسېدل. د سپتمبر تر یوولسمې وروسته امریکایانو دغې سیمې ته پام واړاوه او په خلکو پسې به ګرځېدل، او د طالبانو د ماتولو لپاره به یې ځان ته ملګري پیدا کول. ددغه مقاومت لپاره دوه ډیر پیاوړي کانديدان ډیر ژر را څرګند شول، چې یو یې هم حامد کرزی و. د کرزي پلار د افغانستان په طلايي دوره کې یعنې له ۱۹۷۰ ز کاله تر کمونستي کودتا وړاندې د افغانستان د ملي شورا ویاند و. دویم کانديد گل اغا شېرزی و، چې په دوه نویم کال کې د کندهار والي او د اکرم په هدیره کې را څرګند شو.

امريکايي پلان جوړوونکو دواړو ته زرغون څراغ روښانه کړ ، چې له دې څخه يې موخه له طالبانو څخه د دوی د مهم مرکز کندهار لاندې کول و. داسې چې کرزی بايد د افغانستان داخل ته تللی وای ، د کندهار په شمال کې يې خپل ملګري راټول کړي وای او له هغه ځای څخه يې د طالبانو پر ضد د کندهار پر لور حرکت کړی وای.

کل اغا شېرزي هم بايد خپل جنګيالي راټول کړي وای او له جنوب څخه مخ د کندهار ښار پر خوا ور روان شوی وای.

لومړی کرزي اکرم کور ته ور وبله. دا تر امريکايي بمباريو د يوې يا دوې ورځې وروسته خبره ده. کرزي او اکرم دده د کور په دويم پوړ کې په يوه خوندي ځای کې مجلس درلود ، کرزي اکرم ته وويل ، چې مور افغانستان ته ځو ، نو ته بايد خپل جنګيالي سره منظم کړې.

په افغانستان کې هر څوک خپل ځان ته شخصي اردو لري ، له همدې کبله هر قوماندان خپل ملګري راغونډ کړل. کرزي اکرم ته درې سوه زره پاکستاني روپۍ ورکړې او ور ته وېي ويل ، چې دغه روپۍ له هغو قوماندانانو سره شريکې کړه ، چې له مور سره ملګري کېږي او نورې خبرې به وروسته سره کوو.

اکرم هم خپل ټول توان د همدې کار لپاره په کار واچاوه ، خو ناڅاپه کرزی د اکرم له خبرولو پرته افغانستان ته ولاړ. اکرم پر تش ډاک پاتې شو. وروسته شېرزی اکرم ته راغی او له هغه څخه يې مرسته وغوښته ، خو د اکرم پر هغه باندې باور نه راته. کله چې شېرزی له طالبانو مخکې د کندهار والي و ، نو د دوی تر منځ ځني يې باوري رامنځ ته شوې وې.

شېرزي هغه ته ډېر ډاډ ور کړ او اکرم هم شېرزي ته د وعدي نه ماتولو په وړاندي چلنج ورکړ. شېرزي ورته وويل: دلته د تېرايستلو هيڅ مسئله نشته ، امريکايانو د همدې کار د تر سره کولو لپاره له ما سره د يو ميليون ډالرو وعده کړې ده. دوی دا هم را ته وويل ، چې يوازې کندهار ته ستاسو موټر حرکت کولای شي ، نور به پر هر موټر بم وغورځول شي.

اکرم ما ته وويل چې ددغو خبرو په جريان کې يو ښايسته امريکايی ځوان هم ناست و او ښکلې کندهارۍ خامکي جامې يې اغوستې وې ، دغه امريکايي زموږ په مجلس کې هيڅ مداخله نه کوله. شېرزي هغه ما ته ژورناليست را معرفي کړ او راته وېي ويل ، چې دا زما د کاونډي انډيوال دی.

اکرم ويل چې له همدې څخه زه و پوهېدم چې دا د سي_آي_آي ماډر دی. اکرم هم دا يوه موقع بلله او د طالبانو د نسکورولو چانس يې له لاسه نه ورکاوه.

کرزي لا وړاندې د طالبانو په وړاندې سنګر ته ور دانکلي و ، خو يوازې شېرزی په ښار کې پاتې و ، اکرم هم له شېرزي سره تړون لاسليک کړ.

يو مسلکي سرتيري ، چې له حربي پوهنتون څخه فارغ شوی وي او د روسانو او طالبانو په وړاندې د جګړې پخه تجربه ولري ، نو څنگه به موقع له لاسه ورکوي؟! ده هم سمدستي د جنګ موزې په پښو کړې. مور له شېرزي څخه د عملياتو د جزئياتو په اړه و پوښتل چې څوک به مور ته

دودۍ راكوي ، تپيان به مو خوك پاكستان ته لېږدوي ، پيسې به خوك راته برابروي او څه دول وسلې به لرو؟

شېرزي په دې اړه مور ته ډير څه ونه ويل.

د اكرم په ياد دې چې په دغو ورځو كې شېرزي دوه ځلې اسلام اباد ته سفر وكړ. د سټيټ ډيپارټمينټ يوه افسر ما ته وويل ، چې د پاكستان د استخباراتي شبكې افسرانو شېرزي په اسلام اباد كې زموږ سفارت ته راوست او هغه يې د طالبانو ضد د يوه سرسختي قوماندان په څېر را وپېژانده.

د ۲۰۰۱ ز كال د اكتوبر پر ۲۳ مه چې زه لا كوتې ته نه وم رارسيدلې ، شېرزي لاس انجلس ټايمز ته ويلي و چې زه د طالبانو په وړاندې پنځه زره جنگيالي لرم. همدا شان ده خبريال ټايلر مارشال ته ويلي و ، چې مور تيار يو چې كندهار ته ولاړ شو ، هلته واكمن شيطانان رانسكور كړو او دې كار ته زموږ كسان دننه په افغانستان كې هم تيارې لري.

شېرزي له اكرم سره قسم كړې و ، چې دى په افغانستان كې د هيڅ دول چوكۍ غوښتونكى نه دى او ددې لپاره هيڅ هيله نه هم كوي. ده ويلي و: زه غواړم خپله ملي دنده تر سره كړم او د افغانستان په بيارغونې كې برخه واخلم. ددغه راپور له خپراوي څخه يوه اونۍ لا نه وه تېره شوې ، چې ما ددغه راپور په اړه څېړنې پيل كړې. بالاخره مې سرچېنه پيدا كړه ، دا ځل د معلوماتو سرچېنه اكرم نه و. تر دې وخته پورې لا ماله اكرم سره نه و پېژندلې.

په لومړيو ورځو كې زما سرچېنه يو جنگيالي و ، چې د چمن سرحدې ښار گوتي په يوه ټيلفون خونه كې مې پيدا كړ. ددغه نفر نوم محمد انور و ، دى هم له شېرزي سره په دغو عملياتو كې د يوې وړې ډلې مشر و ، ما پر هغه باندې د يو څو روپيو د ساتلو باور وكړ ، چې په همدې سره زما انډيوال شو. ده دا وښودله چې زما يو ښه ملكرى دى ، پر دې مې هيڅ باور نه راته ، چې دى دې له ما سره كومه دوکه وكړي ، خو يو وخت چې پوه شوم هغه زما تر پښو لاندې داسې څاه كېنډلې وه چې ما يې هيڅ تصور نه شواى كولاى.

يوه مياشت وروسته ما په همدې اړه له محمد انور څخه د اصلي كېسې پوښتنه وكړه ، چې تاسو څنگه كندهار ته روان شوى؟

ده وويل: مور د طالبانو د رانسكورولو په موخه د شېرزي په كور كې غونډه سره وكړه ، ممكن دا به د ۲۰۰۱ ز كال د اكتوبر ۱۲ مه وه ، مور يوازې درې كسان و ، درې واړه تشناب ته ولاړو ، اودسونه مو تازه كړل ، شېرزي قران شريف راواخيست ، پوښونه يې ځنې ايسته كړل. دريو واړو پر قران شريف لاسونه كېښودل چې مور به تر وروستۍ سلکې پورې د طالبانو په وړاندې جنگيږو او د هغوى تر نسكورولو وروسته به واك لوستو كسانو ته سپارو.

ده وويل چې مور په قران شريف سوگند وكړ چې د طالبانو تر نسكورېدو وروسته به وسلې سپارو او مور به كورونو ته ستنيږو. دوى په دې باور و چې بالاخره به د امريكايانو په مرسته افغانستان ددغه خپسكي څخه خلاصيري او حكومت به د ور كسانو لخوا اداره كېږي.

تر دې وروسته شېرزي د خپلو ملګرو د اکمال لپاره د پنځو زرو امريکايي ډالرو په ارزښت پاکستانی روپۍ ورکړې. تر غونډې وروسته شېرزي محمد انور ته گواښ وکړ، چې له دې کار څخه د پاکستان حکومت خبر نه کړي.

د افغانستان په چارو کې د پاکستان لاسوهنه يوه نه بيليدونکې پدیده ده. له څو لسيزو راهيسې چې په افغانستان کې د جګړې اور بل دی، دا د پاکستان لپاره تر ټولو ښه د ګټې وټې او خوشبختي کلونه وو.

سرولښکرو په ۱۹۷۹ز کال کې افغانستان لاندې کړ. په دغو کلونو کې پاکستان څو ميليونو شوروي ضد مهاجرو ته سرپنا او داسې نورې اسانتياوې برابرې کړې او هغوی ته به يې ويل، چې ددې مرستو په اړه بل چا ته څه مه وايست.

ډير افغان شنونکي پدې باور دي چې پاکستان غوښتل ددغې جګړې پایلې پر خپل لوري وڅرخوي داسې چې روسي پلوه حکومت رانسکور او پر ځای يې پاکستان پلوه حکومت رامنځ ته کړي.

څه چې د پاکستان د حکومت هيلې وې هغه افغانانو د خپلو سرونو په بيه ور پوره کړې. د افغانستان-شوروي د جګړې په لړ کې د پاکستان اقتصاد بې شانه وده وکړه او په ګاونډ کې يې د سيال حکومت پر ځای، يو دوست حکومت رامنځ ته شو، خو پاکستان پر دې هم بسنه ونه کړه، ځکه چې پاکستان له هغې لنډمهالې پولې څخه په ويره کې دی، چې څو ځله يې لانجه د جګړې تر بريده رسيدلې ده. دغه لنډمهالې پوله تر يوې پيرۍ وړاندې ټاکل شوې، چې تر اوسه لا پاکستان په غير قانوني توګه له ځان سره ساتلې ده.

د همدې پولې د ګټلو لپاره پاکستان په افغانستان کې په زرګونو استخباراتي کسان د محصلينو، مزدورکارو، ډيپلوماتانو او حتی افغان حکومتي چارواکو په منځ کې په کار ګومارلي. که چېرې په طالب ضد ټلواله کې پاکستاني جاسوسان موجود وای، نو بيا خو زما د ملګري محمد انور هغه ويره پر ځای وه، چې دده او ټول ځواک لپاره د سر په زيان تماميده.

پاکستان د طالبانو د غورځنګ ملاتړ کاوه او محمد انور د پاکستاني استخباراتي شبکې او اردو د څو کلونو د هغو مرستو شاهد دی چې د طالبانو لپاره به يې برابرولې.

نو اوس بيا څنګه د سپټمبر له ۱۱مې وروسته پاکستان طالبانو ته شا اروي او له طالب ضد ټلوالې سره يو ځای کېږي؟

د پاکستاني حکومت دپاليسي دغه بدلون ته ټولو افغانانو د شک او تردید په سترګه کتل. محمد انور پدې ډاډه و، که چېرې زموږ له دغه پلان څخه پاکستاني چارواکي خبر شي، نو زموږ د ټولو ژوند به په خطر کې واچوي.

انور وايي چې کله موږ د شيرزي د کور له لور منزل څخه راکښته شو، يو لويديزوال ښايسته د دندې ونې خاوند ځوان ولاړ و او شيرزي هغه موږ ته د کلف د ځواکونو د استازي په توګه را وپيژانده. شايد دا به هغه کس و چې شيرزي اکرم ته ژورنالست و معرفي کړی و.

په لومړيو وختونو کې ددغه کس شته والی د شیرزي په کور کې ددې ښکاروندويي کوي چې امریکایانو لاله وړاندې له شیرزي سره د ځواکونو په راټولولو کې مرسته کوله. کندهاریانو به ویل، چې شیرزي له ځان سره هیڅ محلي ملاتړ نه لري، خو دا یوازې امریکایي ډالر دي چې هغه یې تر دې ځایه پورې راوړسواوه.

تر دغې غونډې یوه میاشت وروسته د شیرزي یو کس د محمد انور کور ته له یو پیغام سره راغی. دغه سړي محمد انور ته وویل چې کاروان تیار دی، د شپې پر یوولس نیمو بجو به په گلستان کې سره گورو. دانور تر خبرولو وروسته نوموړی کس د نورو قوماندانو په خبرولو پسې روان شو.

گلستان د کویتي او چمن تر منځ پر عمومي لارې موقعیت لري.

دغو جنګیالیو کوټه د شپې پر یوولسو بجو د سلو تنو بهرنیو ژورنالستانو په گډون پریښوده او مخ د افغانستان پر لور رهي شول. انور وايي: زموږ کاروان د پاکستان د اردو دوو گادو رهنمايي کاوه. ماخپلو ملگرو ته وویل، تر اوسه موږ په دې هڅه کې و چې له پاکستاني چارواکو څخه ځان پټ وساتو، خو اوس یې څنګه کوی؟ چې هغوی مو لار ښوونه کوي.

دا د ټولو په زړه کې گرځېدل، چې داسې یو کار د پاکستان له استخباراتي شبکو څخه به پته توګه نه شي تر سره کېدای. د لارې په اوږدو کې یو درجن نور موټرونه رابنکاره شول، چې دا هم د شیرزي له کسانو څخه ډک و. پاکستاني پوځ دغه کاروان له مخ او شا څخه پر کچه لاره بدرګه کاوه. د لارې په اوږدو کې به که دغه کاروان کومې سرحدي ټاڼې ته ور ورسید، نو د پاکستاني پوځ په لیدلو سره به یې ځنځیر په وړاندې کېښته شو.

کله چې موږ د افغانستان پولې ته راوړسیدو، پاکستاني پوځ خپل موټرونه څنډې ته کړل او موږ افغانستان ته راواوښتلو. په ریکستان کې مو خپل سفر ته دوام ورکړ.

انور وايي: دا د ژمي موسم و، هوا ډېره سره وه او د یخني له امله مې خپلې ګوتې نه شوای خلاصولای. تر یو څه مزل وروسته یو ځای د اور بلولو لپاره تم شولو، چې تر دې مهاله مو لا هیڅ وسله نه لرله. ما ته دا سوچ پیدا شو چې دا څنګه برید دی؟

اوس خو پاکستاني چارواکي زموږ په اړه پوره معلومات لري او موږ به ټول لاس تړلي ووژل شو. زه د همدې خبرې د سپیناوي لپاره شیرزي ته ورغلم، چې موږ ژمنه کړې وه چې پاکستان به له خپلو فعالیتونو څخه نه خبروو، خو اوس بیا څه پېښ شول چې دا هر څه تر دې مهاله د هغوی په لارښوونه روان وو.

شیرزي وویل: دا ځکه چې موږ پرته د پاکستاني چارواکو له اجازې له پولې نه شوای را اوښتلاي. دی وايي: ما شیرزي ته وویل چې له موږ سره امریکایان دي، نو بیا موږ پاکستانیانو ته څه اړتیا لرو؟

شیرزي په ځواب کې وویل چې نور باید پاکستان په دې پوه شي، چې موږ طالب ضد ټلواله یو او طالبان نور په افغانستان کې ځای نه لري.

دغه طالب ضد ټلواله په افغانستان کې دننه يوه نښه شوي ځای ته ورسیده. انور وايي زه هېڅ نه پوهیدم چې دا ټول څه روان دي او له بله پلوه مور څنگه کولای شو یې له وسلو جگړه وکړو؟

انور وايي: ما له شیرزي څخه وپوښتل چې چېرې به وسلې تر لاسه کوو؟

شیرزي په جواب کې وویل چې شاید امریکایان به یې غم راته وځوري.

انور وايي چې تر یو څه ځنډ وروسته د پاکستان د پولې له خوا څخه یو لاری موټر رانکاره شو. دغه موټر ټول په تریال پوښلی و چې چلوونکی یې یو ډیر خنده رویه کس و. په دغه موټر کې شپږ سوه کلاشنکوفونه، ماشینګې او ګریناډ لانچرونه بار وو. مور د وسلو تر لیدلو وروسته ټول پر دغو وسلو راغونډ شوو. په دا صبا له شیرزي سره نوي جنګیالي هم یو ځای شول، چې په هغو کې یو هم ضابط اکرم و.

تر دې یو نیم کال وروسته مې غوښتل چې دغه راپور نور هم کره کړم، چې په همدې اړه مې د اکرم نظر هم وغوښت. اکرم د انور خبرې تائید کړې او زیاته یې کړه، چې په هغې لاری کې د شپږ سوو ټوپکونو تر څنګ سل یا شپيته راکټونه هم بار و.

دی وايي: ما له شیرزي څخه وپوښتل چې داسې وسلې خو په بازار کې نه پیدا کېږي نو دا دې له کومه کړې؟

شیرزي وویل: دا امریکایانو راکړې. د اکرم له رارسیدو وروسته د وسلو دوهمه جوبه هم راوړسیده. تر دې وروسته مور ته وویل شول چې اور بل کړو، تر څو الوتکې مور وويني. تر اور بلونې وروسته الوتکو مور ته درنې وسلې، مهمات او د امریکایي پوځیانو تیار خواړه (MRE) هم راوغورځول.

په صبايې د شپې په تیاره کې امریکایي چورلکو د همدغو جنګیالیو د ملاتړ لپاره د امریکا د ځانګړي پوځ نیم درجن سرتیري هم کښته کړل.

دغو ځواکونو د خپلو پیچلو مخابراتو انتنونه پر هغو موټرونو جګ کړل، چې شیرزي د دوی لپاره تیار کړي و. په دا صبا دغه طالب ضد ټلواله د کندهار ښار پر لور پر عمومي سړک ور روانه شوه. له دې څخه هدف د طالبانو د اکمالاتي لارو غوځول وو. دوو امریکایي جیب الوتکو د جنګیالیو له پاسه د دوی د ساتنې لپاره الوتنې کولې تر څو افغان جنګیالي پدې ډاډه کړي چې له دوی څخه پوره ملاتړ کېږي، خو ستونزه دا وه، چې ددوی په مخ کې پرته ټوله لار خامه وه. مور ډیر ویریدلو او فکر مو کاوه، چې کېدای شي هره شېبه د طالبانو په لاس ووژل شو. د سهار د لمانځه د ادا کولو لپاره دغه جنګیالي د یو رود پر غاړه تم شول.

اکرم وايي: په ناڅاپي توګه مو د اتوماتو وسلو اوازونه تر غوږو شول. د ډزو په اوریدلو سره د رود په نس کې سرتیري خورا وارخطا شول او سمدستي یې هلته ځانونه د لویو لویو ډبرو تر شا پټ کړل. په غره کې ددغو ډزو اواز انعکاس کاوه، چې هر ډز به زر ځله بیرته راغبرګیده. ددغې ناپېره حملي د مخنیوي لپاره افغان جنګیالي یوازې نه و. د طالبانو یو ګروپ ددوی تر شا و.

اکرم وايي چې امريکايي سرتيرو راته وويل: مور د طالبانو ستلايت تيلفونونه کشف کړي دي، چې دوی يې تعقيبول. امريکايي سرتيرو وويل چې په الوتکو کې زموږ ملگري به پر هغوی بمونه وغورځوي.

د ځانگړو پوځونوسرتيرو کونښن کاوه هغه سرتيري بيرته منظم کړي چې هرې خواته تښتيدلي وو.

اکرم وويل: دا يوازې اووه موټرونه و چې هغه هم د امريکايي الوتکو لخوا له منځه يوړل شول. ژوندي کسان مور ټول ونيول، چې په صبا شيرزي هغوی ته پيسې ورکړې او د خپلو کورونو پر لور يې رخصت کړل. د کندهار شمال ته حامد کرزي هم همداسې وکړل.

په صبا يې دغه جنگيالي د کندهار او سپين بولدک تر منځ پر غزیدلي لويې لارې يوه ستراتيژيک کوتل ته ورسيدل. ددوی په مخ کې کوم خنډ نه و، نو له همدې کبله يې په لوړو غونډيو کې د ځان لپاره مورچلونه وکښل.

اکرم زياته کړه: لږ وخت وروسته يو موټر رانښکاره شو، په دغه موټر کې يو عرب ناست و، نوموړي پر مور د طالبانو گمان کړی و، خو دی په خپله غلطي هغه مهال وپوهيده، چې کار تر کار تير شوی و. ده سمدستي په نارو وهلو پيل وکړ، خو مور دی ونيوه او لاسونه مو ورتړل. تر دې نيم ساعت وروسته يو بل موټر رانښکاره شو، چې په کوليو مو سوری سوری کړ. تر هغې وروسته مو نو بيا پوره درې اوونۍ په خدای که د طالب مخ لا ليدلی وي.

د انور هم دا ټولې پېښې په ياد وې. ده وويل چې مور هيڅ جگړه ونکړه، هر څه امريکايانو تر سره کړل. تر دې وروسته امريکايانو ځنې اصول وضع کړل، داسې چې سر له اوسه بايد هيڅوک يې زموږ له اجازې يوې خواته هم حرکت ونکړي.

انور سوکند وکړ، که به په دغه ټول جريان کې مور يو کس هم په ټوپک سره وژلی وي. د انور هغه مناقشه هم په ياد ده چې ده د امريکا دځانگړي پوځ له سرتيرو سره کندهار ته تر رسيدو وروسته کړې وه.

دی وايي: ما امريکايانو ته وويل چې مور تاسو کندهار ته راوړسولئ. امريکايانو په ځواب کې راته وويل چې داڅه اړتيا وايي؟ مور تاسو کندهار ته راوړسولئ!

د يوې ژورنالستي په توگه دا زما دنده ده، چې حقيقت تر خلکو ورسوم، خو په راديو کې دومره وخت نه وي، چې سرې دې د وضعې پوره انځور وړاندې کړي. ان-پي-آر بالاخره خپلې تگلارې ته بدلون ورکړ. هغوی هم هغسې راپورونه غوښتل، لکه نورو چې به برابرول. زما مشر نه غوښتل چې تر برستني لاندې پېښې رادبره کړم. حتی هغوی زما شتون پر لومړۍ ليکه کې هم نه خوښاوه.

په پای کې زه هم اړه شوم چې د نورو ژورنالستانو په شان راپورونه چمتو کړم. د ۲۰۰۱ز کال په نومبر کې ټولو ژورنالستانو د گل اغا د ملبشو او طالبانو تر منځ د جگړو راپورونه برابرول. د بيلگې په توگه، ما په يوه راپور کې وليکل چې دواړه خواوې د کندهار د لويې لارې د کنترول پر سر يو له بل سره په جگړه کې ښکېلې دي او د لارې په منځ کې هغه ستراتيژيک کوتل

لاس په لاس کېږي. ما په راپور کې زياته کړې وه چې دکندهار د شمال له لوري د کندهار پر خوا د حامد کرزي ځواکونه خورا ټکنی حرکت کوي. د شيرزي د مليشو هدف دادی چې د حامد کرزي د پرمختګ لپاره لاره پرانيزي ، خو دجګړې دغه ډول انځور بالکل غلط و ، له دې څخه د امريکايانو موخه داوه ، چې کل اغا خلکو ته لوی وښيي. کل اغا ماته وويل: مور ډير جنګ وکړ خو په حقيقت کې هيڅ جګړه نه ده شوې.

زه د هغو ټولو ژورناليستانو ستاينه کوم چې هغوی هم زما نظر ته ورته نظر درلود.

د وروستيو ورثو انځورول

(نومبر ۲۰۰۱)

په دغه ټوله موده کې زما ملګري ، زه او د سلو په شا وخوا کې زورور کسان په کوپټه کې بند پاتې و .

په داسې حال کې چې اکرم د شيرزي له ځواکونو سره له جنوب څخه د کندهار د عمومي لارې پر لور خپل پر مختګ ته دوام ورکاوه ، له سره په يوه وخت کې د کرزي کسان د شمال له لوري د کندهار ښار پر لور راروان و . په لار کې به يې له قومي مشرانو سره ليدنې کتنې لرلې ، خو مور يعنې بهرنيو ژورنالستانو بيا د کوپټې په سرينا هوټل کې د پاکستان استخباراتي شبکې (آی . ايس . آی) د جاسوسانو تر سترګو لاندې د خوښې شپې او ورځې سبا کولې .

د بمونو د اوريدلو له کبله ګڼ شمير افغانان د خپلو کورونو پرېښودلو ته اړ شول . له بله پلوه مور کوښښ کاوه ، چې په کندهار کې د روان وضعیت انځور تر لاسه کړو . د طالبانو د رژيم د وروستيو شيبو په اړه مو په ذهن کې ډول ډول انځورونه جوړول خو سړی نه پوهيده ، چې ايا دغو شيبو به څه ډول احساس درلود ؟

په کوټه کې د هيواد هيڅ استازی نه و چې څوک دې ورسره په تماس کې شوی وای . ما هڅه وکړه چې د خپل راپور په هکله له پښتاکون څخه ځنې مواد تر لاسه کړم ، خو زموږ د بد خولي مدير له سخت غبرګون سره مخامخ شوم . ده وويل : (ان ، پي ، آر) په پښتاکون کې ډير خبريالان لري ، چې پدې زه هم خبره وم . ده زياته کړه چې ستا وظيفه يوازې په کوپټه کې د راپورونو چمتو کول دي .

همدا لامل و چې ما له ځان سره تصميم ونيوه ، چې خپلو کارونو ته په بل ډول د سرحد پر هغه بله غاړه کندهار کې دوام ورکړم . له پېښو څخه امریکايان خبريدل ، خو زه نه پوهيدم چې ددغو پېښو انځور به زموږ په کور کې څه ډول وړاندې کېده .

همدا لامل و چې ما د کېسې لپاره هيڅ نه لرل . دا ډيره د حيرانتيا خبره وه ، چې د نومبر پر ۱۱مه د شمالي ټلوالې په لاس د کابل له سقوط سره سم د طالبانو رژيم ونه نړيده . واشنگتن په لومړيو کې لا د ماسکو په شان تېروتنې تر سره کړې ، خو په اصل کې ددغو دو تر منځ خورا ډير توپير شته . دا ډيره له هيجانه ډکه ورځ وه چې د شمالي ټلوالې پاريدلي جنګيالي کابل ته ور ننوتل ، ځينو خو ويل چې کندهار به ورسره سم په څلېرويشت ساعتونو کې سقوط وکړي خو ما سمدستي د هغوی دغه اټکل نا سم و باله .

د کابل تر سقوط وروسته طالبان د کندهار پر لور رامات شول چې هلته يې د څه وخت لپاره مقاومت وکړ . کله چې زه او د (بي . بي . سي) ادم بروکس له کوپټې څخه چمن ته پر لاره و سمدستي حالات راته څرګند شول چې پر لاره مو د مينې پر ليکلو پيل وکړ ، خو تر پولې اوښتل

ګناه ګڼل کېدل. پاکستانی حکومت د ژورنالستانو لپاره یو قانون وضع کړی و. تر دې وړاندې چې مور له سرینا هوټل څخه وتلې وای، باید په خپل موټر کې مو زموږ د ساتنې په بهانه یوه پولیس ته ځای پرېښی وای. د هغه دنده به دانه وه، چې زموږ ساتنه وکړي، بلکې د هغه دنده زموږ د سفر په اړه معلومات ټولول و.

دا هوټل د پاکستانی استخباراتي شبکې غړو پر سر اخیستی و، چې په هغوی کې یې زیات زموږ د ژباړونکو په توګه ګمارلي و. هر ځل چې به موږ له کوټې څخه د دوه نیم ساعته سفر په موخه چمن ته روانیدلو نو باید ځایي ادارې ته مو وړاندیز کړی وای او له هغوی څخه مو اجازه تر لاسه کړې وای.

پر مکتوب سر بیرې مو باید د پاسپورټ فوټوکاپي، عکسونه، د ویزې د پاڼو په ګډون د دوو مختلو ما مورینو لاسلیک له ځان سره لرلای. ددغو رسمیاتو تر پوره کولو او اجازې تر لاسه کولو وروسته به موږ، موټر چلوونکي او ژباړونکي چمن ته په یوه کاروان کې د (آی. ایس. آی) د افسرانو تر نظر لاندې تلو. دغه کاروانونه به کله پر لسو بجو او کله به بیا پر یوولسو بجو له کوټې څخه روانیدل. د ټکسي چلوونکو په وینا چې پر پوله تر ټولو ګڼه ګوڼه د سهار د اتو بجو په شا وخوا کې وي.

زما له همدې کبله له ژورنالیزم څخه کرکه کېده چې په سفر کې به یې دغسې محدودیتونه لرل. ما خپل ټول کارونه په کوټه کې د مهاجرو په منځ کې تر سره کول. د کابل تر سقوط وروسته بیا هم چمن ته تک اجازه غوښته. ما بالاخره تر دريو اونيو وروسته خپل دغه انتظار پای ته ورساوه، چې وروسته کندهار د ۲۰۰۱ز کال د نومبر پر ۶ مه نیټه سقوط وکړ.

ما ددې تايييا هم ونيوله چې د (آی. ایس. آی) له ایجنټانو څخه څو شپې ځان پټ کړم. چمن د پاکستان سرحدي ښار ګوټی دی چې هلته په یوه دروازه دغه دوه بې نظمه افغانستان او پاکستان هیوادونه سره بیلېږي. که به سړي غوښتل چې له مسافرو سره خبرې وکړي، نو باید په دروازه کې دریدلی وای. هر مسافر ته یې باید عذر او زاري کړې وای، چې هغه د یوې ګړۍ لپاره در سره دریدلی وای او د کندهار د وضعیت په اړه مو یو څه معلومات ځنې تر لاسه کړي وای. که به نه دریده نو بیا باید له ده سره پر څنګ روان شوی وای تر څو مو په رفتار کې یو څه معلومات ځنې تر لاسه کړي وای، خو که به دې له یوه کس سره مرکه کوله، سرحدي پولیسو به څارلې او یا به یې غوږ درته نیوه،

خو د نورو سره په توپیر د پولیسو افسران له ما سره ډیر ښه و، هغوی به د ځوانو هلکانو د ګڼې ګوڼې د تیت او پرک کولو کوښښ کاوه، چې زما پر شا وخوا به راټول وو. یو ځل یوه ځوان هلک په دغې ګڼه ګوڼه کې زما شاته لاس راوړ، ما چې ورته وکتل ده ځان نا ګومانه واچاوه. دا کار یې څو ځله تر سره کړ چې په دریم ځل مې اخطار ورکړ او په څلورم ځل مې پورې واهه. د همدې شي د مخنیوي لپاره مې تصمیم ونيوه، چې د نارینه وو ځایي جامې واغوندم. له اسلام اباد څخه د کوټې پر لور تر تک وړاندې مې په اسلام اباد کې د ښځو کالي واخیستل، چې په بازار کې جوړېږي.

هغه کالي مې په کوټه کې د راپور جوړونې پر وخت واغوستل. چمن چې د افغانستان پر پوله پروت ښار گوتی دی یوه ښځه به یې بورقې پکې ونه وینې. پرته له بورقې ښځه خو سړی په دغه ښار کې په تصور کې لانه شي راوستلای. کوم کالي چې ما په کوټه کې اغوستل ډیر روښانه و، کله چې به زه له موټر څخه راکښته کېدم د سل متره لرې خلکو نظر به ما ته را اوبښت، چې زما تر لیدلو وروسته سمدستي به پر ما راټولیدل.

دغو کالو د راپور جوړونې پر وخت کې ډیر مشکلات راته پېښول. بیا مې فکر وکړ، چې ولې بورقه نه اغوندم او یا مطلق غربي کالي. غربي کالو هم له دې کبله ستونزې جوړولې، چې په چمن کې یې له ما څخه نور غریبان نه و.

وروسته مې فکر شو چې ولې د نارینو کالي نه اغوندم چې شاید پدې سره به پر ما خلک د نارینه گومان وکړي په همدې سره به د خلکو له جنجال څخه یو څه خلاصه شم. که یې کټه ډیره وه یا لږه خو ما باید د دندې پر وخت اغوستي وای.

د نومبر په دغو ورځو کې به پر پوله هر ډول خلک را اوبښتل. د ۲۰۰۱ز کال د نومبر په وروستيو کې چې به له کندهار څخه خلک راتلل ویل به یې چې کندهار لا تر اوسه د طالبانو په لاس کې دی، خو حالت ډیر د اندېښنې وړ دی. د کندهاریانو په اصطلاح دوی ویل داسې ښکاري لکه چې عرب طالبان یعنی د القاعدې غړي ورځې تر بلې په قهر کېږي او پر ښار خپله مستقیمه اغیزه او کنترول زیاتوي.

غریبان تر لمر لویدو وروسته په ښار کې د مهمو چټک پوسټونو کنترول په خپل واک کې اخلي. عربانو نور پر خپلو کورنیو طالبانو اعتبار له لاسه ورکاوه، ځکه چې په هغوی کې یې ځینو د کندهار د سوله ییزې تسلیمې پر سر خبرې مخ ته بیولې. یوه موټر چلوونکي راته وویل چې عرب اوس د خلکو د جیبونو تلاشي هم اخلي.

یو کس چې له ستلايټ تېلفون سره نیول شوی و د ښار په منځ کې راوځړول شو. د القاعده غړو به خپل پیکپ موټرونه په خټو لړلي و، چې په همدغو موټرونو کې به د شپې خوندي تیرولو لپاره ریکستان ته تلل.

خو تر اوسه هم لا هغوی په ځان غره وو.

له بله پلوه د کندهار سقوط هم ډیر لرې نه و. د طالبانو د مشرتابه او د کرزي د استازو لخوا د کندهار ښار د سوله ییزې تسلیمې پر سر خبرې روانې و، چې تر همدې مهاله طالب ضد ټولواپې د کندهار ښار تر هرې څنډې پورې رارسیدلې وې چې په دې ټولو پرمختگونو کې امریکایي بمباریو خورا مهم رول درلود.

دا هر څه هغه وخت روان و، چې زه او د محمد انور کسان تر لومړۍ کتنې وروسته د (بي . سي . او) د تاره کرکو شاته کیناستو. دغه ټول کسان د اخکزو د قبیلې غړي و، دغه خلک سخت قسم خواره دي، په درغلی کې خورا مشهور دي او پر پوله باندې قاچاق ته ډولونه وهي.

دغه قبيله د يوې نړيوالې پولې دواړو غاړو ته پرته ده چې په ډيرې اسانۍ سره د پاکستان سرحدې ښار گوتي چمن او د افغانستان سرحدې ښار گوتي سپين بولدک ته اوښتلاى او را اوښتلاى شي.

دوى په بې وفا بې کي خورا ستر نوم لري او بې له ځانه بل هېچا ته وفاداره نه شي پاتې کېدای. زه به د محمد انور کور ته ورتللم دهمدې لپاره دوى زما د معلوماتو د تر لاسه کولو ښه سرچينه وگرځيدل.

دوى ماته ددوى د قوماندانانو د ستلايت تېلفونونو نمبرونه راکړل ، چې هغوى مستقيما د جگړې په ډگر کې حاضر وو. کله چې به کومه مهمه پېښه رامنځ ته کېدله ، دوى به زه يې خبرولم او يابه ما دوى ته د کويتي له سرينا هوتل څخه تېلفون کاوه.

کله چې د سپين بولدک د تسليبي پروسه څلر ويشت ساعته وځنډيدله ، همدا دوى زه ترې خبره کړم. د محمد انور په وينا ، ځينو قبائلي مشرانو ويل چې دا ځل بايد مور ټول کارونه په سمه توگه تر سره کړو. تيرې څلروويشت کلنې جگړې افغانستان وران کړى او ډيرو خلکو خپل خور ژوند په کې له لاسه ورکړ ، نو دا ځل بايد مور هغه پخوانۍ تېروتنې تکرار نکړو. دغو مشرانو به مور له جگړې څخه وپروولو او حوصله به يې راکوله.

زه په خپله ليکنه کې پر يوه شي ټينگار کوم چې پښتانه د روغې جوړې او خبرو ميز ته د کيناستو خورا ښه استعداد لري.

په دغه نومبر کې زما د معلوماتو بله او اصلي سر چينه د حامد کرزي تيز سترگې کاکا عزيز خان وو. مور ژورنالستان به هره ورځ د کرزي کور ته ورتللو. هره ورځ به يوه خدمتکار چې توره پکړۍ به يې تړلې وه ، يوې خونې ته رهنمايي کولو چې هلته به يې چاى له کشمشو(ممزو) او بادامو سره راکول. دا دروژې مياشت وه خو مور بهرنيان وو.

ما به د نورو بهرنيانو برعکس له دوى سره روژه ماتې کاوه ، ځکه چې ما د ورځې څه نه خورل. د کرزي د کورنۍ لپاره دا د فکر کولو خبره نه وه ، چې يوه ميلمنه دې د هغوى کره ورشي. د کرزي کشر ورور احمد ولي به مور د کندهار له روان وضعيت څخه خبرولو. تر دغې خبرې غونډې وروسته به زه د سراى په غولي کې د زرو خلکو مجلس ته ورتلم ، چې تسپې به يې په گوتو کې اړولې او راډيو ته به يې غوږ نيولى و. د دې سراى تر څنک د کاکا عزيز خان کور و ، چې زه به هره ورځ د ملاقات لپاره ورتلم او نوموړى به په خپل ارام باغ کې ناست و.

دغو مشرانو زه د پښتونولي ، عننوي روغې جوړې او د منځکړيتوب له اهميت څخه خبرولم. په دغه وخت کې دوه مهم ټکي راته څرگند شول.

يو داچې کندوز د شمالي ټلوالې لاس ته ولويد او هلته ټول طالبان بند پاتې شول. دغه ښار د افغانستان په شمال کې د تاجکستان پر پوله پروت دى.

په کندهار کې طالبانو ويره لرله که دوى واك وسپاري نو ددوى ټول ملکري به په کندوز کې ووژل شي. دوى د خپلو ملکرو د خوشې کېدلو او په خوندي توگه خپلو سيمو ته د ستونلو غوښتنه کوله ، همدې شي دوى په کندهار کې مقاومت کولو ته اړ ايستل.

بله مسئله د القاعده شبکې د عرب غړو سخت دريځي اونه نرمي وه. دوی ته د جکړې په کتلو کې د نورو افغانانو په شان هيڅ په لاس نه ورتلل. هغوی يوازی د راډيکاله اسلامي نظريې د نړيوال کېدو هڅه کوله. د القاعدې عرب غړي او د طالبانو د غورځنگ مشر ملا محمد عمر او د هغه په څنگ کې لږ دده په شان سخت دريزه کسانو تر وروستۍ سلگۍ پورې د جکړې کولو هوډ درلود.

د ۲۰۰۱ز کال د نومبر پر ۲۰ مه طالبانو مور د خبري غونډې لپاره د افغانستان سرحدي ښار گوتي سپين بولدک ته وروبللو.

دغه سفر زما د خبريالي په ژوند کې تر ټولو غوره تجربه وه. مور د پخوا په شان په ډيره سختۍ له پاکستاني ادارې څخه سرحد ته دتلو اجازه تر لاسه کړه، خو تر ټولو لويه ستونزه د ويزې وه. په داسې حال کې چې کابل يوه اوونۍ وړاندې سقوط کړی و، خو په کويته کې د طالبانو قونسلگري لافعاله وه او قونسل به هم خلکو ته ويزې ورکولې.

سړي نه پوهيده، چې دا ويزې د څه لپاره، د کوم ځای لپاره او د څومره وخت لپاره دي؟ مور د طالبانو د رژيم په وروستيو شيبو کې سپين بولدک ته د خبري غونډې لپاره روان وو. دا چندانې مهمه غونډه نه وه، ځکه چې کابل لا له وړاندې سقوط کړی و خو مور کندهار ته د تللو کونښنې کاوه. زه منم چې د لاس آنجلس ټايمز ايسا رويين زما لپاره زيات انتظار و ايسته، د همدې لپاره زه له هغې څخه زياته مننه کوم. ما بل ډول احساس کاوه، ځينو ويل چې ويزې به تاسو ته د طالبانو تر واک لاندې سيمو ته لکه کندهار د تگ زمينه برابره کړي.

خو سړي نه پوهيده، چې د کابل شا وخوا په ازادو شوبو سيمو کې به له مور سره څه کېږي. تر دې څو ورځې وړاندې څلور ژورنالستان چې له جلال اباد څخه کابل ته روان وو، پر لارې نامعلومو وسله والو له موټر څخه راکښته کړل او وروسته يې ووژل. که چېرې زه د القاعدې پر ځای وای مابه هم همداسې کړي وای. زه ډيره نه ويريډم خو بيا مې هم د ممکنه خطرونو د له منځه تلو هڅه کوله.

ماته په ۱۹۹۹ز کال کې د البانيا جگړه راپه زړه کېدله، چې د تلويزيون خبريالانو به د ورځې ۲۵۰ امريکايي ډالر د يوه فور-باي-فور د کرايې لپاره ورکول، چې د عمومي لارو له لارو وهونکو څخه په امان پاتې شي، خو زه به د کوسوو تر پولې پورې په اووه ډالره په ځايي موټر کې تلم. له ما څخه پرته نور ټول سپاره خندوونکي نارينه وو، دوی به پر لارې ماته البانيايي ژبه راښودله، خو چې کله وپوهيدل چې زه د موټر چلولو لايسنس لرم، د البانيا په غرونو کې يې راته د موټر جلو په لاس راکاوه.

(NPR) لا له وړاندې ماته گواښ کړی، چې که چېرې يوازې او يا له اجازې پرته له پولې واورم، خپلې رسمي اړيکې به راسره پای ته رسوي. زه له لاس آنجلس ټايمز سره يو ځای شوم، افغاني او پاکستاني ټول رسميات تر سره شول بالاخره ټول ژورنالستان د نومبر پر ۱۲ سهار د کاروان په شکل د افغانستان د پولې پر لور روان شولو. زما زما د ژباړن او موټر چلوونکي لپاره

هغه تر ټولو بد وخت و چې کله افغانستان ته ور اوښتلو. گڼ شمير کسان پر مور راتول شوي وو ، په لغتو يې وهلو ، په ډبرو يې وپشتلو او نارې يې راباندې وهلې .

په مور ټولو کې زموږ د ژېر ټکسي حالت ډير خراب و ، ځکه چې دغو کسانو يې د شا هنداره ور ماته کړه. زما پر هغه بيچاره موټر چلوونکي ډير زړه سوځېده ، خو ما تر ور اوښتي زبان ډيرې پيسې ورکړې. کاروان د ملگرو ملتونو د مهاجرو د عالي کميشنيرۍ (UNHCR) پخواني دفتر ته ور وگرځيد ، چې (بي. بي. سي) ، (سي. ان. ان) او نور لاله وړاندې هلته را رسېدلي وو .

خيمې درول شوې وې او د اوبو کارتنونه هرې خوا ته تر سترگو کېدل. ستلايت ديشونه د جنوب پر خوا عيار شوي وو او نژدې هر ځای د مچانو بوزاری تر غوږو کېده. په دغه ځای کې برينبنا او اوبه نه وي او نه هم د خوب لپاره کومه سرپناچې تر هر څه وړاندې بايد د بسترو لپاره ځای پيدا شوی وای. تر دې وروسته مور خپل کار کوونکي بازار ته د توسانو اخيستلو لپاره وليرل. د لاس آنجلس ټايمز ټايلر مارشال لومړنی کس و چې له ساتونکي سره يې بازار ته د تگ اجازه تر لاسه کړه. تر دروازې پنځوس متره بهر طالبانو هغه بيرته د امنيتي انديښنو له کبله راوگرځاوه. تر دې وروسته زه دې پايلې ته ورسيدم چې دا هسې درواغجنه اجازه وه ، چې ورسره سم به نور گڼ شمير محلي کسان زموږ سرای ته را پورته کېدل ، پر مور به يې مسخرې کولې او توهينولو به يې. زموږ دکوربه جنکياليو به د شاوخوا خلک په لرگيو له دې ځايه لرې کړل ، خو تر يو څه ځنډ وروسته به هغوی بيرته راغلل. دغو محلي کسانو به مور ته ځينې شيان ويل. وروسته مور دوی ته زموږ کار کوونکي د مرکې لپاره ور وليرل.

يوه ډاکټر وويل: زه خپل ځان ډير په خطر کې احساسوم ، هره شپه د خپل ځان دخوندي ساتلو په موخه په مختلفو ځايونو کې ويده کېږم. مور خو اوس په داسې حالت کې يو لکه چې يوه لسيزه وړاندې د روسانو تر وتلو ورسته راباندې راغلی و. ده زياته کړه ، چې دی له دغه خطر سره سره بيا هم ډير خوشاله دی ، ځکه چې په افغانستان کې د ترقي او پرمختگ پړاو راتلونکی دی .

هغه خبرې غونډه چې مور ورته راغوښتل شوي وو ، په دابله ورځ تر سره شول. په هغه غونډه کې چې هر څه وويل شول ، ټول يې معنا او بې گټې وو. طالب وياند چې په انکليسي ژبه يې خبرې کولې ۲۵ کلن ځوان و ، چې په غونډه کې يې يوازې د جنوب پر تاريخي پسمنظر رڼا واچوله. ده وويل: کله چې روسانو افغانستان پرېښود نو جهادي قوماندانانو په خپل منځي جگړو کې د خورا ډيرو بې گناه خلکو وينې وپهولې. طالبانو له همدې کبله واک تر لاسه کړ ، ځکه چې له جنوب څخه بغير د نورو سيمو خلکو هم غوښتل چې په سيمه کې يې امنيت راشي.

په غونډه کې چې به مې هرې خواته وکتل طالبانو به خندل. دا شايد له دې کبله چې دا لومړی ځل و چې دوی يوه بنځه په غونډه کې ليدله. په دغه سفر کې زما لپاره تر ټولو ستونزمنه خبره دا وه ، چې ما به ټوله ورځ روژه نيوله. کله چې ما په ۱۹۸۰م کال کې په مراکو کې د پيس کوريز لخوا په په رضاکارانه توگه خدمت تر سره کاوه ، نو داسې به نه وي پيښه شوې ، چې ما دې د ځايي خلکو د کلتور خلاف کار کړی وي .

زه يواځينې ژورنالسته وم چې همداکار مې کاوه ، همدا لامل و چې د طالبانو له ما سره ډيره مينه پيدا شوه. نجيب الله چې زموږ د امنيت مسئول و ماته يې د روژه ماتي لپاره بلنه راکړه. يوه بل طالب ماته پارکر قلم د ډالۍ په توگه راکړ. کله چې مې ماښام د يوه گروپ تر رڼا لاندې خپل راپور ليکه ، يو طالب راغی يوه ښه منه يې راکړه. تر ټولو ډير خو بيا اشپزان راباندې مهربانه وو. دغه دوه اشپزان په قوم تاجک او د مزار شريف اوسيدونکي وو. دوی له خپلو کورونو څخه را تښتېدلې و ، خو اوس بيا د لارې د بندېدو له کبله کورونو ته نه شو تللاي. زه بالاخره هغوی تر خپلو وزرونو لاندې کړم په خپله اشپز خانه کې يې خپله بستره ، توشکې او ځای راکړ او ټوله شپه به يې د تودو چايو کلاسونه را اړول.

کله چې به د پيشلې لپاره د طالبانو د لوبښو شرنکی شو زه به د ډيرې ستړيا له کبله نوره له حرکته لويدلې وم ، دې خو بيخي امکان نه درلود چې زه دې را پورته شم او يو څه دې وليکم. ايا دا ډيره د حيرانتيا وړ خبره نه ده چې يوه امريکايي ښځه دې د طالبانو تر وزرو لاندې د هغوی د رژيم د ړنگېدو په وخت کې ژوند کوي ؟

په وروستۍ ورځ اوازې وې ، چې طالبان مور کندهار ته بيایي خو دا هر څه له حقيقت څخه ډير لرې وو ، خو زما ملگرو ټينکار کاوه چې مور بايد کندهار ته ولاړ شو. د تيرې ورځې په خبرې غونډه کې وويل شول ، چې مور يوه بله غونډه هم په پلان کې لرو خو اوس داسې ښکاريډله چې هغوی دلته نور زموږ اوسيدل نه غواړي نور بايد مور له دې ځای څخه تللي وای. تر هر چا خو بيا د تلویزيون خبريالان ډيره په غوسه وو ، ځکه چې دوی د راپور لپاره په ښار کې يوه صحنه هم عکاسي نه کړه. په پای کې دوی طالبانو ته وويل چې يا مور کندهار ته بوزئ او يامو په سپين بولدک کې يو څو ورځې پرېږدئ.

ما او د لاس ټنجلس ټايمز کار کوونکو د خپلو شيانو په ټولولو پيل وکړ ، چې په پای کې مور له دوو طالبانو څخه چې يو يې د امنيت امر او بل يې د بهريو چارو د رياست پخوانی مرستيال و د زړه له کومې مننه وکړه. په داسې سختو شرايطو او حالت کې چې زموږ او ددوی هيوادونه په جگړه بوخت و ، مور له دې امله چې طالبانو زموږ ښه امنيت وساته ، له هغوی نه ډېر مندوی نو.

د بهرنيو چارو رياست مرستيال راته وويل: کندهار ته ستاسو تگ ډير خطرناک دی ځکه چې له وړاندې لا څلور ژورنالستان د جلال اباد پر لار وژل شوي دي او له بله پلوه ستاسو حکومت عملاً زموږ په هيواد کې په جگړه بوخت دی . که ستاسو حکومت تاسو ته په دغسې خراب امنيتي حالت کې هلته د تگ اجازه در کوي بيا نو تللاي شئ.

ما زما نورو ملگرو ته وويل چې ستاسو ماغزه خراب دي ، له چرت وهلو څه نه جوړېږي زموږ لپاره کوټې ته له تگ نه بله هيڅ لاره نه ده پاتې ، خو بياهم خبريالانو د افغانستان دننه وضعې ته ليواله وو. د اوریدو له قراره ژورنالستانو به موټر چلوونکو ته زر او حتی پنځه زره امريکايي ډالر کندهار ته د رسولو په بدل کې منل.

په همدې وخت کې د ديوال شا وخوا ته راټول شوي کسان نور هم پسې قهرجن کېدل. داسې اوازې هم وې چې هغوی بيخي زموږ لوتولو ته هڅول شوي وو. تيره شپه لا طالبانو امنيت ډير سخت کړ ، دوی يو تن د امنيت لپاره له راکټ سره وگماره.

ما او د لاس آنجلس ټايمز کار کوونکو خپل موټرونه بار کړل چې وروسته له يوې په زړه پورې نندارې سره مخامخ شوو او هغه داچې له يوې خوا څخه يو تور پوستی سړی رابنکاره شو ، چې بنايي د سوېلي مصر او يا د سوډان اوسيدونکی به و. دغه کس له الجزيرې ټلويزيون سره کار کاوه او د سپورټ بېگ يې تر شا تړلې وه.

تر رارسيدلو وروسته سمدستي ټول طالبان پرې راغونډ شول ، تر يو څه ځنډ وروسته موږ ته وويل شول چې تاسو بايد بيرته کوټې ته ولاړ شئ. کله چې موږ کيناستلو او ددغې صحنې ننداره مو کوله ، د لاس آنجلس ټايمز باوري ژباړن ما ته پټ په غوږ کې وويل چې هغه د القاعدې غړي ته مه گوره.

ما تکان وخور او ومې ويل کوم يو دی د القاعدې غړی ؟ او چېرې دی ؟
ژباړن سترگي کښته واچولې او په محتاطانه توگه يې راته وويل: دغه تور سړی يا دوم.
ما هغه ته وويل: دا خو بالکل د تور کارغه په شان ښکاري.
ژباړن وويل: بالکل همدا سې ده ، خو دا د القاعدې خورا کلک ملگری دی او له هغوی سره زياتې مرستې کوي.

تر ۱۱/۹ وروسته پېښو کې الجزيرې په پراخه کچه د ژورنالستانو او د نظر د خاوندانو غونډې جوړولې ، چې دا د امريکا لپاره يوسر خورې و ، خو په پای کې د امريکا حکومت دې ته اړ شو ، چې الجزيره و گواښي او پر نورو خبري ادارو يې فشار راړ چې د القاعدې د سرچېنو خبرې خپرې نکړي.

په تيرو څوکلونو کې الجزيرې ټلويزيون په نړيواله کچه خورا زيات شهرت موندلی دی. د يوازنی عربي ازاد خبري چينل دی چې په دغه جگړه کې يې د امريکا لاره نه تعقيبول ، چې زما په فکر دا خورا گټور کار و ، خو له بله پلوه له دوی سره د طالبانو ښې اړيکې او د دوی له لارې د القاعدې د ویديو يې پيغامونو خپریدل پر دوی باندې ځنې شکونه را پيدا کول.
ما وروسته زما له موټر چلوونکي څخه وپوښتل چې تا هغه تور جک سړی وليده ، چې د الجزيرې لپاره يې کار کاوه؟

ده په هو جواب راکړ او ويې ويل چې دی د القاعدې غړی دی او دلته جهاد کوي. دغه موټر چلوونکي له يوه طالب څخه ددغه کس په اړه وپوښتل ، هغه ورته وويل چې دغه کس ستاسو له حويلي څخه بهر په ستلايت ټلفون د طالبانو له مشر ملا محمد عمر سره خبرې وکړې او له هغه څخه يې زموږ د شړلو اجازه واخيسته.

تر دې وروسته موږ ته په يو نيم ساعت کې ددغه ځای د پريښودو امر وشو. زه د (بي. بي. سي) ادم بروکس ته ورغلم چې زما نژدې ملگری جوړ شوی و او هغه څه چې ما واوريدل او ومې ليدل ورته ومې ويل. ده زما تر خبرو وروسته وويل چې هر څه وي وي به خو زموږ کار يې را خراب

کې ، خو تر هر چا د (سي. ان. ان) کسان ډير خواشيني و ، هغوی کوشن کاهه ، چې په کويته کې له پاکستانو طالبانو سره په ستلايت تېلفون تماس ونيسي تر څو د هغوی له لاري پر دغو طالبانو فشار واچوي او موږ ته په سپين بولدک کې د پاتې کېدو اجازه راکړي. موږ په هره بيه دلته د پاته کېدو لپاره چمتو وو ، خو د ټاکلي وخت تر پوره کېدو وروسته کوم څه په لاسه رانه غلل.

ما يو فرانسوي جیبي چاقو زما موټر چلوونکي ته ورکړ. زموږ موټر د هارن وهلو په داسې حال کې له دروازې راووت چې د طالبانو درې ډک موټرونه زموږ د امنيت لپاره راسره روان شول ، چې د هغو قهرجنو کسانو له کني گوني څخه مو وژغوري. د امنيت امر نجيب الله به لکه د رمې سپی کله د کاروان شا او کله هم مخته روان و.

دده مخاږه په لاس کې وه او تر هغه وخته پورې يې راته کتل ، چې موږ ټول تر پولې واوښتو. زموږ دغه سفر ډير بې خونده و ، خو دا د طالبانو د رژيم پای او د ۲۰۰۱ ز کال د نومبر دريمه اوونۍ وه.

د طالبانو نسکورېدل

(ديسمبر ۲۰۰۱)

د دسمبر په لومړيو کې د طالبانو ضد دوه ډلې د کندهار تر څنډو پورې ورسېدې. د افغانستان راتلونکي ولسمشر حامد کرزي خپل مرکز له کندهار ښار څخه د موټر د مزله پر

واتن د يو ساعت په شاوخوا کې د شمال خوا ته په يوه کلي کې جوړ کړ او بله ډله چې مشري يې د شېرزي په غاړه وه، له خپلو کسانو سره مرکز د کندهار سوېل پلو ته د کندهار او سپين بولدک پر لويه لار جوړ کړ او پر هوايي ډگر د بريد لپاره يې د امريکايانو اجازې انتظار ايسته.

د القاعدې عرب غړو هلته خورا کلک مورچلونه جوړ کړي و، چې د امريکايانو لخوا به پرلپسې بمبارۍ پرې کېدې.

له بله پلوه د کندهار د سقوط لپاره خبرې روانې وې، د همدې خبرو د پر مخ بېولو لپاره ولسمشر کرزي د اکرم د قبيلې مشر ملانقيز ټاکلی و. هغه ملانقيز

چې په ۱۹۹۴ ز کال کې يې د اکرم له مخالفت سره سره د کندهار د ښار واکي د طالبانو په لاس کې ورکړې، خو اوس بيا دده په لاس دغې مسئلې ته د پای ټکی ايښودل کېده.

د سرو لښکرو ضد دغه قوماندان، چې له ټولې حوزې څخه يې روسان تر ارزګانه پورې د سيمې پرېښودلو ته اړ ايستل، په کندهار کې د خورا ښه نفوذ خاوند دی. تر اوسه هم نوموړی د توپکوالو لپاره د سر خورې دی. (بايد وويل شي، چې ښاغلی ملانقيز د 2007 کال په نيمايي کې مړ شو. ژباړن)

په داسې يوه هيواد کې چې درواغ د ورځنيو خبرو موډ گرځېدلی وي، نو ملانقيز هم ځنې په امان نه دی.

يو وخت چې زه کله له امريکا څخه راغلم، ده ته مې يو جېبي چاقو ورکړ. نوموړي به هغه چاقو د الماسو په شان ساته او لاس به لاس به يې گرځاوه. يو وخت يې هغه چاقو خپل زوی ته ور ښکاره کړ او ورته وپې ويل، کله چې زه امريکا ته تللې وم، په ټولو مغازو کې مې وکتل، بالاخره مې دغه چاقو پکې خوښ کړ او واهې خست!

په ۱۹۹۲ ز کال کې دده د ملګرو پر موټر راکټي برید وشو ، چې پکې سپاره ټول دیارلس جنګیالي ووژل شول. نوموړی مجرمو کسانو ته له دې کبله له سزا ورکولو تېر شو ، چې ویل یې زه اوس نوی له حج څخه راغلی يم. ده خپلو قهرجنو پلویانو ته وویل: زه نور مسلمانان نه شم وژلای. ددې لپاره چې د ۲۰۰۱ ز کال د نومبر وروستي معلومات نور هم کره کړم ، له هغه سره مې لیدل اړین وبلل ، تر څو په دې اړه دده نظر هم واوړم.

نوموړی یو نیم کال وروسته د هغه څه له امله چې تر سره کړي یې و ډېر خوښ و. ده وویل: کله چې کرزی افغانستان ته راداخل شو ، دوه ورځې وروسته یې ما ته د یوه کس په لاس یو ستلایت تېلفون را ولېږه. له هغې وروسته ملانقیب د کندهار ښار پرېښود او د خپلو قومیانو مرکز ارغنداب ته ولاړ. ارغنداب چې کندهار ته یې خورا ډېره طبعي ښکلا وربښلې ، په منځ کې یې د شنو اوبو رود تېر شوی دی. د رود دواړو غاړو ته د خټینو دېوالونو تر شا د ډول_ډول مېوو ښایسته باغونه د یوه وحشي ځنګله په څیر تر سترګو کېږي. د جهاد په دوران کې دا ځای د ملانقیب مرکز و او له همدې ځای څخه روسانو د ناسور خم واخیست. ده وویل: د کرزي یوه نفر ما ته ارغنداب ته یو ستلایت تېلفون راوړ. هغه وویل چې کرزی غواړي له تاسو سره خبرې وکړي. ما کرزي ته تېلفون وکړ ، هغه راته وویل: څه شي ته اړتیا لرې ، پیسې که وسلې؟ ما ورته وویل: دواړو ته.

له همدې وخت څخه به دغو دوو ملګرو هره ورځ په تېلفون خبرې کولې. دی وايي چې ما به کرزي ته تاکټيکي مشورې ورکولې. ما به کرزي ته ویل چې ها وکه او دا وکه ، ځکه چې کرزي جنګي تجربه نه لرله.

کرزي ما ته وویل چې له ملا عمر څخه طالبان جلا کړه. ما په لومړي سر کې له طالبانو څخه د کوچنیو قوماندانانو په بېلولو پیل وکړ ، ځکه دغو کسانو د طالبانو له مشرتابه سره ټینګې اړیکې نه لرلې. د خبرو دغه لړۍ د هغو خلکو لپاره مخکې تر دې چې له منځه ولاړ شي ، ډېره ښه چاره وه.

یو وخت د طالبانو د دفاع وزیر په ملانقیب پسې موټر ور ولېږه او دوی دوو د کندهار په ښار کې یو پټ مجلس سره وکړ. په هغه غونډه کې ملا نقیب د دفاع وزیر ته وویل: له حامد سر جنګ مه کوه ، که چېرې ته تسلیم شي ، هغه به تاته هیڅ ضرر و نه رسوي.

تر یوولسم سپټمبر وروسته په افغانستان کې ایتلافي حکومت جوړېږي ، چې په هغه کې به د طالبانو جګپوړي چارواکي هم ګډون ولري. د نومبر په وروستيو کې د ملا نقیب قومیانو پر طالبانو د برید لپاره د خوښۍ اتبونه کول.

ملانقیب د طالبانو مشر ته یو استازی له لیک سره ور ولېږه ، په لیک کې لیکل شوي و ، چې په دا دوو ورځو کې باید تسلیم شي ، که نه نوټول ارغنداب به ستا پر ضد را پور ته شي.

دا د طالبانو لپاره یو جدي ګواښ و ، ځکه چې د ملانقیب قومیانو تر اوسه په جنګ کې ما ته نه وه منلې.

دا يو منل شوی حقيقت دی چې په ۱۹۹۶ ز کال کې ملا نقيب د اکرم له مخالفت سره سره بيا هم طالبانو ته د کندهار د ښار د نيولو موقع برابره کړه ، ده خپلو قوميانو ته د جنګ د نه کولو امر وکړ .

د ملا نقيب ضرب الاجل تر يوې بلې غونډې پورې وغزېد ، چې د ۲۰۰۱ ز کال د ډسمبر پر پنځمه تر سره کېده .

ملا نقيب وايي: طالب چارواکو ما ته وويل که ته موږ ته په نور وخت راکولو راضي نه شي ، نو لاس دې خلاص هر څه چې کوي ، و يې که .

ملا نقيب ورته وويل: تاسو غواړئ چې موږ د اور په لمبو کې وسوځوئ؟ زموږ کورونه را وران کړئ؟

که داسې نه وي ، نو بيا ولې تاسو په مزار ، کابل او کنډوز کې جګړه نه کوئ؟ يوه اوونۍ وړاندې طالبانو دغه ښارونه د امريکا ملګرو يانې شمالي ټلوالې ته پر يښي و . په ځواب کې طالب چارواکو له کرزي سره د مستقيمي ليدنې غوښتنه وکړه . ملا نقيب هغوی ته وويل چې زه خپله کرزي يم او کرزي زه يم ، زما خبره دده او دده خبره زما ده . هغه مهال کرزي نوی د افغانستان د لنډمهالې ادارې د مشر په توګه ټاکل شوی و . دی د کندهار ښار د مسئلې د يوې خواته کولو لپاره له امريکا يي مشاورينو سره په پلان جوړونه بوخت و او له ځايي مشرانو سره به يې ليدنې کولې . له کرزي سره مخور کسان به د طالبانو له رهبرۍ سره په جدي خبرو لکيا و او کله کله خو به يې مستقيماً له ملا محمد عمر سره هم پر ستلايت ټيلفون خبرې کولې .

د ملا نقيب په کور کې ناست کسان پدې راځي شول چې له کرزي سره نېغ په نېغه خبرې وکړي .

د کرزي قرار گاه د ښار د شمال طرف ته د نيم ساعت د موټر د مزل په واټن سره لرې موقعيت درلود پراته و .

د ملا نقيب دا هم په ياد و چې د طالبانو دغو مشرانو له ما څخه د کرزي د ټيلفون د شمېرې غوښتنه وکړه . هغوی څو ځلې نمبر هم داير کړ ، خو د خرابې ليکې له امله له هغه سره په خبرو کولو بريالي نه شول . تر دغې غونډې څو ساعته وړاندې د افغانستان نوی ولسمشر د مرګ تر پولې رسېدلی و ، خو خدای (ج) بچ کړ .

امريکايي الوتکې د کرزي پر قرارگاه بم و غورځاوه ، چې درې امريکايي سپېښتل فورس او شل تنه افغانان يې ووژل . مړه شوي کسان ټول د کرزي ملګري او دده د قبيلې غړي و . ژوبل کسان په خورا ناوړه حالت کې پراته وو ، په ژوبلو شويو کسانو کې د يوه نوم قاسم و ، چې په پېښه کې يې خپل دواړه لاسونه بايللي و ، نوموړي له خپلو ملګرو څخه وغوښتل چې هغه ووژني . قاسم په ريکستان کې د امريکايي سمندري ځواکونو اډې ته وليږدول شو ، چې هلته يې تر تداوي لاندې ساه ورکړه .

په هغه وخت کې چې طالبانو د کرزي نمبر داير او ، د کرزي پر قرار گاه باندې تندر را شيوه شوی و . دغه ډله د ملا نقيب په مشرۍ د کرزي د قرار گاه پر لور روانه شوه .

د غونډې په وخت کې زه په کويته کې وم ، خو ډېره وېرېدم ، داسې نه چې د امريکا د بمونو ماشه پر دغه پلاوي چې د طالبانو جکپوري چارواکې پکې موجود و راکنېکېدل شي . ملا نقيب په دغه يولس ساعته غونډه کې خپل دريځ وساته ، دی وايي: کله چې مور هلته ورغلو ، دکريزې مخ او غاړه بانسمان شوي و . کريزې نه غوښتل چې له دغو کسانو سره خبرې وکړي ، يوازې ملا نقيب له کريزې سره خبرې کولای شوی . ملا نقيب وايي: ما کريزې ته وويل چې ته بايد هغوی ته ووايي ، که چېرې مور د کندهار پر سړکو کې جکړه وکړو ، نو ډېرې وينې به و بهيري ، مور او تاسو به ډېر بد ښکاره شو . بالاخره کريزې د هغوی سره کېناست او د طالبانو مشرانو ته يې وويل چې کندهار ملا نقيب ته تسليم کړي .

ملا نقيب وايي: کله چې مور کندهار ته را ورسېدو ، هغوی خپل نظر بدل کړی و او ويل يې چې مور غواړو صبا بيا له کريزې سره ووينو . د دوهم ځل لپاره همدغه پلاوي بيا له کريزې سره وليدل او له کريزې څخه يې د کندهار د ورسپارلو لپاره دوه ورځې وخت وغوښت ، خو کله چې مور ښار ته راورسېدو ، طالبان يو ځل بيا پر خپله خبره ونه درېدل ، هغوی وويل: مور دوه ورځې انتظار نه شو کولای ، مور سبا تاسو ته ښار در پرېږدو . په دغه شپه طالبانو ما ته په ستلايت کې وويل چې مور بالا روانيږو . خو ما آماده کې نه لرله ، د ښار د کنترول لپاره پوره نفر راسره نه و ، يوازې څلوېښت يا پنځوس کسان موجود و ، هغوی مې په ښار کې سره وپاشل ، خو دا بس نه و . کله چې طالبانو د شپې په تياره کې ښار پرېښود ، نو په ښار کې وضعيت هغه حالت ته وگرځېد ، چې څو ورځې مخکې يې افغان مهاجرو ما ته په پاکستان کې اټکل کړی و . دوی د طالبانو د رژيم د پای څخه خورا په وېره کې و ، دوي ويره لرله ، چې د دوه نوي يم کال پېښې به بيا تکرار شي .

د ښار د عمومي روغتون يو ډاکټر د هغه وخت پېښې داسې بيا نوي: خو سوه عرب او طالب ټپيان چې په امريکايي بمباريو کې د کندهار په هوايي ډگر کې ژوبل شوي و روغتون ته راوړل شول . د بسترو د نشتوالي له امله هغوی په وينو لژنده پر ځمکه پراته و . د دغه ډاکټر په وينا ، مور په همدغسې حالت کې د دوی تداوي کوله ، حالت ډېر خراب و ، ځکه چې داد طالبانو وروستی شپه وه ، ښار يې پرېښوده او واك يې ملا نقيب ته سپاره . ډاکټر په ډېريځ او توره تاره کې د ټپيانو په پالنه بوخت و . پخوا چې به موټرونه راښکاره شول ، ټپيان به يې راوړل ، خو دا ځل داسې نه و ، د القاعدې گڼ شمېر پيکپ موټرونه روغتون ته راغلل ، هغوی پر ډاکټرانو نارې وهلې چې زموږ مريضان چېرې دي ، هغوی ټول القاعده او طالب ټپيان په نيمه پانسمانونو او اې وي ټوبونوکې جلا کړل . تر څه ځنډ وروسته د القاعدې عرب غړو لخوا گڼ شمير پيکپ موټرونه راښکاره شول او هغوی ټول ژوبل کسان په خورا بد حالت کې له کندهار ښار څخه و ايستل .

ډاکټر وويل چې دا ټول موټرونه د عربانو و. له هغوی څخه خلوېښت نارینه ډېر سخت ژوبل د يوه استراليايي په گډون پاتې شول چې هغوی بيا په روغتون کې له امریکايانو سره په جگړه کې ووژل شول.

نعمت الله چې دبادامو د يو کندهاري سوداگر زوی دی او په دغو ورځو کې يې له خپل پلار سره د وچې مېوې په مارکېټ کې کارکاوه ، د خپلو سترگو ليدلی حال داسې راته بيان کړ: زموږ له مارکېټ سره نژدې د ميخانيک يو لوی سرای دی. په دغه سرای کې گڼ شمېر مستريان ورکشاپونه لري ، دلته طالبانو ډېر موټرونه د جوړولو لپاره راوستلي و چې ناڅاپه وسله وال کسان رانېکاره شول ، ټول موټرونه يې سره راغونډ کړل.

تر دې وروسته يوه بله ډله راغلل ، هغوی لومړنۍ ډله له همدې ځای څخه وشړله خو لومړۍ ډله بيا راغله او د موټرونو پر سر له دوهم گروپ سره په جگړه شول. ما فکر کاوه ، چې موږ يو ځل بيا د کورنۍ جگړې په درشل کې يو.

تر ۱۱ سپټمبر وروسته د بادامو دغه بازار درې ورځې له دې کبله تړلی و چې په ښار کې د خپل سربو تغر اوار وو.

دغسي حالت په کابل کې درې اوونۍ مخکې تير شوی و. کله چې امریکايي بمونو د طالبانو لکي درې ورې کړې ، د شمال ټلواله افغان پلازمينې کابل ته ور ننوته او تر څو ورځو پورې په ښار کې چور او تالان روان و. دې ته ورته يعنې يو کال وروسته د بغداد تر سقوط وروسته هلته هم حالت همدا شان و.

په کندهار کې د واک سپارلو چارې په سمه توگه تر سره نه شوې. که چېرې ضابط اکرم هلته وای ، شايد کندهار يې له چور او تالان څخه ژغورلی وای. خو اکرم د ښار د باندې له کل اغا سره په هوايي ډگر کې و.

اکرم وويل: زه د گل اغا تر څنګ ولاړوم چې د هغه ستلايت ټيلفون ته زنگ راغی. دا د ولسمشر کرزي ټيلفون و ، چې شيرزي ته يې وويل ، ته د هوايي ډگر مسئل او ملا نقیب د کندهار والي دی. په کندهار کې واک سره ويشل شوی و او د هر يوه برخه معلومه وه ، چې ټول عيني شاهدان د همدې خبرې په تائيد سر بنوروي.

د چمن يوه ځوان جنګيالي ماته وويل: حقيقت دادی چې طالبانو واک ملا نقیب ته وسپاره. نعمت الله د بادامو سوداگر خپل د سترگو ليدلی حال داسې راته بيان کړ: ټولو طالبانو به يو ځل له ملا نقیب سره ليدل او بيا به يې ده ته وسلې ور سپارلې.

زما اخکزي ملګری محمد انور هم همدا خبره تائيدوي. دا الکوزي وه چې کندهار يې له طالبانو څخه پاک کړ او ولسمشر کرزي هم کندهار ملا نقیب ته ورکړ. بي بي سي وويل چې ملا نقیب د طالبانو د تسليمې او د ولايت واک په لاس کې اخيستل منلي دي.

دا هغه څه و چې بايد تر سره شوي وای خو هغه څه وشول چې بايد نه وای شوي.

د کندهار لار (۱۱ ديسمبر ۲۰۰۱)

زه ډيره حيرانه وم چې دا جمله خول ځله د کندهار په اړه وويل شول. ددي څخه څلور ورځي تيري شوي دي خو زه اوس هلته ور روانه يم. زه په يو ژر ټکسي کي د کندهار پر لور روانه وم چې د شا هنداره يي ماته شوي وه او بيرته يي سره پتليس کړي وو. ما زما ډرايور او ژباړن پدي راضي کړل چې زما سره کندهار ته ولاړ شي. دا ځل ما ويزي ته اړتيا نه لرل ځکه چې زه د يوه اخکزي سره پر موټر سايکل پر خامه لاري تر سرحد واوښتم. د پولي څخه د اوښتلو پر مهال زما موټر سايکل چلوونکي د پولي يوه ساتونکي ته د روغېر لپاره لاس وروغوځوي او هغه هم لاس ورته را اورد کړي په همدې سره موټر تر پولي اخوا واوښتو. زه بيرته د خپلو ملگرو سره يو ځاي شوم چې د عمومي سړک پر سر يي په ټکسي کي زما انتظار ايستي. زمور لومړي تم ځاي د محمد انور د اخکزو په يو بارک کي وو. هغوي ماته د يو ځوان جنگيالي په اړه چې فدا نوميدي معلومات را کړل هغه زمور د امنيت مسول او په قبائلي چارو کي د يوره نفوذ خاوند و. اوس موټر د حرکت په حال کي و او فدا د موټر د مخ په سيټ کي کښيناستي او کلاشينکوف يي د زنګونو په منځ کي نيولي و او همدا شان يي د بغل د هنداري څخه د شاه ننداره کول. ما غوښتل چې دده سره په رفتار کي مرکه وکړم خو د خراب سړک له کبله دده برغ سم نه ثبت کيدې. د برغ د خراب کيفيت له کبله مي فکر کوي چې دا ريکارډينگ به د استفادي وړ نه وي که نه خو بيا هم ددي کار څخه ستړي نه شوم وم. ما ده ته خپل مايک نور هم ورنژدي کړي چې د هغه تر خولي دا جمله راوتل چې ويل يي موټر ښار په زور ونيوي. هغه د کندهار هوايي ډگر ته نژدي د شکو يوي ټپي ته اشاره وکړل چې موټر له همدې ځاي څخه د کندهار پر لور روان شو. ده وويل چې دري ورځي وړاندي يوي طالب ضد ټلوالي د گل اغا په مشرۍ د کندهار پر ښار يرغل وکړي. دوي هلته د القاعده عرب غرو او طالبانو پر ضد نه وه ورروان بلکي هغوي څو ورځي وړاندي ښار خوشي کړي و ځکه چې جنگ نور ختم شوي وو.

فدا وويل چې دا کار د شيرزي د پلويانو لپاره ډير په زړه پوري و ځکه چې ممکن هغوي ته په دغه اړه و دور کي يو څه په لاس ورغلي واي.

شيرزي د کرزي د امر څخه سر وغروي او د ولايت کنترول يې د ځان حق بلي.

دي وايي زه پوهېدم چې دا ډير بد کار دي .

زه پدي داده يم چې دا پېښه به د نوي افغانستان پر راتلونکي ډيره بده اغيزه ولري. تر اوسه چې به ما کوم معلومات تر لاسه کول هغه د دريم لاس معلومات وو. فدا په صحنه کي حاضر و نو ځکه ما دي د معلوماتو شريکولو ته هڅوي.

ده وويل ولسمشر شيرزي ته وويل چې تاسو د کندهار ښار بهر په هوايي ډگر کي پاته شي خو مور دده امر ته غاړه کښيښودل.

ما غوښتل چې د کندهار ددغه اشغال په اړه سم انځور تر لاسه کړم. هلته په سلگونو موټران تر سترگو کيدل چې د جنگياليو به ډک وو.

دغو جنگياليو به د موټر پتي خلاصي کړي وي ، په داسي حال کي چې پټووان به يې تر سر تړلي و په مريمبو به بار و او پښي به يې هم تر موټر راخړولي وي. د بيرغه پر ځاي به يې د راکټ مرمي په پيپ اغوستي وي او بيا به يې پر موټر درولي وي.

مور ته ښار ته د ورتگ لپاره هيچا بلنه نه وه راکړي.

ما ور څخه وپوښتل امريکايانو پدي اړه څه ويل او هغوي پر دغه مهال چيري وو؟

ده وويل چې مور ته امريکايانو د ښار د نيولو امر راکړي او امريکايي سپيشل فورس مور د ملاتړ لپاره مور بدرکه کولو.

((دا هغه څه و چې تر اوسه لا د خلکو څخه پټ ساتل شوي وو))

فدا زياته کړل چې مور ته ټولي مشوري امريکايانو راکولي.

خو دا څنگه امکان لري چې ښار دي وختي لا د طالب ضد ټوالي له خوا چې مشري يې حامد کرزي کوي او رهنمايي يې د يو بل امريکا سپيشل فورس گروپ لخوا کيږي او بيا د سپيشل فورس هغه بل گروپ خپل افغان ملگرو ته د ښار د نيولو امر ور کوي؟

کرزي خپل کسان مخکي لا ښار ته د ملا نقيب سره د ښار د ساتلو لپاره استولي و شيرزي ، اکرم ، فدا او محمد انور لا د کندهار ښار د باندي په هوايي ډگر کي و چې کرزي شيرزي ته تليفون وکړي چې تاسو بايد په هوايي ډگر پاته شي.

زه پدي ډيره حيرانه يم په داسي حال کي چې ښار لا دوراندي د طالب او القاعده ضد ټلواتلي امريکا پلوه ځواکونو لاس ته لويديلي دي نو بيا ولي امريکايي مشاورينو شيرزي د کرزي نا فرماني ته وهڅوي؟

زما او د فدا مرکه پر همدې ځاي پاي ته ورسيدل د ځان سره مي وويل چې پدي اړه به نور معلومات وروسته راټولوم.

يو شي چې پدي اړه زما په فکر کي راگرځيدي هغه دا چې طالبانو په ډير ډار سره واک پرېښودي پدي سره امريکايان ډاډه وه چې هر څه يي زړه غواړي هغه په افغانستان کي تر سره کولاي شي.

په همدې وخت کي د کندهار ښار رابنکاره شو په ښار کي ټوله سرکونه کنډ او کپر او ډبري ودانۍ د امريکايي بمباريو له کبله نږدلي وي.

مور د (Mayuria) پسي گرځيدو ماته پر پوله د اخکزو په بارک کي وويل شول چې ستاسو ملگري محمد انور به هم هلته وي.

مور موټر يو بغل ته ودروي که گورو محمد انور چې په (ايس ، يو ، وي) موټر کي سپور و رابنکاره شو. ده دليري څخه پر ما بڼ وکړي سارا ، ده تر روغېر وروسته زما هغه نور ملگري موټر ته پورته کړل او زه ده په خپل موټر کي تر خپل څنگ کښينولم.

نور نو ما د فيصلې کولو تصميم نه درلودي . محمد انور د اتيايمو کلونو يو جنگيالي دي چې سرو سترگو يي د ډيرو چرسو ځکولو له کبله الغي پيدا کړي وي. زمور جنگياليو يعني د انور کسانو ټولو د طالبانو غوندي پکړي او جامي لرلي خو په اصل کي مور پوليس وو. په اصل کي خو مور د ضابط اکرم لپاره کار کوي. تر دي مهاله زما او د هغه تر منځ پيژندگلوې نه وه شوي.

نور نو مور بايد يوڅه بېره کړي واي ځکه چې لمر پر لويډو و او دا د روژي مبارکه مياشت و ځکه چې مور د سپيدو راهيسي هيڅ نه و خورلي.

مور د محمد انور د يو قريب کور ته ورسيدو چې په يوه تنگه کوڅه کي وو. د ميلمنو په خونه کي زمور د ښه راغلي لپاره نارينه ولاړ و ، خونه په قيمتي مزاري او هراتيو غاليو پرش کړل شوي و. ددي ډول خونو سره چې زه د مراکو په پيس قورپ کي وم ډيره بلده شوي وم.

پر دغو غاليو يو پلاستيکي سترخوان اوار و چې خواره پر ايشودل شوي و خو تر اوسه لا مور ته د خوراک اجازه نه و ځکه چې مور بايد اذان ته انتظار ايستلي واي.

زما د محمد انور يو سپين ريري اکا په ياد دي چې د هغه و مخ ته چا په زوره د ساه کښلو جرائت هم نه شو کولاي.

اکا د کورني مشر و او بايد درناوي يي شوي واي.

تر دي وروسته محمد انور ماته د همدې سراي تر څنگ د يو بل سراي په دويم منزل کي شخصي خو نه راکړل . په هغه سراي کي يو کس و چې بايد ماته يي چاي را جوش کړي واي او دسراي د ساتني دنده ور دغاړي وو.

ساعت ته چې مي وکتل د کندهار په وخت د ماښام اوه بجي وي چې د واشنگتن د سهار د لسو بجو سره يي سمون درلود. ما يوازي پنځه ساعته وخت درلود چې دا ټول شيان مي په څلور نيم دقيقه ييز راپور کي انځور کړي واي .

خو ځيني وختونه به ما ډير اوږده خبرونه ور استول. خو د نن راپورمي د امريکا د پاليسي په اړه و چې څنگه امريکايي سرتيرو ځايي جنگيالي د ښار د نيولو لپاره بدرکه کول.

ما خپل ميني ډيسک عيار کړې او هغه تپ مي چلانه کړې چې د لاري په اوږدو کې مي ثبت کړې و او په خپل لپ تپ کمپيوټر کې مي څلور ساعته وروسته راپور چمتو کړې. هغه کس چې ماته يې چاي تيارولي هم بیده شوي و ما د باندي پر بام د ستلايت ډيش کاسه ودرول.

زما په راپور کې د ځوان فدا هغه ټولي خبرې راغلي وي چې ما دده څخه د لاري په اوږدو کې ثبت کړې وي. داسې چې څنگه امريکايي سرتيرو يو ټوپکسالار د کندهار نيولو ته وهڅوي او بيا يې د ولايت تر مقام پورې بدرگه کړې .

تر څو د کندهار ښار د کرزي د واکه وباسي په داسې حال کې چې کرزي هم دغه ښار ته د امريکايانو لخوا بدرگه شوي وو. ما دغه سکريپټ واشنگټن ته د ستلايت د لاري ايمل کړل. دغه راپور مي زموږ نوي مسول چلوونکي ته ور واستوي او دي مي له دي څخه خبرې کړې چې زه افغانستان ته ورسيدم. په داسې حال کې چې د خبرونو په خونه کې ټوله نړي راغونډه شوي و پر هغه باندي دا د ټوپکسالار کلمه سمه ونه لگيدل.

ده هغه راپور زموږ نړيوال سړي خور مسول ته ور واستوي چې د هغه څخه موږ ټول بيريدلو او درناوي به مو يې کوي.

دغه سړي خور ددغه راپور په لوستلو سره د ډيره قهره څخه ليوني شوي و چې زما او دده تر منځ په ستلايت تليفون کې سختې خبرې هم پر وشوي.

ده وويل چې دا ستا راپور ډير بي معني دي په اصل کې ده هغسي راپور غوښتي چې واشنگټن پوست د ملا عمر د کور په اړه برابر کړي و چې د هغه د ميليمه اسامه بن لادن په پيسو يې جوړ کړې وو.

زه پدي باور يم چې هر څوک پوهيږي چې هغوي څومره خطرناک او مضر خلک و او د هغوي پراخيدل يو لوي گوانښن وو. تر ټولو مهمه دا وه چې په امريکايي حساسيتونو بايد څوک پوه شوي واي د طالبانو په اړه راپورونه او گذارشونه جوړول خو د پنځه کاله مخکې کار وو.

زه پدي باور يم چې په اوسنيو حالاتو کې ددغسي موضوعگانو په اړه معلومات برابرول ډير اړين و ځکه چې اوس موږ يو نوي پړاو ته ور داخل شوي وو.

زما په نظر ددغو شیانو سمول يوازي دانه چې د امريکا او افغانستان لپاره ډير مهم و بلکې د ټولي نړي لپاره يې خورا حياتي ارزښت درلود.

نړي موږ ته گوري چې دوي خپلي چاري په څه ډول په افغانستان کې د طالبانو تر رنگيدو وروسته پر مخ بيا يې تر څو خلک د تمدن د ټکر څخه وساتي.

زموږ مسول چلوونکي د فدا خبرې زما د راپور څخه پرې کړې وي.

زه پدي ونه توانيدم چې د افغانستان انځور د طالبانو تر ماتې وروسته خلکو ته انځور کړم.

خو هغه کار زه اوس تر سره کوم.

يادونه:

(Mayuria) په دغه نامه باندي زه په کندهار کي کوم ځاي نه پيژنم (ٺٻارن).

ښار په زوره نيول

(ديسمبر ۲۰۰۱)

ددې کيسې روښانتيا زما لپاره ډېر وخت ونيو. د همدې موضوع د روښانتيا لپاره ما بايد له ټولو دخيلو اړخونو سره کتلي وای تر څو واقعيت راته په ډاگه شي.

زه بالاخره په ټولو شيانو وپوهېدم.

کله چې محمد انور د کندهار په پوليسو کې خپله دنده پريښودله نو زما او دده تر منځ دوستي لا همغسې پر خپل حال پاتې وه. د طالبانو تر ماتې وروسته ما يو بل اخکزی له ځان سره ملگری کړ تر څو تر پولې اخوا مې د انور تر کور پورې ور ورسوي.

د ملاتقيب او ځاکرېزوال نظرونه مې لا له وړاندې معلوم کړي و. کرزي او شېرزي ته څو دومره نژدې شوې وم چې هر وخت مې زړه شوی وای له هغوی سره مې ليدلای شوی. يو اصلي کريکټر چې زما لپاره يې ليدل گران و هغه د امريکا د ځانگړو قواوو ډگروال ډيوېډ فوکس و.

ټول دخيل افغان اړخونه په دغه مسئله کې دده کلیدي رول تائيدوي.

ددې څخه مې مقصد دا و چې ځان ته معلومه کړم چې ايا دا رښتيا امريکايي سرتېري وو چې شېرزي يې په زور د ښار نيولو ته هڅاو؟

له دې څخه هر څه په ډاگه کېږي چې ولسمشر کرزي شېرزي ته په هوايې ډگر کې د پاتې کېدو امر کړی و. هوايې ډگر د کندهار ښار ختيځ پلو ته د موټر د نيم ساعت د مزل په واټن کې پروت دی.

دغه هوايې ډگر د امريکايانو لخوا جوړ شوی دی ، خو په اتيايمو کلونو کې د روسانو لخوا نور پراخ شو تر څو د کليوالو سيمو د بمباريو او پر پاکستان د بريد لپاره گټه ځنې واخلي. کله چې د طالبانو مشر ملا محمد عمر په ۱۹۹۶م کال کې اسامه بن لادن ته بلنه ورکړه تر څو له ده سره په کندهار کې و اوسي ، نو هغه د خپل ځان او د القاعدې شبکې د نورو مهمو غړو لپاره هلته خورا ټينگ کورونه جوړ کړل.

د القاعدې د سرسختو غړو لپاره د طالبانو د واکمنۍ په وروستۍ ورځ دا په افغانستان کې د القاعدې د مقاومت وروستی ډگر و. د ډسمبر په لومړيو کې امريکايي جيت الوتکو پر دغه هوايې ډگر بمباري پيل کړه.

له همدې کبله هوايې ډگر ته نژدې د پرتو کليو اوسېدونکو خپل کورونه پريښودل او نژدې کليو ته يې پناه يوره. ځينو له دوستانو او خپلوانو سره وړول او ځينو خو بيا خپل پناه ځای د پولې په هغه بله غاړه پاکستان کې برابر کړ.

د شېرزي په کسانو کې زما خبروونکي محمد انور او د هغه د اخکرو ډله وه. همدا دوی و چې زه يې د هوايي ډگر پر سر د شېرزي د کسانو او القاعدې ډلې ترمنځ د جگړې له واقعيت څخه خبره کړم.

خو کله چې زه د پاکستان پر پوله وم او هلته مې د باردارو موټرو له چلوونکو سره مرکې کولې نو يوه هم د ځمکنۍ جگړې تائيد وکړ.

سر سختو افغانانو ددې هيڅ پروا نه کوله چې شاوخوا کې يې څه روان دي ، دوی خپلو کارونو ته په عادي توگه دوام ورکاوو. په داسې حال کې چې پر هوايي ډگر به سور اور بل و خو دغو موټر چلوونکو به خپل موټرونه د انارو له کريټونو او د غنمو له گونيو ډک د همدې هوايي اډې تر څنګ پر عمومي سړک د پاکستان سرحدي ښار گوتي چمن ته را رسول. دوی ويل چې د هوايي ډگر دروازې ته مخامخ نوې وسلې ځای پر ځای شوي ، د پيکپ موټرونو خورا ډېره گنه گونه وي خو هيڅ جگړه نشته.

همدا د شواهدو تر ټولو ښه منبع کېدای شي.

زه وروسته وپوهېدم چې دا د افسانوي شېرزي د تبليغاتو يوه برخه وه ، چې امريکايانو هم دده په شهرت کې په پټه توگه مرسته کوله.

تر هغه وخته پورې چې امريکايي بمونو ټول هدفونه له منځه نه و وړي ، امريکايانو خپل افغان ملګري هوايي ډگر ته نژدې لانه ور پرېښودل.

د اکرم هغه ټول جريان په دې ډول په ياد و:

امريکايانو مور ته وويل چې سبا مور او تاسو د هوايي ډگر لومړي برج ته ورځو ، خو زموږ خو ملګري مخ ته ولاړل چې له هغوی څخه درې نفره ووژل شول. مور بېرته پله ته را پر شا شوو. امريکايانو پر هغه ځای باندې څه نور بمونه واچول او بيا يې مور ته وويل چې اوس کولای شئ مخ ته ولاړ شئ. کله چې اکرم د هوايي ډگر پولې ته ورسېد ، د عام وژنې پر يوه ننداره يې سترګې ولکېدې. داسې چې گڼ شمېر عربان کوتي کوتي له خپلو وسلو سره مړه پراته وو.

د اکرم په وينا چې په هغوی کې شپږ يا اوه يې ژوبل و ، چې هغوی بيا د گل اغا کسانو پسې ووژل.

خو ورځې مې له عيني شاهدانو څخه داسې راپورونه تر لاسه کول چې د مرو زيات شمېر جسدونه د هوايي ډگر پر عمومي سړک پراته وو ، چې بيا ملېشو او د ښار اوسېدونکو هغوی سره ټول او خاورو ته وسپارل. ددغو عربانو هديره د کندهار ښار په شمال کې واقع ده چې زيات شمېر زيارت کوونکي لري.

تر دې وروسته اکرم د شېرزي تر څنګ ولاړ و چې شېرزي ته د کرزي زنگ راغی.

اکرم د شېرزي هغه ټولې خبرې اورېدلې ، چې له ولسمشر کرزي سره يې په توهين امېزه لهجه کولې. شېرزي وويل: زه د کرزي يو امر هم نه منم اونه زه کرزی او ملا نقيب پېژنم. کندهار زما دی زما.

کل اغا اوس هم له خپلې سرغړونې څخه نه دی منکر. په ۲۰۰۴م کال کې زما او دده تر منځ په يوه مجلس کې نوموړي دا ومنله چې له کرزي سره يې پر تېلفون خبرې وکړي. ده زياته کړه: ما ولسمشر ته وويل چې د ملا نقيب الکوزو ته د کندهار واک په لاس مه ورکوه. ته بايد دا غلطې ونکړي. ملا نقيب وويل، تر دې وروسته کل اغا خپل پروپاگنډ پيل کړ. ده زياته کړه، چې شېرزي وويل، ملا نقيب د طالبانو ملگری يم او الکوزو طالبان پت کړي دي او د پاکستان تر پولې يې اړولې دي.

کل اغا ته د يوه هر کاره افغانی الاصله امريکايي خالد پښتون لخوا مشورې ورکول کېدې. هغه ددغه مهمې موضوع لپاره د مېډيا کمپاين په لاره اچولی و. نوموړي خپل اواز د منل شوې يې يې سي راډيو له لارې تر خلکو پورې رساو. زما د ملگرو په وينا چې شېرزي په بي بي سي راډيو کې وويل چې ملا نقيب د طالبانو غړی دی، دده او طالبانو تر منځ توپير نشته.

محمد انور وويل، شېرزي امريکايانو ته هم همداسې وويل:

ملا نقيب به له تاسو سره د طالبانو په ښکار کولو کې مرسته ونه کړي. هغه به له طالبانو سره ستاسو په خلاف مرسته وکړي. د شېرزي دغه مرکه ما وانه ورپدله. په هغه وخت کې زه په چمن کې د يو اخکزي په کور کې د مېلمه په توگه اوسېدم تر څو افغانستان ته د ننوتلو لاره پيدا کړم. ما د هغې مرکې په اړه ډېر څه واوريدل، دا د ټولو افغان مهاجرو خبره ده چې ويل يې، شېرزي وويل چې زه د کندهار والي وم او يم به او په دې کې بل څه نه ځايېږي.

کوم راپور چې ما (ان پي آر) ته ورلېږلی و، په هغه کې مې د کندهار د ښار د کنترول پر سر د شخړې يادونه کړې وه. ولسمشر کرزي گواښ وکړ که دده ملا تړي خپلمنځي ستونزې حل نکړي، نو دی به استعفا ورکړي. په همدغه حساس حالت کې ولسمشر اکرم ته تېلفون وکړ چې هوايي ډگر پرېږدي او په کندهار ښار کې له ملا نقيب سره يو ځای شي. ملا نقيب اکرم ته وويل، اوضاع سمه نه ده له همدې کبله بايد يو څو ورځې انتظار وباسو چې حالت په کوم لوري خوځي. شېرزي په دا سبا په ډېره اسانۍ سره د ولايت تر ودانۍ پورې راوړسیده.

دا هغه څه و چې شېرزي په زور سره ښار ته ننوت.

ځوان فدا راته وويل، کله چې مور د ښار پر لور حرکت وکړ ټول جنکيالي کوته پر ماشه او خپل ټوپکان يې د موټرو تر کرکېو بهر را ايستلي وو. زما په ملگرو کې محمد انور لومړنی کس و چې ماته يې په همدې اړه مهم معلومات راکړل او پر کندهار ښار باندې يې د شېرزي د يرغل او په همدې اړه يې د امريکايانو له رول څخه خبره کړم. دده په ياد دي چې امريکايانو شېرزي د ولايت تر ودانۍ پورې بدرکه کاو. شپږ والوتکو په هوا کې د دوی ساتنه کوله.

يوه افغان مهاجر راته وويل، کله چې شېرزي ښار ته ننوت امريکايانو سمدستي نوي ټوپکونه ورته توزيع کړل. ددې تر څنګ يې MREs امريکايي نظامي خواړه هم ورکول.

دغه کس چې په نوموړي جريان کې حاضر و ويل يې چې د نويو ټوپکونو کونداغونه د لرګي پر ځای پلاستيکي وو.

تر يو څه ځنډ وروسته مې همدغه پوښتنه د اکرم مخ ته کښيښودله. ده وويل چې شېرزي کندهار ته له امريکايانو سره راننوت. همدا دليل و چې له ده سره چا جگړه ونکړه، ځکه هيچا نه غوښتل چې له امريکايانو سره جگړه وکړي. ملا نقيب ماته وويل چې اوس د جگړې وخت نه دی، که هغوی په تاپسې يو گام مخ ته راځي ته يو گام شاته ځنې ولاړ شه. هر څوک پوهېده چې امريکايان د شېرزي تر شا ولاړ دي.

ملا نقيب هم د همدې خبرې تائيد وکړ. دی وايي: ما خپلو کسانو ته د جنگ نه کولو امر وکړ. له همدې کبله زه د ولسمشر کمپ ته ورغلم، هغه راته وويل چې له شېرزي سره جگړه مه کوئ. په همدې ډول نو ملا نقيب کندهار د جنوب يرغلگرو ته پرېښود لکه څنگه چې يې اوه کاله وړاندې طالبانو ته پرې ايښی و. گل اغا د کندهار په زړه کې سيده د کندهار ولايت ودانۍ ته ورغی. دغه لرغونې ودانۍ د افغانستان بنسټ ايښودونکي احمد شاه دراني لخوا جوړه شوې ده. دغه لرغونې ودانۍ دوو سپيڅلو زيارتونو ته چې دواړه گنبدې يې مخامخ سره جوړې شوي دي چې يوه يې د افغانانو د همدې پلار احمد شاه دراني (ستر احمد شاه بابا) زيارت دی او په هغه بله کې يې د اسلام د سپيڅلي پيغمبر محمد (ص) مبارکه خرقه پرته ده مخامخ ده.

همدا دليل و چې دې ځای د شېرزي لپاره خورا سمبوليک ارزښت درلود. همدا ځای دده مرکز شو او ملاتقيب د ملا عمر په کور کې چې د ښار په يوه ځنډه کې د ناچو د ونو په منځ کې جوړ شوی دی پاتې شو. همدا دليل و چې ددغو کسانو تر منځ تربکني رامنځته شوه. د اته څلويښتو ساعتونو لپاره په کندهار کې حالات خورا نازک وو. هيچا د کندهار د واکداري ادعا نه شوه کولای. د ډسمبر په اتمه د دفاع وزير رمسفيلډ واشنگټن پوست ته وويل چې په کندهار کې حالات ډېر خراب دي. ده په دې اړه هم معلومات ورکړل چې څنگه دده ځواکونو کل اغا د ولايت مقام تر ودانۍ پورې ورساوو.

ايتلاف تاکنه

(۱۹۸۰ | ۲۰۰۱ -)

کله چې سرو لښکري کابل ته د کمونيسټ حکومت د نسبولو لپاره راوليږل شول کرزي هم ور سره سمدستي د مقاومت په ليکه کې ودرېدې. نوموړي د هغه تنظيم سره کار پيل کړي ، چې ميانه روه او مذهبي توندلاريتوب يې نه خوښوي . کرزي ددې پر ځاي چې د جگړې ليکي ته راشي بلکې د جگړې څخه ليري يې په دفتر کې يې خپل کار پيل کړي. نوموړي به د مختلفو ډلو ، نړيوالو ملاتړ کوونکو سره کتل او د جنگياليو لپاره به يې مرستې راټولولې. کرزي د هغو کسانو په ډله کې راځي چې په لومړي ځل يې د افغان مقاومت کوونکو سره د امريکا د ملاتړ زمينه برابره کړل.

خو د ۲۰۰۱م کال ښه مشورو او افتکارونو نور هم مشهور کړ. کرزي متواضع خو خورا ښه ژبه لري. ده په خپلو راډيو يې مرکو سره ، چې د کندهار په شمال کې يې د طالبانو ضد د خپلو مورچو څخه کولې ډير پښتانه د راتلونکي تغير په اړه راويښ کړل.

ده غوښتل چې هيواد يې د خپل کلتور له مخې د خپلو خلکو لخوا اداره شي ، ښه غوړېدلې اقتصاد ولري او که وکولای شي دغه اسماني فرشته پنځه ويشت کلني وينې توپدني ته د پاي ټکي کښيږدي.

کله چې دې د لنډ مهالي اداري مشر وټاکل شو ما ته په پاکستان کې افغان مهاجرينو وويل چې کرزي يواځيني کس دي ، چې دافغانانو په وينو يې لاسونه نه دي سره.

دغه مهاجر د ۱۹۸۰م کلونو او د کورنۍ جگړې د پېښو د تکرار څخه خورا په بېره کې وو. د هغو کلونو خاطر تر اوسه لا دوي کړول ، چې د دوي له نظرونو او خبرو څخه سرې له ورايه په پوهېدې.

د افغانانو د ميرانې له کبله د ۱۹۸۹م کال په ژمي کې د سرو لښکرواخيري ډله د امو درياب څخه واوښتل. تر دغې بریا وروسته ټوله جهادي قوماندانان د واک پر سره يو د بل په وړاندې و درېدل ، چې په نتيجه کې يې خورا ډيري وينې وبهېدلې چې بالاخره يې طالبانوته د راتک زمينه برابره کړل.

مهاجرو ويل دوي خپلو ځانونو ته مذهبي رهبران ويل او دوي په قران شريف هم څو گند وکړ خو دوي هېڅ مسلمانان نه وو. هغه کارونه چې دوي وکړل سپيان به يې هم ونکړي. د سرو لښکرو تر وتلو وروسته چې کومه خلا رامنځ ته شوي وه دغو قوماندانانو دانه ، چې يوازې يې خپل هيواد وال ووژل بلکې هغوي د خپل دين پيروان په ژوندوني په کانټينرونو کې وسوځول.

د ساعت تيري لپاره يې په مرو اتونونه هم وکړل. دغسي ناوړه کارونه تر اوسه شيطان هم نه وه کړي لکه دوي چې تر سره کړل. دغه ټوله مهاجر د سرولسنيکرو سره د جگړې پر مهال خپل شوي وه خو اوس بيا هغوي د راتلونکي جگړې څخه سخت نا ارامه وو.

دا داسي جگړه وه ،چې لومړني قربانيان يې ملکي وکړي ، بنځي ماشومان او هغه يې وزله کسان وه ،چې د جگړې د اور څخه د ساتلو توان يې نه درلود.

اوس يعني تر جگړې وروسته دغه ټوله جنګيالي په روحي ناروغي اخته شوي و ،چې په انګليسي کې ورته Post-traumatic stress disorder (PTSD) ويل کيږي. په دغه ناروغي اکثره زاړه پوځيان يا جنګيالي اخته کيږي. هغه جنګيالي يا پوځيان چې هميشه په جگړيز مود کې وي په پايله کې دغه مود په جنايي فعاليتونو اوږي.

د جگړې په دوران کې چې دوي کومه تجربه تر لاسه کړې وي په پای کې يې هدف دغسي يو لوري ته ځي. پخواني جنګيالي اکثره د مايوسي له کبله په دغه (PSTP) ناروغي اخته کيږي. دا ځکه چې ددوي هدف او ارمان دا وي چې خپل کور ته به سوله راولي خو ددغسي يو ارمان د نه تر سره کيدلو وروسته دغسي جنايي پيښو ته لاسه اچوي.

د يادوني وړ ده چې يوازي يوه ارواپوهان د مجاهدينو د نوي یمو کلونو وضعیت څيړلای شي. عادي افغانان ،چې لس کاله د سرو لښکرو لخوا وځورول شول خو د هغوي تر تګ وروسته بيا د خپلو قهرمانانو لخوا په سره اور کې ودرول شول.

حتي تر هغه يوه لسيزه وروسته يعني په ۲۰۰۱م کال کې د افغانستان خلک لا په هغه ذهني ناروغي اخته وو. ديرو افغانانو نه غوښتل ،چې دغه قوماندانان دي بيرته واک تر لاسه کړي بلکې زياتو افغانانو د هغوي د محاکمه کولو طرفداره وو. خو ددې ټولو سره سره حامد کرزي خان ته جلا ځانگړني لرلي. نوموړي د يو بيساري او ځانگړي شخصيت څښتن دي.

د کمونستي حکومت يوه پخواني وزير دده په اړه ماته داسي وويل:

کرزي په محلي کالو کې چې پکړي يې تړلي وه راغلي او خپل ځان يې داسي راوپيژندي:

زه ستاسو په خاوره کې لوي شوي يم. زه د عبدالحق خان زوي يم . زه ستاسو زوي يم.

دا چې ده محلي جامي اغوستي وي او د خلکو په ساده ژبه يې خبري کولي نو همدا لامل و چې د خلکو و زرونو ته يې لار وموندل.

په يو بل مجلس کې چې ما د عادي کندهاريانو او د ايمو د کوچنيو سوداګرو سره درلود دوي د امريکايي بيماريو په وخت کې د کرزي د راډيو يې کمپاين په اړه داسي راته وويل:

د ۲۰۰۱م کال د نومبر په ډارونکي مياشت کې هېچا دا فکر نه کوي ،چې کرزي به مور د طالبانو څخه خلاصوي. يوه قاچاقبر راته وويل چې دلته عربان يعني د اسامه کسان تر ځايي طالبانو ډير وو. زموږ حکومت د ځايي طالبانو په واک کې نه وبلکې د عربانو لخوا يرغمل شوي وو. مور ته اجازه نه و ،چې د دوي په غونډو کې گډون وکړو خو مور لانه پوهيدو. زموږ هيواد په مطلق ډول د بهرنيانو لخوا يرغمل شوي و. ده زياته کړل هغوي غوښتل ،چې مور ته د منځني ختيځ ژبه راواړيده کړي او خپله ژبه راڅخه واخلي.

مور هيڅ نه پوهيدو ، چي څو سوه هيوادونه زموږ په هيواد کي مداخله کوي ؟
 خو اوس مور وپوهيدلو ، چي څونه بهرنيان زموږ په هيواد کي موجود وه او ټوله هيواد مو
 ترهگرو پر سر اخيستي وو .

اوس مور پوهيرو ، چي په رښتيا زموږ پر هيواد باندي توره شپه خپره وو . دغه سوداگر ساده
 سړي نه و ده وويل ، چي په دا تيرو دولسيزو کي پاکستان افغانستان مطلق د ځان کړي وو . ټوله
 عربان د تورو بښينو په موټرانو کي سپريدل او دونه طالبان وه او هيجا فکر نه کوي چي دا ټوله
 طالبان دي دلي پيدا شوي وي . خو ددي هر څه سره کرزي هغوي ته عفوه اعلان کړل .
 د هر افغان سره ، چي ما مرکه کړي ده هغوي ويل چي کرزي تر هر شي خبرو ته لومړيتوب
 ور کړي دي . دغه قاچاقبر زياته کړل ، چي ده د طالبانو مشر ملا عمر ته وويل چي قدرت بايد په
 سوله ييزه توگه پرپردي نه دا ، چي هيواد د وراني په لور کش کړل شي . له همدې کبله مور
 وپوهيدو ، چي کرزي رښتيا هم ور انسان دي .

کرزي د خبرو او د مشرانو سره د جرگو د لاري کندهار ته را داخل شو . د خلکو په وينا ، چي
 نوموړي په جگړه بناړ ته نه دي رانوتلي . په داسي حال کي چي نورو کسانو په بناړ کي هرې خوا
 ته لوت او تالان جوړ کړي وخو دوي به داريدلو خلکو ته ډاډ ورکوي او هغوي به يي د غلو او ډاره
 مارانو څخه ساتل . داسي ښکاريدل لکه دوي چي د نوي افغانستان استازيتوب کوي چي همدا د
 خلکو ارمان وو . (۱)

په ۱۹۹۲م کال کي يعني د سرو لښکرو تر وتلودوه نيم کاله وروسته د کندهار کمونيسټ
 والي هم له واکه ليري کړل شو . دغه والي د شيرزي قومي او شيرزي يي د ولايت د تسليمي لپاره د
 ولايت مقام ته وروپلي او د قدرت پر سر يي د ملا نقيب او نورو مهمو مشرانو سره معامله وکړل .
 د ډيرو کندهاريانو په ياد دي چي شيرزي په هغه وخت يعني د کورنۍ جگړي پر مهال
 چنداني ځواک نه درلود . د بس درايور حيات الله په وينا ، چي د هغه واک يوازي د ولايت د مقام
 تر ودانۍ پوري محدود وو .

په نيوي ښار کي يعني د مجاهدينو د واکمني پر مهال افغانستان د ياغستان يو ډير ښه
 مثال و . خو بيا هم په هغه وخت په کندهار کي د کابل په شان ويني ونه بهيدلي .
 په ۱۹۹۲م کال کي د کمونيسيستي حکومت تر نسکوريدو وروسته په اطرافو کي چي په پوره
 ځواک سره پاته و هغه د گلبدین حکمتيار د کسان وو .

حکمتيار تر ټولو جهادي مشرانو سخت دريزه اسلامي بنيادگر دي . د سړي جگړي پر مهال
 ځينو هيوادونو لکه متحده ايالاتو او پاکستان دده سخت دريزي هيره کړي وه او دده پوره ملاتړ
 يي کوي . دوي اسلامي سخت دريزي له دي کبله تايدول ، چي د کمونيسيستي حکومت پر ضد
 مقاومت لاسخت شي .

متحده ايالاتو يوازي پر دي باندي فکر کړي و ، چي څنگه به د شوروي اتحاد مخه نيسي .
 افغانستان هم د لاتينه امريکا په شان د شوروي اتحاد د امپراتوري د غزولو په غرض د جگړي ډگر
 وگرځيدي .

په ۱۹۸۰م کال کې د متحده ايالاتو کانگريس د ياغيانو سره په مرسته کې زياتوالي راوستي. د همدې لسيزې په اوږدو کې واشنگتن خپلې مرستې په متوسطه توگه د کاله د بيلیون تر دريمې برخې زياتې کړې، چې دا د امريکا په تاريخ کې تر ټولو ستر عمليات وبلل شول. ټولو جهادي ډلو غوښتل، چې په مستقيم ډول د متحده ايالاتو لخوا حمايه شي خو امريکا دغه کار ددې کبله، چې په افغانستان کې د سرو لښکرو پر وړاندې په جگړه کې د دوي حضور پټ وساتل شي دغه کار د پاکستان د لارې وکړي.

د کمونيزم دمخنيوي لپاره امريکايي چارواکي د نورو خطرونو په ليدلو کې رانده شوي وو. دوي مذهبي توندلاريتوب ته په دې خاطر وده ورکړل، چې د کمونيزم په مخ تر ټولو ښه علاج وو. خو په اصل کې د افغانستان گاونډي پاکستان په افغانستان کې پاليسي طرح کول. په هغه وخت کې نه شوروي اتحاد او نه هم امريکا غوښتل، چې يو د بل په وړاندې په مستقيم ډول راوړاندي شي.

نو له همدې کبله ټولې مرستې پاکستان ته ورکول کېدې او د پاکستان استخباراتي ادارې اي ايس اي دا فيصله کول، چې چاته مرسته ورکوي او يا يې نه ورکوي. پاکستاني چارواکو په خورا زور سره اسلامي توندلاريتوب ته له دې کبله وده ورکړل، چې بيا وروسته د خپلې سيمه ييزې پراختيا غوښتنې په لار کې استفاده ترې وکړي. امريکايي مرستې ټولې پر مذهبي توندلاريتوب ولگيدې. يوازي حکمتيار به د نورو ټوله په پرتله سم نيمايي مرستې تر لاسه کولې. د حکمتيار ډله تر ټولو جهادي ډلو شتمنه ډله وه په داسې حل کې، چې د افغانستان په خلکو کې يې نفوذ هم نه درلود. افغانانو د پيسو په مقابل کې هم د نوموړي د نظر پيروې نه کول.

کله چې په ۱۹۹۲م کال کې د حکمتيار کسان ښار ته ننوتل کندهاريانو د ملا نقيب په مشرې او ضابط اکرم دغه بېناډگر ډير ژر د ښار څخه په زور وشړل. دا په کندهار کې وروستي منظمه جگړه وو. (۲) البته په کندهار کې د نورو کوچنيو قوماندانانو تر منځ به جگړې کيدلې او يو و بل ته به يې غاښونه سره چيچل.

د څو کلو رواني جگړې د خلکو څخه د ښه او بد پيژندلو حيس اخيستي وو. په کابل کې تر حکومتي خلا وروسته او په کندهار کې د کمزورو قوماندانانو واک ته رسيدل لکه گل اغا شيرزي ټوله د لويو لارو وهلو ته وهڅول.

په کندهار کې تر ټولو با ارزښته شي ددغه ولايت څخه تيره شيو لار ده. دغه لار د تجارت، سفر، د ايران، مرکزي اسيا او هندوستان په منډلو کې خورا مهم رول لري. کندهاريان د پېړيو راهيسې په کرهڼه بوخت دي. دوي د زردالو، بادامو، انارو او انگورو باغونه لري چې اکثره يې دغه ميوې وچې خرڅوي همدا لامل دي چې د کندهاريانو ژوند هم ددغه سرک سره تړلې دي.

د افغانانو د پلار يعني علحضرت محمد ظاهر شاه د واکمنۍ پر مهال دوي خپلې ټولې ميوې هندوستان ته صادرولي. تر دې وړاندې، چې کله هندوستان د انگرېزانو په واک کې و دغو خلکو

به خپل مالونه پر حيواناتو برتانوي هند ته ليردول ، چې دا د خايي خلکو لپاره خورا ښه روزگار وو .

د روسي يرغلگرو پر مهال کندهاريان ددغي لاري څخه محروم شول. مقاومت کوونکو يي پلونه ونړول او پر سرک يي ددي کبله ماینونه ښخ کړل ، چې روسي قواوي پر دغه سرک د تک راتک څخه منع کړي. روسانو هم په خپل وار سره د ياغيانو د اکمالاتي لارو د بندولو په غرض پر دغه لار باندي د پرسونل ضد ماینونه وکړل.

د کويټي څخه کندهار او د سهيل لويديځي حوزي دغو پنځو ولايتونو ته يوه خامه لار و ، چې د کندهار شمال او شرق طرف ته د غونډيو او شلو په منځ کي تيره شوي وو .

کله چې په ۱۹۹۲م کال کي کمونيسټ پلوه حکومت رانسکور شو دغه سرک د ماین پاکوونکو موسسو لپاره تر ټولو نورو چارو لومړيتوب درلود .

انجينر عبدالله ، چې د پاکستان د کويټي په ښار کي يي د ملگرو ملتونو د پرمختيايي اداري UNDP سره کار کوي راته وويل کله ، چې په ۱۹۹۲م کال کي د کندهار دغه عمومي سرک پرانيستل شو په لومړي ورځ ما سفر پر وکړي .

ماين پاکانو دغه سرک په خورا غريبه توگه د دريو متيرو په اندازه پاک کړي و ، چې د سرک دواړو غاړو ته يي په سره رنگ رنگ شوي ډبري اښيي وي. پر همدې مهال د ارغنداب د رود د ډکيدو له امله رود ته نژدې سيمي خورا زيانمنې شوي وي او ملگرو ملتونو غوښتل ، چې ددغو وړانيو مخه ونيسي .

عبدالله وايي د غرمي تر ډوډي وروسته زما ريس ما ته افغانستان ته د تک امر وکړي . مور د شپي پر اته نيمې بجي د کويټي څخه مخ د پولي پر لور روان شو ، چې مور بايد پر پوله د ملانقيب د کسانو يو موټر هم د ځان سره بيولي واي تر څو هغوي په افغانستان دننه کي زموږ امنيت ساتلي واي .

دي زياتوي چې مور د پولي څخه د کندهار پر لور پر دغه نري سرک سفر پيل کړي ، چې يوي خوا او بلي خوا ته يي سري ډبري کتار کړل شوي وي . تر يو نيم ساعت مزل وروسته مو د موټر بتي تر سترگو شوي ، چې زموږ پر خوا راروان وو . بالاخره دغه دوه موټران مخ په مخ سره ودريدل . ماخپل ډرايوډ ته وويل ، چې زه ډير بيربريم په ډير احتياط سره موټر يو بغل ته ودروه خو پام دي وي چې موټر تر دغه سرو ډبرو تير نه کړي ځکه چې دا سيمه ټوله ماینونه دي .

لومړي مور موټر يو طرف ته کړي او بيا وروسته هغه بل موټر راڅخه تير شو . تر دي وروسته مور يو تراکتور وليدي که يي لږ ډير تاير تر دغه کښ اوښتي واي نو خامخا به پر ماین وربرابر شوي واي .

دغه تراکتور پاکستان ته ميگ جيټ الوتکه ليردول . دا د کمونيسټي حکومت الوتکي وي چې هغوي به په جگړي کي استفاده تري کول خو اوس دغه الوتکي پرزه پرزه شوي وي او په پاکستان کي د زرو اوسپنو په بيه خرڅول کيدلي .

کله چې په ۱۹۹۲ م کال کې دغه سړک پرانيستل شو نو دغه لارې د ايران ، مرکزي اسيا او پاکستان په منځونو کې بېرته خپل پخواني اعتبار تر لاسه کړي .

د عبدالله په وينا د کمونيستي حکومت تر ړنگیدو وروسته پخواني جهادي قوماندانانو د کندهار او پاکستان د پولې تر منځ په سلگونو پاتکونه واچول . تر هر ۵۰ یا سل متره وروسته به يوه پاتک و ، چې هر يوه ته دي بايد پيسې ورکړي واي .

په کومه ورځ چې به دغه جنکيالي څپه وه هغوي به لومړي ټوله مسافرين د نرو او ښځو په ګډون د موټر څخه راکښته کړل او بيا به يې ووژل . اکثره وخت خو به يې لومړي د هغوي پر عزت تيري هم وکړي او وروسته به يې بيا ووژل . که هر کندهاري وپوښتي نو د هغه وخت د مجاهدينو يوه خاطره به درته ووايي .

باچا يو کندهاري سوداګر دي په ارغنداب کې خورا ډير باغونه لري ، چې له همدې ځاي څخه به يې پاکستان ته د انګورو او انارو ډک موټران صادرول .

دده په وينا چې مور بايد هر ځنځير ته يو کريټ انګور او يا انار ورکړي واي يوازي د حکمتيار کسانو چې سپين بولدک ته نژدې د وت پر غره يې پوستي لرلي زموږ څخه شيان نه غوښتل . هر ځل چې به مور پر دغه لار تيريدلو زموږ څخه د د ۲۲ څخه تر ۳۵ کريټونو پورې اخيستل کيدل . باچا زياتوي ، چې يو وخت مور ته پر يوه پاتک د ۲۰ کريټونو د ورکړې وويل شول زما ملګري دغه جنکيالي ته وويل د خوراک لپاره خو ستاسو ۲ يا درې کريټونه بس دي نو دا ۲۰ داني بيا څه په کوي ؟

دغه جنکيالي زما ملګري دونه د توپک په کنډاګونو ووهي ، چې تک شين يې واړوي ما چې دغه حالت وليدې ژر ژر مي په پټه خوله کريټونه ورکښته کړل .

د بس درايور حيات الله څخه دغو ځناورو ددې کبله د پښې ګوتي پرې کړي وي ، چې بايد په موټر کې د ناستو کسان پيسې وروښووي . خو بيا هم حيات الله د خداي څخه ددې کبله ډير خوښ و ، چې دي او مسافر يې ونه وژل .

په دغو کسانو کې تر ټولو بد د پوپلزو د قبيلې کسانو و ، چې د حامد کرزي پلار او د الکوزو د قبيلې کسان چې ملا نقيب ته وفاداره وو . دغو دو مشرانو ډير ژر پر خپلو کسانو واك د لاسه ورکړي .

مشر کرزي به ويل د خداي لپاره دا د سپي زامن څه کوي ؟

ملا نقيب به ويل که ته يو کس ته ووايي ، چې دا ناوړه کار مه کوه هغه ځي او د هغه بلي ډلي سره يو ځاي کيږي په داسې حال کې چې يوه ډله تر هغه بلي ښه نه ده .

کندهاريان ، چې په دغه اړه خبرې کوي نو د دوي نه په يادېږي چې د گل اغا کسانو دي هم زيات پاتکونه لرل . دا چې ده پر عمومي لارو څوک نه لرل له همدې کبل يې شهرت هم ډير لږ و .

له دې کبله نه چې ده نه غوښتل بلکې په کندهار کې د شيرزي قبيله ډيره کوچني ده .

په ۱۹۹۴ م کال کې ، چې کله طالبان راپيدا شول نو ټوله غله يې د کندهار څخه وشړل .

خو د ۲۰۰۱م کال په اکتوبر کي کل اغا د طالب ضد ټلوالې په مشري د امريکايي الوتکو د بمباريو تر سيوري لاندي يو ځل بيا راڅرگند شو.

زما اخکزي انډيوالانو ، چي د پاکستان پر لاره يي بي شميره پاتکونه لرل تر اوسه لا په بي تقوايي ، وعده خلافي ، د پيسو سره په مينه او په غلا کي د مهارت لرلو له کبله خورا مشهور دي .

محمود خان اخکزي چي د پولي هغه بلي غاري ته د پښتونخوا عموامي پارتي مشر دي ددي کبله پر خپلو قوميانو خنډل ، چي هر څوک په مور کي د گاونډيانو د پسونو په غلاکولو کي مهارت ونه لري هغه اخکزي نه دي .

هر هغه څوک ، چي دغه کار په ډير مهارت سره تر سره کړي هغه نور بيا ورته سلامي کوي يا ورته شاباسي وايي .

کل اغا هم يو وخت وتښتول شو .

دغه پوله د اخکزو لخوا کنترول کيږي له همدې کبل د کل اغا ځواکونه د پاکستان څخه افغانستان ته خوندي ننوتل .

د پوپلزو قبيلي يو قوماندان ، چي د کرزي غور او سترگي دي هم دده سره په دغه ډله کي ملگري و .

دي وايي د کمونيستي حکومت پر مهال د شيرزي کسانو د کندهار د هوايي ډگر څخه ۱۵ مايله لري او د کندهار ښار په غربي دروازه کي پاتکونه لرل .

دا ټوله پيښي د کندهاريانو په ياد دي . د دوي په وينا چي کله به دوي د يو کمونيست پلوه حکومت کوم سرتيري ونيوي په دوي کي يوه کس به تر پښو او بل کس به تر لاسو ونيوي او هوا ته به يي وغورځوي .

کله چي به هغه سرتيري پر مخکه ومښتي وروسته به يي بيا ورته وويل چي وسلي دي چيري دي ؟

نور وسله والو کسانو به بيا ورته ويل پيسي دي چيري دي ؟

(۱) دلته ليکوالي د شيرزي بايوگرافي راخيستي ده چي داسي چيټبات يي پسي ويلي دي چي قلم يي د ليکلو څخه عاجزه کيږي .

تر دغي جگړي وروسته دوي لويي مظمي جگړي په کندهار کي ترسره شوي چي يوه يي د ملا نقيب او استاد عبدالعلم تر منځ وو .

دويمه لويه جگړه چي په کندهار کي تر سره شول په هغه کي ملا نقيب او امير لالي يوي خوا ته او استاد عبدالحليم او حاجي سرکاتب بلي خوا ته وو چي څو اوونۍ يي دوام درلود .

د ولايت پر سر شفره

(ديسمبر ۲۰۰۰)

کله چې کل اغا شيرزي د کندهار ولايت مقام تر ودانۍ پورې ورسيد ، نو په پنډه ژبه او د اواز يې په راډيو کې زور جوړ کړ:

کندهار زما و او زما دی ، په خدای قسم که يې بل څوک راڅخه واخلي!
د داسې يو کلتور په لرلو سره چې په هغه کې ادب او احترام نورم گرځيدلی وي ، شيرزي دا هرڅه هېر کړل او د ولسمشر کرزي او ملا نقيب په وړاندې يې لويه بې اعتنايي وکړه. شيرزي هغوی ته څرگنده کړه ، چې د ولايت له مقام څخه يې څوک نه شي لرې کولای.
ملا نقيب ، چې تر اوسه يې ماته نه وه منلې خو اوس يې پر پوله ولاړ وو.
ملا نقيب کرزي ته ورغی. کرزي ، چې له وينې توبولو سره يې حساسيت درلود ده ته د سولې او امن امر وکړ.

دی زياتوي: کرزي راته وويل ، چې له شيرزي سره جنګ مه کوه او ما هم خپلو کسانو ته وويل چې له جنګ څخه لاس په سر شي او نور د جنګ جگړې وخت تير شوی دی.
د شيرزي کسانو په ښار کې د ملانقيب د جنګيالو پر ټولو پوستو يرغل وروړ ، د ملا نقيب کسان يې په لغتو ووهل ، سپکې سپورې يې ورته وويلې او له خپلو ځايونو څخه يې وشړل.
يوه عيني شاهد د بس چلونکي حيات الله راته وويل: کله چې د کندهار ښار مرکز ته د شيرزي نفر راغلل زه يې په اوږو کې د کلاشنکوف په کنډاغ ووهم ، راته ويل يې ، هلته چې د کندهار د هوايي ډگر په سيمه کې مور له القاعدې سره جنګيدلو تاسو چېرې واست؟
حيات الله زياتوي: هر څوک پوهيږي چې د شيرزي نفرو په هوايي ډگر کې څومره لږ ه جگړه وکړه.

دی وايي: الکوزو ځکه د شيرزي په وړاندې کوم عکس العمل ونه ښود ، چې ملانقيب دوی ته د سولې امر کړی وو. د ملانقيب قوميان د ځاکريزوال له خوا اداره کيدل.
حيات الله تر يوې لنډې چوپتيا وروسته وويل: کوم تصميم چې ملا نقيب نيولی وو ډير پر ځای وو.

بهرنيان چې کله کندهار ته راغلل ، ډېر ساده و ، هر يوه شيرزي يا يې ترجمانانو که دوی ته څوک د طالب په نوم ور پېژندلي وای ، ددوی لپاره هم تر طالب کم نه و.
په همدې وخت کې د شيرزي سودا هم په همدې تله تلل کيدله. اکرم وايي: زه ډير ژر وپوهيدم ، چې د دوی د قبيلې مشر ملا نقيب امريکايانو ته د طالبانو د ملاتړي په توګه ور پېژندل شوی دی.

امريکايانو ته به چې څه شيرزي ويل ، هغه به ورته يې له دليله د منلو وړ و ، ځکه نو شيرزي په خپله ځان والي وټاکه. د کندهار ولايت د مقام لرغونې مانې د افغانانو د پلار (ستر احمدشاه بابا) په امر جوړه شوې ده ، چې افغانستان يې په يو ملت بدل کړل.

په همدې توگه ملا نقيب د طالبانو د يو سترگي رهبر ملا عمر په کور کې له واکه لرې پاتې شو. د ملا عمر کور داسې ښکاري لکه سړی ، چې تر زلزلې وروسته سرکس ته ورغلی وي. دننه په کور کې يو ښايسته مسجد دی ، چې د واده د کيک په شان ښه لري. پر ديوالو يې ډيرې منظرې په غير ماهرانه توگه انځور شوې دي. د مسجد شاته د نړيدلې ودانۍ خاورې او ځخلي ښکاري ، چې په امريکايي بمباريو کې له منځه تللي ده. په همدې ځای کې ملا نقيب او خاکريزوال د کرزي له پلويانو سره يو ځای شول. تر دې وروسته د مبارکۍ مراسم پيل شول ، چې دا د پښتنو د کلتور يوه برخه ده.

پښتانه درې ورځنۍ لويه رخصتي لري: هغوی په دغو ورځو کې د خپلې کورنۍ غړو ، قبيلوي مشرانو ، سرخيلانو او دوستانو ته درناوی وړاندې کوي ، ياد شوي مراسم يو ډول مذهبي ښه به لري.

ما د پوپلزيو د قبيلې ډير خلک وليدل ، چې د ولسمشر کرزي د کشر ورور احمد ولي کرزي د لاس مچولو لپاره کتار ولاړ و ، چې پکې ځينو ځوانانو خو لا د ژوند زياته برخه ددوی د خدمتکارانو په توگه تيره کړې وه.

ما تر اوسه د ملا نقيب ميلمستون له خلکو څخه خالي نه دی ليدلی. د نوموړي قوميان ډله ډله د ده د درناوي لپاره ځي او راځي.

د ۲۰۰۱ د ډسمبر په ۸-۹ مه د کندهار ټول اوسيدونکي د ملا محمد عمر کور ته راتلل ، چې دا نوی بدلون ولمانځي او ولسمشر کرزي ته خپل بيعت وښيي. کرزي د يو ځوان جنکيالي طالب په غاړه کې لاس اچولی و او نوموړی طالب يې هم د احترام لپاره د لاسونو مچولو ته ور تپت شوی وو. تر دې وروسته به هر طالب ته پنځه ډالره ورکول کيدل او خپل پلرنيو ټاټوبو معروف او ارغستان ولسواليو او اروزگان ولايت ته ليرل کيدل.

کله چې گڼه گڼه څه کمه شوه ، کرزي ملا نقيب ته وويل: درځه چې له شيرزي سره د ولايت پر سر شخړه حل کړو ، خو څه چې د خاکريزوال په ياد دي دادي ، چې شيرزي کرزي ته بلنه ورکړه او ده هم ورسره ومنله. دا کار د افغانانو د کلتور خلاف هم و ، په افغانستان کې مشران کوربه توب کوي او ميلمانه ورځي. شيرزي ته د کرزي ورتگ پدې مانا و چې کرزی دې هر څه له گل اغا سر ومني او ملا نقيب دې له واکه لرې وساتل شي.

کله چې ما له ملا نقيب څخه د دغې پيښې په اړه و پوښتل ، هغه داسې راته وويل: په دغه مجلس کې شيرزی ، افغان امريکايي ژباړن خالد پښتون ، د امريکا د ځانگړو ځواکونو ډگروال ډيويد فوکس او د سي اي اي د غړو په شمول خپله ولسمشر کرزی هم حاضر وو. ما له ملا نقيب سره دغه مرکه دده د کور په يوه تاکاوي کې وکړه.

ما ديوال ته څنګ وهلی و او يوه پخواني مجاهد ته مخامخ ناسته وم ، چې يادښتونه يې اخيستل . ملا نقيب خپله پکړۍ له سره لرې کړه او ځان ته نژدې يې پر ديوال ځورند کړله . ده زياته کړه په دغه ورځ خالد پښتون د ليوني سپي په شان غپل .

د ځاکريزوال په وينا ، پښتون ويل چې تا د القاعدې غړو ته پنا ورکړې ده او يوازې ستا په شخصي کور کې د القاعدې شپيته کسان پټ دي .

ما ورته وويل : څه شی ؟ هغوی څوک دي ميريه ؟ ته پوهيرې ميريه ؟ هغوی ما چېرې ساتلي دي ؟

پښتون وويل : نورو الکوزو هم د القاعدې غړي پټ کړي دي .

ما هغه ته وويل : رښتيا هم ؟ هغوی چېرې دي ؟ ته خو بې مور ته راوښيه ؟ په خدای قسم که تاسو يو کس هم په ټول ارغنداب کې پيدا کړ ، زما سر راپرې کړئ!

پښتون يوازې توروته لګول ، چې هغه هم ټول درواغ و .

کله چې ما ددې ټولو خبرو په اړه له شيرزي څخه وپوښتل نوموړي د تائيد سر وښوراوه ، خو اوس نوموړی وزير و .

مور دده په دفتر کې مجلس درلود چې په شا وخوا ښايسته چوکيو کې تر نيم درجن زيات مامورين ناست و . ما له شيرزي څخه وپوښتل : که چېرې ملا نقيب والي شوی وای نو د ۱۹۹۲ م کال پيښې به نه وای تکرار شوې ؟ او ترې و مې پوښتل ، چې تاسو ملا نقيب ته د طالب خطاب کړی و که نه ؟

شيرزي وخنډل : بلې ! خالد پښتون همداسې ورته وويل ، خالد وويل چې ملا نقيب کندهار ته طالبان راوستل او هغوی ته يې درې لکه امريکايي ډالر ، نهه موټرونه او ديارلس سوه ميله وسله ورکړه . شيرزي زياته کړه ، چې امريکايان مجلس ته خورا زيات متوجه و ، چې بايد همداسې يې کړي هم وای . دوی له مور سره عملا په پريکړو کې گډون درلود .

د افغانانو دا عادت دی چې تر خبرو ډير لاسونه غورځوي . کرزي ته هم د امريکايانو دا نظر چې هغوی زما ملاتړ کوي ، معلوم و .

زه له دغه شخصي مجلس څخه خبره وم ، چې پر ۱۰ د ډسمبر د ۲۰۰۱ز کال تر سره کيده . تر غونډې يوه ورځ وروسته زما ژباړن په ماپسې راخفستل او راته وپې ويل ، چې ده په راډيو کې واوريدل چې د کندهار شخړه پای ته ورسیده ،

هغه داسې چې ملا نقيب له دې کبله له واکه لاس په سر شو چې ويل يې زه نور سپين ږيری يم .

سپين ږيری ؟ دا شايد يوه بهانه وي . ما له ځان سره وويل ، چې د افغانانو له وینو سره يو ځل بيا خيانت وشو . داسې بريښيده چې شيرزي دې گواښ کړی وي که ولايت ورته ورنکړل شي ، نو دی به د زور له لارې ولايت ورسره وساتي . له همدې کبله به کرزي دا تريخ غورپ پر سر پورته کړی وي .

که څه هم د شيرزي دکو اېښونو پوره تفصيل په ډاګه نه شو ، خو سړي ته دا جوتيږي ، چې شيرزي دې گواښ کړي وي ، چې که ولايت ورته په رضا ورنکړل شي ، نو ښار به په زوره لاندې کړي. له شيرزي څخه د امريکايانو ملاتړ هم په همدې مانا و. په افغانستان کې دداسې پېښو اصلي جزئيات هميشه پټ ساتل کيږي.

دلته هم يو ځل بيا پښتونولي خپل رول ادا کړ لکه څنگه چې يې د تاريخ په اوږدو کې تر سره کړی دی. د کرزي او ملا نقيب ډلې تر ټولو وړ ډلې وې خو دوی له هر څه لاس په سر شول او که يې داسې نه وای کړي ، نو په کندهار کې به يو لوی ناورين رامنځته شوی وای. په اصل کې دا د ټوپکسالاری پيلامه وه.

زه تر اوسه هم پدې حيرانه يم چې د شيرزي ددغسې په بې شرمانه توګه د واک لاسته راوړلو پر مهال به کرزي څه ډول غبرګون ښودلی وي ؟

نوموړي به په دغه پريکنده غونډه کې څه ډول چلند کړی وي ؟

ايا کرزي د خپل ملګري ملا نقيب ملا تر وګر ؟

ملا نقيب وويل ، چې ولسمشر کرزي هيڅ نه ويل ، هغه يوازې د امريکايانو ترجماني کوله. د اکرم په وينا ملا نقيب يوازينی کس و ، چې د طالبانو ماتې ته يې سوله بيزه بڼه ورکولای شوای. ملا نقيب کرزي ته وويل: شيرزي وايي ، چې زه طالب يم خو ته په دغه ټول جريان خبر يې ، ته ولې حقيقت نه په ډاګه کوې ؟

کرزي ويل داسې ښکاري لکه چې امريکايان زما خبرې ته غوږ نه نيسي. هغوی يوازې د شيرزي خبرې اوري خو بيا هم ته لږ صبر وکړه. خو ملا نقيب غالمغال جوړ کړ ، ويل يې: شيرزي درواغجن دی ، دا ماژې افواهاات دي ، ده ولسمشر دې ته اړ کړ چې د امريکايانو ترجماني وکړي. د کرزي دغه سور چلن ماته يو څه حيرانوونکي ښکاري. همدا چلن تر شا په لاندې ډول پسمنظر لري.

ملا نقيب ويل پسرلی و ، د کوم پسرلي په اړه چې دی رغیده ښايي د ۱۹۹۴ز کال پسرلی به و ، چې د روسانو تر وتلو وروسته د مجاهدينو واک ته په رسيدو سره سمدستي کندهار د تنظيمي ډلو له خوا پر څو برخو وویشل شو. هرې خواته ټوپکسالاران خپاره و ، شيرزي په هغه وخت کې هم د کندهار والي و. ملا نقيب د قول اردو قوماندان و ، د کرزي د پوپلزو قبيلې د ښار شرق خواته څو پاتکونه لرل ، د اخکزو قبيلې له هوايي ډګر سره پاتکونه اچولي و ، د شمال خوا ته د کندهار هرات پر غزیدلې لويې لارې د بلې قبيلې پاتکونه و. له هرې پنځه متري فاصلې وروسته يو پاتک اچول شوی و. د ملا نقيب کسان په بدو کارونو کې تر ټولو وړاندې و چې بېچاره کندهار په پوره توګه تجزيه شوی و.

ملا نقيب وويل: زه په خپل دفتر کې ناست وم ، چې کرزي له کويټې څخه زما د ليدلو لپاره زما دفتر ته راغی.

تر دې څو ورځې وړاندې طالبان را پيدا شوي و. ددوی مشران به ښار ته راتلل ، له خلکو سره به يې خبرې کولې. مور او خلکو ته به يې ويل چې مور نه واك او نه کومه حکومتي څوکي غواړو ، زموږ هدف يوازې د پانګونو ليرې کول دي. ملا نقيب وايي: زه د دوی له دغه کار څخه ډير متاثر شوی وم او د دوی اکثره مشران مې هم پيژندل.

په همدغه غونډه کې کرزي د طالبانو خبره رامنځ ته کړه. کرزي ماته وويل: ددغو مذهبي شاگردانو هدف يوازې د پانګونو لري کول دي. دوی له حکومتي چارو سره کومه ليوالتيا نه لري ، نو ته بايد له دوی سره مرسته وکړې.

په دې اړه اکرم وايي: کرزي وويل: هيواد ټوټه ټوټه شوی دی ، چې طالبان به يې بيرته سره متحد کړي. کرزي زياته کړه چې دوی بيرته اعلحضرت راولي ، همدا لامل دی ، چې دوی د امريکايانو له ملاتړ څخه برخمن دي.

ملا نقيب همدغه مهال په تصميم نيولو کې زړه نا زړه و.

ملانقيب وايي ، چې له دې زړه نا زړه توب سره سره بيا هم ما کرزي ته ډاډ ورکړ ، چې له دوی سره به مرسته کوم.

همدا کيسه د ولسمشر کرزي په بل ډول په ياد ده:

کله چې ما او کرزي په سپتمبر د ۲۰۰۴ز کال په همدې اړه خبرې سره کولې ، کرزي راته وويل: په هغه وخت کې زه په کوپټه کې وم ، ملا نقيب ټيلفون را وکړ ، چې که يو ځل کندهار ته زما د ليدلو لپاره راشې ، چې څه کار مې درسره دی. کرزي وايي چې ملا نقيب راته وويل: که په کندهار کې ددغه روان ناورين مخه ونه نيول شي ، کندهار به نور هم په کنډواله بدل شي ، ځکه چې د مجاهدينو د زرو قوماندانو تر منځ سخته شخړه روانه ده او د دوی سره متحد کول هم ناشونی کار دی. د کرزي د ملا نقيب دغه خبره هم ياد وه ، که ته چېرې وغواړې ، چې يو قوماندان لارې ته راولې هغه له تا نه ځي او له هغې بلې ډلې سره يو ځای کيږي.

ملا نقيب زياته کړه: ته هم د هوايي ډگر په شا وخوا پانګونو کې خلک پيژنې ، هغوی ته ووايه ، چې د طالبانو له مخالفت څخه لاس په سر شي. کرزي وايي: ما هم د ملا نقيب پر پله قدم کيښود. کرزي وايي: ما وويل دوی ته ووايه ، چې له ما سره همدا اوس وويني. راځئ چې همداسې وکړو. راځئ چې له طالبانو سره مرسته وکړو.

ما له کرزي څخه وپوښتل چې ته ملا نقيب له طالبانو سره مرستې ته وهڅولې ؟

کرزي وويل ، چې ده ماته ټلفون وکړ او بيا يې دا وړانديز راته وکړ .

دا هم امکان لري خو بايد ووايو چې ددې خبرې د سپيناوي لپاره ډيرو شواهدو ته ضرورت شته. ما په همدې اړه له ډيرو شخصيتونو ، د دوی له ملګرو او دکورنۍ له غړو سره خبرې وکړې ، خو د کرزي پر دغې ادعا زه باور نه شم کولای. ملا نقيب يو نظامي سړی دی نه سياست مدار نوموړی د سياست په اړه زور فکر لا هم نه شي کولای.

زما لپاره داهم د منلو وړ نه ده ، چې نوموړي دې له ځانه ددغسې يو اتحاد مبتکر و اوسي ، خو برعکس کرزي يو سياستمدار دی . د کرزي د کويټې په کور کې يوه عيني شاهد راته وويل: کرزي په ۱۹۹۴ز کال په پاکستان کې د امريکا سفارت ته ورغی . د طالبانو د غورځنگ لپاره يې له امريکايانو څخه مرسته وغوښته .

زه په پوره باور او پوهې سره ويلاي شم ((شايد زه به غلطه هم يم)) چې دا کرزي و ، چې ملا نقيب ته ورغلی و ، چې له طالبانو سره د کندهار په نيولو کې مرسته وکړه . دا چې کرزي دې کار ته څه شي هڅولی و ، دا هم د پام وړ خبره ده . دا هم شونې ده چې کرزي دې تير ايستل شوی وي ، چې خپل ملگري يې له طالبانو سره مرستي ته رابلل . يا کيدای شي کرزي تر دې هم لوړ اټکل کړی وي ، هغه داچې طالبان به يې د خپل نفوذ خلک بلل .

د کرزي د کورنۍ يوه ساتونکي راته وويل: کرزي فکر کاوه ، چې طالبان يې د خپل نفوذ خلک دي ، نو ځکه له دوی سره په مرسته کولو ډير خوشحاله و ، خو د طالبانو غورځنگ اصلا د پاکستان د استخباراتي شبکې آي ايس آي پروژه وه .

د کرزي د شخصي هدفونو تر څنگ به شايد بهرني لاملونه هم و ، چې کرزي يې له هغوی سره په مرستې کولو خوشاله کاوه . زه په دې باور نه لرم ، چې کرزي دې د طالبانو په شان د راډيکاله ايډيالوژي څښتن وي ، خو څه چې موږ ته څرگند دي هغه د طالبانو سره د کرزي پټې مرستې دي ، چې کيدای شي په همدغه شان نورې پټې مرستې به هم ورسره شوې وي . ددې ټولو تر شا ډير نا څرگند لاملونه موجود دي ، خو څه چې زموږ په ياد دي هغه دا ، چې په دغو کلونو کې د امريکا متحدوايالتونو په افغانستان کې د پيښو په وړاندې له ځانه هيڅ خوځښت نه لاره . امريکايانو له دې ټولو پيښو څخه ملاتړ کاوه .

د گازو د نل ليکې پر سر د طالبانو او امريکايي چارواکو تر منځ په نوي ښو کلونو کې خبرې روانې وې او د طالبانو مشرانو به هم امريکا ته سفرونه کول . يوازې د ښځو د حقونو داعيانو امريکا د دغه رژيم له رسميت پيژندلو څخه منع کوله ، خو د سپټمبر د ۱۱مې تر پيښې وروسته د خلکو ډير لږ څه په ياد وو .

په ۱۹۹۴ز کال کې د کندهار د قول اردو په قوماندانۍ کې د کرزي او ملا نقيب تر منځ غونډې يو انقلاب ته لاره اواره کړه . ددغې غونډې پايله داشوه ، چې د سرو لښکرو ضد دغه قوماندان يې له طالبانو سره په يو څه مرسته کولو اړويست ، ځکه نو ملا نقيب د طالبانو په مخ کې ونه دريد او اکرم ته يې هم امر وکړ ، چې خپل پلويان د طالبانو له مخالفت څخه راوگرځوي . په همدې دليل د طالبانو ته واک ته د رسيدو لاره خلاصه شوه . د الکوزو قبيله ددغه معصوم ، تاکتيکي او نه ماتيدونکي قوماندان لخوا اداره کيده ، چې په سوېل کې يې تر ټولو زيات ځواک درلود .

زه يوه لسيزه وروسته دې ته حيرانه يم ، چې په دغه ويرجن پسرلي کې به په ريښتني توگه د ملا نقيب تصميم څه ډول وو .

ما له اکرم څخه وپوښتل ، چې تاسو به د طالبانو مخه نيولې وای ؟
 دده ځواب مثبت خو پر څو برخو ویشل شوی وو .
 له طالبانو سره نورو قوماندانانو تر وروستۍ شېبې مقاومت وکړ . له همدې امله د شیرزي کسانو ، چې د امریکایانو په مخ کې د ملا نقيب په اړه څه ويل ، سم و او د کندهار ټول خلک په دې باندې پوره خبر دي .
 ملا نقيب د طالبانو ملگری و ، دوی يې د کندهار له نيولو څخه منع نه کړل ، بلکې د کندهار کيلې يې د هغوی په لاس کې ورکړې .
 ددغې پيښې تر شا ، چې کومه پټه رسمي تاريخچه نغښتې ده ، هغه دا ده چې ملا نقيب دا هر څه د کرزي په مشورې سره وکړل .
 د 2001 ز کال په ډسمبر کې په کومه خيمه کې ، چې د سي آي اي د ايجنټانو په حضور کې کومه غونډه جوړه شوې وه ، کرزی بايد د شیرزي ددې ادعا په وړاندې غلی نه وای پاتې شوی ، بلکې کرزي بايد د خپل متحد ملا نقيب ننگه کړې وای .
 په همدغې غونډه کې شیرزی د کندهار د والي په توگه رابنکاره شو .

د کندهار انځور

(ډيسمبر ۱۰۰۱- جنوري ۱۰۰۲)

کله چې زه په ډسمبر کې کندهار ته راوړسیدم، کندهار لا په هممهغه حالت کې پاتې وو. ټولې هټې، غرځې او جگې تړلې وې، یوازې په ښار کې یو څو د ترکاری رپړۍ او د تانوانو او غمي دارو رځپښو هټې خلاصې وې. له دغو رځپښو سره ځوان کندهاریان خورا ډیره مینه لري. د روژې میاشت هم تیره شوې وه او افغانانو د روژې د میاشتې وتل په نویو کالو سره لمانځل. په عمومي توګه راکړه ورکړه ډیره وه خو د ایډمو په بازار کې تر ټولو ډیره ګڼه ګڼه وه. د ایډمو اخیستونکو به خپل بوټونه کښل او پر ګالیو به په هټې کې کښناستل. اخیستونکو به د ایډمو د کیفیت له معلومولو وروسته خپلې ګوتې د هټې پر دیوالونو پاکولې، چې له همدې کبله د هټې دیوالونو نسواري رنګ اخیستی وو.

په پیکپ موټرو کې به یوازې جنګیالي تر سترګو کېدل، خو د ښار نور سرکونه خالي وو. په ښار کې به د شپې ګرځ بندیز لګیده، چې له دغو جیک بوستونو څخه د تیریدلو په وخت کې د شپې نوم ضروري وو، خو موږ به دغه نوم له محمد انور څخه اخیسته. کله چې په ښار کې ژوند بیرته عادي حالت ته راوګرځید، ورسره سم یې ماته په ښار کې د ګرځیدلو لپاره یو لیک راکړ. په ښار کې د بدلون نښه یوازې د موسیقۍ له هټیونه ښکارېده چې مخ ته به یې دکېستونو د رانیولو لپاره ګڼه ګڼه جوړه وه. په ښار کې موټرونه او بسان هم وار په وار ډیریدل، چې ډیرو به یې کېدوال بیرته خپلو کورونو ته راوړل.

زما لپاره د بدلون تر ټولو ښه بېلګه کاغذ بادونه و، چې په ښایسته او رنگین رنگ به په اسمان کې پورته او کښته کېدل. د طالبانو د حکومت پر مهال د کاغذبادونو پر الوزولو بندیز لګیدلی وو. کندهاریانو به کاغذبادونه په هوا کې سره جنګول، چې اکثره خو به یو د بل د بایللو پر سر شرطونه هم وهل. اکثره دغه کاغذ باد الوزوونکو خو به خپلې مانجې د نښیو په کوکېو له دې کبله وهلې وې چې شرط ونه بایلي. په هوا کې د کاغذ بادونو اتبونه ازادي او د خلکو لپاره ساعت تیري وه، خو زما لپاره د ښې راتلونکې تر ټولو ښه نښه.

د اختر په ورځ ټول کندهاریان له نویو کالو سره بهر راووتل. تر ټوله عجیبه خو بیا د کوچنیو نجونو زړینې جامې وې چې ټولې به د طاوس په شان ښکاریدې. په سرکونو کې زانګو ګانې درول شوې وې، چې کوچنیان به یې په هوا کې ګرځول. د ښار په عیدګاه کې د اختر تر لمانځه وروسته دا د دوی لپاره په شپږو کلونو کې لومړی ځل و چې د اسانو په ټالونو کې به سپریدل.

دلويانو لپاره بل ساعت تيري د هكيو جنګول و. دوو كسانو به د سو هكيو كتارونه جوړ كړل. هر يوه چې به لومړی هكي پورته كړه او هغه بل كس به هكي د سر له خوا پرې ووهله او يا خو به دوو كسانو هكي د مخې په غاښونو كتلې او بيا به يې يو له بل سره جنګولې.

زموږ ژورنالستانو لپاره به اكثره وخت په دغسې حالت كې موضوع له مهم څخه غير مهم ته واوښتله. له مور ټولو څخه كېسې وركې وې. كندهار له كېسو ډك و ، خو مور په بې ځايه شيانو بوخت و. بالاخره مو د فيچرونو لپاره كېسې پيدا كړې. ډرامه لا له وړاندې تيره شوې وه. د كرزې او د د طالبانو د مشرانو ليدنه او د واك سپارلو ټول له كېسو ډك شيان وو. د طالبانو د رژيم په وروستۍ شپه د القاعدې د ژوبلو غړو له روغتون څخه د القاعدې د نورو غړو لخوا وړل ، له نوي ولسمشر سره د مباركې مراسم او دې ته ورته د نورو شيانو د كېسو جوړولو لپاره خورا ښه مواد برابرول. تر دې لاهه مهمه مسئله د ولايت په مقام كې غونډه وه چې په هغه كې امريكايانو گل اغا شيرزي د كندهار د والي په توګه وټاګه ، خو دا هر څه د پردې تر شا تر سره وشول.

ما زما د تبديلي مياشت هم تيره كړه او ماته ويل شوي و ، چې بايد څنگه راپورونه جوړ كړم ، خو په څرګند ډول ټوپكسالارانو يو ځل بيا د ښار خامه سرګونه پر سر اخيستي وو. زما يوه راپور چې خپل سړي خور مسئول مدير ته مي وليږه ، ډير يې په غوسه كړی و. په هغه راپور كې راغلي و چې د ښار دننه د هغې طالب ضد ټلوالې لخوا له بشري حقونو څخه سرغړونې كېږي چې د امريكايي ځواكونو او بریتانوي سپيشل فورس لخوا يې ملاتړ كېږي.

له همدې كبله زه پر يوه بله لويه شخړه واوښتم.

د امريكا په نظامي اډه كې چې د كندهار هوايي ډګر كې يې جوړه كړې وه په خاورو كې د ريګو له ګونيو سره د امريكا د سمندري ځواكونو له يوې ډلې سره د بانډار په موخه د هوايي ډګر ترمينل ته نژدې تمه شوم. دوی خپلې د خوراکي توکو كڅوڼي (MREs) خلاصې كړې ، د هغو د تودولو لپاره يې اوبه وړ واچولې او وروسته يې د ريګو ګونيو ته جګې ودرولې.

د سمندري ځواكونو يوه غړي چې د اوهايو د ايالت اوسيدونکی و او شايد دوه ويشت يا در ويشت کلن به و ميز زما خوا ته راوګرځاوه او راڅخه يې وپوښتل چې ته په ښار كې ژوند تېروي؟ ده په همدې شان د پوښتنو لړۍ جاري وساتله او ما هم پريښود چې مه يې كوه هر څه چې وايي ودي پوښتي.

ښه نو ددې ځای په اړه يو څه راته ووايه.

تر دی ځای بهر څومره خطر شته؟

په دغو شپو كې په كندهار كې خورا ګڼه ګونه وه ، په خلكو كې يو ډول خاموشي خپره وه. افغانانو د طالبانو د واكمنۍ پر مهال لا غوښتل چې له شته امكاناتو څخه ګټه پورته كړي خو اوس بيا يو بل بدلون راغلی و. دوی غوښتل چې ماشومان يې تعليم وکړي ، كار اهل كار او امانت دارو كسانو ته وسپارل شي. داسې كسان بايد په حكومت كې ځای ونه لري چې د خلكو جيونو ته يې سترګې نيولې وي او د بيارغونې لپاره را استول شوې ټولې پيسې بايد پر سمو لارو ولګول شي. داسې ونه شي چې هغه پيسې هم د ځورواكو جيونو ته لار ومومي.

دوی په ښار کې ډیر ژر د سرکونو جوړول غواړي او د خپل هیواد بیارغونې ته خورا لیوال دي. افغانان غواړي چې یو ځل بیا یې هیواد هغه طلايي وخت ته ور وگرځي چې د شوروي تر اشغال وړاندې یې درلود.

زما د تریاکو له هغو سوداګرو سره بحث په یاد دي چې ما ته یې د روژه ماتې لپاره بلنه راکړې وه. ما له دوی څخه د دوی د سامانونو د لیدلو غوښتنه وکړه. دوی به څلورنیمې کپلو پاک تریاک په یوه کڅوړه کې اچول او بیا به یې خوله پسې بندوله. یوه ورځ ماخستن تر ډوډۍ وروسته د چای د څښاک پر وخت مو د افغانستان پر راتلونکي وضعیت خبرې پیل کړې.

یوه قاچاقبر وویل: دابه ډیر د خوښۍ ځای وي، چې دوی په خپله سیمه کې ښوونځي ولري او موږ له بهرنیانو څخه هیله کوو چې زموږ لپاره یو ښوونځی جوړ کړي.

ما د هغوی خبرې پرې کړې، ورته ومې ویل: امریکایان نه شي کولای چې له چورلکې څخه یو ښه تعلیمي سیستم راوغورځوي لکه څنګه چې دوی بمونه راوغورځول. که تاسو غواړئ چې بهرنیان له تاسو سره مرسته وکړي، نو تاسو هم باید له ځانه نوبت ونیسئ. که تاسو یو شی پیل کړئ، کېدای شي دوی یې په ختمولو کې مرسته درسره وکړي. تاسو ولې خپله دغه ښوونځی نه جوړوئ؟

ما غوښتل چې دوی زما خبرې په سمه توګه واوري. یوه سوداګر وویل چې زما د شخصي کور پر سر یوه خونه ده زه تیار یم چې هغه د ښوونځي لپاره ورکړم.

په کندهار کې ټولو عامو خلکو له امریکایانو سره کومه دښمني نه لرله، بلکې دوی له امریکایانو څخه د مرستې هیله کوله. دوی له امریکایانو څخه د هیواد د بیا پر پښو درولو تمه لرله. کار د ناورو کسانو پر ځای اهل کسانو ته سپارل، یو داسې قانون رامنځته کول چې د طالبانو تر هغه یو څه نرم وي او خلکو ته داسې زمينه برابرول چې بالاخره دوی په خپله د کارونو جوګه شي، دا دخلکو سترې غوښتنې وې.

ما د سمندري ځواکونو دغه غږې ته وویل:

ستاسو لپاره هیڅ خطر نشته او تاسو وینئ چې اوس د پخوا حالت نه دی.

دغه ځوان سمندري وویل: دا خو ډیره په زړه پورې خبره ده. تر دې وړاندې ما د کندهار په اړه سم انځور نه درلود. دوی به هره ورځ په دغه اړه موږ ته معلومات راکول، خو ما فکر کاوه، چې دوی به درواغ وايي. دوی به په وار وار ویل چې دا یو جنګي میشن دی.

ما وویل جنګي؟ د څه شي جنګ؟

خو بهر د هیڅ شی د پېښیدو هیله نشي کېدای!

ده وویل: زه فکر کوم چې دوی موږ استعمالوي. زه فکر کوم لکه چې موږ د هغه لوی امریکایي بیرغ په شان چې په خاورو کې جک شوی دی سمبولیک ارزښت لرو. دلته زموږ د راتګ څه اړتیا ده؟

زه غواړم رښتیني کارونه ترسره کړم. د بیلګې په توګه زه غواړم چې همدا اوس د هغه سړک د بیارغونې کار پیل کړم. زه غواړم چې خپل لاسونه پر کوچنیانو را چاپیر کړم.

ما ورته وويل: كه ته هغه سړك جوړ كړې تابه د خپل امنيت لپاره په يوازې سر دومره كار كړی وي ، چې هغه په څمخو كې به يې په زرگونو كسان ونه شي كړای. ما دغه ټوله مرکه ثبت كړه او په خپل راپور كې مې ځای كړه ، خو زما مشرې هغه راپور رد كړ هغې ويل چې دې كې هيڅ شی نوي او په زړه پورې نشته. دې زياته كړه ، چې سرتيري تل ناراضه وي او دغه سمندري هم يو له هغو څخه دی.

كله چې زما مشرې هغه راپور رد كړ ، زه ډيره حيرانه وم ، چې دغو سمندري ځواكونو ته به د كريسمس لپاره څه شی ډالی وركوم ؟

تر يوې اوونۍ وروسته مې د ژوند يو بل ډول غوره كړ ، داسې چې د نارينه وو جامې به مې اغوستي او د نورو ژورنالستانو په توپير مې د هوټل پر ځای په اخكزو پورې اړوند په يوه شخصي كور كې ژوند تېرول پيل كړل. ما له محمد انور څخه غوښتل ، چې زما لپاره د اوسيدلو د كوم ځای بند وبست وكړي. تر غرمې وروسته ده زما موټر چلوونكي ته وويل ، چې زموږ د كاروان په منځ كې روان شي. ده موږ پر يوه ډبرين سړك د ښار د شمال پر خوا روان كړو. تر يوه پله واوښتو چې تر څنگ يې يوه نانوایي او يوه د تركارې هټۍ وه. تر دې وروسته موږ په چپ لوري يوې هديرې ته وگرځيدو. دا هديره د لويديز هغو په شان نه وه ، چې ښكلي قبرونه لري او سرته يې دې مجسمې درول شوې وي.

دا لوڅ په كانو پوښل شوي قبرونه و ، چې سر او پښې به يې نښانې كړل شوې وې او سر تر پايه به رښكې پرې تاو شوې وې. د ډېری قبرونو سرونو ته به بيرغونه هم درول شوي و ، چې ډېرو يې سپين او شنه رنگونه لرل.

تر دغې هديرې سل متره ها خوا زما نوی كور و. ددغه كور ټول ديوالونه په اومو خښتو جوړ شوي و ، لومړی پور يې زيرخانې وې. لومړی يې د ميلمنو ځای و او هغه بلې خوا ته يې د ښځو سراى و ، چې له كوټې څخه نه ښكارېده.

موږ دلته له يو درجن کوچنيانو سره ټول دوه ويشت كسان و ، كه مو غوا او هغه دوه تركمني پسونه ورسره شمېرلي واي ، بيا خو تر دې لا ډيريدو. موږ د روانو اوبو پر ځای دلته شخصي څاه درلوده او ددغه ځای برېښنا هم ښه وه. ما او زما موټر چلوونكي زموږ د كوربه له ځوان ورور سره په ميلمستون كې شپې تېرولې. موږ به د شپې د پڼو پر كوربجو(توشكو) ويده كېدو. دغه كوربچې به د ورځې د خونې څلورو خواو ته اوارې شوې وې ، چې د شپې به يې د خوب د بستر كار ځنې اخيست.

ما د ميز پر ځای د كړكۍ له تاخچې څخه كار اخيست. كمپيوټر ، انكليسي-پښتو ډيكتشنري او ډيكوډر به مې چې پر هغه به ما واشنكتن ته د ستلايت له لارې خپل رپوټونه استول هم هلته ايښودل. دلته د اوبو څاه ، څو كوردان ، تشناب او غسل خانه چې په هغه كې تر لمبيدو وړاندې موږ په لرگيو اوبه گرمولې او هغه بل لوري ته د ښځو سراى و. زما د نارينه ژباړن له كبله زه په دې ونه توانيدم چې له دغو وروڼو د ميرمنو نومونه زده كړم. ددغه كور په ښځو كې كومو چې كولاى شواى ميلمستون ته راشي او د نارينه وو په شان له كوره بهر وگرځي ، يوه كوچنۍ نجلۍ او بله هم

يوه سپين سرې ښځه وه. يوه نجلی چې بلوغ ته په رسيدو وه او تاخچو ته به رسيدای شوای ، زما لپاره سرخوړی جوړ شوې وه. د ديارلسو کلونو په عمر بيا هغې نه شوای کولای چې له سرای څخه بهر ووځي.

د شپې به ټول ورونه او د کورنۍ پلار د ورق بازی (قطعه بازی) لپاره سره راټوليدل . هغوی به خپله ورځه په تاو پر ځمکه ووځله ، چې دې ته به يې ټاپ ويل او ميدان ته پر سمه او ناسمه او د گټلو او بايللو پر سر به يې سخت بحث روان و. زما موټر چلوونکي به هم له دوی سره په ورق بازی کې برخه اخيسته او ددوی ځنې ملگري او خپلوان به هم د همدې لوبې لپاره هلته راټلل. ما به هم کله کله ورځې وړ سره کولې خو زما ستونزه د پښتو ژبې وه.

ښځو به ډوډۍ په کور او نورو ټولو به په ميلمستون کې خورله . په افغاني ټولنه کې د کورنۍ ځوان نارينه غړي تل د نورو خدمت کوي. ددغې کورنۍ ځوان ورور به د ډوډۍ خوړو لپاره د کوټې په منځ کې په اوږدو دسترخوان وغوراوه. نورو کوچنيانو به د ډوډۍ لوبني راوړل ، چې په هغه کې به د چرک قورمه ، وريچې او اومه ترکاري وه. په دې ټولو کې زما تر ټولو خوښ شې اوږدې سپينې مولۍ وې. دوه يا درې کسان به په کاسه سره شريکان شول او په سپينو پيټلي پيالو کې به شرومې داسې ايښودل شوې وې ، چې د هر چا لاس به ور رسیده. دوی به مستو ته اوبه او نانا ور واچول او بادرنګ به يې په کې میده کړ ، همدې ته به يې شرومې ويل. زما تروه شيان نه خوښيږي او پر دوی به مې خندل ، که چېرې زه شرومې وڅښم نو هغه به زما په معدده کې جکړه پيل کړي. جنګ لومړی پښتو وي (لغات) و چې ما زده کړ.

کله چې به له دغه سرای څخه په موټر کې د سپريدلو لپاره راوتلې او يا به د شپې له مخې د ضرورت د رفع کولو لپاره د باندې راوتلې ، نو بايد پر دغو قبرونو تير شوی وای. يوه ورځ مې د همدې کورنۍ يو هلک وليد ، چې د مرو په هډوکو يې لوبې کولې زه ډيره حيرانه شوم او سمدستي مې د گورکښانو افسانوي کېسې ذهن ته راغلې.

زموږ د هديرې په هغه بله څنډه کې د عربانو هديره وه. د القاعده شبکې زيات شمير جنگيالي چې د هوايي ډگر د نيولو په جکړه کې وژل شوي و ، دلته خښ شوي وو. پر دغو قبرونو به زياته گټه گوڼه وه. دا د افغانانو د کلتور يوه ډيره ښه بېلگه ده. کندهاريان د عربانو له تکبر او ځان ستاينې څخه ډير په تنګ او ورته په غوسه و ، خو کله چې ووژل شول بيا به يې زيارت ته ورتلل. زما په ياد دي چې زما د کوربنو خپلوانو د پاکستان له کوټې ښار څخه خپله ناروغه لور د همدې عربانو د زيارت لپاره راوستې وه ، حال دا چې همدغه کورنۍ د طالبانو سخته مخالفه هم وه. دوی به د دغو عرب شهيدانو زيارت ته د روغتيا لپاره دعاوې کولې ، خو له بله پلوه شيرزي د دغو زيارتونو د تړلو هڅې کولې.

د اخکزو د کلتور له مخې بايد د کورنۍ ټولو پنځو نارينو غړو کار کړی وای. نذير احمد مستري و او هغه نورو له مشر نثار احمد سره د غورو په هټۍ کې کار کاوه. زما اخکزو ورونو به ويل ، چې دوی ښه گټه وټه لري. دا هټۍ د نثار احمد له کبله خورا مشهوره وه.

کله کله به زه د نثار احمد هتي ته ورتلم ، زه چې به ورغلم پر ځمکه به پلټری (چارزانو) ناست و او سمدستي به يې کبان راته راوړل. دغه کبان به له لکي ، سر او سترگو سره ټول په غوريو کې سره شوي و. نثار تر نورو ورونو چاغ او گردی و ، خو کله چې به دغه ورونه سهار د کار لپاره په خپل سپين موټر کې سپریدل ، نو خپل پټوان به يې د یخني له کبله پر ځان ټينگ راتاو کړي و او ما به ونکړای شوی ، چې خپل ځان له عکس اخیستو څخه وژغورم. دغو ورونو هر یوه يې څلور یا پنځه کوچنيان لرل ، خو تر پایه زه پدې بريالی نه شوم چې معلومه کړم څوک څوک دي. په دغو کوچنيانو کې یوه کلالی وه ، چې هر ځای به زه تلم دا به سمه راپسې وه. شیان به يې راسره وړل ، د لاس پر یولو په وخت کې به يې اوبه را اچولې ، چای به يې راته اچاوه او کتابچه به يې راسره وړله. ددې په خپله ژبه کې هم تر څو کلمو څه زیات نه و زده ، خو شاید دې زه خپله مور بللې وم خو زما په گومان زه ددې لپاره یوه ښه نانزکه وم.

په دوی کې ساده ډیره شوخه وه ، چې تل به يې له نورو کوچنيانو سره پنځې لگولي وې. یو بل کوچنی تواب نومیده چې تل به زما پر کمپیوټر ناست و او کله چې به ما ماخستن بهر پر یوه کپيله څنګ اچولي و دی به راغی ، زما پر ولاړو زنگونو به کښیناست او په ډیر احتیاط به يې پښې زما پر مخ راکښودې.

محمد انور زما د پوښتني لپاره راته ، خو کله کله به يې له مور سره په میلمستون کې شپه هم تیره کړه او زه به هم دده مرکز ته د نورو معلوماتو د تر لاسه کولو لپاره ورتلم. دده مرکز په داسې ځای کې و چې هیڅ د استوګنې وړ نه و. دیوالونه يې نریدلي او شریډلي و ، روانې اوبه يې نه لرلې خو پر هر کونج کې وچه دودۍ لیدل کیده. انور او ملګرو يې يې له قید او شرطه هر وخت په دروازه کې زما هرکلی کاوه. په دروازه کې موظفو کسانو به له ما سره داسې چلند کاوه ، لکه زه چې د دوی شخصي ملګرې يم او دویم پور ته به يې رهنمايي کولم.

ما د افغانانو هغه کلتور زده کړ ، چې کله یوې خونې ته ورننځي ، نو څرنګه روغېر باید وکړې. داسې چې باید له هر کس سره دې د لاس روغېر کړی وای ، خو ستونزه به هلته وه ، چې کله به په ناستو کسانو کې یو شناخته او یا دوست راختلی وای ، له هغه سره دې باید د غیږې روغېر کړی وای. محمد انور هیڅکله ددې هڅه ونکړه ، چې له ما څخه څه پټ کړي. که به زه د ورځې یا د شپې ورغلم نو دده چټلې خونې ته به رهنمايي کېدم. خیرن فرشونه اوار ، چټلې کوربچې او بالبتونه ، پر هر کونج کې د مرمیو صندوقونه ، کلاشنکوفونه او راکټونه پراته وو. ده که به پر هرې موضوع خبرې کولې ما پکې د گډون حق درلود. له دغو خبرو څخه یوه ورځ په هلمند کې د طالبانو پر بې وسلې کولو رغیدو.

کله کله به ما ده ته داسې مشورې ورکولې لکه هغو قاچاقبرانو ته چې مې ورکولې. داسې چې ته باید خپل دفتر پاک وساتې او خپل کسان د نشه يې توکو څکولو ته پریښودې ، ځکه چې دا ستاسو عزت ته ډیر زیان رسوي. محمد انور به په هغه زرغون یونیفورم کې په ډیر غرور ګرځیده ، چې د امریکایانو لخوا ورکړل شوی و. دده نورو انډیوالانو به کمیس او پرتوک اغوستل ، د غمیو ځلیدونکې رنجېنې به يې پر سرو لې او پټوان به يې پر اوږو اچولي وو ، خو اوس په کندهار کې یو

بل ډول جامې مخ پر زياتېدو وې ، چې غربي يونيفورم پکې تر ټولو ښه نمونه وه. امنيتي افسرانو لکه انور پوليسي جامې اغوستې او ولايتي چارواکو يخنقاگونه اغوستل او نیک ټاپي به يې اچولې وې او حتی په ښوونځيو کې به ښوونکو هم غربي جامې اغوستې ، خو ښوونکو به له ښوونځيو څخه بهر محلي جامې اغوستې.

يوه ورځ تر غرمې وروسته مې (د مارننگ ايډيشن) لپاره پروگرام جوړاوه ، چې نابېره زما د کورنيو يو ورور زما خوني ته په بېره رانوت او د امنيه قوماندان له راتگ څخه يې خبره کړم. هر چا يوې او بلې خوا ته د هغه د راتگ د تياري لپاره منډې وهلې. تر يو څه ځنډ وروسته په تنه غټ سړی ، چې د څلورو يا پنځو ساتونکو له خوا يې ساتنه کېده خوني ته رانوت. داسې برېښېده چې خوني ته دده تر رانوتولو وروسته به په خونه کې بل چا ته د ناستې لپاره ځای پاتې نه شي. دا ضابط اکرم و . دا د انور مشر و ، چې ما يې په اړه ډير څه اورېدلي و. کله چې گل اغا د ولايت واک تر لاسه کړ نو ولسمشر کرزي الکوزو ته د واک د توازن له کبله د ولايت د امنيت چارې ور وسپارلې. دوی بيا اکرم د خپل استازي په توگه د ولايت امنيه قوماندان وټاکه. کله چې اکرم او ملگري يې کيناستل او په خبرو يې پيل وکړ نو زه بېرته ولاړه شوم او د کمپيوټر د ټيپو د ټکولو لپاره خپل کمپيوټر ته کښيناستم. تر لږ ځنډ وروسته زما د کورنيو يوه ورور راته وويل: سارا قوماندان صاحب غواړي چې له تاسو سره خبرې وکړي. ما ورته وويل زه اوس مصروفه يم ، زما تر وزگاريدو پورې بايد انتظار وباسي. د توقع پر خلاف هغه خاموشي ما ته کړه او په تونده لهجه يې راته وويل: ضابط اکرم کوچنی سړی نه دی. هغه دومره وخت نه لري ، دی يوازې د يو څو دقيقو لپاره تاسو سره خبرې کوي.

ما خپل کار بس کړ او هغه ته مې مخ ور واړاوه. اکرم وويل: بهرنيانو ته اجازه نشته ، چې په شخصي کور کې ژوند وکړي. ته بايد د خپل شخصي امنيت لپاره د ښار د منځ په هوتل کې و اوسې. زه ډيره حيرانه شوم ، چې په افغانستان کې بيا دا قانون له کومه شو ، چې په شخصي کورونو کې د بهرنيانو اوسيدل دې د هغه پر خلاف وي ؟

په هوتل کې ژورنالستانو ته ويل شوي و ، چې په دهلېز کې ونه گرځي او له افغانانو سره د ناروغۍ د اخیستلو له کبله ډيره راشه درشه ونکړي. په هوتل کې يوه يا دوې ژورنالستاني اوسيدلې او زه هم د نارينه افغانانو مخ ته نه گرځيدم. زه په دې پوهيدم ، چې څنگه خپل امنيت وساتم او ځان له خلکو څخه پټ کړم. په يوه شخصي کور کې اوسيدل په کلتوري توگه زه د هغې کورنۍ غړې جوړولم او دا زما د امنيت لپاره خورا گټور تماميده. ما د اخکزو د کورنۍ تر چتر لاندې ژوند تيراوه. له يوې اخکزی کورنۍ سره اوسيدل ما ته تر هغه هوتل چې نور ژورنالستان پکې اوسيدل او د يو څو تنخوا خورونکو ساتونکو له خوا يې ساتنه کېدله ، زما د امنيت لپاره ډير گټور و. له بله پلوه دغه ساتونکي د اکرم پلويان وو. د دغو پوليسو دنده زمور. د حرکتو او تک راتگ څارل وو. کله چې مور په کوپټه کې و هلته هم مور بايد کوم ځای ته تر تگ وړاندې استخباراتي مامورينو ته يو فورم ډک کړی وای.

ما اکرم ته وويل: بېننه غواړم! زه له دې ځانه نه ځم. زه دلته يو پلار او پنځه غښتلي ورونه لرم. زه تر هر هوتل ډېره دلته په خپل کور کې خوندي يم او له بله پلوه زه دلته د يو څو ورځو لپاره اوسېرم.

موږ پدې اړه ډير جر وبحث وکړ، خو په پای کې هغه ورونه زما تر څنگ ودرېدل او اکرم مو په دې راضي کړ، چې زه خپله دغه دوره همدلته تيره کړم.

تر دې لږ وروسته ما له ده سره د دوهم ځل لپاره دده په دفتر امنيه قوماندانې کې وليدل. زه او د ټايمز مجلې ليونې خبريال (مايک وار) جوړه ورغلو. پر دغه مهال هغه د هلمند ولايت ريگستان ته د القاعده شبکې د غړو د پتللو لپاره روان و. کله چې د اکرم سره د مايک خبرې خلاصې شوې، ما اکرم ته وويل که ستاسو اجازه وي، زه به هم ور سره ولاړه شم. ده وويل: ما فکر کاوه چې تا افغانستان پرېښي؟ ما وويل همداسې ده، خو زه هلته يوازې د يو څو ملگرو د ليدلو لپاره ځم. ما وويل ته خورا ډير پگړيوال کسان لرې. اکرم وويل: هو لکه طالبان. زه چې کله له اکرم سره دده په دفتر کې مخامخ شوم، ډيره حيرانوونکې وه. پر اوږو يې ستوري تومبل شوي و، ساتونکي ترې چاپير و او په ويروونکي توگه به يې د لوی ميز له شا څخه هرې خوا ته کتل. دده په ليدو ما ته د پارسي شاهانو کېسې را په زړه شوې. ما واورېدل چې ويل يې، دا بهرنيان بيخي ډير درواغ وايي. کله چې زما او دده تر منځ انډيوالي ټينگه شوه، ما ورته وويل تا رښتيا ويل، په هغه ورځ ما درواغ ويل خو تا هم ما ته درواغ وويل، تر دې اورېدلو وروسته يې په زوره زوره وخنډل.

تر دې وروسته ما او ده پوره يو کال سره ونه ليدل. يوه ورځ د جنوري په لومړيو کې ښوونځی د پړانيسټلو په حال کې وې. دا په تيره لسيزه کې لومړی ځل و. کله چې به ما په ميلستون کې کار کاوه، نو درې نجونې به راتلې، دوی به ويل چې موږ ښوونځي ته څو او موږ ښوونځي ته څو. يوه ورځ چې مې (د ال ټايمز کنسيډر) لپاره مواد برابرول، فکر مې وکړ، چې ايا زما دغه کار به مهم وي که د هغو نجونو ښوونځي ته بېول؟ سمدستي مې هغه نجونې ښوونځي ته د نوم ثبتولو لپاره راسره بوتلې.

تر دې وروسته مې د ۲۰۰۲م کال په جنوري کې د (اين، پي، ار) سفر پای ته په رسيدو و. ما د بې ځايه کېدو او يو څه له لاسه ورکولو احساس کاوه. ما د سفر تاريخ او مهال وپس برابره کړه. په داسې حال کې مې ښار پرېښود، چې زړه مې په ډيرې سختۍ سره پښوته د مخ پر وړاندې تگ اجازه ورکوله. کله چې زه روانېدم نو زما اخکزی کورنۍ زما په ژېر موټر پسې د شا لخوا د پښتني کلتور له مخې اوبه وپاشلې او د ولسمشر کرزي کشر ورور مې په خپله کلا کې پرېښود.

زما موټر پر کنډ او کپر سرک د سپين بولدک او په پاکستان کې زما د اخکزو ملگرو پر خوا منزل ته ادامه ورکوله. په هغه بارک کې چې زه په لومړي ځل ورته راغلې وم، له فدا سره يوه ځوان جنکيالي را څخه وپوښتل، چې ته ژورنالسته يې؟ ده ځواب ورکړ: هوکې دا زموږ ژورنالسته ده. تر هغه وروسته د ميني دغه داستان پيل شو.

مدنجا ټولنه (جنوري- اپريل ۲۰۰۲)

نه پوهېدم چې ايا پاکستاني بېروکراتان به مې خپل هېواد ته ورپرېږدي که نه؟ غوښتل مې د کويټې له لارې کور ته ولاړه شم ، زما موټر چلوونکي غوښتل چې په چمن کې تم شي تر څو د وروستي ځل لپاره زه له اخکزو سره چای وڅښم. دا زما لپاره تر ټولو ښه وخت و چې له ملګرو سره يو ګرې غوړې وګرم. ددې لپاره مې نور انتظار نه شو ايستلای ، مور په ژر ټکسي کې سپاره شوو او پر هغه کڼد او کېر سړک د کويټې پر لور روان شوو. دا د ۲۰۰۲ م کال د جنوري ۱۱ مه نيټه وه.

ما ته وويل شول چې زه بايد يو ځل تر سيمې پرېښودلو وړاندې زما د (اين. پي. ار) له عوذي سره په هوايي ډګر کې ووينم. څه شی چې ماغوښتل هغه د کاکا عزيز خان کرزي سره د ماخوستن د ډوډۍ خوړل و ، نوموړی په شاه کاکا سره هم مشهور دی.

دغه دروند شخصيت او د تيزو سترګو څښتن دوه مېاشتي وړاندې د کندهار د تسليېډو پر وخت زه د پښتنو پر مايلاتو او نظرياتو موافقه کولو وپوهلم. دا يوه ډېره ښه شپه وه ، دی به پر خپل کوچ ناست و او د ډېرو تسبيح به يې اړولې. ده د افغانستان په اړه ډېره وېره لرله او راتلونکي ټول خطرونه يې راته په گوته کړل.

په همدې وخت کې دده وراره حامد کرزي کندهار پرېښود او پلازمېنې کابل ته ولاړ او هلته له زرګونو خوشبينواو وظيفه غوښتونکو خلکو سره يو ځای شو. دده ځای په شاهي دربار کې و او داسې جامې يې ځانته غوره کړي چې د ټول افغانستان استازيتوب يې کاو.

عزيز کاکا افغانستان ته د خيريې ټولنو د راماتېدلو څخه خورا وېره لرله. دده په وينا چې د دوی لخوا به ټولې پروژې يرغمل شي. ده ويل ، دغو ټولو انجيوګانو او خيريې ټولنو د افغانستان لپاره غاښونه او چاقوګان تيره کړي دي. عزيز کاکا زياته کړه چې زه انجيوګانې ډېرې ښې پېژنم ، ځکه چې ما په خپله د طالبانو په وخت کې څو انجيوګانې لرلې.

زه نوره د تلو په حال کې وم او له دروازې څخه د راوتلو پر وخت مې له ده څخه د وروستي ځل لپاره مننه وکړه. ده راته وويل: نه غواړې چې بيا افغانستان ته راشې او له مور سره مرسته وکړې.

ما په هو ځواب ورکړ.

ده وويل: يو څوک پيدا کړه چې هغه دې بيرته افغانستان ته راولېږي ، هغه دې ستا د معاش غم وخورې او مور به دلته درته پوره واک درکړو. ما ددې خبرې په اړه ډېر فکر وکړ او له بله پلوه دا هغه څه و چې مايې انتظار کاو. ما په دې اړه نور انتظار نه شو کولای او نه مې غوښتل چې

زموږ دغه ديموکراسي په تجارت او يا يوازې په يو خيال بدله شي. ما د بالکان او افغانستان وضعیت سره پرتله کړ خو دلته هر څه په بل ډول و او دا مسئله هم تر هغې ډېره لويه وه. دلته مسئله د لويو کلتورونو او ايډيالوژيو وه.

اسلام او غرب ، خو اوس دې دواړو زما په وجود کې ځای موندلی و. حامد کرزي يو عجيب سړی دی. زما په ژوند کې ما ترده اغېزناک سياسي مشر نه دی ليدلی ، خو ددغه سړی اکا غوښتل چې زه ورسره مرسته وکړم.

زه د خپل کور ته پرځای چې په پاریس کې و ، متحده ایالتونو ته ولاړم. هلته مې بیرته افغانستان ته د تک پر لارو چارو پوره دوې مېاشتې تیرې کړې.

تړيوڅه وخت وروسته عزيز کاکا ما ته تېلفون وکړ ، نوموړی اوس په کابل کې د يو ټيم سره يو ځای شوی او د دربار وضعیت يې راته تشریح کړ. دغه مانی د واشنګټن له سپينې مانی سره پرتله کېدای شي. ده وويل په دغې مانی کې برېښنا نشته چې سړی دې د ژمي له وژونکې یخنی څخه ځان پرې وژغوري ، تېلفون ، کمپيوټر ، انټرنېټ او سټلايټ ډيش خو لا پرېږده چې د خپل وراره لومړی سفر متحده ایالتونو ته پي وگورم.

د کرزي ښایسته ستايل ، فصاحت او بلاغت په واشنګټن کې يو طوفان رامنځ ته کړی. ورځپاڼو او مجلو به دی د افريقا له نیلسن منډېلا سره پرتله کاو. کرزي د خپلو هغو ملي کالو د اختراع له کبله هم د ډېرو کسانو په خوله کې و چې د افغانستان د ټولو قومونو استازيتوب يې کاو.

د عزيز کاکا څرګندونو زه ډېره حيرانه کړم چې د افغانستان خلک به څنګه دا وران او ويجاړ هيواد بيا له سره رغوي؟ افغانستان تر جګړې وړاندې هم له پر مختللو هيوادونو څخه څو پېړۍ شاته و خو د تېرو دريولسیزو جګړو هرڅه پر بل مخ اړولي وو. د ۱۱/۹ تر پېښې وروسته زه ډېره حيرانه وم چې ځينو کسانو لکه د مايکروسافت بيل گېټس لا وې تر اوسه په دې اړه فکر نه دی کړی چې يو څو کمپيوټرونه واخلي او هلته په افغانستان کې يوه انټرنټي شبکه فعاله کړي.

تر جګړې وروسته د افغانستان ټولې حوزې يو شان د جګړې ښکار شوې وې. ما فکر کاو که چېرې په رښتيا ملګري ملتونه دلته د څه کولو پلان لري ، نو دوی بايد تر هر څه لومړی ملګري بنسټونه ورغوي. د انجنيرانو يو ټيم بايد د ارتباطي شبکو ، برېښنا او اوبو د سيستم په اړه پلانونه جوړکړي او بيا يې له هيوادونو څخه د تمویلولو غوښتنه وکړي.

د خبرو په پای کې عزيز خان ماته دده له يوه بل وراره قيوم کرزي سره چې د ولسمشر کرزي مشر ورور دی د کار کولو يو وړانديز وکړ.

قيوم کرزي او مېرمنې يې پېټريشا څلور کاله وړاندې په بالتيمور کې يوه خپريه ټولنه د (ACS) (افغانان د مدني ټولنې لپاره) په نامه پرانيستله. ددغې ټولنې سره تر تېلفوني تماس او خبرو وروسته ، ددې ټولني لخوا زه په افغانستان کې د فيلډ ډايرکټرې په توګه وګمارل شوم.

زه او زما خور (ايوليمن) هم په دې سره سلا شوو چې بايد يوه (اين جي او) جوړه کړو. د افغانستان او امريکا له ملګرتيا څخه داسې ښکارېده چې په افغانستان کې د څو لسيزو جنګ

جکړو وړانې غم به وخورل شي. د متحده ايالتونو او اسلامي ټولني تر منځ چې کوم درځ را پيدا شوی و اوس بهخي د تمدنونو د ټکر په درشل کې و. په افغانستان کې به دا ثابته شي چې دا هر څه پر غلظه وو. افغانستان يو اسلامي هيواد دی چې په تېرو دوو لسيزو کې د امريکا له مرستې څخه دوه ځله په مننه اړ کېږي. (۱)

ماته به د کوسوو البانيان راپه زړه شول چې په ۱۹۹۹م کال کې ناتو د متحده ايالتونو په مشرۍ د سربيانو له ظلم څخه خلاص کړل.

د ۲۰۰۱م کال د سپتمبر پر ۱۲ د کوسوو په پلازمېنه کې زرگونو البانيایي مسلمانانو له متحده ايالتونو سره د غمرازی په خاطر په کوڅو او سرکونو کې ډېوې لگولې وې. زما د کوسوو يو ملگري ماته پاریس ته تېلفون وکړ، ده ويل چې زما گڼ شمېر ملگري تيار دي چې له امريکايي سرتېرو سره اوږه پر اوږه د القاعدې شبکې پر ضد وجنگيږي.

زه بېرته افغانستان ته ولاړم تر څو له قيوم سره مخامخ وگورم او پر ځينو پروژو ورسره خبرې وکړم. ماده ته وويل چې د (ACS) دفتر بايد د کابل پر ځای په کندهار کې وي. په کابل کې د ټولو خيريه ټولنو مرکزونه وو، خو کارونه به يې بيا په لرې پرتو سيمو کې کول. دوی به تر هغه ځايه پورې چې پروژې يې پکې تطبيق کولې په موټرو کې تلل چې دا په خپله يو ستړی کوونکی او ستونزمن کار و.

تر کومه ځايه چې ما د افغانستان تاريخ لوستی دی، د ددوی دغه سلوک په نولسمه پېړۍ کې د برتانويانو لخوا د افغانستان د اشغال پر وخت په افغانستان کې د هغوی د ژوند له طرز سره مقایسه کېدای شي. ددغو خيريه ټولنو ټولو کارکوونکو د افغانستان له عادي خلکو څخه بېل په کابل کې د غرب په شان ژوند درلود. دوی له افغانانو څخه جلا په خوندي کورونو کې اوسېدل، د قدم وهلو پر ځای به په موټر کې گرځېدل. دوی به خامې لويديزې غذاوې خورلې، په ځانگړو پلورنځيو کې به يې سودا کوله او تازه ځايي ډوډۍ به يې رانيوله. په مېلمستياوو کې به يې الکولي مشروبات څښل چې دا ډول چلند به خپله ددوی پر افغان کار کوونکو هم ډېره بده اغيزه کوله او ددوی لپاره به يې ډېرې امنيتي ستونزې پيدا کولې.

په يوه داسې ټولنه کې چې هلته وچ کلتور حاکم وي، افغانان په خپل هيواد کې داسې کارونه ناروا گڼي او ددوی هيواد ته ددغسې يو فساد راليردونې سخت مخالفت کوي. ددې هر څه پايله دا کېږي چې نور بايد غربيان د دوی له هيواد څخه وايستل شي.

زما شخصي هڅې دا وې چې څومره ډېر کېدای شي هغومره بايد ددغه ځای په اړه خپله پوهه زياته کړم او په وار وار به پر هغې باندې کتنه کوم که دا په ولايتي ښارونو کې وي او يا کابل کې. خو زما په زړه کې کندهار يو بېل ځای درلود. کندهار نه يوازې زما لپاره بلکې دا ځای د افغانستان پخوانۍ پلازمېنه ده او د افغانستان د ټولو واکمنانو پلرنی ټاټوبی دی چې له همدې کبله خورا سمبولیک ارزښت لري. همدا ډول کندهار د طالبانو اصلي ټاټوبی هم و خو په نوي افغانستان کې کندهار هير شوی او تبعيد شوی دی. زه په دې باور يم چې که کندهار شاته پرېښودل شي نو افغانستان به هم پر هېڅ لور حرکت ونکړي.

د ۲۰۰۲م کال په پسرلي کې زه د کندهار اوسيدونکې شوم او د ولسمشر کرزي د کشر ورور احمد ولي په کور کې مې نوی ژوند پيل کړ. دی د ولسمشر کرزي استازی او د پوپلزو د قبېلې مشر و. ولسمشر کرزي اوس په کابل کې و خو په کندهار کې تر ټولو مهم کس احمد ولي و.

په کندهار کې د نوموړي کورد نورو کورونو په شان دوې برخې لرلې چې يوه يې د کورنۍ د غړو لپاره او هغه بله برخه يې د مېلمنو لپاره وه. د شخصي خبرو او اوسېدنې لپاره ځای له وچو کلانو څخه د څو فوټو په اندازه له عمومي مېلمستون څخه لرې و چې يوه کوچنۍ د خوب خونه ، پخلنځی او په لوېديز ستايل د اوسېدلو خونه يې درلوده.

دغه خونه د شخصي خبرو او شخصي مېلمنو لپاره وه چې تل به پرې پلاستيکي غوړيدلي دسترخوان چای ، کيلاسونه ، د کشمشو ، پيسټو او خوراكي ټوکو لوبني ايښودل شوي وو. په دويم پور کې پنځه نورې خونې وې چې هره خونه يې د مختلفو کسانو لپاره ځانگړې شوې وه. لاجور دنده لرله چې هره ډله د هغوی د رتبې او سويې مطابقې خونې ته رهنمايي کړي. ځينې داسې کسان او ډلې به هم وې چې بايد له نورو خلکو څخه پټ ساتل شوي وای خو ځينې وخت به ستونزه دا وه چې لاجور به د راغلو کسانو له پوره پسمنظر څخه خبر نه و.

د ۲۰۰۲م کال په پسرلي کې يوه ورځ دده کور له خلکو څخه خالي و ، دا څنگه امکان لري چې احمد ولي دې کور وي او مېلمستون دې له خلکو څخه خالي وي؟

تر لږ څنډ وروسته يوه ډله کسان چې مشري يې د کلي يوه مشر کوله سرای ته را ننوتل او د احمد ولي پر لور راروان وو. دغه کس د لاس په اشارې سره ويل چې زموږ کلی اکوکلاچه لاهم هغسې وران او ويجاړ پروت دی. دغه کلی د کندهار هوايي ډگر په گاونډ کې پروت دی او له افغانستان څخه د القاعدې د غړو د شړلو په جگړه کې په امريکايي بمباريو کې سخت زيانمن شوی و. دغه کلی دېرش خټين کورونه لري چې په هغو کې لس کورونه او مسجد يې د بمباريو له کبله په پوره توگه په خاورو بدل شوي وو. ځينو کورنيو له وېرې پاکستان ته کډه کړې وه او يا خو په نژدې کليو کې له خپلو دوستانو سره مېشت شوي وو.

احمد ولي په خپله دغه کلي ته د ورانۍ د سروې لپاره سفر وکړ چې د هوايي ډگر له پاخه سرک څخه نيم ساعت د موټر د مزل په واټن لرې پروت دی. دی له هغه ځای څخه ډېر خواشيني راستون شو او د کليوالو ستونزې يې ماته بيان کړې.

دا خو بېخي يوه جوړه پروژه وه.

ماته سمدستي د کوسوو د کورونو د ورانۍ هغه صحنه راپه زړه شوه چې سربيانو په نژادي جگړو کې د خپلې ماتې پر مهال کورونه سوځولي او نړولي وو.

زه په دې ډېره حيرانه وم چې ولې په افغانستان کې د سرينا موضوع ته جدي پاملرنه نه کېږي ، په داسې حال کې چې ددغه هيواد بې شمېره مهاجر له کلونو کلونو راهيسې په نورو هيوادونو کې په خيمو کې ژوند تېروي.

د اکو کلاچې بيارغونه شايد يو ښه سمبولیک گام بلل شوی وای. زه په دې نظر يم ، څومره به ښه وای چې امريکايي سرتېرو په خپل نظامي يونيفورم کې ددغه کلي بيا رغونې ته لستوني رابډ

وهلي وای . زما په ذهن کې هغه سمندري سرتېري راوگرځيدل چې د کريسمس په ورځ ما ورسره مرکه وکړه. دې کار به د خلکو لپاره څومره ښه پيغام درلودلای وای ، چې امريکايان يې له هغه څه په بيا رغونه بوخت ليدلي وای څه چې دوی وران کړي وو.

همدې کار به د ولسمشر بوش هغه اعلان ته زياته گټه رسولې وای ، چې د همدې جگړې د کمپاين پر مهال يې د افغانستان خلکو ته کړی و ، چې دا جگړه ستاسو په وړاندې نه ده بلکې دا جگړه د هغه مجرم رژيم په وړاندې ده چې هلته په واک کې دی.

د اکو کلاچې زيات اوسيدونکي بزگران ، د لويو لارو تکسي ډرايوران او مستريان دي چې اکثره يې خپل کورونه د امريکايي بمباريو له کبله پرېښي وو ، چې کېدای شول دې ځای د اسامه لپاره کوم خاص ارزښت هم نه درلود. که دوی ته ددغې وړانې تاوان چې ددې وروستي رژيم د بدلون پر مهال ور اوښتی و ورکړل شوی وای ، بنايي دوی په دې پوهېدلي وای چې ددې او هغو نورو بدلونونو تر منځ خورا ډېر توپير وجود لري. څومره به ښه وای که د امريکايي سرتېرو بېلچې اوکولنگان په لاس وای او په بيارغونه کې يې برخه اخيستلای.

د افغانستان لپاره د بشري مرستو د راجلبولو په غونډه کې د يوې ادارې مشر پر دې انتقاد کاوو چې ولې سرتېري د بيارغونې په کارونو کې برخه اخلي. ده استدلال کاو چې د هرې ادارې کارونه او وظيف بايد څرگند وي.

نظامي ادارې بايد د خيريې ټولنو لپاره امنيت برابر کړي تر څو هغوی وکولای شي د خلکو لپاره خپل کارونه په سمه توگه تر سره کړي. خو زه بيا په بل نظر وم هغه دا چې تر دو يې نړيوالې جگړې وروسته د اروپا لپاره مارشال پلان وضعه شو نو دلته بيا څه مشکل وو؟

کله چې پر سربيانو د ناتو لومړی بم راپريوت نو هغوی په لسگونو زره کوسويایي البانيان له خپلو کورنو څخه مقدونيه ته وشړل. د ملگرو ملتونو د مهاجرينو ادارې په خورا بې وسې سره د هغو مهاجرينو د کړاو ننداره کوله.

زه په هغه وخت کې په بروکسيلز کې د ناتو په خبري خونه کې وم او د ټلوېزيون پر پرده مې د هغو کوسويایي البانيانو د کړاو ننداره کوله چې په مټينو دښتو کې يې د مقدونيه پر پوله د مقدونيه د اردو د مهربانۍ لپار اړولي وو. د ناتو په زرگونو سرتېري د دوی په څنگ کې اوسېدل خو يوازې يې ددې مهاجرو د کړاو ننداره کوله. که د دوی نور څه په وس نه وه دا خو يې په وس پوره و چې ددغو مهاجرو لپاره د يو کمپ نقشه واچوي.

ولې سرتېرو له مهاجرينو سره د ځينو په درولو کې مرسته نه کوله؟

ما به په همدې اړه زما ملگرو ژورنالستانو ته چيغې وهلې چې تر يوه چتر لاندې به د ټلوېزيون د ليدلو لپاره راټول شوي وو. زه وروسته وپوهېدم چې دا د بشري مرستو چارې وې چې يوازې بايد د بشري ادارو لخوا تر سره شوې وای ، له همدې کبله سرتېري ددغه کړاو له مخنيوې څخه منع شوي وو.

په دي اړه (ACS) خورا جدي وه ، همدا لامل و چې مور له امريکايي سرتېرو څخه د مرستې غوښتنه وکړه. مور هغوی ته وويل: د اکو کلاچې بيارغونه به ستاسو اعتبار نور هم پياوړی کړي او

تر څنګ به يې پر امنيتي چارو هم ښه اغيزه وشيندي. د ملکي چارو اداره د امريکا د اردو يوه برخه ده چې پخپله کارونه نه تر سره کوي، بلکې دوی ملکي قرارداديانو ته قراردادونه ورکوي او دوی يې يوازې د کار څارنه کوي. په افغانستان کې د امريکا د اردو د ملکي چارو څانګه پر شخصي ملکيتونو پيسې نه لګوي. د عمومي پاليسۍ د لرليد څخه دا بيا يو څه منطقي دليل و. که داسې نه وای نو اردو به د هر کلي مشر ته څه کيندلې وای او سرای به يې ورته جوړ کړی وای. زموږ په نظر اکو کلاچې بايد له دغې پاليسۍ څخه استثنا وای ځکه چې دا ټول خلک د امريکايي بمباريو له کبله بې کوره شوي وو. دا يو عجيب حالت و، موږ چې به ددې کلي په اړه هر څه ورته ويل هيچا به په دې اړه هيڅ اقدام نه کاو.

داسې هم نه ښکارېدل چې واشنگتن دې تر اوسه دې ته چمتو شوی وي چې د دوی د بريد له کبله چې چاته کوم زيان اوښتی وی دوی دې د هغوی تاوان ورکړي او يا دې يې بيرته ورته ورغوي. موږ په دې اړه د سټېټ ډيپارټمنټ له يوې څانګې (USAID) سره خبرې وکړې چې په افغانستان کې د بيارغونې د ټولو چارو مسؤليت ور له غاړې و. له هغوی څخه مو هم د نورو په شان ځواب واورېده.

په اپرېل کې زه د افغانستان له لنډ سفر څخه بيرته متحده ايالتونو ته راوگرځېدم او له خپلې خور (ايو) سره مې د (اين جي او) پر جوړولو کار پيل کړ. ځينو ملګرو د مسچوسيټ د کنکورډ په ښار کې لکه ماري او ډيويد کلرک ما ته په فرسټ پېريش کليسا کې د وينا کولو لپاره بلنه راکړه. ايو او ما هلته هم د اکو کلاچې د بيارغونې موضوع رابرسېره کړه. کلرک د اکو کلاچې د بيا جوړونې پر نظريه مين شو او د همدې کار د تر سره کولو لپاره يې په کنکورډ او نورو کسانو پيسې لستونې راپورته کړل. کنکورډ د (ACS) لپاره څلورېنښت نفره وټاکل تر څو دغې پروژې ته بسپنه را ټوله کړي.

د لومړني ښوونځي زده کوونکو هم د کنکورډ او اکو کلاچې تر شعار لاندې مرستې د اکو کلاچې د کوچنيانو لپاره راټولې کړې.

دوی به ويل: موږ د سولې په لاره کې د پله حيثيت لرو.

د کنکورډ پله ماته زموږ هغه مشهوره جګړه راپه زړه کوله چې په ۱۷۷۵م کال کې د (ريډ کونټس) پر ضد تر سره شوه. د پښتون کلتور سره سم د نوي (انګلنډ) ښار ګوټي اوسيدونکي هم ددغه ښار د اداره کولو لپاره انتخابي شوراګانې لرلې. د کنکورډ ملګرو فيصله وکړه چې دوی به د اکو کلاچې خلکو ته تحفې او لېکونه ليري.

ما په کندهار کې احمد ولي کرزي ته تېلفون وکړ. ده وويل: کله چې ته راشې زه او ته به دواړه اکو کلاچې ته سفر وکړو. هلته به دغه پروژه کليوالو ته تشریح کړو او هورې به د شورا لپاره يوه ځونه جوړه کړو چې نوم به يې کنکورډ وي.

ما په کنکورډ کې په يوه ورځ درې ويناوې وکړې چې اخري يې په فرسټ پېريش کليسا کې وه. د شپې لخوا دوه سوه کسان زما د ليدلو لپاره راغلل، خو دا هر څه راته داسې ښکارېدل لکه يو سياسي کمپاين چې روان وي. دا هرڅه زما لپاره ډېر نابنده وه ځکه چې ما فکر نه کاو، چې

دومره خلك دې ماته غوږ ونيسي. ما دغه ټول كسان حس كولاى شول چې اكثر وې زه شخصا پېژندلم د (اين . پي . ار) راډيو له وخت څخه يې پېژندلم او دوى ټول زما له ريغ سره اشنا وو. كله چې ټايلر دغه كسان وليدل راته وېيل ويل: سارا دا دى دومره كسان تاسو پېژني او مينه در سره لري. د جمعې په شپه پر اوه نيمو بجو چې واوړه هم اورېدله د لينكلن د مسجوسيتس كسان هم له مور سره ملكري شول. زه چې خونې ته ورننوتلم په حيراني سره مې وويل: دا دومره خلك دلته څه كوي؟ په هغوى كې يوه كس د گريك كېر په نامه په كندهار كې زموږ له راډيو سره ۱۰۰۰۰ امريكايي ډالره مرسته وكړه.

دغو خلكو پر مور ډېر باور وكړ په داسې حال كې چې نه زموږ ټولنه د پاملرنې ټولنه وه او نه هم امريكايي سور صليب. داسې نه و چې دې ټولو كسانو خپلې پيسې په اور كې اچولې، بلکې مور هغوى په دې راضي كړي وو چې تاسو ته به ستاسو د پيسو د هرې انې حساب در كول كېږي. هغوى هم د هرې انې د حساب غوښتنه كوله. ايا په ما كې دومره وړتيا وه چې ټول ډونران او دغه كسان مې راضي كړي واى. كله چې ما ددغو كسانو د راجستر پروسه وليدله، نو زه ډېره ووېرېدم چې څنگه به له دغه پري څخه ځان خلاصوم؟ ايا مور په رښتيا سره هم كولاى شو چې د دومره خلكو باور پر خپلو غاړو واخلو؟

(۱) متحده ايالات بايد له افغان ولس څخه مننه وكړي چې د خپلو بچيو په وینه يې د نړۍ ستر ځواك، هغه ځواك چې د يوه راکټ د نوم په اورېدلو سره به يې ټول غرب له خوبه راويښاو داسې درې وړې كړ چې بيا يې د يو ځاى كېدو تصور هم نه شي كېداى.

بسپنه او تالان

(مي - سپټمبر ۲۰۰۲)

په امريکا کې سړی نه شي کولای چې تر ۱۰۰۰۰ (لس زره) امريکايي ډالرو زياتې نغدې پيسې له ځان سره ولري.

که سړی غواړي چې له امريکا څخه تر لسو زرو امريکايي ډالرو زياتې پيسې د باندې يو سي نو بايد له گمرک څخه اجازه تر لاسه کړي. خو په داسې ځای کې کار کول چېرې چې د بانک درک نه وي بيا هم زه له دغو رسمايو څخه نه سترې کېدم. خو کله چې زه د مې په مياشت کې افغانستان ته راتلم نو مې د کنکورډ ۱۸ زره امريکايي ډالره ځان سره په پټه توگه افغانستان ته راوړل.

ژوند تېرول اسانه و زه بېرته زما اخکزی کورنۍ ته ورغلم، چې نه يې تشناب درلود او نه مې د ډېر وخت تېرولو لپاره هلته شيان ترتيب کولای شوی. د مني په رارسېدو سره زما کورينو ستلايت ديش او ټلوېزون راوښول خو دا هغه مهال و، چې د (اين، پي، آر) لخوا څخه زما عوض راوان و.

تر دې وروسته به هر ماخوستن مېلمستون له نارينه ملېمنونه ډک و، چې د شا وخوا کاونډيانو په شمول به ددوی انډيوالان او دوستان هم د باليوډ فلمونو د ليدلو لپاره راتلل. نور نو زموږ قطعه بازي ختمه شوې وه.

زما له راته سره سمدستي ضابط اکرم هم خبر شوی و، خو ده داخل رسمي مکتوب راوېرې. تر اوسه لا ما ته په شخصي کورنۍ کې د اوسېدلو اجازه نه وه. تر دې وروسته زه او زما د کور بنو مشر ورور د امنيه قوماندان د ليدلو لپاره دده د فتر پر لور روان شوو. د دوی دوو تر منځ مجلس بېخي په شخړه واوښت، چې ما پکې برخه نه اخيستله. اکرم زما کوربه ته وويل که ته غواړې، چې دا ستاسو په کور کې و اوسي نو ته به ددې د امنيت مسؤليت پر غاړه اخلي.

په افغانستان کې دا خورا لوی مسؤليت دی. زما کوربه اکرم ته وويل، امنيت برابرول د پوليسو وظيفه ده که ته غواړې، چې موږ ددې امنيت وساتو نو ته بايد موږ ته وسلې راکړې. داسې نه و، چې زما کورينو وسلې نه لرلې خو کله چې موږ بېرته کور ته راستانه شوو، ده ما ته وسلې رابنکاره کړې، بلکې دا هسې د يوه او بل د تسليمۍ لپاره يوه بهانه وه. اکرم موږ ته ضرب الاجل راکړ. ما کونښن کاو، چې ددغه وخت په پای ته رسېدو سره زما کوربانه آرام کړم.

تر دې وروسته يوه ورځ زه زما له نوي مشر قيوم سره مخامخ شوم. دی او احمد ولي کززی يوې فاتحې ته روان وو. دوی ډېر حيران شول، چې زه په دغسې خطرناک ځای کې څه کوم. د دوی يوه ملگري ورته وويل، چې دا دلته اوسېږي. نور نو دلته زما د اوسېدلو پای رارسېدلی و.

دوی په جدي توګه راته وويل ، مور ستا د امنيت مسؤل يو ، ته نوره دلته نه شې اوسېدلای. حقيقت هم همداسي و ، چې دوی زما د ساتنې مسؤليت درلود. له کومې ورځې څخه چې ما له قیوم سره کار پيل کړ نو زه هم له هغې ورځې څخه د کرزي د کورنۍ په کسانو کې وشمېرل شوم ، چې امنيت مې هم ددوی پر غاړه وو.

د کرزيانو د شهرت ساتلو لپاره ما هم نه غوښتل ، چې نوره په دغسې يوخطرناک ځای کې و اوسم. تر دې وروسته زه د ښار په يوه څنډه کې يو سراي ته کډه شوم چې لوی غولی يې درلود. کله چې احمد ولي کرزي (اين ، جي ، او) چلوله په دغه سراي کې يې دفتر و خو اوس دلته درې غواوې هم ساتل کېدې. د امريکايي بمباريو په وخت کې دغه سراي خالي و ، خو د ښار د تسليهدو په وخت کې دغه سراي هم چور کړل شو ، چې اوس په دغه سراي کې د کرزي د کورنۍ انجنير عبدالله مېشت وو.

احمد ولي ويل چې دده د خوب خونه ټوله د UNDP د سپانسر پروژو په مکتوبونو ډکه ده چې دا ځای د کاغذونو په کثافت دانی بدل شوی وو. زه به د شپې لخوا پر بام ويده کېدم. مور په حال کې تشناب جوړ کړ او فرشونه مو پکې اوار کړل. ټول کتابونه او د کرزي مکتوبونه مو راغونډ ، سره ترتيب او په منظم ډول مو په تاخچو کې ووډل. په اخير کې مو ډيو زما د بېدېدو لپاره پاک کړ او زه هم له بام څخه راکښته شوم.

په کندهار کې د ټيلفون سيستم نه واو انټرنېټ خو بېخي څو پېرۍ لرې و. د ټيلفون کولو لپاره به زه په ښار کې (پي ، سي ، او) ته ورتلم او يا به مې له خپل ستلايت ټيلفون څخه استفاده کوله.

د بيارغونې د پروژو لپاره زما لومړی سفر اکو کلاچي ته و ، چې په امريکايي بمباريو کې ورانه شوې وه. دغه کلی د کندهار هوايي ډگر ته مخامخ پروت دی. له ما سره داسې مفکوره وه ، چې ددغه کلي کورونه بايد بېرته ورغول شي ، چې په دې اړه مې له هيڅ ستونزې سره د مخامخ کېدو هيله نه لرله. کله چې مور په هغه کلي کې تم شوو ، ددغه کلي يوه اوسيدونکي راته وويل چې په سراي کې يې ۹ خونې وې ، چې هرې يوې تشناب هم درلود. ددې خبرې د تثبیت لپاره زه نورو کليوالو ته ور وگرځېدم ، چې هغوی يې هم په سر ښورولو سره تائيد وکړ او يوه بل کليوال وويل ، چې ما هم په سراي کې ۷ خونې لرلې.

تر دې وروسته وپوهېدم ، چې هيڅکله به د کلي د اصلي وضعيت په اړه سم انځور تر لاسه نه کړم.

ددغه کلي اوسيدونکي داحمد ولي کرزي قوميان و چې د پوپلزو د قبېلې سره يې تړاو درلود او دی ددې قبېلې مشر و چې کولای يې شول له دوی سره ددغو کورونو په بيا رغونه کې مرسته وکړي. احمد ولي کرزي له دغه کلي څخه ليدنه وکړه ، د کليوالو سره يې ډوډۍ وخوړه او بهرنيو مرستندويانو ته يې ددغه کلي د بيارغونې وړانديز وکړ. احمد ولي دوی ته وويل ، چې کليوال بايد د جرګې لپاره يوه خونه جوړه کړي ، چې دا کار د کلي مشر پر خپله غاړه واخيست. نژدې و ، چې دې پروژې د بمباريو له امله ټول نړيدلي کورونه يو ځل بيارغول شوي وای.

کله چې مور پر مخکې باندې د نويو کورونو لپاره نقشه اچوله يو بل مشکل را پيدا شو ، هغه دا چې د اکوکلاچي اوبه وچې شوې وې. د اکو کلاچي ويا له د يو لوی کانال څخه راجلا شوې ده. دغه کانال د ۱۹۷۰م کال زور سيستم دی ، چې د ارغنداب له رود څخه سرچينه اخلي. د وچکالي له کبله هغه ونې چې د روسي يرغلگرو څخه په امن کې پاتې شوې وې اوس مخ پر وچېدو وې. په کوم ځای کې چې د ارغنداب له رود څخه د اکوکلاچي ويا له رابليري هورې يې دروازه تړل شوې وه. د اکو کلاچي اوسيدونکو به د څنگ له کلي څخه په پلاستيکي سطلونو او نورو لوبنو کې خپلو کورونو ته اوبه راوړلې.

په دغه کلي کې يو شاه و چې په لومړي سر کې مور فکر کاوو چې دا به پر شخصي ځمکه وي ، خو وروسته و پوهېدو چې دا ځای د هېچا ملکيت نه دی چې اوس نو په دې اړه امريکايي ځواکونو يو څه کولای شول. د امريکايي ځواکونو د ملکي چارو ټيم د سور سري بين هستن لخوا چې يو هايډرولوجست و اداره کېده. په هغو لومړيو ورځو کې چې مور يعنې د بشري مرستو موسسو بشري کارونه تر سره کول نو تر څنگ به يې د امريکايي ځواکونو د ملکي چارو ټيم هم د باندې راوت ، ښوونځي او څاگان به يې جوړول.

خو د اکوکلاچي د خلکو لپاره يې هېڅ شاه نه وه کېدلې ، دا ځکه چې ددغه کلي خلکو د لاسي بمبو يوڅه شيان چور کړي وو ، نو له همدې کبله يې له دغه کلي سره د يو څه وخت لپاره خپلې مرستې درولې وې.

ښه نو چې داسې ده نو بيا ولې په همدې اړه له (USAID) څخه د مرستې غوښتنه نه کوو؟ دا د متحده ايالتونو پراختيايي اداره ده چې د ستيت ډيپارټمنټ ښی اوږه بلل کېږي او په ټوله نړۍ کې د امريکا ملکي مرستې د دوی لخوا تر سره کېږي. داسې فکر کېده چې دغه اداره به د افغانستان په بيارغونه کې پوره ونډه واخلي.(USAID) د کاله ۱۰ بېليونه ډالره بوديجه او دوه زره نارينه او ښځينه کار کوونکي لري ، چې له دغو څخه نيمې يې په واشنگټن کې د ريکن په ښايسته ودانۍ کې اوسېږي.

په کابل کې د امريکا د سفارت د پرائيسټې پر مهال مور په واشنگټن کې د (USAID) له يوه افسر سره پر دې سختې خبرې وکړې چې کندهار ته بايد د يوې اوونۍ په موخه د ارزونې او سروې يوه ډله را واستوي.

ما د دوی دوه ملگري په هديره کې زما د اخکزو کور ته وروستل ، هلته مې له يوې ډلې ښځو سره معرفي کړل تر څو د ښځو پر لومړيتوبونو سره وږغېږو. زموږ او (USAID) دغه تماس خورا هيله من ، دوستانه او له وعدو ډک و . دوی وويل چې مور همدا اوس تيار يو چې تاسو ته ۷۰۰۰۰ (اوبيا زره) امريکايي ډالر د نوې راډيو د فعالولو لپاره درکړو او د مسلکي روزنې د کورسونو ښوونځي هم ښه نظر دی او داسې نور.

خو د اکوکلاچي د څاگانو د کيندلو لپاره يې ځواب د نورو امريکايي بسپنه ورکوونکو په شان وو.

ما دوی ته د لسو زرو امریکایي ډالرو په ارزښت د اګو کلاچي د ځاګانو او د اوبو د سیستم د بیارغونې لپاره یو رسمي پروپوزل ولیکه ، چې په دې اړه یې موږ ته پوره ډاډ هم راکړ. خو د پروپوزل تر تسلیمې وروسته موږ د منظوري لپاره خورا ډېر وخت انتظار وویست.

زه ډېره خواشینې وم چې دا د (USAID) خلک ولې داسې کوي ؟

کله چې مې د هغه پروپوزل په اړه معلومات تر لاسه کړل هغه کس ، چې موږ پروپوزل ورسپارلی و ، واشنګټن ته تبدیل شوی و او پر ځای یې نوي کسان راغلي وو. نوي کسانو به د زرو کسانو له پروپوزلونو سره هېڅ دلچسپي نه لرله او کله ، چې به دې له نويو کسانو څخه د خپل پروپوزل په اړه پوښتنه وکړه نو هغوی به د هغه پروپوزل یوه بله کاپي در څخه وغوښتله ، چې هغه دې باید په کابل کې د امریکا په سفارت کې تر دوی پورې ور رسولې وای. د (USAID) او امریکا د سفارت لپاره د طالبانو د حکومت د نسکوریدلو لومړنۍ مېاشتې خورا ازمایښتي وې.

د امریکا په ټول رهبري پلاوي کې یوازې یوه تن په افغاني ژبه خبرې کولای شوې ، چې هغه یې هم دېرش کال وړاندې په ایران کې زده کړې وه. دغه کس د تقاعدي په خاطر په افغانستان کې تر شپږو اوونيو پورې پاته شو خو نورو ټولو کار کوونکو به تر دوو یا درې اوونيو زیات وخت په افغانستان کې نه تیراو. هرشي به په افغانستان کې په خورا چټکۍ سره بدلون کاوو دا ځکه چې متحده ایالتونو په افغانستان کې کومه ځانګړې پالیسي نه لرله. دغسې یو حالت کولای شواي چې د هیواد راتلونکې په خطر کې واچوي.

د بیارغونې لپاره یې داسې ستراتیژي چې هدفونه یې ټاکلي وای نه لرله ، تر څو د خلکو په ژوند کې یو څرګند بدلون راشي. د افغانستان د وضعیت په اړه له هیچا سره سم انځور نه و. د سفارت کار کوونکو له سیمې سره هېڅ اشنایي نه لرله ، تر څو یو معقول پلان طرح کړي او په دې اړه ورته له واشنګټن څخه هم کومې لارښوونې نه کېدلې.

هیچا په دې اړه فکر نه وکړی چې تر طالبانو وروسته به څه کېږي. د امریکا یرغل په ډېر بې باګه او ناڅاپي توګه تر سره شو. ددې ټولو زیانونو لومړني قربانیان عادي افغانان و ، خو دا زیان به هغه وخت دوه چنده کېده چې امریکایي ځانګړو قواوو او بیاده ټولپو به په اطرافو کې عملیات تر سره کول.

یوازې اردو ددې فیصله نه کوله ، چې کوم کلی دې تلاشي شي ، یا دی کوم شکمن ونیول شي او یا دې ووژل شي ، بلکې د امریکا محلي زور واکو ایتلافیانو به هم د دوی د ملګري له حضور څخه ناوړه ګټه پورته کوله. دغه ټول تصمیمونه د جګړې په تاوده ډګر کې نیول کېدل ، چې یې ګټې او خورا لنډ مهاله و ، چې زور واکو به هم پکې خپل رول درلود. دغو نظامي افسرانو به د اوږدې مودې د سیاسي وضعیت هېڅ خیال نه ساته ځکه چې سیاست د دوی دنده هم نه وه.

په داسې یو حالت کې چې هېڅ پالیسي نه وي نو (USAID) هم څه نه شو کولای ، همدا لامل و چې هغوی یوازې د QUIP په نامه یو پروګرام پر مخ بېوه. په دغه پروګرام کې یوازې ښوونځي ، کلینیکونه ، د سرکونو پلونه او د کلو ځاګانې رغول کېدې. دوی پر داسې پروژو پیسې لګولې چې یو یې د پیسو کار ژر کېدای او له بله پلوه ډېرې څرګندې وای. دوی ټولو خلکو ته

ويل ، كه غواړي چې فنډ تر لاسه كړي بايد داسې يوه پروژه ديزاين كړي چې فزيكي څرگندتيا ولري او قيمت يې بايد تر ۳۰۰۰۰ (ديرش زره) امريكايي ډالرو ډېر نه وي ، چې دغه يې د چارو د تر سره كولو كړيتېر يا وه .

زما لپاره خو دا نظر پر يو ديوال باندې د اهاكو د اوبو د شيندلو په شان وو . ما په هغه غونډه كې برخه لرله ، چې د كندهار د قومي مشرانو او د امريكا د سفارت د چارواكو تر منځ د طالبانو تر نسكورېدلو يو كال وروسته تر سره شوه .

يوه رپورټ سرې په دې سره چې مور انكور څرخوو مجلس پرانيست . په جولای كې د انكورو څرخولو لپاره په ارغنداب كې د هر باغ څنگ ته كړيتونه او شالې تر سترگو كېدې . دغو قومي مشرانو امريكايي چارواكو ته وويل ، تر دې وړاندې به زموږ موټرونه كابل ته په شپږ ساعتونو كې رسېدل .

زموږ موټرونو به لومړی مالونه د كندهار په ښار كې كښته كول او بيا به د شپې لخوا كابل ته روانېدل ، چې دوی بايد هلته ځانونه د ماركېټ له پرانيستلو مخكې رسولي وای . د كابل ماركېټ به د سهار پر څلورو بجې پرانيستل كېده . كابل زموږ عمومي ماركېټ دی ، چې په هغه وخت كې به لا مور ددغه ماركېټ ټولې غوښتنې نه شوې پوره كولاى ، خو اوس زموږ كارگو موټرونه له كندهار څخه كابل ته په ۷۲ ساعتونو كې رسېږي چې په داسې يو حالت كې به څوك دې ته چمتو وي چې هلته خپل انكور واستوي ؟

اوس زموږ لپاره يواځينی ماركېټ پاکستان دی ، هلته مور بايد اخیستونكو ته عجز او زاری وکړو تر څو هغوی په دې راضي کړو چې انکور راڅخه واخلي .

ددغه سړك جوړېدنه به د ټول جنوب لپاره يو ښه زيری وي او دا به د ټول جنوب پر اقتصادي بيارغونه ښه اغيزه وكړي .

صفوي شاهانو د خپلې واكمنۍ د استقرار موندنې او پراختيا لپاره د سړكونو جوړونې ته خورا جدي پاملرنه كوله ، خو اوس پنځه پېړۍ وروسته له نړيوالو څخه د افغانستان د بيارغونې پروگرام ورك وو .

يو ځل ما د (USAID) له يوې كار كوونكې څخه وپوښتل چې تاسو ولې دغه سړك نه جوړوئ ؟

دې په ځواب كې راته وويل ، كه مور دغه پروژه پيل كړو زموږ ټولې پيسې به همدلته مصرف شي ددې تر څنگ نور شيان هم شته چې بايد مور يې په افغانستان كې ورغوو . دا د پيسو لگولو تر ټوله ښه پروژه وه . زه په دې باور يم چې دا تر زر QUIP پروژه ګټوره پروژه ده .

كه چېرې دغه سړك جوړ شي نو دابه د نوي افغانستان د اقتصاد لپاره يو ښه زيری وي . لكه څنگه چې قومي مشرانو وويل دا به د ټول جنوب د اقتصادي زيربنايي لومړۍ څښته وي .

پاخه سرکونه به په جنوب کې د طالبانو په سخت دريزه ايډيالوژۍ کې نرمې راولي. په دې سره به ليرې پرتو ولايتونو ته د ترانسپورت او مخابراتو اسانتياوې برابرې شي ، چې کېدای شي له همدې کبله د افغانستان د دا تېرو دوو لسيزو د وړانيزو جبران وشي.

د ترافيکو گټه گټه به په امنيت کې هم ډېره مرسته وکړي او د هغو ټوپکسالارانو د بې وسلې کولو په پروسه کې به هم مرسته وکړي چې د نوي افغانستان د شتون لپاره يې يو لوی گواښ متوجه کړی دی.

په ډلو ډلو افغان ځوانان بايد سره راغونډ شي تر څو د افغانستان په بيارغونه کې خپل رول ادا کړي. ضمنا به دا د افغانستان د حکومت او متحده ايالاتو اعتبار ته هم ډېره گټه ورسوي.

داسې يوه پروژه د افغانانو لپاره تر نورو زرو پروژو زيات ارزښت لري ، خو د ښوونځيو جوړول يوازې د امريکايانو لپاره ارزښت لري. ددغه سړک کار بالاخره د طالبانو تر واکمنۍ يو نيم کال وروسته د ۲۰۰۳ م کال په دوېي کې پيل شو خو دا مهال ډېر ناوخته شوی و. په دې سره د افغان حکومت اعتبار ته ډېر زيان ورسيد ، چې تر دې مهاله طالب ياغيان بيا سره يو ځای شوي وو. دوی به د سړک جوړونې پر کار کوونکو حملې کولې ، چې هغوی به يې وژل يا به يې يرغمل نيول. له همدې کبله يو ځل بيا ټوپکوالو ته اړتيا پيدا شوه. د بيارغونې کار کوونکي اړ وو ، چې د خپل امنيت لپاره له ځان سره ساتونکي ولري. يوې امنيتي شخصي کمپنۍ پر سړک د گرمو کولو لپاره زيات شمېر کسان وگمارل.

زه په دې ډېره حيرانه وم ، چې ولې دغه حياتي پرژه دومره وخت وخنډېده. تر دې يو کال وروسته د ستيت ډيپارټمنټ يوه کار کوونکي په دې اړه معلومات راکړل. کريک بوک زما هغه نا ځواب شوي سوال ته ځواب ووايه. ډور بوک په ۲۰۰۲ او ۲۰۰۳ م کلونو کې په افغانستان کې د (USAID) مشر وو. کريک وويل چې موږ سرکونه نه جوړوو ، بلکې دا کار د نړيوال بانک پر غاړه دی.

دا عينا هغسې ځواب و ، چې مايو وخت په يوه غونډه کې له بوک څخه واوريده. اصول خو داسې دي ، چې په جنک ځپلي افغانستان کې د متحدو ايالتونو د عمومي پاليسۍ ملاتړ بايد د (USAID) په شمول د ټولو له خوا شوی وای. داسې ادارې لکه (USAID) بايد هرڅه ددغې پاليسۍ مطابق او په ملاتړ تر سره کړي وای. پاتې شوه د لويو لارو د جوړولو مسئله. تر کومه ځايه ، چې ما د ستيت ډيپارټمنټ له غړو او نورو سره خبرې وکړې ، بايد د (USAID) ځايي مشرانو په دې اړه يوه ښه پاليسي جوړه کړي وای ، چې تصميم به يې هم ددوی په لاس کې وای ، چې خورا ډراماتيکي پايلې به يې لرلای.

يوه بله مسئله چې افغانستان ته يې د لويې ماشينيرۍ رالېږل ټکنې کړل هغه د امريکا د عراق جگړه وه.

ډېر خلک له ما څخه پوښتنه کوي ، چې ولې د ۲۰۰۳ م کال په پسرلي کې د افغانستان د بيارغونې کار ټکنی شو؟

ايا هلته يو څرگند توپير موجود وو؟

د پيسو کومه نل ليکه ، چې افغانستان ته روانه وه په ناڅاپي توگه وچه شوه ؟
په رښتيا هم د حقيقت موندل کومه ساده خبره نه وه. عراق ته د کار کوونکو تک او د عراق
مسئلي پر افغانستان يوه دراماتيکه اغېزه لرله. په (USAID) کې چې ما هر څوک پېژندل ټول د
۲۰۰۳م کال په لومړيو کې عراق ته واستول شول ، خو زما په ذهن کې تر اوسه يوه پوښتنه ده چې
تر اوسه ورته چا ځواب نه دی ویلی هغه دا چې دوی ولې افغانستان ته د پيسو د ځنډ خبرې
کوي.

حال دا چې مور د هېچا پيسې په افغانستان کې نه دي ليدلي.

سړی نه پوهېږي چې دوی کومې پيسې يادوي ؟

د ۲۰۰۲م کال په اوږدو کې مور په دې حيران وو ، چې دغه لوی لوبغاړي د څه شي انتظار
کوي. دا يو منل شوی حقيقت دی ، چې په افغانستان کې کار کوونکو هم ددې تائيد کاوه تر دې
وراندې چې په افغانستان کې کوم منابع ايجاد شي هغه ځينې لغو شول.

د ۲۰۰۲م کال په فبروري کې د ستيت ډيپارټمنټ يوه کارکوونکي راته وويل ، افغانستان ته
له دې کبله پاملرنه کمه شوې چې د عراق د جگړې لپاره آماده کي نيول کېږي.

خو بالاخره (USAID) مور ته د اکو کلاچي د څاگانو د کيندلو په اړه بېرته مراجعه وکړه.
مور په دې باور وو چې د اکو کلاچي سره د مرستې ژمنه کول د امريکا افغانستان ته د بيا پاملرنې
په معنی ده چې داپه خپله په امريکا کې د ځايي ټولنو لپاره يوبنه زيری دی. مور په دی باور
وو ، که چېرې (USAID) ددغې پروژې ملاتړ وکړي نو دابه يې تر ټولو ښه پروژه وي او مور په دې
اړه ډاډه وو.

خو دا ځل هم ځواب منفي راووت .

لویو ملکي بسپنه ورکوونکو اعلان وکړ ، چې دوی نور څاگانو ته پيسې نه ورکوي. دا اعلان په
داسې حال کې وشو چې په ټول افغانستان کې وچکالي د اوبا د مرض په څير خپره شوې وه.
ددې پر ځای چې پيسې پرې بندې شي ، بايد د وچکالي ځپلو سيمو لپاره د اوبو ستراتيژي جوړه
شوې وای. مور په خپلو سترگو ليدل ، چې د اوبو کچه ورځ تر بلې کښته روانه وه ، چې د
کليوالوسيمو پر اقتصاد يې خورا بده اغېزه شيندله. د افغانستان د جنوب راتلونکي يوازې پر دې
ولار وچې څنگه يې بايد د اوبو غم خوړل شوی وای.

(USAID) په دې اړه دوه د لایل وړاندې کول.

لومړی: داچې هېچا د اوبو د ستراتيژي بېرني پلان نه درلود. مور د (USAID) رئيس گريک
بوک ته له يو پلان سره ور وړاندې شوو ، چې په هغه کې د ټول کندهار ولايت د اوبو مطالعه ، په
دې اړه د ټولو ادارو تر منځ همهنکي راوستل او د اوبو د ساتنې اوسم استعمال لپاره د عامه
ذهنيت د روښانتيا لپاره کمپاين چلول شامل و.

بوک وويل ، مور هيڅ مطالعې ته پيسې نه ورکوو. مور بايد لومړی د ورو کوچنيانو گېډه ور
مره کړو. (USAID) ددې انتظار کوي ، چې د اوبو ستراتيژي به له اسمان څخه ورته راکښته شي.

دويم مشکل دا و ، چې هيڅ لوی بسپنه ور کوونکي نه په دې اړه فکر کاو او نه يې فند ورکاو. که اوبه وچېرې نو طبيعې خبره ده چې دداخلي بې ځايه شوو کسانو شمېر به ور سره دېرېږي. ځينې کسان به بناوونو ته کډه کوي او ځينې خو به يې بېخي د هيواد پرېښودلو ته اړشي. البته دا پروسه لاله وړاندې پيل شوې وه.

د همدې کار لپاره مور د امريکا د اردو هايډرولوجيست بېن هستن او د هغه د ملکي چارو ټيم ته مراجعه وکړه. هستن بيا مور ته د اوبو په اړه د خپلې تجربې له مخې هغه زړې بابولالې پيل کړې. ده وويل چې جنراتورونه ژر ژر خرابېږي ، شتمنې کورنۍ هغه چې د تېلو پيسې ، ورکوي ټولې اوبه په خپل انحصار کې اخلي ، کوچنيان دساعت تېرولو لپاره پېپ ته لاندې دېرې ور اچوي او سمرسيل پمپونه يې ور ماتوي. ده وويل چې کېدای شي مور يو لاسي پمپ ورته جوړ کړو ، البته دابه يوازې د څښاک لپاره وي نه د کرنې چې يوازې به انسانان له مرگ څخه وژغوري او دا کار په يو څو زره ډالره هم کېدای شي.

ما وويل که داسې وي نو بيا خو دومره پيسې مور د خپل کنکورډ له پيسو څخه هم ورکولای شو چې ددې کار د تر سره کولو لپاره بيا د چا مرستې ته اړتيا نه لرو.

مور اکو کلاچي ته سفر وکړ ، هلته تر تک وروسته زياتو کسانو خپلې ځمکې مور ته د څا کېندلو لپاره په واځ کې راکړې ، خو مور د ويالې پر غاړه ، يو ځای چې هغه ځای مخکې هم د کليوالو گودر و وټاکه. مور د برمې کېندنې يو ماشين چې دووکسانو کار پرې کاوو کرايه کړ. هغوی کار پيل کړ او مور به هم هره ورځ د کار څارلو او د مزدورانو د تشويقولو لپاره هلته ورتلو.

کار نژدې بشپړ شوی و ، چې يوه ورځ مې ددې کلي په منځ کې او د همدې کلي د خان له سرای څخه سل متره لرې يو سپين موټر ولېد. مور ددغه موټر چلوونکي ته ورغلو ، پر دغه موټر ځايي قراردادي نښان لکول شوی و. په موټر کې ناست کس راته وويل چې د هغو دوو نورو څاگانو پيسې څوک ورکوي ځکه چې امريکايي څواکونو يې له ورکړې څخه ډډه وکړه. ما هغوی ته وويل ، دا ځنکه امکان لري چې دوی دې د پيسو له ورکړې څخه انکار وکړي ځکه چې دوی زمور سره په دې اړه کلکه ژمنه وکړه. ما هغه ته وويل چې ايا بن هستن مور ته ونه ويل چې د ملکي چارو اداره نورو څاگانو ته پيسې نه ورکوي ، خو مور به يوازې ستاسو څاگان وکينو.

مور د همدې خبرې د سپيناوي لپاره د امريکا په اډه کې د ملکي چارو د ټيم د ليدلو لپاره ورغلو او د هغوی مخ ته مو دغه ستونزه کېښودله. د ملکي چارو افسرانو قسم وکړ ، که دوی په اکو کلاچي کې څا وکيندي.

مور دېر حيران شوو چې دا هر څه ولې داسې په بل مخ اوري؟

د موضوع د لاروښانتيا لپاره مو بايد بېن هستن ته انتظار ايستلی وای تر څو هغه په متحدو ايالتونو کې له رخصتۍ تېرولو وروسته بېرته افغانستان ته راکرځېدلی وای. دهغو څاگانو کار هم هغسې پاته شو.

هغه کلي چې دوه ځاګان يې لرل په اکوکلاچي کې وو خو د ملکي چارو ټيم ته په بل نامه ور
ښودل شوي وو. د تجربې له مخې له پېړيو راهيسې زموږ کليوال کونښن کوي ، چې د بهرنيانو
دېرې مالي مرستې تر لاسه کړي.
خو فکر مه خرابوئ ځکه چې اکو کلاچي اوس درې ځاګان لري.

له شېرزي سره ناسته (اکتوبر ۲۰۰۷)

ماغوښتل چې د اکو کلاچي د ورانو کورونو د بيارغونې لپاره په خپلو لاسونو يو څه وکړم. د همدې کار د تر سره لپاره په خپله لاس په کار شوم او اکو کلاچي کې د نړيدلو کورونو له وړانيو څخه مې د روغو خښتو په را ايستلو پيل وکړ. ددې کار د تر سره کولو لپاره مې د کوچنيانو يوې ډلې ته ور نارې کړل. زما د يرغ له اوريدو وروسته يو کوچنی په خندانه څيره زما خواته راروان و. ده ماته خپل لاسونه په داسې حال کې وغوړول چې د بولدوزر غونډې رغونه يې کول او ما هم دی په دو خښتو بار کړ.

همدا زموږ د خپلو نړيدلو کورونو د بيارغونې د کار پيل وو. له دې کار سره کوچنيانو خورا دلچسپي لرله، چې حتی حاجي بابا لا چې ددې کلي تر ټولو سپين زيری کس و په همدې کار کې د گډون لپاره راودانگل. ددې ترڅنګ د کلي ځوانانو هم له دې کار سره پوره مينه لرله. په دې سره زموږ کار خورا په ښه توګه پر مخ روان وو.

موږ ډير ژر د کورونو د بنسټ ايښودلو او د چريو کار پای ته ورساوه خو يوه ورځ د کرزي د کورنۍ انجنير عبدالله چې اوس زما مرستيال هم و زما دفتر ته راغی. ده وويل د اکو کلاچي لپاره له

ډيرو ستونزو سره مخامخ يو. دی يواځينی کس و چې د افغانستان له پنځه ويشت کلنې جګړې څخه روغ پاته شوی و. نوموړی ډير خوږ ژبی او د ښه طنز په طبعي خاوند وو. خو داخل يې د غوسې له امله رنگ تغير کړی و او خپلو افغانانو ته يې سپکې سپورې ويلې. ده ويل چې يو اتوم بم د کندهار، فراه، وردگو او هزاره کانو لپاره يوازینی د حل لاره ده. ده زياته کړه: که چېرې ما واګ لرلای نو همداسې به مې کړي وای.

زه وروسته په دې هم خبره شوم چې ده د اکو کلاچي اوسيدونکو ته ويلي و، چې تاسو به هېڅکله د نويو کورونو خښتنان نه شئ.

انجنير عبدالله به هميشه زموږ له ټولني (ACS) څخه د پيسو بيلونه غلا کول، خو ده به تل په خپلو خبرو کې هټيوال او ځايي قرارداديان د درغلي له کبله ملامتول.

دا د سپټمبر مياشت وه، چې انجنير راته وويل: موږ د اکو کلاچي لپاره د ډبرو په تر لاسه کولو کې له ستونزې سره لاس او گريوان يو.

ما وپوښتل څه ډول ستونزه؟

ده وويل ، چې د شيرزي کسانو زموږ ترکټوران ودرول ، موږ ته يې وويل چې دا ډبرې زموږ پخپله په کار دي. زه ډيره حيرانه شوم چې زه څه کوم او دوی څه کوي؟

له ده څخه مې وپوښتل چې دوی ډبرو ته په خپله څنگه اړتيا لري؟

عبدالله وويل چې د افغانستان په بيارغونه کې داسې ستونزې شته ، همدا لامل دی چې ددغه هېواد بيارغونه پر مخ نه ځي. ما خپله چوکۍ شاته پورې وهله ، ده ته مې وويل درځه چې څو . موږ په تور تويوتا لنډکروزر کې سپاره شو. دغه موټر احمد ولي کرزي زموږ ټولني ته ورکړی و او د ملا عمر هغې تورې غوا ته ورته و چې زموږ د کور تر شا ساتل کېدله.

موږ خپل موټر پر هغه سړک ورسپڅ کړ ، چې د هغه غره تر څنگ تيرېږي ، چې موږ اکو کلاچي ته ډبرې ځنې وړلې. زه شايد لومړنی ښځه وم ، چې په دغه سيمه کې د موټر جلو ته ناسته وم. موږ هغه غره ته په رارسيدلو سره چې موږ ډبرې ځنې وړلې له پاخه سړک څخه د غره پر لور ور وگرځيدلو.

هلته له ور رسيدو سره سم موږ د همدې کان د ساتونکي زوی ته ور نارې کړې ، چې ور سره سم دلته د ډبرو ټول کار کوونکي پر موږ راجاير شول. په دوی کې يوه وويل چې دلته يو ډبر بد سړی له کلاشينکوف سره راغی ، موږ ته يې وويل چې هيچا ته له دې ځای څخه د ډبرو د وړلو اجازه نشته او که هر چاوري وي ، بيا حق د شکايت نه لري. کله چې موږ ددغه بد سړي په اړه پلټنه وکړه هغه د والي شيرزي د ورور رازق شيرزي نفر راووت.

موږ په موټر کې سپاره شو تر څو ددي کان له مشر سره چې د عمومي سړک پر غاړه يې د تيلو له پمپ سره ژوند کاوه ووينو. ددي کان مشر راته وويل چې شيرزی دلته د سيمنتو فابريکه جوړوي. د همدې کار لپاره څو دوی پنجابي کار کوونکي هم له پاکستان څخه راغونښتي دي. دغه کارگر چې په ځايي ژبه نه شي پښتانه همدلته په کار بوخت وو.

ده زياته کړه ، چې شيرزي له امريکايانو سره د دوی د ادې لپاره د زرگونو ټنو ریک او جفل قرارداد کړی دی ، له همدې کبله شيرزی دلته د ريکريشن فابريکه جوړوي. که چېرې شيرزی د هغوی اړتياوې ور پوره نکړې نو بيا دې يو تراکتور جفل له بل چا څخه په اته ډالره رانيسي او پر امريکايانو يې تر سلو ډالرو په لوړه بيه خرڅوي. له همدې کبله شيرزي امر کړی دی چې له دې ځای څخه دې بې له میده شوي جفل څخه بل هيڅ شی نه خرڅيري او هيچا ته اجازه نشته چې له دې ځای څخه ډبرې يو سي.

په داسې حال کې چې د افغانستان بيارغونه د ټولو لومړيتوبونو په سر کې راځي ، خو حکومت د هغو ټولو اومو موادو پر زيرمو بنديز لکولی و چې د ودانيو په بنسټ ايښودلو کې گټه ترې اخيستل کېږي. دغه کس په خواشني غږ راته وويل چې په اسلام کې غرونه د هر چا ملکيت دي ، هيڅوک ددي حق نه لري چې ووايي دا زما شخصي ملکيت دی. ده هغه ليک هم راښکاره کړ ، چې په کابل کې يې له وزارت څخه راوړي وو.

په دغو ورځو کې هغه زړه تجربه يو ځل بيا را ژوندۍ شوې وه ، چې يو کس به له بل کس څخه د پيسو شکولو لپاره تر سره کوله ، له همدې کبله خو شيرزي هندوستان ته د خپل ولايت لپاره د مرستې د راټولولو لپاره هم تللی وو .

د کان مشر وويل: که غواړئ چې له دې ځای څخه ډبرې يوسئ ، بې له دې چې تاسو د والي شخصي مکتوب رانه وړئ بله هيڅ چاره نشته .

ددې خبرې تر اوریدو وروسته ما عبدالله ته وويل درځه چې له شيرزي سره ووينو. د ولايت د مقام لرغوني ودانۍ چې د احمد شاه دراني لخوا جوړه شوې وه اوس د شيرزي په امر تر بيارغونې لاندې وه. د ولايت اوسنی لنډمهاله مقام په نوي بناړ کې له زاړه بناړ څخه څو سوه متره لرې موقعيت درلود. دغه ودانۍ لور کنکريتي ديوالونه لري او په منځ کې يې يو پارک دی. کله چې مور هلته ورسیدو ، والي تر غرمې وروسته خوب کاوه.

مور په هغه ورځ ولاړو او په صبا يې راغلو. له دې کبله چې د شيرزي کسانو زه د کندهار د نيونې له ورځې څخه پيژندلم تر روغېر وروسته يې مور ته پلاستيکي چوکۍ تر سوځوونکي لمر لاندې کيښودلې. ما له دوی څخه هيله وکړه که تاسو يو ځل د والي پوښتنه وکړئ چې دلته دی که نه او يا مصروف دی که وزگار. زما ددې خبرې په اوریدو سره يو کس ولاړ شو او د ديوال تر شا ورک شو.

تر دې څو شيبې وروسته څو موټرونه ، چې له جنکياليو ډک و رابنکاره شول چې دلته ناستو کسانو يې په ليدلو سره پر موټر گنه گونه جوړه کړه ، خو جنکياليو ډير ژر هغوی د ټوپک په څوکه تيت او پرک کړل .

دغو جنکياليو له نوموړو کسانو سره داسې سلوک وکړ لکه افغانان چې بې له خپلو بې ژبو څارويو سره کوي. دا په افغانستان کې د واکدارۍ تر ټولو ښه لاره ده. په افغانستان کې واک له يوه کس سره وي. هلته نه اصول شته اونه هم قانون ، بلکې هر څه د افرادو په لاس کې وي .

د والي له دفتر ه د باندي ناست کسان په بورقو کې مسکنې ښځې او سپين ريزي کسان و ، چې د والي ځوانو ساتونکو ورته سپکې سپورې ويلي او سره پورې وهل يې. د دغه زياتي د مخنيوي په اړه هيڅ داسې اصول نه و ، چې خلکو دې د خپل حق غوښتنه کړې وای او نه هم مرکزي حکومت ددغې تشې په ډکولو کې کوم اقدام کاوه.

بالاخره مور ميلمنو يعنې سرو امريکايانو ته د امتياز په توگه دننه د ور تگ اجازه راکړل شوه. مور د والي د ياور دفتر ته رهنمايي کړل شو ، هلته تر کيناستو وروسته يوه سپين ريزي سړي ياور ته وويل چې لطفا زما ايمم راکړئ . ده په جواب کې ورته وويل چې د ايممو کار وبار خو غير قانوني دی نو ته د کومو اصولو له مخې د ايممو د بيرته تر لاسه کولو غوښتنه کوې ؟
سپين ريزي ورته وويل: دا څنگه قانون دی چې زما لپاره شته او د حاجي عبدالله لپاره بيا نشته ؟

حاجي عبدالله په کندهار کې يو لوی سوداگر دی ، چې په کندهار کې په قاچاقر سره پيژندل کېږي. نوموړی ددې تر څنګ د صرافي ، جايدادونو د رانيولو او خرڅولو کار وبار هم

کوي. پر همدې مهال حاجي عبدالله له والي شيرزي سره په مجلس کې و چې ښايي د غرمې دودۍ يې هم له ده سره خورله. د همدې خبرو پر مهال د دې ځای سمبالوونکو اېرکنډېشنر خونې ته د غرمې د دودۍ د خوراكي توکو د لوبڼو راوړل پيل کړل. مور ته وويل شول چې له مور سره د غرمې دودۍ وخورئ او که څوک دودۍ نه خوري، نو بهر دې په پارک کې انتظار وباسي. مور خونه پرېښوده بهر راووتلو. دغه چمن هغو خلکو چې والي ته د ليدلو لپاره راغلي و پر سر اخيستی و. ما له ځان سره فکر وکړ، چې يوه داسې کلتور ته ور ننوتې يم چې د وخت هېڅ خيال نه ساتي. د غرمې تر دودۍ وروسته د شيرزي ميلمانه د حاجي عبدالله په مشرۍ بهر راووتل. نوموړي زموږ پر لور راوان و چې هر قدم يې په ډير ناز او نخرو پورته کاوه.

تر دې وروسته مور ته له شيرزي سره د ليدلو اجازه راکړل شوه. شيرزي خپلې محلي جامې اوپگړۍ په غربي جامو بدلې کړې وې او د هغه ټپ ښې ښايي يې لا تر اوسه په سر کې و، چې کله ولسمشر کرزي کندهار ته د خپل ورور احمد ولي د واده لپاره راغلی و، د شيرزي د يوه شخصي باډيکارډ لخوا پرې مرګونې بريد وشو او شيرزي د ولسمشر د ساتنې پر مهال ژوبل شو. ددغې پېښې څېړنې لا تر اوسه له مور څخه پټې ساتل شوې دي. تر دوستانه روغې وروسته ما شيرزي ته د ډبرو مسئله ور ياده کړه او په دې اړه مې ورته ډير معلومات ورکړل. ما وويل چې د کندهار د خلکو لومړی هدف ددې وروستيو بهاريو د وړانيو بيرته جوړول دي. ستاسو بايد په ياد وي چې اکو کلاچي په دغه لاره کې لومړۍ پروژه ده.

شيرزي ماته په دوستانه لهجه وويل: کوره مور دلته د سيمنتو فابريکه جوړوو، له همدې کبله نو بايد تاسو له دې ځای څخه ډبرې يو نه سئ. وروسته يې وخنډل او بيا يې راته وويل: غواړم پدې اړه تاسو ته يوه مشوره درکړم، هغه دا چې تاسو بايد د کورونو بنسټونه په خښتو او سيمنتو کېښيرئ، ځکه چې دا تاسو ته تر ډبرو ډير ارزانه تهايميري.

ما ورته وويل چې ما له کليوالو سره ژمنه کړې، چې زه به مو د کورونو بنسټونه هغسې رډم لکه څنگه چې مخکې وو. مخکې دغه بنسټونه په ډبرو راپورته شوي و، له همدې کبله زه ډبرو ته اړتيا لرم. خو تر دې مهاله لا والي دا نه منله. په پای کې مور پر دې راضي شوو، چې صبا پر اتو بجو به دده د دفتر يو پلاوی له مور سره ځي، تر څو هلته مور ته د ډبرو يوه بله منبع را پيدا کړي. ما ورته وويل: ښاغلي ما خو تر اوسه تاسو ته د هغې پېښې په اړه څه ونه ويل کوم چې يوه اوونۍ وړاندې تاسو ته پېښه شوه. زما تر خبرو وروسته والي ماته په وپروونکې توګه وکتل. تر دا مهاله لا د والي شيرزي سر په سپينه پټۍ تړلی وو.

په دا صبا د ولايت د مقام په دروازه کې د سرتيرو نظر زموږ په اړه ډير بدل شوی وو. دوی مور ته د ننه د ورتګ اجازه نه راکوله، ما دوی ته وويل چې پروڼ مور له شيرزي سره ولېدل. په دوی کې يوه وويل: پروڼ له پروڼ سره ولاړ. ما دوی ته وويل چې نن هم مور د هغې تيرې ورځې د مسئلې په تعقيب دلته راغلي يو، خو تاسو پر مور ناوخته کوئ.

يوازې د ولايت مقام ته ورننوتلو پوره يو نيم ساعت وخت ونيوه. د شيرزي د دفتر مسئول چې تيره ورځ زموږ په غونډه کې حاضر و په خپل دفتر کې ناست وو. نوموړي د نن د اتو بجو له

مجلس څخه بالکل ناخبري وښوده. ده زما په اړه بې پروايي ښودله ، کله به يې مخ خپلو کار کوونکو ته ور واړاوه او کله به يې ځان په تيلفون مصروف کړ ، په پای کې يې خپل بکس راواخيست او د دفتر د پريښودلو په غرض د هغه په منظم کولو بوخت شو.

ددې کار په ليدلو سره ما پر ده يوه مسخره هم وکړه. کله چې دی له خپل ميز څخه را ولاړ شو او له دفتر څخه ووته ، زه يې په دروازه کې مخې ته ودرېدم او د وتلو لار مې ورته بنده کړه. ما ورته وويل: تر هغه به دې پرېنږدم چې له ما سره د ډبرو مسئله حل نه کړي. د نورو چارواکو په شان ده هم مخ بل لور ته واړاوه او يوه کس ته يې د يو مهم کار د تر سره کولو امر وکړ. ما دده لاره په پوره توگه بنده کړې وه او بله د وتلو لاره هم نه وه. دی بالاخره دې ته اړ شو ، چې له ما سره يوڅه وکړي. ده زه د يو بل چارواکي دفتر ته رهنمايي کړم ، دا بيا دده د مشر دفتر وو. دغه دفتر ته په ننوتلو سره زموږ دومره درناوی وشو چې ما تر اوسه بل چېرې نه و ليدلی. دغه کس سمدستي تيلفون ته لاس کړ او په ښار کې دننه يې د کانو او صنايعو د رئيس د تيلفون نمبره دايره کړه.

د کانو او صنايعو له رئيس سره تر خبرو وروسته يې مور ته وويل ، چې تاسو بايد له ده سره ووينئ. د کانو او صنايعو رياست د ښار پر عمومي سړک د محمد انور له مرکز سره نژدې موقعيت درلود. مور د رئيس دفتر ته ورغلو تر روغې وروسته زه نوموړي ته مخامخ کښيناستلم. ده هم د نورو چارواکو په شان افغاني جامې په غربي يونيفورم بدلي کړې وې.

ما ده ته وويل: موږ غواړو دغه کلی بيا ورغوو ، چې ژمی هم راروان دی او خلک له مور څخه خپل کورونه غواړي. که لطفا موږ ته يو ځای را په نښه کړې چې موږ له هغه ځای څخه ډبرې يو سو. ده وويل: تر څو چې ما په خپله هغه ځای نه وي ليدلی زه تصميم نه شم نيولای. ما وويل چې داسې ده نو درځئ چې خو. موږ په موټر کې سپاره او د هغه ځای پر لوري روان شولو.

له عمومي سړک نه له گرځيدو سره سم مو زموږ ښي لوري ته دڅلورو په شا وخوا کې تراکتوران وليدل ، چې له همدې ځای څخه يې ډبرې ليردولې. رئيس موږ ته د دريدو امر وکړ. ده موږ ته وويل: دا خلک وگوره چې د قانون هيڅ خيال نه ساتي. کله چې يو تراکتور موږ ته رانژدې شو ډرايوږ ته يې د درولو امر وکړ.

ده ډرايوږ ته وويل: دا ډبرې دې له کوم ځای څخه راوړي؟

ډرايوږ هغه غره ته اشاره وکړه.

رئيس ورته وويل: څنگه هلته ورغلي؟

ډرايوږ خبرې نه کولې.

ده وويل: ايا هلته سرتيري نه وو؟

ډرايوږ وويل: وه خو هغوی پيسې غواړي.

رئيس ورته وويل: په راتلونکي کې بايد عسکرو ته پيسې ورنکړئ ، له دې خبرې وروسته نوموړي ماته مخ راواړوه او ويې ويل: که چېرې موږ يوه کس ته د ډبرو وړلو اجازه ورکړه ، صبا به هر يو د همدې کار کولو ته راودانگي.

قانون ، قانون دی. موږ دې ډبرو ته د خپل کرپش لپاره اړتيا لرو.

زموږ د ډبرو کريشر؟

ما ورته وويل: تاسو دا ټولو ډبرو ته د ډبرو د کريشر لپاره اړتيا لري؟
ددې خبرې تر اوريدو وروسته نوموړی موټر ته وخوت ، ما فکر وکړ ، چې چانس مې له لاسه ورکړ. ما ورته وويل چې د همدې لپاره موږ ته والي شيرزي اجازه راکړه ، چې زموږ له ملګري څخه چې د همدې ځای مشر دی ډبرې يو سي.

دا درواغ و ، خو ما بايد يو څه کړي وای.

ده وويل چې داسې ده نو بيا له همدې ځای مشر راضي کړئ. ما ورته وويل چې هغه له موږ سره هيڅ ستونزه نه لري او هغه پر موږ د ډبرو خرڅولو ته تيار دی.

خو اوس دلته ټول واک له رازق شيرزي او د هغه له کار کوونکو سره دی.

رئيس هغه مسؤل کس ته زموږ د دفتر تجارتي کارډونه ور کړل. ده زياته کړه: که هر تراکتور چلوونکي دغه کارډ له ځان سره درلود ، هغه ته د ډبرو وړلو اجازه ورکوي. کله چې رازق شيرزي خبر شو ، و بيلي يې و چې زه هيڅ رئيس نه پيژنم. په دا صبا چې زموږ تراکتور له ډبرو ډک و او رازق شيرزي پرې ورغلی و ، چلوونکي ته يې په غوسه ويلي و ، که څوک د گل اغا ليک هم له ځان سره ولري لا به يوه دانه ډبره له دغه ځای څخه يو نه سي.

خو دا هسي يوه پټکه وه. په پای کې موږ ډبرې تر لاسه کړې او د اکو کلاچي د هغه سپين ږيري حاجي بابا سرای چې هميشه يې زموږ پر کارونو نيوکې کولې ، بالاخره ورغول شو. نوموړي دا نوی سرای خورا خوښاوه. د راروان ژمي تر رارسيدو وړاندې چې په لومړي ځل تر شپږو کلو وروسته باران پکې واوریده ، مسجد او د همدې کلي ټول هغه کورونه چې په امريکايي بمباريو کې وران شوي و ، ټول ورغول شول.

ټول کليوال ډير خوښ وو.

د کانو او صنايعو د رياست هغه استازی ، چې موږ ته يې ډبرې راکړې څو اوونۍ په زندان کې وو. والي شيرزي پاکستان ته د تگ پرمهال د تيلو هغه پمپ ته له رارسيدو سره سم چې هغه استازی په کې اوسیده ، خپل کاروان ودراره او سرتيرو ته يې وويل چې هغه استازی نور له دغه ځای څخه وشړي ، خو خوشبختانه چې پر همدې مهال له هغه ځای څخه د بښنې د نړيوالې ټولنيو يو بلاوی تيریده.

دوی به په شخصي زندانونو کې د بنديانو د وضعيت په اړه خورا سختې پوښتنې کولې. موږ هم د دوی په ليست کې د هغه کس نوم ور اضافه کړ ، چې والي وهلی او بيا يې له هغه ځای څخه شړلی وو. که څه هم له هغه سره په زندان کې بد چلند نه و شوی ، خو بيا هم دا د ټولو قوانينو خلاف کار وو.

د بښنې د نړيوالې ټولنيو ډله زموږ ځای ته راغله ، ما له هغوی څخه په کندهار کې د بنديانو وضعيت وپوښته.

ددې ډلې مشر راته وويل چې د تمې خلاف په کندهار کې حالت خورا ډير ښه دی. ده زياته کړه: زما ټيم خورا گټور ملاقات درلود. په نورو ښارونو کې موږ ته هيڅ شی هم په لاس نه راځي. هر

چېرې چوپه چوپتيا وي ، خو ددې ځای امنیه قوماندان خورا حيرانوونکي دي او له مور سره يې پوره همکاري وکړه.

زموږ په وړاندې يې د خپل ټول ډيپارټمنټ ټولې دروازې پرانيستلې. ده په ريښتيني توگه مور ته وويل چې زه له خورا لويې ستونزې سره مخامخ يم او هغه دا چې زما ټول ملگري جنگيالي دي ، نه مسلکي پوليس. همدا ډول ده زياته کړه ، چې زه پوهيرم دلته به له بشري حقونو څخه تيري شوی وي ، خو زه په دې لاره کې ستاسو مرستې ته اړتيا لرم. ده وويل چې ما دا ډول انسان تر اوسه په افغانستان کې نه وليدلی.

دا کسان دا کړم په اړه رغېدل.

دې هر څه زه دې ته اړه کړم چې نوره نو خپله بې باوري پر دغه کس لرې وغورځوم. د اکو کلاچي مسئلې پر ما او زموږ پر ټولني (ACS) بې اغيزې نه وې. زموږ دنده په پاليسي او عمل دواړو کې گډون لرل و خو دا ډيره گرانه وه ، چې د خلکو پوښتنو ته دې سړی ځواب ووايي ، چې پوښتل به يې تاسو دلته څه کوئ او د راتلونکې لپاره کوم پلان لرئ؟

دغو ساده پوښتنو ته قناعت بښونکي ځواب په اسانۍ سره نه تر لاسه کېد.

له کومې ورځې څخه چې زه کندهار ته راغلې وم ، له همغې ورځې راهيسې له ټوپکسالارۍ سره لاس او گريوان وم. زما لپاره دا ډيره گرانه وه چې په دغسې يوه حالت کې ژوند تير کړم ، بې له دې چې له ولايتي ادارې سره خپلې اړيکې سمې کړم او له همدې لارې دوی د خلکو خدمت ته راضي کړم.

نورو غير دولتي ټولنو او نړيوالو ادارو هم د همدې ميتود له لارې خپل کارونه پر مخ بېول. يو څو نړيوالو لوبغاړو لکه (USAID) د افغانستان سياسي چوکاټ په نظر کې نيوه ، چې دا په خپل ځان کې لويه تېروتنه وه.

دوی ويل چې زموږ د کارونو موخه د افغان حکومت روزل ، ملاتړ او هغه ته وده ورکول دي ، خو د وزارتونو په شمول ټولې ولايتي ادارې د هيڅ بنسټيزو اصولو پر اساس منځ ته نه وې راغلې.

د لويديز سياسي کلتور له مخې مور بايد همداسې فکر کړی وای. د تيرو دريو او څلورو پېړيو په لړ کې مور غريبان خورا خوارې کښې ، اصولو ته پابنده او د ظلم او استبداد په وړاندې خورا حساس روزل شوي يو. تاريخ دا ښودلې ده چې لويديزوال د قانون خورا درناوی کوي او ورته په درنه سترگه کوري او که کوم ځای قانون ته شاړول شوې وي ، هغه به هم په فردي توگه وي نه په ټوليز ډول. په ټوليزه توگه د قانون د نه درناوي پېښې به په لويديزووالو کې ډېرې لږې وليدل شي. په لويديز کې له قانون نه د سرغړونې يو ښکاره بېلگه د امريکا د متحدو ايالتونو د ټولټاکنو مسئله ده چې د يو څه جنجال له رامنځ ته کېدو وروسته سترې محکمې ته خبره ولاړه او هلته هر څه سم شول.

په افغانستان کې لويديز چارواکي د خپلو کاري چوکاټونو په دامونو کې راگير دي.

دابه مې د هر چا له خولې اوریدل چې ویل به یې: موږ دلته د افغان حکومت د ملاتړ لپاره راغلي یو. گل اغا والي دی نو موږ یې باید ملاتړ وکړو. خو افغانستان لا تر اوسه هغه پړاو ته نه و رسیدلی. په افغانستان کې وفاداري او تابعیت فرد ته وي ، نه حکومت ته .

په دغسې یوه سیستم کې نو والي شیرزی له نړیوال ملاتړ څخه برخمن وو. تر دې نامه لاندې چې دی د افغانستان د حکومت استازی دی ، ټول لویدیز مرسته کوونکي یې پر ځان را مات کړي و او د هغوی په مرسته یې خپل شخصي ځواک جوړ کړی و. دا هغه څه و چې د لویدیزوالو له سترگو څخه پټ و. شیرزي هم د خپل ولایت پیسې او هم یې له نړیوالو مرسته کوونکو څخه پیسې پټولې. په بل عبارت ویلای شو ، د کوم هدف لپاره چې دوی پیسې ورکولې هغه د هغه هدف پر ضد مصرفېدلې.

هر وخت چې ما دغه موضوع له امریکایي چارواکو سره راپورته کړې ده ، هغوی به ویل چې دا یوه اړتیا ده.

نو چاره څه ده؟

دوی به ویل چې موږ ددې واک نه لرو چې ووايو پلانی دې پر دغې یا هغې څوکۍ وټاکل شي. دا ولسمشر کرزی دی چې گل اغا یې دلته ټاکلی دی ، خو دا یوازې یوه بهانه وه. واشنگتن د افغان چارواکو په ټاکلو کې تر ولسمشر کرزي زیات واک درلود. کرزي په خپل سر څوک پر کومه دنده نشوای ټاکلای.

د شیرزي په مسئله کې تر کومه ځایه چې زه پوهیږم دی ولسمشر کرزي نه و ټاکلی. ولسمشر کرزي ملا نقيب دهغه پر ځای ټاکلی وو. دا امریکا وه ، چې د سپیشل فورس (ځانگړو ځواکونو) په واسطه یې د ولسمشر کرزي هغه پرېکړه شاته وغورځوله چې ملا نقيب یې ټاکلی وو. یوه بله مسئله چې ما غوښتل د امریکایي او د ملگرو ملتونو د چارواکو سر په خلاص کړم ، هغه د دوی لخوا شیرزي ته د سپینو چپکونو امضا کول وو.

په هغو بې شمیره غونډو کې چې ما به له عادي کندهاریانو سره کولې ، دوی به ویل چې دلته د امریکایانو حضور د دریو موخو لپاره دی لکه امنیت ، بیارغونه او په حکومت کې د وړتیا پیدا کول.

دوی ویل چې زموږ ټول لوستي کسان د زور واکو لخوا له حکومتي ادارو څخه لرې پاتې شوي دي چې هغوی اوس د خپل ژوند د تامین لپاره په محلي انجوانو کې کار کولو ته مخه کړې ده.

دغه کسان د سرو لښکرو د اشغال پر مهال د بې شمېره پیسو د تر لاسه کولو له کبله خورا ډیر ځواکمن شوي دي. نور نو هغوی په هغه سرطان اوبښتي دي چې په سمه تر کنترول لاندې نه شي راتلای ، خو کله چې طالبان ولاړل ، هغوی بیرته ځواک تر لاسه کړ. خپل شویو کندهاریانو یوازې بهرنیانو ته له دوی څخه د ژغورنې هیله لرله.

دوی موږ لیدلو چې موږ ددوی تر خپلو هیوادوالو باوجدانه ، روڼ اندي او خواري کښه یو. زه په دې باور یم چې تر یوڅه کچې پورې موږ کولای شو ، چې د هغوی ساتنه وکړو. امریکایي

چارواکو کولای شوی چې والي شیرزي ته يې اصول وضع کړي وای او دوی کولای شوی ، چې هغه پیسې چې ده ته يې ورکولې د حکومتي ادارو د پرمختګ لپاره يې لګولې وای. دوی خو باید په دې پوه شوي وای چې هغه پیسې چې مور يې ده ته د بې وزلۍ د مخنيوي لپاره ورکوو ټولې دده پر کورنۍ او قومیانو لګول کېږي.

هسې خو يې باید د شتمنیو د سم استعمال لپاره یو څه کړي وای تر څو ددغې پروسې څخه ټول کسان برخمن شوي وای. دوی خو باید دده شخصي ملېشه يې وسلې کړې وای. دوی خو باید د نورو ټولنو مشران هم رابللي وای او د هغوی نظرونو ته يې غور نيولی وای.

په بل عبارت که چېرې ددې اړتیاوای چې مور باید له والي شیرزي سره کړي وای ، نو لږ تر لږه هغه خو مو باید د کارونو د ښه سمون لپاره یو څه ټیله کړی وای.

د اکو کلاچي مسئله ددې هر څه یو ښه مثال و او له دې څخه باید مور درس اخیستی وای. ما ددغې مسئلې په اړه ډیر څه ولیکل. ما دغه مسئله له امریکایي چارواکو سره او په راډیويي مرکو کې یو مثال ګرځولې وه. ما له دې څخه ژونالستان خبر کړل او هغوی په دې اړه ډیر څه ولیکل. له دې هر څه سره سره بیا هم د کانو او صنایعو هغه سپین رېږی او بیچاره استازی په زندان کې ژوبل پروت وو.

د اکو کلاچي د مسئلې هره خبره داسې ښکاریدله لکه چې زما او د کندهار د والي تر منځ چې شخصي دښمني وي ، خو خبره د شخصي دښمنۍ نه وه او نه دلته د شخصي دښمنۍ کوم څه ځایېږي.

ما یوازي د گل اغا پر هغه حکومتي سیستم انتقاد کاوه ، چې ده روان کړی و ، چې دغسې یو سیستم د افغانستان د راتلونکي په خورا ډیر زیان تمامیده.

ضابط اکرم

(نومبر ۲۰۰۲)

زما او والي تر منځ په ناڅاپي توگه تربکني پيدا شوه. له امنيه قوماندان ضابط اکرم سره مې ډېر ښه اړيکي لرل. اکرم هم زما په څير له والي سره وران و. له والي سره زما او اکرم دښمني له يوه ځای څخه سرچينه اخيسته. يوه ورځ په ۲۰۰۲ز کال کې چې زموږ د ښځو اوونيزه غونډه د پای ته رسيدو په درشل کې وه، ښځو خپل بيگونه سره ټولول او بورقي يې پر سر سمولې، چې له دفتره دباندې خپل مخونه پټ کړي.

دغه غونډه د مدني ټولني په دفتر کې جوړه شوې وه. په دغې غونډه کې يو درجن ښځو گډون کړی و، چې اکثره يې وتلې او نورې يې عادي ښځې وې.

يوه يا دوه پکې نالوستې وې خو زموږ هڅه دا وه، داسې يوه غونډه ولرو، چې د ټول کندهار د ښځو استازيتوب وکولای شي. په دغو ورځو کې زموږ غونډو ځانگړې اجنداوې نه درلودې، موږ به د ښځو پر لومړيتوبونو او د لويې جرگې لپاره د ښځينه استازو لپاره د يوه دفتر پر پرانيستلو خبرې کولې. يو ماپښين مې غوښتل چې له پورته منزل څخه لاندې را کوزه شم، چې مامي جانه راوخته.

زه وره او احساساتي مامي جانه د لويې جرگې لپاره ښځينه استازې او د ښځو لپاره د يوه کلنيک چلوونکې وه.

دې ويل چې قوماندان صاحب غواړي له تاسو سره وويني.

قوماندان صاحب؟

ما فکر وکړ شايد دابه هغه قوماندان يادوي، چې زه ورسره پيژنم خو راغبرگه يې کړه چې ضابط اکرم يادوم. اته مياشتې وړاندې زما او اکرم تر منځ دده په دفتر کې يو خواشنوونکی مجلس و شو خو داسې هيڅ څه نه و چې دده په وړاندې دې زما نظر بدلون ومومي. تر اوسه هم د ښځې د نړيوال سازمان د ډلې غړې (AIT) دده په اړه زما له هغې ستاينې سره موافق و، چې دوی له ما څخه پوښتلي وو او ماورته ځوابونه ورکړل.

خو د اکرم دغه کار بيخي د تير ايستني په مانا و. ده بايد د ور بلنې لپاره يو عسکر راليرلی وای، چې زه يې مخې ته ورغلې وای. دغه کار زما او اکرم تر منځ د ښې ملگرتيا يوه ښکاره بيلگه وه. له بله پلوه زه يوه ښځه وم، ده نه خو غوښتل چې زه دې دده په ميلمستيا کې سترې شم.

امنیه قومانداني چې د ولايت مقام ته نژدې ده تل به پکې گڼه گڼه وه، نو ځکه مو د ماښام تر دوډې وروسته زما په کور کې د مجلس لپاره وخت وټاکه.

زما هغه منډې ياديرې چې له چای سره مو د هميزو او جوزو د لوبو د برابرولو لپاره کولې.

بالاخره هغه لنډ وخت چې زما او اکرم تر منځ ټاکل شوی و پوره شو ، خو ماته خپل خان ډير خيجل ښکارېده ، ځکه ، چې ما د مېلمه پالنې ښه تجربه نه لرله او هر څه مې په غير منظم ډول برابر کړي وو. له بله پلوه دا هر څه دده له شخصيت ، رتبې او شهرت څخه ډير کم وو. ما وسله وال خلک او ايس . او. وي زغره لرونکي گاډي له وسله وال ډرايور سره نه لرل ، چې د کندهار په پېښو کې دې ژوره اغيزه ولرم خو بيا هم دی ما ته راته .

په لومړي ځل دی ما زموږ په کور کې وليد ، چې د ځاي د تنگوالي له کبله يې ويل خدای دې وکړي چې په زحمت مو نکړم .

زه هميشه دده په کور کې په مجلس کولو خوشاله کېدم او ځان به مې هوسا احساساوه . د نوموړي کور په ملکي سيمه کې د امنيه قوماندانۍ شاته د يوه لوي سړک پر غاړه و. د اکرم کوچنۍ لور چې اسمها نومېده کله کله به دده پر اوږو سپرېده او دی به يې تر رېږي کشاوه. وروسته به يې کوبښی کاوه ، چې هغه د کوتي پريښودلو ته و هڅوي ، په همدې وخت کې به ما و نکړای شواى ، چې ددغه درانه شخصيت په وړاندې خپله شوخي پټه و ساتم .

ما نوموړی زموږ د خونې په کونج کې کېناوه ، چې په افغاني ډول په افغاني غاليو فرش شوې وه ، دديوال شا وخوا ته کوريجې اوارې وې او د تکيې لپاره بالښتونه پرې ايښودل شوي وو . ما په خپله الهامۍ کې دوه د ژېړو زاړه پاڼونه ايښي وو ، چې هغه تاريخي په خټو پلاستر شوي مسجد ته نژدې مې د دوو ډالرو په ارزښت رانيولي وو. ددغه مسجد څنگ ته به زاړه پلورونکي ناست و او پر خيرونو ټوکړانوبه يې شيان د پلور لپاره غوړولي وه .

زما او دده تر منځ د خبرو پر مهال و پوهېدم چې اکرم څومره ډار شوی دی . ده يوه کېسه راته وکړه ، چې پر ما يې هم ډيره اغيزه وکړه . واقعا دا هر څه ډير خطرناک و او په دا يو څو ورځو کې په کندهار کې خورا مشکوک شيان پېښيدل .

کېسه داسې وه ، يو کس چې له شيرزي سره يې د ولايت په مقام کې کار کاوه او په اصل کې د اکرم ملکرى و ، اکرم ته خبر راوړى و ، چې له پاکستان څخه د وسلو او مهماتو ډک موټرونه راځي او مستقيما د والي په کونۍ کې خالي کېږي .

اکرم زياته کړه: يو تيز رفتار موټر له تومانچو او نورو چاوديدونکو توکو ډک شيرزي ته راغى ، کله چې شيرزي دغه توکي وليدل سمدستي يې وويل: پدې کې يې هغه ښه شيان کوم دي ؟ له دغو وسلو څخه ځنې له کندهار څخه بهر د جنگ سيمې ته ليرل کېدل .

شپږ ورځې وړاندې اکرم خپلو کسانو ته دنده سپارلې وه ، چې هر څه وڅاري ، په همدې موده کې دوى د والي له کونۍ د باندې څو موټرونه وليدل ، چې د اوبو تر پلاستيکي بوتلونو لاندې په کې کلاشينکوفونه ځای پرځای شوي وو .

دده کسانو زياته کړه: دغه موټرونه شينډنډ ته وليږل شول . شينډنډ د کندهار او هرات تر منځ پر غزیدلې لارې پرته ولسوالي ده . شينډنډ سوېل ته د پښتنو او شمال ته د تاجکو تر منځ پوله بلل کېږي ، همدا لامل و ، چې داسيمه د ډيرو خونړيو پېښو شاهده پاتې شوې ده .

هرات د پارسي ژبي کلتور يو مهم مرکز و ، خو د افغانستان له منځ ته راتگ وړاندې دا د ابدالي پښتنو په يوه غښتلي مرکز بدل شو او دامهال يووړ بيا د پارسيوانانو تر واک لاندې و . هرات د غښتلي پارسي ژبي تاجک توپکسالار قوماندان اسماعيل خان لخوا اداره کېده . اسماعيل خان د طالبانو تر نسکوريدو يو کال وړاندې لا د جنوب پښتنو ته گواښيده . کله چې د کندهار مشرانو په نومبر د ۲۰۰۱ز کال کې له طالبانو سره ددوی د واک د پای ته رسيدو وروستۍ خبرې کولې ، په همدې وخت کې اسماعيل خان په ډيره بې صبرۍ سره ويل ، چې زه کندهار په زور لاندې کوم !

که چېرې اسماعيل خان پر جنوب بريد کړی وای ، دا به د کورنۍ جگړې پيل وای او د جنوب ټول پښتانه به د اسماعيل خان پر ضد راپورته شوي وو .

په دي وروستيو کې په شيندنې کې د يوه پښتون قوماندان او اسماعيل خان تر منځ خوځلي جگړې هم شوې وې . (له دغه قوماندان نه بنايي د ليکوالي موخه امان الله نیکزاد وي چې په هرات کې د اسماعيل خان عمده سيال بلل کېده او وروسته په مرموز ډول ووژل شو . ژباړن) اکرم وويل : دا قومي جگړې ته لمن وهل دي ، له همدې کبله د پاکستان حکومت غواړي دغه اور ته لمن ووهي او د همدې لپاره شيرزی د يوې آلې په توگه کاروي . هغه وويل : له همدې امله پاکستان غواړي شيرزی وهڅوي او بيا يې د هرات پښتنو ته د يوه قهرمان په خیر راڅرگند کړي . هغه زياته کړه ، پاکستان له دې لارې غواړي افغانستان د نظامي قوت له لارې د امريکا په ياغستان بدل کړي .

ماهم په دې اړه يو څه اوريدلي و ، والي شيرزي په يوه راډيو بې مرکه کې ويلي و ، چې په هرات کې د پښتنو پر بشري حقوقو تېری کېږي . اکرم زما ټولو پوښتنو ته ځواب ووايه .

تر دې يوه ورځ وروسته د اکرم سرې هغه ته يو نوی خبر راوړ . تر دې شپې يوه شپه وړاندې د شپې پر نهو بجو د ولايت په مقام کې نوموړی کس موجود و ، چې د پاکستان د اردو دوه افسران راغلل او شيرزی يې له دې کبله ملامت کړ ، چې د هرات په نيولو کې ډير کرار دی . دغو افسرانو له شيرزي څخه ددغه کار په وړاندې د پرتو ستونزو په اړه پوښتنه وکړه .

شيرزی د پاکستان په لمسونه له هرات سره په شخړه جوړونه کې ډير ورو و ، چې شيرزي يې ملامتي پر دوو کسانو اچوله .

لومړی : شيرزي ويل ، چې کرزی په نوي افغانستان کې د نژادي جگړو هيڅ حوصله نه لري . دويم : په دې برخه کې بل ستر لامل شيرزي ضابط اکرم په گوته کاوه . هغه ويل چې اکرم زما په مخ کې خنډونه جوړوي ، هر کله چې زه امنيتي مجلس راوغواړم هغه زما په وړاندې دريږي . دی د هغو قوماندانانو مخه هم نيسي چې زه يې د هرات په وړاندې جگړې ته هڅوم .

پاکستاني افسرانو ورته وويل : ته هم ضابط اکرم ته مشکلات جوړ کړه . اکرم ووژنه . زه فکر کوم چې په کندهار کې د اکرم د پوليسو او د شيرزي د شخصي مليشو تر منځ شخړې هم له همدې ځايه سر چپنه اخیستله . دغه شخړه د بازار په منځ کې ختین زاړه مسجد ته نژدې

پېښه شوې وه. د راکت په يوه برید کې يوه کس خپل ژوند له لاسه ورکړ، خو نوم يې زما په یاد نه دی.

د اکرم له خبرو څخه داسې ښکارېده، چې نوموړي ته د پاکستان لخوا جدي گواښ متوجه دی. ما له اکرم څخه وپوښتل که مو خوا نه بدیري زه به ددغې موضوع په اړه یو څه یادښتونه واخلم؟ ما خپله وره جیبي کتابچه چې د رپوت جوړونې پر مهال به مې کاروله پرانیسته. له اکرم څخه مې وپوښتل چې ایا د پاکستان استخباراتي ادارې خو به دلته د جاسوسي لپاره خلک نه وي گومارلي؟

اکرم د ډیرو کسانو نومونه یاد کړل چې په لاندې ډول دي. سید کریم اغا چې د قول اردو په قرارگاه کې اوسیده، خو اوس په اسلام اباد کې و. ایوب پهلوان چې د پاکستان پر پوله اوسیري او حاجي نعمت نورزی. مور د هغو ملیشه یي قوماندانانو په اړه هم خبرې وکړې، چې په هلمند کې یې د امریکایي ځانگړو ځواکونو (سپیشل فورس) سره یې کار کاوه، خو په اصل کې د پاکستان د استخباراتي ادارې لخوا استخدام شوي وو. ما له اکرم څخه د هغو شخصي زندانونو په اړه هم وپوښتل، چې د ولایت د مقام شاته د والي د جرگوني خالد پښتون لخوا جوړ شوي وو. اکرم د هغوی شتون تائید کړ او د زندان د دوو مسؤلو کسانو نومونه یې هم راوښودل. ده وویل: زه کولای شم، چې تا له هغو کسانو سره مخامخ کړم، چې په دغه زندان کې ساتل شوي وو.

دی د هغو پاکستاني جنګیالیو په اړه هم ورغیده، چې د کندهار د هوایي اډې په شا وخوا کې به یې د ورځې د امریکایانو د ساتنې لپاره پوستې ساتلې خو د شپې لخوا به یې د امریکایانو معلومات ټولول او په اډه کې دننه مهم ځایونه به یې په نښه کول.

مور په تیر دوېي کې د کرزي د ممکنه ترور په اړه هم سره ورغیدو. اکرم د ښو څېړنو د نشتوالي له کبله اوسولی وکېښ او زیاته یې کړه، چې ولې د پېښې اصلي شاهد د شیرزي په زندان کې، چې د کندهار په هوایي ډگر کې دی، مړ شو؟

کوم انځور چې نوموړي ماته د کندهار په اړه راکړ زه یې ډیره حیرانه کړم. د امریکا په ډالرو شیرزي خپله شخصي ملیشه جوړه کړې وه، چې د پیسو او وسلو له پلوه خورا غښتلې ملیشه وه. همدغه ملیشه بیا د اکرم د پولیسو په وړاندې جنګیدله.

شیرزي د کندهار ښار شا وخوا امنیتي پوستې جوړولې او بیا به یې خپل ځانگړي ځواک پکې ځای پر ځای کاوه. زه په دې پوهیدم چې د اکرم قانوني پولیس د کندهار ښار یوه کوچنۍ ته پورې وهل شوي وو.

پولیسو په ښار کې یوازې پر یو څو سرکونو کزې کولې او د یو څو حوزو د ودانیو د اداره کولو واک یې په لاس کې و، نور په هر ځای کې د شیرزي غله ځای پر ځای شوي وو. مور پر دغه شپه ډیر مسایل وڅیړل. اکرم زما هغو ټولو پوښتنو ته ځوابونه وویل، چې زما ذهن ته راتلل.

د اکرم ساتونکو له خو ساعتونو راهيسې په زرغونو لنډکروزرو گادو کې انتظار ايسته. ما او ده وعده سره وکړه چې په اوونۍ کې بايد يو ځل خامخا سره کينو او يا به تېلفون کې خبرې سره کوو. که ضرورت وي نو ليکونه به هم سره تبادله کوو. ضابط اکرم په هغو کسانو کې چې ما په افغانستان کې ورسره پيژندل تر ټولو د ښه سياسي فکر خاوند و ، خو متاسفانه چې زما په مخ کې ووژل شو.

نظامي مسايل (۱۳۰۲-۱۳۰۴)

ضابط اکرم غوښتل په افغانستان کې د امریکا مېشن ته د کره معلوماتو په زور صحیح لوری وټاکي ، مگر امریکایان د دوی د ملګري گل اغا شېرزي مهار شوي وو. امریکایانو د شېرزي په غوږونو اورېدل او د هغه په سترګو یې لیدل. خو اکرم ددغه حالت د منځه تللو لپاره له ما څخه مرسته غوښتله ، خو ده چې زما په اړه کوم فکر کاو هغه سم نه و. زما او امریکایانو تر منځ اړیکې تصادفي وې نه مسلکي.

خو زما او امریکایي پوځونو تر منځ ذاتي اړیکې بیا بېله خبره ده. ما نه غوښتل چې امریکایي افسرانو ته د خلکو په منځ کې ورشم. د امریکایانو اډه د کندهار په هوایي ډګر کې ده ، دا ځای د القاعدې وروستی مرکز و.

اوسپنيزه دروازه ، چې د شېرزي په ابتکار جوړه شوې ده ، مخې ته یې یوه روسي جیب مېګ ۲۱ ډوله الوتکه چې برک رنګ ورکړل شوی دی درول شوې ده. د دروازې شاته په مرمرو یو بارک ودان شوی او د دروازې د ساتنې لپاره یې د ساتونکو خونه د ګلف توپ غونډې شکل لري. دا د شېرزي د کسانو ځای دی چې د هوایي ډګر د ساتنې دنده ورسپارل شوې ده. دا ځای د کرزي لخوا شېرزي ته اصلي سوغات دی ، کرزي د طالبانو د حکومت د رنګیدو په وخت کې شېرزي ته ویلي وو ، چې د هوایي ډګر واګ په لاس کې واخلي.

شېرزي د کرزي مخالفت وکړ او غوښتل یې چې د هوایي ډګر تر څنګ ولایت هم ورسره وساتي. ددې دروازې څخه د نیم مایل په واټن کې بله دروازه ده.

د ناچو جګې ونې چې پخوا سیمه پرې پوښلې وه خو اوس د امریکایي سرتېرو لخوا د امنیتي اندیښنو له کبله غوڅې شوې وې.

څه چې پاتې وي ، هغو هم د نه پاملرنې له کبله خپل طبعي رنګ له لاسه ورکړی و چې اکثره یې ځانته نصابي رنګ غوره کړي و خو ځینې بیا بېخي پکې ژیرې شوي وې. په دې سیمه کې لا تر اوسه امریکایي سمندري ځواکونو په غارونو کې د ځان لپاره استوګن ځایونه جوړ کړي و ، خو د کریسمس په رارسېدو سره سرتېري ځیموته تبدیل شول. د ځیمو فرشونه له تختو څخه جوړ شوي و ، خو اوس په همدې اډه کې ټولې ودانۍ له تختو څخه جوړې شوي دي.

ما هلته د ډېر وخت د لګېدو له کبله هیڅ کله تګ نه خوښاوه. تاسو باید خپل موټر هلته لرې تم کړی وای. چې د موټرانو لپاره په نښه شوی وو. وروسته مو باید سل متره په پښو تګ کړی وای تر څو هغې اوسپنيزې پنجرې ته رسېدلي وای. په لاره کې رسۍ جار شوې وې او خنډونه د سړک دواړو خواوو ته کاره واړه اېښودل شوي وو ، چې سړی یې کور ووړ تګ ته اړ ایسته.

تر دې شاته دويم نمبر دروازه ده. دروازې ته تر رسېدو وروسته د نظامي پوليسو افسر له ۳۰ متره لرې د دريدو امر کوي چې هلته بايد سر ي ددې لپاره په ليکه کې ودرېږي ، چې هغه نظامي افسر يې د پېژندلو په خاطر ښه تر نظر تير کړي.

تر پوره ډاډ وروسته به هغه ډېر کرار د پوره تيار سئ په حال کې ستا خوا ته راروان وو. هيلېپټ پر سر ، اوږده لستوني نظامي يونيفورم اغوستی ، شل پونډه زغره په تن ، جگ پوندي عسکري بوتونه په پښو ، د جابو ډکه چانته تړلې او M-16 ټوپک به يې په اوږه و. نوموړي به کارډ چېک کاوو او بيا به بېرته خپل ځای ته ستنېده ، تر څو له هغه نفر سره تماس ونيسي چې ستاسو ورسره کار دی. وروسته بايد تاسو په گرمي ، دورو او باد کې له يوه ساعت نه تر دريو ساعتونو انتظار ايستلی وای ، تر څو يو کس راغلی وای او تاسو يې ورسره بېولي وای.

دلته زه ډېرو شيانو زورولم ، چې له هغوی څخه يو يې د ټيلفون زور سيستم وو. ددې هيڅ امکان نه و چې له اډې د باندې دي يو کس اډې ته ټيلفون وکړي ، تر څو ددغه انتظار مخه ونيول شي. هغه انټرنېټي سيستم چې سرټېرو ځنې کار اخيسته په کندهار کې نه وو. يو څو افسرانو زاړه ماډل پنډ انټن لرونکي ټيلفونونه لرل چې تر ټولو لومړی بايد په صحيح لوري عيار کړای شوي وای. همدا کار دې بايد د خبرو کولو په وخت کې هم تر سره کړی وای. دا امريکايي شخصي اريدم ټيلفونونه وو ، چې د ترايا ټيلفون له کارولو سره يې ډېر توپير درلود.

يوازې دانه چې دلته به د رېکو له کونيو او اغزنو تارونو څخه تېرېدلو سرې ته فزيکي مشکلات پېښول ، بلکې دوی دغه مشکل د هغو کسانو سره هم لاره ، چې په سيمه کې به يې عمليات تر سره کول.

د ارتباط دغه خراب سيستم نظامي پوليس په دې اړ کړي و ، چې خپل ډېر کسان په دروازه کې وگماري.

دغې ستونزې ته د امريکا حکومت هم پاملرنه نه کوله ، چې په پايله کې ځينو سرټېرو په خپلو شخصي پېسو ټيلفونونه واخيستل.

تر ټولو خراب سيستم لا تر دروازې څو سوه متره اخوا دننه په اډه کې و. ستاسو په اړه د کره معلوماتو ورکولو لپاره به نظامي پوليسو له هغه درانه نظامي ټيلفون څخه تار راوکښی او بيا به يې په يوه بله اله کې وتاړه ، تر څو ستاسو له راتگ څخه (سوق و اداره Tactical Operation Center (TOC)) خبر کړي.

هغو سرټېرو چې په سوق و اداره کې به يې وظيفه ترسره کوله ، هم همدا شان پروسه تر سره کوله تر څو هغوی بيا ستا په اړه د ټولنيزو چارو څانگې يا بلې هغې څانگې سره تماس ونيسي چې ستاسو به ورسره کار وو.

دغه د ارتباط نيولو پروسه وه چې يوازې به يو نيم ساعت دلته لگېده. دا خو پرېږده چې د ټولنيزو چارو څانگه دې په تاسو پسې يو کس دروازې ته راولېږي.

په بېرني ارتباط نيولو خو زما هيڅ اعتبار نه و.

ما مدني ټولني ته يو يادښت وړاندې کړ او په هغه کې راغلي وو چې د ارمې سره د تماس نيولو څخه تېر شي او پر ځای يې د لور توان درلودونکي د بریتانيې د هوايي خدمتونو له ټيم سره اړيکې ټينگې کړي چې دننه به ښار کې مېشت وو.

په اډه کې بل مشکل دا وو چې وخت پر وخت به پکښې يې معنا اصول وضع کېدل.

ما فکر کاو ، چې د اردو هر پروسيجر نه يوازې د کندهار هوايي اډه کې ، بلکې هر چېرې د اوسپنې په شان دی. د مثال په توگه ، د نظامي پوليسو يوه ټيم به مور ته اجازه راکوله چې له دوی سره په ښکرونو کې کښينو چې ورسره به يې مور ته د څښاک لپاره گيډريډ راکول او له دوی سره به مو خبرې هم کولې.

خو بل ټيم به مور ته ويل چې د هغو اوسپنيزو پنجره هاخوا په ترافيکي ساحه کې انتظار وباسئ.

د ټولنيزو چارو کار کوونکي زموږ په ليدو ډېر خوشحاله کېدل خو يو بل وخت يې راته وويل چې تاسو يوازې د جمعي په ورځ راتلاى شئ.

څه موده خو شېرزي ويل ، چې زه اوس دومره لوی شوی يم ، چې زما له اجازې پرته هيڅوک اډې ته نه شي نوتلاى. کله چې به زه تر نيم ساعت تک وروسته د کندهار هوايي اډې ته ورسېدم نو زما په وړاندې به مختلفې بهانې جوړېدې. د امنيتي انډېشنو له کبله هېچا ته له ښار څخه د وتلو اجازه نه وه ، خو له بلې خوا په هوايي اډه کې زموږ د بدرکې لپاره هم څوک نه و. کله چې به زه هلته ولاړه وم ډېر هغه کسان به مې ليدل چې د پاکستان د اردو د استخباراتي ادارې لپاره به يې کار کاوو ، خو پر اډه به د يو سيلاب په څېر ور مات وو.

څه وخت وروسته وپوهېدم ، چې د ټولنيزو چارو څانگې اردو ته ويلي وه چې مدني ټولنه زموږ سره کومې اړيکې نه لري نو تماس ورسره نيول هم ضروري نه دي.

د زاړه ټيم تر تبديلي وروسته چې قوماندان بل ټيم ته وسپارل شوه ، ماته يې يو کارډ راکړ ، چې په هغه کې ما دننه په اډه کې د موټر چلولو اجازه لرله خو هر راتلونکي تورن به نوي اصول وضع کول. په دروازه کې يوه بله ستونزه هم وه ، د شېرزي ځوانو هلکانو چې تورې عينکې به يې پر سترگو وې ، په نوي پيکپ موټرونو کې به سپاره وو د خلکو توهين به يې کاوو.

کله چې کرزي د ولايت امنيتي چارې د الکوزو قبېلې ملا نقيب او ځاکريزوال ته وسپارلې نو شېرزي خپلو تاکتيکونو ته تغيير ورکړ او د ځان لپاره يې شخصي مليشه يې ځواک جوړ کړ. له امريکايانو څخه په مننې ، چې د شېرزي دغه مليشه يې تمویلوله. شېرزي د ځان لپاره دوه نوي جزوتامونه جوړ کړل ، چې د نظم خاص او ځانگړو ځواکونو په نامه يادېدل. ددغو ځواکونو لپاره د ښار په منځ کې په عصري ډول د لويې لارې په خوا کې بارکونه جوړ شول.

د جنگيالو دويمه ډله د کندهار هوايي اډې د باندې د رازق شېرزي(د گل اغا شېرزي د ورور) تر مشرۍ لاندې کار کوي. دوی د امريکايي سرتېرو سره د تروريزم ضد جگړه کې مرسته

کوله ، چې د دوی رول يوازې نظامي و. دغو ځواکونو له امريکايي سرتېرو سره په جنګي ، سوله ييزو او د ارزيايي يا سروې په عملياتو کې هم برخه اخيستله. انجينر عبدالله ماته وويل: رازق او دده ملګري د امريکايانو هر ضرورت پوره کوي. امريکايان په ډېره بې وسې د شېرزي د دوستي په جال کې بند راغلي وو. امريکايي سرتېرو پيکپ موټرونو ته اړتيا لرله ، چې شېرزي هغوی ته په ډېره لوړه بڼه برابرول.

ادې جغل ته ضرورت درلود.

شېرزي ددې لپاره د ريکريشن نوې کار خانې جوړې کړې او يا به يې د بل کار ځای څخه يو تراکتور جغل په اته ډالره رانيوه خو پر امريکايانو به يې په سل ډالره پلوره. ځايي اقتصاد ته په گټې رسولو سره امريکايانو په اډه کې د کارونو سرته رسولو لپاره ملکي کار کوونکو ته اړتيا لرله ؟

شېرزي دغه کار گر ، چې شمېر يې زرو تنو ته رسېده امريکايانو ته برابرول ، چې د دوی د تنخوا دريمه برخه شېرزي اخيستله او که به چا نه ورکوله نو سمدستي به يې له کاره ايسته. د همدغو مزدورانو د تنخوا له لارې شېرزي ته د ورځې دوه زره امريکايي ډالره گټه رسېدله. له بل پلوه ياد شوي کار گر نژدې ټول د شېرزي د بارکزو له قبېلې څخه وو. دوو مليشه يي قوماندانانو ته د قرارداد له مخې امريکايانو هر يوه ته د مېاشتي سل زره امريکايي ډالر ورکول. ددې تر څنګ دوی ته د مشروباتو کارتنونه او د پي ايکس امتيازونه ورکړل شوي وو ، چې همدې اړيکو دوی د نورو محلي خلکو په سترگو کې د ډېر عزت څښتنان گرځولي وو.

ددې ټولو پايله دا سې انګېرلای شو ، چې امريکايان د خپل ائتلافي ملګري لخوا محاصره شوي وو.

د ادې د باندې د امنيتي کمربند ساتل ، د لومړي نمبر دروازې کنټرولول او هوايي ادې ته د شېرزي د نفرو پوره لاسرسی يې بڼې بېلګې دي. له بل پلوه هيڅ سيال نه شواى کولای ، چې تر امريکايانو پورې ځان ور ورسوي تر څو امريکايانو ته په بڼه نرخ د شيانو راوړلو وړاندېز وکړي. ددغه انحصار په پايله کې که له يوې خوا ټولې پيسې بېخايه مصرفېدلې ، له بلې خوا يې په افغانستان کې د امريکايانو د عملياتو د څرنګوالي په وړاندې ډېر خنډونه پيدا کړل.

د ټولنيزو چارو څانګو په کليو کې د ښوونځيو او ځاګانو د جوړولو لپاره د نرخ بولۍ د رازق په ځای کې تر سره کوله ، چې په دې غونډه کې به يوازې د رازق يو څو دوستانو ته د ورتګ اجازه ورکول کېده. په دغو قرارداديانو کې يو څو د گوتو په شمېر کسان د رازق شېرزي خپلوان نه وو ، چې د دروازې دننه د ورتګ اجازه ورکول کېده ، خو نور نږدې د ټولو چارو تر سره کوونکي او ارتباط ساتونکي د رازق شېرزي کسان وو.

ټولو کندهاريانو ته څرکنده ده ، والي شېرزي چې به د بيا رغونې کومې پروژې پيشنهادولې ، ټولې به د شېرزي او د هغه د بارکزو د قبېلې لپاره وې. د امريکايانو د عملياتو لومړنۍ برخه هم د دوی لپاره ځانگړې شوې وه.

ما ته په دې اړه اکرم په خپل اطاق کې داسې معلومات راگل:

نورې ټولې قبېلې زړه تورې کېږي او د حکومت او خلکو تر منځ ورځ په ورځ واټن زياتيږي. مور د شېرزي پر هغو سياسي فعاليتونو هم ورغيدو چې په هغه کې به ده د قبېلو مشران راغونډتل او هغوی ته به يې لونگۍ او غالی د سوغات په ډول ورکولې.

اکرم په دې نه پوهيده چې امريکايان ولې له شېرزي سره په نه سترې کېدونکې توگه مرسته کوي. هغه په دې ډېر حيران و ، چې ولې امريکايان هر څه د شېرزي او خالد پښتون لپاره کوي. ټول ښوونځي او څاگان د بارکزو لپاره جوړېږي خو په حقيقت کې دا ډېره کوچنۍ قبېله ده.

له بل پلوه شېرزي د امريکايانو پيسو ته هيڅ اړتيا نه لرې ځکه هغه د گمرک ټول عايدات له ځان سره ساتي. د کندهار د گمرک ټول کارکوونکي د شېرزي د بارکزو له قبېلې څخه وو او د کابل د اسنادو له مخې دغه گمرک د مېاشتي له پينځو څخه تر اتو مليونو ډالرو پورې عايد لري.

د شېرزي په وړاندې د امريکايانو لېوالتيا په اصل کې دده د جنگياليو د ځواکمنولو په مانا وه او د شېرزي دواړه ، نظم خاص او په هوايي ډگر کې ځواکونه د امريکايانو په چوپړ کې وو.

په هوايي اډه کې مېشتو د شېرزي ځواکونو امريکايي يونيفورم اغوسته ، چې دا يې د امريکايي نظم او څارنې تر ټولو لويه نښه وه. نورو افغان جنگياليو دغسې يونيفورم نه درلود. دوی په خلکو کې يو ډول وېره خپره کړې وه او دغه وېره د امريکايي ځواکونو لخوا حمايه کېدله. ما به چې د امنيت په اړه له هرکندهاري څخه پوښتنه وکړه هغوی به يې په اړه ډېرې انديښنې لرلې.

د هغه وخت څو لويې پېښې په لاندې ډول دي:

1. يوه هلک له يوه وسله وال څخه د خپل بايسکل د تر لاسه کولو غوښتنه وکړه ،

سرتېري هلک پر پښه کې په گولۍ وويشت.

2. د واده د ډلې يو موټرچلوونکی هغه وخت د سرتېرو له خوا وويشتل شو ، چې

چلوونکي سرتېري ته د شيريني له ورکولو څخه ډډه وکړه.

3. يو کور په دې پلمه لوت شو ، چې هلته سرتېري د ترياکو په لټه پسې ورغلي وو.

هر ځل چې به ما د سرتېرو د يونيفورم په اړه له خلکو څخه وپوښتل عيني شاهدانو به د امريکايانو د يونيفورم په شان د وسله والو کسانو شاهدي ورکوله. داسې يونيفورم يوازې د شېرزي نفرو اغوسته.

ددې ټولو په وړاندې د کندهاريانو نظر:

داچې د شېرزي کسانو د امريکايانو تر قوماندې لاندې عمل کاوو ، نو ددوی دغه عمل يې

هم د امريکايانو د پاليسۍ يوه برخه بلله ، چې دغه کار د امريکايانو په وړاندې د خلکو احساسات راپارول.

د شېرزي نفرو د هوايي اډې له ساتلو څخه ډېرې گټې ترلاسه کولې او دا سيمه له امنيتي پلوه خورا خوندي وه. لومړی نمبر دروازه د افغانانو او دويم نمبر دروازه د امريکايانو لخوا ساتل کېده، چې په خپل منځ کې يې نيم مېل فاصله لرله. د اډې پر شا وخوا راگرځېدلې احاطه توله د شېرزي د نفرو لخوا ساتل کېده. له همدې ځای څخه د استفادې په توگه به دوی دلته د چرسو بارونه تړل او بيا به يې پاکستان ته ليردول.

يو وخت امريکايانو هوايي اډې ته د تېلو د راوړلو د نرخ پر سر د بولۍ وهلو اعلان وکړ، چې دغه بولۍ رازق شېرزي وکتله. ده به له پاکستان او ايران څخه د کندهار هوايي اډې ته د تېلو ټانکرونه راوړل، چې وروسته به همدلته خالي کېدل. د شېرزي نفرو به دغه ټانکرونه په هوايي اډه کې له نشه يي توکو څخه ډکول وروسته به يې پاکستان ته ليرل. له همدغو ټانکرونو څخه يو يې په مارچ ۲۰۰۳ م کال کې د سرحدي پوليسو لخوا ونیول شو. د سرحدي پوليسو قوماندان زما دوست او د اخکزو له قبېلې څخه وو. دده ځوان باډي گارد ددغه ټانکر په اړه داسې معلومات راوړل. زه د ۲۰۰۳ م کال په پسرلي کې له کندهار څخه د چمن سرحدي ښار گوتي ته د محمد انور د ليدلو لپاره روان وم.

هلته د سرحدي پوليسو په قوماندانۍ کې تم شوم، تر څو د سرحد هغې بلې غاړې ته د اوبنتلو لپاره د موټر سايکل غم وخورم. د چايو تر راوړلو وروسته نوموړي قوماندان هغه کيسه راته وکړه، چې څه ډول يې څو ورځې وړاندې له نشه يي توکو ډک ټانکر ونيوي.

ده د هغو پاڼو د را ايستلو لپاره د مخ جېب ته لاس کړ، چې د همدې ټانکر چلوونکي له ځان سره لرلې. قوماندان يوه پاڼه راو ايستله، چې د ولايت مقام رسمي مکتوب پاڼه وه. دا پاڼه د باچا شېرزي چې د والي شېرزي بل ورور دی لخوا لاسليک شوې وه.

د پاڼې متن په لاندې ډول و:

ددغه ليک لرونکی زما شخصي انډيوال دی، چې له ما سره د سوداگرۍ په چارو کې مرسته کوي، نو لطفا ټولې لازمي مرستې ورسره وکړئ. دا ليک ددې لپاره و، چې دغه ټانکر د لارې له ټولو پوستو څخه د پاکستان تر پولې پورې خوندي ورسېږي.

دويمه پاڼه يو مرموز ليست و. د ځينو نومونو تر څنګ نمبرونه وو، چې ټول ټال څلوېښتو ته رسېدل. د بېلګې په توگه عطا جان ۷ يا نجيب الله ۴ چې زما يې نومونه په دې ډول يادېږي، چې کېدای شي غلطه شوې به يم. دا يو ډول مالي رسيدونه وو، چې د سرحد هغې بلې غاړې ته د نشه يي توکو د اړولو لپاره د هر سړي نوم او اندازه پکې ليکل شوې وه. يو کندهاری من، چې له څلور نيمو کېلو او يا نژدې لسو پونډو سره برابر دی، نو عطا جان بايد د څلوېښتو پونډو په اندازه لوښي پاکستان ته اړولي وای.

د شېرزي کسانو په ډېره بېغمي سره په دغه خوندي ځای کې، چې د امريکايانو اډه وه خپل مالونه بارول او بيا به يې تر پاکستان پورې د امنيت غم ورته خور.

په اډه کې يوه بله لنډه غري هم روانه وه، چې دا ځل امريکايي سرتېري په خپله په نشه يي توکو روږدي وو. د شېرزي کسانو به اډې ته د امريکايي سر تېرو د استعمالولو لپاره چرس راوړل.

داکېسه هغه وخت رسوا شوه ، چې افغانانو به د تېلو ډک ټانکرونه اډې ته راوستل او سرتېرو به دوی ته د څه چرسو ورکولو په مقابل کې د ټانکر د اندازې ریکارډونه په غلطه لاسلیکول چې هر ټانکر به تر خپلې اندازې ډېر کم وو.

بالاخره دا کيسه رسوا شوه ، هغو سرتېرو چې دغه کار يې تر سره کړی و ، رتبې يې ټيټې شوې خو شېرزي ته تر پایه چا هيڅ هم ونه ويل.

داسې ښکاري ، چې امريکايي ځواکونو د نشه يي توکو په دغه لوی قاچاق کې لاس درلود خو په ښکاره بايد دوی ددغه کار غندنه کړې وای.

په امنيتي چارو کې تر ټولو بد شی ، چې زما ذهن ته راځي هغه د ژباړې او ترجمې چارې وې. سرتېرو د هغو افغانانو لپاره چې پر دوی راجاېېر وو ، ژباړنو ته اړتيا لرله. زما ياديري چې يوازې يوه سرتېري په پښتو خبرې کولای شوې ، نو له همدې کبله د اردو د هر حرکت لپاره محلي ژباړنو ته اړتيا وه.

خو بيا هم ژباړن د رازق شېرزي لخوا اردو ته برابرېدل. دوی ته معاشونه هم امريکايانو نه ، بلکې رازق ورکول. د ټولنيزو چارو يوې ضابطې هغه وخت د ځان لپاره سرخوړی پيدا کړ چې ددغه پروسيجر د بدلولو هڅه يې وکړه. دې ته امر وشو ، چې پيسې رازق ته ورکړي او دی پرېردي چې ژباړنو ته معاشونه ورکړي. همدې ژباړنو د رازق په ځای کې ژوند کاوو. د افغانانو د کلتور له مخې دغه کار ژباړن ددې پرځای چې امريکايانو ته وفادار پاتې شي رازق ته به وفاداري اړ ايسته. له همدې امله ژباړنان د رازق تر پوره واك لاندې راتلل او د نوموړي امر ته تابع وو.

همدا دليل و ، چې په جنوب کې د امريکايانو او افغانانو تر منځ يو پټ حالت رامنځ ته شوی وو او اوضاع ورځ تر بلې پر خرابېدو وه.

هغه معلومات ، چې به امريکايانو تر لاسه کول په بشپړه توگه نا سم و ، يا خوبه پکې پوره بې پلوي نه وه شوې. امريکايي افسرانو ، چې به افغانانو ته کوم پيغامونه لېرل يا خو به نه رسېدل او که به رسېدل نو د شېرزي د نظر سره به سم وو. ځينو زرورو افغانانو لکه خاکرېزوال چې به غوښتل شکايتونه او وړاندېزونه د امريکايانو تر غوږو پورې ورسوي نو په همدې برخليک به اخته کېدل.

د امريکايي قوماندانانو نيمگړتيا دا وه ، چې ددغسې ناسمو معلوماتو پر بنسټ به يې جگړه يېز عمليات او د بيارغونې چارې تر سره کولې. دغه حالت زه ډېره ناهيلې او ځورولم.

امنيت

(ديسمبر ۲۰۰۱ - فبروري ۲۰۰۳)

پر افغانستان د امريکې د بريد په پيل کې د القاعدې او افغانانو تر منځ اړيکې وشلېدې. په لومړي سر کې القاعده شبکې دومره غړې نه لرل چې جگړه دې وکړي. طالبان او القاعده تللي وو. لومړۍ شپږ مياشتې ډيرې ارامې وې او هغو کسانو چې د افغانستان د راتلونکې لپاره يې جگړه کوله په دې هڅه کې وو چې د ټولو بلاکانو د بيا راژوندي کېدو مخه ونيسي. کندهار چې د طالبانو د خپسکې څخه تازه خلاص شوی و لږ لږ ناهيلي پکې له ورايه بنکاريدله.

د اوس لپاره هېچا د امريکا د راتگ تجربه نه لرله. کندهاريان د هغو مسئوليتونو تر سره کولو ته ژمن وو چې ژمنه يې کړې وه. په بازار کې به گڼه گڼه وه، خو د خلکو څيرې نيولې بنکارېدې خو بيا هم حالت ښه و.

ترافيکي گڼې گڼې په سرکونو کې ډېرې ستونزې پيښې کړې وې، خو خطر نه و. ما په کندهار کې په ډېر ډاډ سره موټر چلاو، له دې څخه مې هېڅ وېره نه لرله چې پر موټر سايکل سپور کس دې زما موټر ته تر کړکۍ لاسي بم راوغورځوي. د نارامۍ لومړۍ نښانې ته موږ د بدشگون په سترگه نه کتل، ځکه چې دغه نښې نښانې په افغانستان کې نه وې، بلکې دا د افغانستان گاونډي پاکستان لخوا وې. دا يو ډول مذهبي خندوونکې څرگندونې وې.

ډيرور طالبان چې سپينې او تورې ځليدونکې جامې به يې په تن وې او پکړۍ به يې پر تنديو را ايله کړې وې، کرار کرار بهر راوتل، دلته او هلته به د يوه کړي لپاره په ډلو ډلو سره ولاړ وو. د افغانستان گاونډي پاکستان د کويتي د ښار په پښتون اباد سيمه کې خو به په خورا ډاډ سره په ډلو ډلو ولاړ وو او په دغه سيمه کې خورا لږ ښځې په بورقو کې تر سترگو کېدې چې همدا د دوی ارمان و.

ندارې د دوی انتظار کوي: دوی غوښتل چې خپل غبرگون وښيي. د دوی حريف افغان حکومت چې امريکا يې ساتنه کوله د دغو کسانو په وړاندې هېڅ غبرگون نه ښوده، ځکه نو د دويمې مرحلې لپاره لاره خلاصه وه.

دا د شپې ليکونه او تهديدونه وو. دغه ليکونه به يې د مسجدونو پر مخ ځورند کړي وو او يا به يې د خپلو ملگرو له لارې يو او بل ته لېږل. په دغو ليکونو کې به ليکل شوي وو چې د افغانستان حکومت اسلام پريښي دی نو له همدې امله يې په وړاندې جهاد روا دی. دغه پيغام به په کويتي کې د سپينو مسجدونو له لودسپيکرونو څخه هم راوت او د مسجدونو غولي ددغو کسانو لپاره په خوندي جنتونو اوښتي وو.

ډېر ژر ملا امامانو دغه جنگ ته د سپيڅلې جگړې نوم ورکړ. دوی به ويل، هر څوک چې د افغانستان په دغه مردود حکومت کې کار کوي بايد ووژل شي.

مېرانه:

افغانان د مېراني له کبله خورا مشهور دي. دوی د وینې په تویولو کې خورا افسانوي نومونه کتلي دي. افغان شعر او شاعري له خورا توندخوبي او بې رحمیو سمبولونو څخه ډکه ده. ځینې غریبان افغانانو ته د عربو په وړاندې د بريالیو کسانو خطاب کوي، چې دیارلس سوه کاله وړاندې یې پرافغانستان له دې کبله یرغل کړی و چې نور نو د غرنیو سیمو څخه اوارو مخکو ته را کښته شي. په رښتیا هم افغانان ډېر مېرني خلک دي. دا د افغانانو ویاړ دی چې له هغو عربانو سره یې سختې جگړې کړې دي چې اسلام یې خپراوه.

په ۱۸۴۲م کال کې د بریتانوي اردو سرتېري او هندوستانی عسکر ټول په افغانستان کې قتل عام شول او له هغوی څخه یوازې یو کس ژوندی خلاص شو. دا د دوی لپاره کومه مهمه خبره نه ده، چې دوی دې د قصايي په تاریخي پسمنظر خبر وي.

که د افغانستان دا اوسني تاریخ ته و گورو نو د مېراني څرک پکې له ورايه ښکاري. افغان جنګیالي په دې پوهیږي چې څه ډول له یو چا سره لنډ مهاله ملګرتیا وکړي او له همدې ملګرتوب څخه په گټې اخیستنې سره د خپلې مرګ ژوبلې کچه راټیټه کړي. دغه سور کوتي په ۱۸۴۲م کال کې په یوه ډبرینه دره کې راحصار شول. دا دره دومره لوړه ده چې جگې څوکې یې تر اسمان پورې رسېدلې دي. افغانانو په لوړو څوکو کې کمینونه نیولي وو چې له هغه ځای څخه یې پر دغو چاغو انګریزانو او نړیو او کمزورو هندوستانی عسکرو گولی اوروولې چې د همدې درې له هرې ډبرې څخه به د وینو چینه روانه وه. دغه قصايي تر هغه خورا لوړه وه چې انګریزي جنرالانو یې د افغانانو د مېراني او شجاعت په اړه اټکل کړی و.

تر ټولو مشهور په نولس سوه اتیایمو کلونو کې د سرو لښکرو د اشغال پر وخت د افغانانو د کچرو د کار نامو داستانونه دي. افغانانو به له خپلو کاونډیو هیوادونو څخه پر دغو کچرو ټوپکونه او مهمات راوړل تر څو یې د سرو لښکرو پر ضد وکاروي. په هغه وخت کې ټولې جگړې کوریلایي وې نه لویې ځمکنۍ جگړې.

افغان جنګیالي به په وار وار له خپلو مخالفینو سره یو ځای کېدل خو ډېر ژر به یې خپله ژمنه ماته کړه او بېرته به یې پر خپلو پخوانیو ملګرو د گولیو باران جوړ کړ.

تور چې یو ډنگراو معصوم انسان دی او په دغه ټوله جگړه کې یې برخه لرله راته وویل چې هیڅکله مې ددغسې غرونو په اړه تصور نه شوکولای، خو وروسته هغوی زما د ژوند تېرولو په یو پند غالي واوښتل. دده خپل سپین او برک اس په یاد دی چې ټوله ورځ به یې مزل پرې کاو، چې تر خورا لرې واټن وهلو وروسته به مو لږ دمه کوله چې د خوراک لپاره به یې له کلچو بل هېڅ نه و راسره. تر دې تمېدو وروسته به مو بیا خپل سفر ته ادامه ورکوله تر څو یو بل ځای ته ځان ورسوو. تور چې کله د هغه آس په اړه خبرې کولې له سترگو او څېرې څخه به یې داسې ښکارېده لکه یو کوچنی چې د خپل بایسکل په اړه رڼیږي.

مګر دا یوه ریښتینې جگړه وه.

د باغونو د اوبو لکولو سيستم چې له منځه ولاړ له همدې کبله به دغه باغونه د جنراتور په اوبو او وينو اوبه کېدل ، البته دا وينې به ټولې د معصومو انسانانو وې. له کوم کلي څخه چې به پر سرو لښکرو دزې وشوې هغوی به د هغه کلي ټول کورونه چې په اومو خښتو به اباد شوي وو ، له خاورو سره برابر کړل. هغه ښځې چې تر اوسه به يې نابنده انسان پلونه و ليدلي کوڅې او د بدن نور غړي به يې د زردالو او بادامو په ونو کې بند وو. د جگړې په دغه لسيزه کې يو ميليون ملکي افغانان ووژل شول.

بالاخر افغانانو په خپلو سپينو اسونو ، ټوپکونو او امريکايي ستينگر مېزايو سره دغه جگړه وکتله ، خو تر دغې جگړې وروسته د تمې په خلاف افغانان هېرکړل شول. افغانانو خپله زورتيا له لاسه ورکړه. د ستينگر تر رارسېدلو وړاندې افغانانو خپله مېرانه وبايلله ځکه چې مېراني نو له هغو هليکوپټرو سره څه نه شواي کولای چې په هوا کې به گرځېدې او د سړي وس به پرې نه رسېده. د جگړې په ډگر کې د افغانانو او سرو لښکرو پرتله د ټکنالوژۍ له مخې هيڅ د پرتلي وړ نه ده ، نو ويلاى شو چې دلته بيا يې له مېراني بل څه نه پاتې کېږي ، خو اوس د افغانانو هغه افسانوي غرور پر ماتيدو و.

ما د افغانانو د مېراني يوه بېلکه په خپلو سترگو وليده چې هغه زما د اخکزو د کوربه کورنۍ د پلار ژوبل بدن و چې تر ټپي کېدو وروسته يې کولمې د باندې راوتلې وې. ما ځينې وپوښتل ته لا څنگه ژوندۍ يې ؟ په داسې حال کې چې تيشو کاغذ يې په لاس کې و په ويروونکې توگه يې ژوره ساه وکښه او بيا يې راته داسې وويل: کله چې زه زخمي شوم سمدستي مې خپل پټو راواخيست او خپل ځان مې ټينک پرې وتاړه. په رښتيا سره چې دا د زړه ورتوب يو ډېر ښه مثال دى. دا د بشر د ځواک تر ټولو ښه نمونه ده خو دا کار نه شي کولای چې يو ميليون يې گناه انسانان له مرگه وژغوري.

زه خو وایم چې هر وخت افغانان د خپلې مېراني له کبله پر گونډو شوي دي. ددغو قربانيو هدف دا نه و چې افغانان دې ووژل او وکواښل شي ، له دې ټولوسره سره زه به د خپلې راپورټرۍ په وخت کې ډېره حيرانه شوم چې کله به زه لږ خطرناکه ځای ته تللم ، نو زما موټرچلوونکي به ډېر وپريږده. زه په دې هم حيرانه وم چې زما ژباړن د لږ خطر په ليدلو سره خپله د ډېرو پيسو دنده پرېښوده. يوه ورځ زه له موټر څخه راکښته شوم او خپل موټرچلوونکي ته مې وويل چې موټر په ماپسې را روان کړه او زه پر يوه خامه لاره مخ د هوايي ډگر پر لور روانه شوم. زما ژباړن وويل ، دوى به مو وولي. ما ورته وويل چې امريکايي سمندري سرتېري په دغسې ځای کې پر چا دزې نه کوي. ده وويل: دلته ماینونه دي. ما ده ته د موټر د ټايرونو هغه تازه نښې ور وښودې چې دلته تير شوي وو او دې نښو ماته د گام اېښودلو توان راکاوه ، چې چېرې بايد پل کښېږدم. زه به ډېره حيرانه وم چې خپل ځان به مې تر افسانوي افغانانو زړور وليد.

د زرورتوب له امله زه په کندهار کې خورا مشهوره وم ، خو زه په دې باور يم چې زما لپاره دا نوم ريښتونی نه دى. زه ډېره زړوره نه يم. دلته يواځينى شى دا و چې ما هيڅکله د افغانانو پر پهرونو مالکې نه دي دورولي او نه مې له تشدد څخه کار اخيستی دى.

وېره په افغاني ټولنه کې يو څرکند فکتور دی. دېرې لارې شته چې د يو چا واک را کم او تهديد کړي. د (شپې ليکونو) کورنۍ تهديدولې چې خپلې نجونې د کفارو له بنوونځيو څخه را وباسئ که نه نو بيا مو کيله له خپله ځانه ده. دې کار پایلې هم لرلې. هغه کسان چې بهرنيان کورونو ته د چايو څښلو لپاره بيابې کېدای شي چې په لوی زيان ورته تمام شي. دلته نو بيا مېراني هيڅ په درد نه خوړل. مگر نن بايد افغانستان د گواښونو له امله کم ارزښته ونه گڼل شي.

د ۲۰۰۲م کال منی خورا گواښونکي و. هره شېبه به مو د يوې چاودنې ږغ تر غوږو کېده. دا به يا راکټ ، لاسي بم او يا به له يو ځای څخه پر کوم ځای د هاوان بريد و ، خو مرگ او ژوبله به يې خورا کمه وه. موږ به سهار د چاودنې پر څرنگوالي ږغېدو چې کوم زيان خو به يې نه وي اړولی. تر سره کوونکي او هدف يې څوک و؟ خو دا هر څه بي نتيجه وو چې په دې اړه د خبرو کولو سره عادي شوي وو ، خو وروسته په نوي کال کې هدفونه خورا ډېر شول. د بشري مرستو د دفترانو تر څنگ به چاودنې کېدې چې د کړکيو بنسټې به يې ورماتي کړې او يابه په هغه وخت کې چې په دغو دفترانو کې به څوک نه و لاسي بمونه به تر دېوالونو ور غورځول کېدل.

دا اکرم و چې دغه معمايي راته روښانه کړه. په دغه ژمي کې ده خپل يو قومي د ترهگرو په هغه ډله کې ځای کړی و چې تر پولې هاخوا په پاکستان کې روزل کېدل. په دغه کمپ کې ترهگرو ته د بمونو جوړول په ځانگړې توگه د بخار له دیک څخه ، د يو ملکي چارواکي د وژلو پلان جوړول او ترورول. دوی ته به ښودل کېدل چې څنگه د دوی لار پيدا کړي ، چېرې بايد انتظار ورته وباسي او څنگه يې بايد په نښه کړي. دغه ترهگر د پاکستان د اردو د يوه ډگروال او دوو جگړنانو لخوا روزل کېدل چې اکرم ما ته د هغوی نومونه هم راکړل.

ده وويل چې پاکستانيان خلک روزي او هغوی ته پيسې ورکوي تر څو خلکو ته ماينونه ښخ کړي ، خو کله چې افغانستان او امريکايان په قار شي نو دوی بيا يو څو کسه ونيسي او هغه اصلي طالبانو ته ووايي چې د يوې او يا دو مياشتو لپاره ځانونه پټ وساتئ. همدا د پاکستان ستراتيژي ده: دوی همېشه دوه قدمه رامخ ته کېږي او څلورگامه بيرته شاته ځي. اکرم لومړی کس و چې دا يې راته وويل. نوموړي د ده تر وژل کېدو يوه شپه وړاندې هم په دې اړه معلومات راکړل.

د فبروري پر لومړۍ نېټه هغو خبريه ټولنو چې په کندهار کې يې دفترونه لرل تصميم ونيو چې په هغه ښارونو کې چې افغانانو به د سفر کولو لپاره زړه نه ورته ښه کاوه خپل کارونه وځنډوي او يايې پر مخ ودروي. امنيت د همرغۍ په هغه اوونيزه غونډه کې د سر موضوع وگرځېده. همدا شان امنيت د افغانانو په خبرو کې د څو مياشتو راهيسې لومړی ځای درلود.

د امنيت په اړه د افغانانو او بهرنيانو اندېښنو توپير درلود. بهرنيانو د پخوانيو طالبانو او امريکايي ضد بلوا څخه وېره لرله ، خو افغانان بيا له هغو چپاولگرو څخه اندېښمن وو چې امريکايانو واک ته رسولي وو.

افغانان د ټوپکسالارۍ له راد بره کېدو څخه سخت په وېره کې وو چې خدای مه کړه يو ځل بيا افغانستان د مجاهدينو وخت ته ور ونه گرځي چې په نويو کلونو کې د سرو لښکرو تر وتلو وروسته واک ته رسېدلي وو. يو ځل بيا پر سرکونو باندې پانگونه ولوېدل. د شېرزي کسانو به له

ټکسي موټرونو څخه شيان اخیستل. ماما عبدالله چې په سپين بولدک کې يو سوداگر دی زما د اڅکرو ملگرو په وينا چې ښايسته زوی يې د پيسو په خاطر تښتول شوی و ، خو خدای خبر چې نور به د څه لپاره وو. يو ځوان ترکان چې زموږ د راډيو سټډيو يې راجوړوله په کندهار کې د عسکرو لخوا له دې امله بندي شوی و چې غلا وکړي خو نوموړي ددې کار له تر سره کولو څخه انکار کړی و. تر دې وروسته دغو عسکرو د نوموړي څخه د اشيزي تر څنگ د نورو کارونو تر سره کولو کار اخیست او ورته ويلي يې وو چې ته به تر هغه وخته پورې له موږ سره يې تر څو چې ستا قضيه له موږ سره وي.

د نظر جان کسانو په لويه ويا له کې زما د پخواني کور تر شا په هديره کې پوسته واچوله ، تر څو د ښځو زيارت کوونکو مخه ونيسي. د شپږزي ملگري افغان امريکايي خالد پښتون شخصي زندانونه لرل خو نوموړی اوس د کندهار د بهرنيو چارو رئيس وو. اکثره وخت خو به په دغو زندانونو کې د پيسو لپاره خلک ساتل کېدل. هر کندهاري يوه کيسه لرله. هر يوه ته به د يو چاد کړاو داستان معلوم و. کندهار ويرې پر سر اخیستی و. ناهيلي د هرچا په سترگو کې له ورايه ښکارېده. دا نوی افغانستان وو؟ د خلکو اندېښنې ورځ تر بلې ډېرېدې.

د ۲۰۰۲م کال په ژمي کې ما د جون په مياشت کې د تر سره شوې لويې جرگې ځينې غړي پر ځينو شيانو د بحث کولو لپاره راغونډ کړل. دغه نارينه او ښځينه چې له مختلفو قومونو څخه وو تر شپږو مياشتو وروسته په يوه خونه کې سره کښېناستل او دوی ټول پر يوه شي سره موافق وو ، چې هغه د ټوپکسالارانو مسئله وه. دغه غړي په دې موافق وو چې د جون د مياشتې لويه جرگه د همدې ټوپکسالارانو له کبله تالان شوه او د افغانستان په حکومت کې ددغو کسانو شتون د ډيموکراسۍ لپاره ستر گواښ دی. په دغو غړو کې اکثره ډېر بد نام ټوپکسالاران هم وو چې غريبانو هغوی ته د مذهبي رهبرانو په سترگه کتل. دوی همېشه د اسلام له نوم څخه بده استفاده کوي ، خو د دوی يو کار هم له اسلام سره برابر نه دی. يوه کس وويل ، د دوی په وړاندې څه ويل له اسلام سره هيڅ تړاو نه لري. دغو کسانو په زرگونو مسلمانان ووژل خو هيچا د هغوی يادونه ونه کړه. موږ بايد دغه کسان نيولي وای او زندان ته مو اچولي وای او دا مو معلومه کړې وای چې دوی له چا سره تړاو لري. خو اوس دغه کسان د لويې جرگې غړي دي چې اوس دغه کار نا شونی دی.

دا د لويې جرگې د هغو غړو شکايتونه وو چې حامد کرزی يې د افغانستان د انتقالي ادارې د رئيس په توگه وټاکه. دغو ټولو غړو کابل ته يو روښانه پيغام رسولی و او هغه دا چې نور بايد ټوپکسالاري ته د پای ټکي کښېږدي او د قانون حاکميت رامنځ ته کړي. يوه غړي وويل چې موږ ښوونځي او روغتونونه نه غواړو ، موږ امنيت ته تر هر څه لومړی اړتيا لرو. ددې پر ځای چې ټوپکسالاري ته د پای ټکي کښېښودل شي او دوی له افغان سياست څخه لرې کړل شي ، د کرزي په اداره کې ټول واک له دوی سره دی. دا د دغو غړو نظرونه وو. په دوی کې يوه وويل: پخوا به هر ټوپکسالار په سوونو کسان لرل چې اوس دغه کچه زرگونو ته پورته شوې ده. د دوی دريځواڼه اوس تر پخوا لا غښتلي شوي دي. پخوا به يې لږ زرونه رېږدېدل خو اوس خورا ځواکمن شوي دي.

د کندهار اکثریت نارینه او ښځو ولسمشر کزی او امریکایان ملامتول. یوه غړې وویل چې بهرنیان هم لکه توپکسالاران داسې دي. زما ملګري محمد انور څو مېاشتې وړاندې خورا سپینې خبرې وکړې. ده وویل: ولې لا مور توپکسالاران په واک کې پاتې یو؟ ما ورته وویل، که یو ځل بیا دا خبره تکرار کړې. ده زیاته کړه مور توپکسالاران باید همدا اوس خپلو کورونو ته ولېږل شو. امریکایانو مور ته وویل چې تر لویې جرګې وروسته باید تاسو ټول خپلو کورونو ته ولاړ شئ. دوی باید مور بېرطرفه کړي. دا حکومت خو باید له تعلیم یافته کسانو څخه وای.

تر دغو خبرو وروسته محمد انور د شېرزي سره د هغه قسم تر خورولو وروسته چې وروسته به واک اهل کسانو ته پرېږدو له واک څخه لاس په سر شو او خپل کور چمن ته لاړ.

ما په لوېدیځ کې څو ځله دا پوښتنه وکړه، چې ایا لوېدیځ دا حق لري چې پر هغو خلکو ډیموکراسي وتېي چې نه یې غواړي او یا ورته اماده نه وي؟ تر دغه بحث وروسته او له نورو یې شمېره افغانانو سره له خبرو وروسته زه په دې پوه شوم چې افغانان د ډیموکراسۍ خورا لیوال خلک دي. دوی د همدې لپاره نارې او سورې وهي. دوی له خپل حکومت څخه هغه څه غواړي چې امریکایان او اروپایان یې د دوی له حکومت څخه غواړي. دوی د سفر لپاره سرکونه، مسلکي ډاکټران چې ناروغ ته د زهرو پر ځای درمل ورکړای شي او د ماشومانو لپاره ښوونځي غواړي. همدا شان نور بنسټونه او امنیت، قانون او اصول او دوی غواړي په ریښتیني توګه د خپل هیواد لپاره څه تر سره کړي، خو اوس افغانان لږ پرېشانه ښکارېدل، له امریکایانو څخه په مننه چې د شېرزي غونډې توپکسالاران یې په واک کې ساتلي وو.

د امریکا پالیسي په افغانستان کې د ډیموکراسۍ د تطبیقولو او هڅولو لپاره نه وه لکه څنګه چې یې د امریکا حکومت ادعا کوي، بلکې د دوی پالیسي د ډیموکراسۍ پر ضد وه. دلته یو اساسي تشدد روان و. په غیر پیشیني شوې توګه یې د سړي اروا نا ارامه کوله. دا ښکاره حقیقت دی او هر کندهاري به هم ویل چې د طالبانو د وخت ظلم تر اوس خورا لږ و. د طالبانو تر واکمنۍ لاندې کم تر کمه یو سیستم خو و. هلته قانون او اصول وو او یو ډول قانون حاکم و. هغو کسانو چې د دوی دغو اصولو ته به یې غاړه ایښوده کولای یې شواي چې په ډېره ارامه فضا کې ژوند وکړي، خو اوس دلته هیڅ قانون نشته. د خپل سربو او جبر تفر اوار دی. دلته د ځنګل قانون حاکم دي، چې دغه حالت خلک خورا ډېر نا ارامه کوي.

که څه هم په کندهار کې ځینې پېښې ډیرې غټې نه وې خو بیا هم د مجاهدینو تر وخت هر څه ډېر سم وو چې کندهاریان پرې هم پوهېدل. دوی د امریکایانو له حضور څخه ډېر خوښ وو او قسم به یې خور، که چېرې امریکایان ولاړ شي نو پر دغو سرکونو به د ارغنداب د رود په شان وینې وبهیري، خو بیا هم روان حالت خورا نا ارامو ونکی و.

خلکو به د طالبانو په مهال پسې ارمانونه کول. د طالبانو په وخت کې به موټرچلوونکو هرات ته د شپې لخوا په ډېره ازادانه توګه یې له کومې ویرې سفرونه کول. دوی به ویل چې په هغه وخت کې به سړي کولای شواي چې د پیسو له پلنډې سره په بازار کې سودا وکړي او هر ځای ته چې یې زړه وي ولاړ شي. دوی د طالبانو په وخت پسې خورا ارمانونه کول.

له همدې کبله نو طالبانو د خلکو په زړونوکې دغه حالت ته د يوې چارې په توگه لاره پيدا کړه. د دوی طالبان د يوې ځانگړې مفکورې او ايډيالوژۍ له کبله نه خوښېدل ، بلکې د خپلو گټو له کبله يې په هغوی پسې ارمانونه کول. بايد ووايم چې افغانان د ځمکې پر مخ تر ټولو لږ کسان دي چې ايډيالوژي دې وده پکې کړې وي. د دوی فکر حقيقي و هغه داسې چې دوی ته د طالبانو تر حکومت لاندې ځينې گټې رسېدې.

ښنگه بايد ټوپکسالاران له وا که ليري کړو (د ۲۰۰۲ ژمي - ۲۰۰۳ د پسرلي پيل)

پر کندهار باندي د پخوا په شان د توري تيارې سيوري غورېدلي و. دواک نه اندول کولای شوای چي هر گړی په يو لويه غميزه واوړي.

حالت ورځ تر بلې مخ پر خرابوالي روان و ، هره شېبه د يوې ټکي رالويدل ممکن و. يو سهار مي وليدل چي په دورو لړلي د بېلر څخه جوړ د بخاری نلان د خاورو څخه پاکېدل او د بوټو بوخاری کي نصب کېدل ، ځکه چي په کندهار کي د وژونکي گرمۍ موسم تېر شوی و او يې په رارسېدلو و. ما د خوب لپاره يوه ورينه د خوب چرکي بستره لرل چي د امريکايي سرتيرو لخوا د هغوی افغان ملگرو ته د طالبانو ضد جگړې پر مهال ور کړل شوې وه.

کله چي مور د بوخاری نلان لور په ديواله کي تر سوري ايستل د احمدولي کرزي کسانو د هغه يو پيغام راته راوړ چي ويل يې زما سره ووېنه ، البته داسي ډېر لږ پېښېدل چي د هغه دي زه په کار يم.

مور تر اوسه په مدني ټولنه کي د احمدولي وريا ډوډی خورل. مور به يو کس د ډوډی راوړلو لپاره هغه پخلنځي ته ور استوی چيري چي به دوه يا درې اشپزانو د سلگونو کسانو لپاره خواړه په لويو ډېکونوکي د اور په لويو لويو کندو تيارول.

مور او نور کسان به د ډوډی د تر لاسه کولو لپاره په ليکو کي درېدلو او د پسه غورمه ، پټاټي او ورجي به راکول کېدل ، خو هغه ورځ به بيا ډوډی ډېره مزه داره وه چي بيندۍ به هم ور سره وې.

نو له همدې امله مور د احمدولي کسان بلل کيدو اودده په کور کي مو ډوډی خورل ، د ډوډی خورلو لپاره يو هال و چي په غاليو پرېش کړل شوي و او په همدې هال کي لور منزل ته ځيني هم پور ته شوي وې ، چي په لور منزل کي ناستو کسانو به د سراي په غولي کې د احمدولي کرزي د جوړ شوي حوض ننداره کول. خو کله چي به زه ده په يو څه وخت کي ونه ليدم ډېره گيله به يې کول ، خو دا ځل کيسه بل ډول وه ، ځکه چي هغه زه په ضروري توگه ور بللې وم.

دی زما سره په لور منزل کي د حوض د مېز سره مخامخ شو.

ده زما د ډاډ لپاره وويل: هيڅ اندېښنه مه کوه او بيا يې يوه چوکي ځان ته راکش کړل ، ما ته مخامخ پر کښېناستی.

ده وويل: لکه څنگه چې ښکاري هغه سي نه ده، زه هم په همدې نظر وم. احمد ولي وويل: سي_اي_اي غواړي ستاسو سره وويني.

ده زياته کړله: هغوی ماته ويلي چې ستاسو ژوند په خطر کې دي. خو ما وروسته هغه کس پيدا کړ چې دغه چال يې جوړ کړې و.

په ولايتي اداره کې يو نفر پروپاگنډ خپور کړی و چې يوه ترهگریزه شبکه غواړي ما ووژني.

دغه شبکه د شوروي اتحاد په وړاندي د يو راډيکال مشر سره اړه درلودل چې تر طالبانو وړاندي د پاکستان بوداگی و.

دوی ويل دغه شبکه سمدستي د يوې حملې پلان لري چې موخه يې د ژورنالستي په بڼه د سي_اي_اي ايجنټه سارا ده.

دغي شبکې زما د موټر د راتګ او نورو شيانو په اړه پوره معلومات لرل چې بيا احمد ولي ددغي موضوع په اړه زه پوره وپوهولم. هغه ويل زه فکر نه کوم چې دغه خطر دي ريښتني بڼه ولري. دده د لهجې څخه داسې ښکارېدل چې دا به د والي شېرزي او يا خالد پښتون کار وي چې شخصي زندانونه يې هم لرل.

خالد پښتون د سي_اي_اي سره خورا نژدې اړيکي لرلې.

احمد ولي وويل: کېدای شي چې دا دسيسه د پښتون لخوا ددې امله جوړه شوې وي چې تا ددغه ولايت پريښودلو ته اړباسي.

دا حقيقت و او پدې اړه زه هم د احمد ولي سره موافقه وم.

ددغه افسانوي رهبر په اړه ما او اکرم زمور په يوه پخواني مجلس کې هم خبرې کړې وي هغه راته وويل تر کومه ځايه چې زه پوهېرم په کندهار کې دده حزب هيڅ حضور نه لري خو شايد يو څو کسان په هلمند کې ولري.

په دا سبا ورځ زه د سي اي اي مرکز ته چې د ملا عمر په کور کې او د ناجو اونو په منځ کې موقعيت لري ورغلم. د طالبانو د حکومت تر نسکورېدو وروسته په دغه ځاي کې يو څه تغيرات راغلي و. هغه ځايونه چې د امريکايي بمباريو له کبله نړيدلي وه اوس بيرته رغول شوي و خو د واده د کيک غوندي مسجد او پر ديوالونو په غبري هنري توګه کښلي شوي منظري لار پر ځاي پاته وي.

د استخباراتو کار کوونکي پدې کې پاته راغلي و چې په دروازه کې مسول کسان زما د راتګ څخه خبر کړي نو له همدې کبله سرای ته د ننه ورتګ يو څه وخت واخيست.

له بله پلوه کوم نفر چې زه ورغوبښتي وم زمایي نوم هم نه و زده زما لپاره دا ډير گران کار و چې په دروازه کې موظف افغانان راضي کړم چې دننه مي ورپرېږدي.

د سي اي اي مرکز ته په ور ننوتلو سره د هغوي دښمني زما په وړاندي د ورايه ښکارېدل ځکه چې يو کس پر څلور اريزه موټر سايکل سپور و ماته د ورتګ لپاره يې لاسونه غورځول. په هغوي کې يوه پنډ ايجنټ چې لنډ جاکټ يې اغوستي و هغه وخت لاندې تريو کړ چې ما يې پر خوا لوي لوي گامونه واخيستل.

دده دوو ملګرو زه په يوه کوچنی خونه کې کښېنولم او د موضوع په اړه يې معلومات راګرځول او ويې ويل چې د موضوع څخه ستا خبرول زموږ دنده وه.

ما هغوی ته د احمد ولي تحليل وړاندي کړ ، دوی هغه صرف نظر و ګرځوی او ويې ويل چې مور ددې لپاره هېڅ دليل نه وینو چې د والي کسان دي دا کار وکړي.

د سي_ای_ای ایجنټانو د همدې کار ممکنه منلو ته لا نه و حاضر او پدې اړه يې بيا زما سره يوه خبره هم ونکړل. نو له بله پلوه که چېرې همداسې وای ، نو د کندهار هوايي ډګر کې د امریکا د ستیت ډيپارټمنټ لایق استازي تر اروزګان پورې ټوله امریکایي سرتیري له دې کبله خبر کړل چې که په بېرني حالت کې دا زما سره په تماس نیولو بریالی نه شي ، نو تاسې مرسته ورسره وکړی. وروسته هغه په بالتیمور کې د قیوم کرزي مېرمنې ته ټلیفون وکړ ، هغې زما مور ته.

دا هغه څه وو چې په اخره کې يې زه منلو ته تیاره وم.

زه هېڅ نه بهرېدلېم ، خو ډېره په غوسه وم ، زه د احمد ولي کرزي دهغو ټولو خبرو سره موافقه وم چې ويل يې دا د والي کار دی.

د لومړيو څخه زه په دې عقیده وم چې ټوپکسالاري به د افغانستان د نوي ادارې په وړاندي تر ټولو لويه ننګونه وي.

کله چې مور شېرزي ته د اکوکلاچي د بیارغونې لپاره ورغلو ، نو شېرزي د کندهاريانو هغه وېره ثابته کړل چې ويل يې د شېرزي چې څه خوښ وي هغه کوي.

مدني ټولني ته د قیوم کرزي لخوا وويل شول چې په متحده ایالاتو او افغانستان کې به د ټوپکسالاري په اړه د پالیسي موضوع رامنځ ته کړي.

په همدې اړه د روشن فکرانو يوه غونډه هم يې پایلې پای ته ورسېده. په همدې وخت کې هېڅ داسې شی نه تر سترگو کېدی چې شېرزي او د هغه غونډي نور والیان را مهال کړل شي چې ډير افغانان دهغوي له لاسه خورېدل او د دوی د زغم پياله نوره ډکه شوي وو.

خو اوس تصادفاً موضوع شخصي شوې وه.

يو وخت ما او اکرم پدې اړه خبرې وکړې چې کرزي ولي پدې حوزه کې په پټو سترگو د ټوپکسالارانو منلو ته ادامه ورکوي. مور پدې نه پوهېدو چې کرزي ولي د ستونزو نه درکولو او نه پېژندلو کې دلچسپي نه لري؟

يو ماخوستن ما ته د خطر د متوجه کېدلو ، څو اوونۍ وروسته مور د اکرم په خونه کې ناست و. اکرم چې شامقصدی ډبريني روښانه زرغونې تسبیح يې په ګوتو کې اړولې او بالښته ته يې تکیه کړې وه وويل: کرزي بایددغي سيمي ته ډېره توجه وکړي.

زه ورته غوږ وم.

کرزي ددې پر ځای چې د والي کسان د ګمړک د محصول ټولولو ته پرېږدي ، ولي خپله محصول نه ټولوي. دی باید د والي دنده مشخصه کړي. که دی د والي او زما تر منځ دندې مشخصې کړي ، دا به په سيمه کې د ډېرو مشکلاتو د پېښېدلو مخه ونيسي. له بله پلوه کرزي باید يو هيئت دلته راواستوي ، تر څو د ولايت د ټولو ریاستونو کارونه ارزيايي کړي. د مثال په توګه د

ښوونې او روزنې رياست ، ښوونکي بايد په ښوونځيو کې يوازې د مرکزي حکومت په اړه خبرې وکړي نه د شېرزي په اړه. ولسمشر بايد ددغې سيمې سره ډېر تماس ونيسي او وخت پر وخت يې د مشرانو سره ملاقاتونه وکړي. کرزي بايد سپين ږيري او مشران کابل ته وروغواړي ، د هغوی څخه مشورې وغواړي او هغوی ته غور کښېږدې ، هغوی په تحفو او يا لنگوتو ونازوي. همدا کار به د هغوی د خوشحالی لامل وگرځي او په سيمه کې به د ولسمشر ملاتړ نور هم پياوړی شي.

ما وخنډل و مي ويل دا خو بلکل يوه سياسي ستراتيژي ده. ما د اکرم څخه وپوښتل چې ته د ولسمشر سره په همدې شان خبرې کوې؟

ده وويل نه زه د ولسمشر سره د يو سرتېري په شان خبرې کوم. زه نه پوهېږم چې دا به رښتيا وي که نه ، خو که رښتيا وي نو بيا ډېر د خواشينۍ ځای دی.

کرزي کابل ته د ډېرو هيلو سره ولاړی ، خلکو غوښتل چې کار به اهل کار ته وسپارل شي او ټول زور واکي بايد له واکه گوښه شي چې په ناقانونه توگه يې واک ورسره ساتلی دي.

ټول ولس د کرزي ملاتړ کوي ، خو تر څنګ يې د ځايي ټوپکسالارانو څخه تر پوزې راغلي و. دغه سرطان يو ځل بيا د امريکا متحده ايالاتو د افغانستان د سياست و وجود ته ور پېچکاري کړي. کندهاريانو دا تمه لرل چې کرزي بايد د يو اتل په څېر رابنکاره شي او د دوی لپاره بايد قانون اعاده کړي. ددې پر ځای چې کرزي ټوپکسالاران له واکه ليري کړي او يا ولس د هغوی له ظلمه وساتي داسې ښکاري چې ولسمشر د هغوی په اشاره گډيږي او په کابل کې يې شماره ټوپکسالاران ترې چاپېره دي. هغه اوس تش په نامه مشر دی.

په دغه کال کې ما هغه ته څو ځلي دده د ورور له لارې پيغامونه واستول. ما په يوه ليک کې ولسمشر ته وليکل: ستاسو لپاره دا ډېره مهمه ده چې د خپلو خلکو سره په تماس کې شئ ، په ځانګړي توگه ستا په مرکز يانې جنوب کې).

که چيرې ولسمشر د امنيتي انډېښنو له امله ولايتونو ته سفرونه نه شي کولای ، نو بيا يې ولي د اکرم نسخه نه پلي کول چې ولايتونه يې ځان ته ور غوښتي وای.

اکرم پدې کار کې ځانګړی استعداد درلود او په ځانګړي توگه يې د غلجيو د څو مخورو او قومي مشرانو سره ليدلي وو.

غلجي د پښتون قوم يوه څانګه ده چې په ۱۷۸۳ مهلادي کال کې د نادرشاه او دده د ابدالي پلويانو لخوا د کندهار څخه وشړل شول. اوس غلجي په کندهار کې په اقليت کې شمېرل کېږي.

ددې پښي ډېر کسان ځکه د طالبانو د ليکو سره يو ځای شول چې د طالبانو رهبر ملاعمر غلجي و.

زه پدې کار سره ډېره خوشحاله وه چې اکرم د غلجو د مشرانو سره کتلي وه او اوس غلجو په کندهار کې يوه شورا هم جوړه کړې وه چې مشري يې د يو ډېر هونښيار کس په غاړه وو. نوموړي دوه مرستيالان لرل چې يو يې پخوانی کمونستی و ، خو اوس يې ازاد تجارت کاوه. دوی زما سره پتي او ښکاره اړيکي لرلې.

مور يو مجلس داير کړ چې په هغه مجلس کې د دوی لومړی شکايت دا و چې کار اهل کار ته نه دی سپارل شوی.

زه هغوي ته غور ووم ، دوی زياته کړل: دلته ټوله خلک په زور سره واک ته رسېدلي دي او هغوی بيا هر چيري خپل کسان مقرر کړي دي. بيارغونه بايد د هر چا لپاره وي ، خو اوس د بيا رغوني پيسې ټولي غلا کيږي.

ما ددغه کس څخه وپوښتل چې ايا دغه دوې موضوعکاني اړيکي سره لري؟ هغه وويل ولي نه ، واکدارو خلکو ټوله پوستونه خپلو کسانو ته ورکړي دي. ده د مثال په توگه د ښووني او روزني او د کليو او پراختيا رياستونه ياد کړل چې مسؤولينو يې ټولي پيسې په خپل شخصي جيبونو کې اچوي. دوی ټولي پيسې يوازي په خپلو منځونو کې سره وېشي ، داسي چې بل چاته هيڅ هم نه په کې رسېږي.

ما يوه پروژه پر مخ بېول چې په هغه کې مي غوښتل د امريکا متحده ايالاتو ښوونځی په کندهار کې د ښوونځيو سره وصل کړم. همداسي هم وشول ، امريکايي زده کوونکو به خپل تصويرونه ، ليکونه او پيسې ټولولې او بيا به يې په افغانستان کې د دوی ملگرو ته را استولې. يوازي زما په شخصي ابتدايي ښوونځی کې دولس سوه ډالر ټول شول. ما هغه په کندهار کې د انجونو يوې ښوونځی ته ورکړل ، په هغه ورځ زما شخصي شپږ سوه ډالره هم په ناپامي کې په هغه پټاکيدانه کې را څخه هېرې شوې. وروسته خبره شوم چې هغه پيسې د ښوونځی مدير ، يوه ښوونکي او د ښووني او روزني د رياست د څو نورو کار کونکو له خوا سره وېشل شوي وې. کوم خوراکي توکي چې به نړيوال خواکي سازمان او پاکستان مېشت اسلامېک کريليف لخوا ښوونځی ته ورکول کېدل ، هغه به هم ددغو غلو لخوا غلا کېدل. دغه رشوت خواره کسان ټوله د والي شېرزي کسان وو. له همدې امله مي د کندهار له ښوونځيو سره خپلي اړيکي پرېکړې ، که څه هم مدني ټولني لاپدې ډگر کې فعاليت کاوه ، خو ما کومه خاصه دلچسپي تر دي وروسته نه ور سره درلودل.

مور په غونډه کې د ټوپکسالاری موضوع ته ور سپېدلو.

دغو قومي مشرانو پر دې ټينگار کوی چې ټوله ملېشه يې کسان دي بې وسلې شي او بل کار دي ورته پيدا کړل شي. ما په کندهار کې د نورو کسانو سره هم په دې اړه خبرې کړي وې ، خو د غلجو د قومي مشرانو وړاندیزونه خورا مهم و.

زه کابل ته د خپلو مشرانو د ليدلو لپاره روانه وم چې ناڅاپه مي په زره کې راوگرځېدل چې ولي د دوی او د امريکا د سفير تر منځ د ملاقات زمينه نه برابروم.

له همدې امله به زه د دوی شورا ته ورتلم ، تر څو پدې اړه خبرې او ځني نورې لارښوونې ورته وکړم. دغو مشرانو هره اوونۍ په يوه لويه خونه کې سره راغونډېدل چې مخ ته يې برنده لرل او خونه په کړکيو روښانه شوې وه.

يادېږي مي چې په هغه خونه کي د مچانو سيلونه گرځېدل او پر پرتو پلمپتو را ټول شوي وه ، يو هلک د چايو لپاره موظف شوی و. دا د مارچ تر ټولو گرمي ورځې وې.

يوه شي ته چې هغوی ما و هڅول دا و چې ولسمشر کرزي ته ښه په زړه پوري وړانديزونه رامنځ ته کړي. کرزي د افغانستان د ولسمشر په توگه پدې عقیده دی چې قومي خانان د ډېرو مسئلو د حل توان لري.

ما هغوی ته وويل چې ولسمشر ته داسي مه ورځي لکه چې تاسو د هغه څخه د وظيفې د تر لاسه کولو غوښتنه کوئ ، بلکي تاسو د خپل حق غوښتنه تري کوی. تاسو د هغه څخه د ملي پالیسي په اړه پوښتني کوئ او هغه بايد په همدغه ډول ورته ووايست.

همدې کار د غلجيو سره زياته مرسته کول تر څو دوی ولسمشر ته يوازي ضروري ټکي بيان کړي.

ما د دوی لپاره يوه تربيه وي غونډه هم دايږه کړه چې مشري يې ما کول او بيا مي هغوی ته د خبرو بلنه ورکړل.

پر ما چاپېرو کسانو د خبرو کولو لپاره خپلي گوتي پورته کړې. په هغوی کي گډي سترگي او پراخ ږيري توخي ، ببر سړی گل محمد کوچيوال چې دعوه يي کول ددي حوزې د ټولو کوچيانو نمائنده کي کوي او توخلا و چې ممکن تر اوسه يې د خپلو مشرانو مخ ته خبري نه وي کړي.

دا ډېره نابنده خبره ده چې یو امریکایي ښځي د افغان قومي مشرانو د جرگې مشري کول ، په غونډه کي د غلجو مشرانو ډېر ښه ښه ټکي رامنځ کړل ، دمثال په توگه دوی ويل دا امکان نه لري چې دغه ټوپکسالاران دي د نړيوالي ټولني د همکارۍ پرته له واکه ليري شي ، ځکه چې هغوی اوس خورا ځواکمن شوي دي. همداد ټوپکسالاري تحفه د امریکا متحده ایالاتو لخوا افغانانو ته ورکړل شوې ده. همدا بهرنيان دي چې پر دغو خلکو وسلې خرڅوي او هغوی بيا افغانان پرې په ښه کوي ، خو اوس بيا دوی مور ته د ټوپکسالار خطاب کوي. دوی بايد زموږ سره ددغو کسانو په مهارولو کي مرسته وکړي.

زه پدې ډېره حيرانه وم چې ډي_ډي_ار يا د بې وسلې کولو پروسه ولي دومره کراره وه؟ څه چې ما په دغه غونډه کي زدکړل ، هغه دا و چې ټوله قومي مشران پدې باور و چې د بې وسلې کولو لپاره بايد زيات څه وشي.

زما په نظر چې د بې وسلې شو کسانو لپاره بايد د کارمندان په موخه لوی يې پروژې په کار واچول شي ، او دغه وسله وال کسان بايد د سرک جوړوونې ، لويو بنيادي پروژو په کارونوکي په کار وگمارل شي. له همدې لاري به دوی وکولای شي چې نظم ، دسپلين ، يونيفرم اغوستنه او کارد څړونه زدکړي. که دوي نوي کسبونه زدکړي او د وسلې څخه څه موده لري وساتل شي دوی به د مدني ټولني تر ټولو ښه غړي جوړ شي.

يوه قومي مشر وويل: همدا کرزي دی چې ټوپکسالاران يې پيدا کړي دي ، و گوری شېرزی ، اسماعيل خان او داسي نور. دا هغه څه دي چې کرزي بيرته راوستل.

ما ورته وويل: تاسو بايد دا هر څه ولسمشر ته په ډاګه كړئ ، هيڅ مه ځني شرمېږئ. زه په دې باوري يم چې كرزى هم زموږ په شان ددغو غلو څخه تر پوزي راغلى دي ، خو د ځينو لاملونو له وجهي هغه دغه كار ته زړه نه ښه كوي. ممكن ولسمشر به په خپل واك باوري نه وي او يا د ولس د ملاتړ د زرغون څراغ بېدلو ته انتظار باسي. په دوي كې يوه وويل چې زه په دې نظر يم چې ولسمشر په مورټولو لويي كوي.

ما د غلجو د قوم سره مرسته وكړل تر څو خپل وړانديزونه ولسمشر او دامريكا سفير رابرت فين ته وړاندي كړي.

په افغانستان كې يو نظر حاكم دى ، هغه دا چې ټوله شيان د بهرنيانو لخوا اداره كيږي. دويمه لويه مسئله لوجيستيكي وه.

دغه مشران زياتره زاړه كسان وه چې كابل ته څو واړه تګ او راتګ ورته ډېر ستونزمن كار و ، له بله پلوه دغو كسانو په كلونو كلونو د كندهار څخه دباندې پښه نه وه ايښي.

له بله پلوه دغو كسانو كابل ته د تګ پر مهال د لويي لاري په اوږدو كې د لاري د امنيتي كسانو څخه هم ويره لرل.

د همدې مشكل د مخنيوي په اړه مي د شورا مشر ته وويل چې د ټولي لاري په اوږدو كې بايد زما سره تليفوني تماس ولري. زه به په كابل كې د ولسمشر په دفتر كې د دوى لپاره كارونه منظم كړم.

زما مشران ددې كار څخه ډير ډير خوشحاله و او دوى د هغه كار له امله چې ما تر سره كړي و ، ډير خوښ وو.

دغه قومي مشرانو د كابل ښار په دروازه كې د شمال ټلوالې د وسلوالو كسانو لخوا ددې امله درول شوي و چې موټران يې د لاري په دوږو لړلي وو ، ږيري يې لړلي او بګړي يې تړلي وې او د جنوب په لهجه يې خبرې كولې. ما سمدستي د ولسمشر دفتر ته تليفون وكړ. يو كس راغلى او هغوى يې ارګ ته ورسره بوتلل.

د كابل په دروازه كې د دوى درول او بيا د ولسمشر له دفتر څخه د يو نفر راغوبنتل ، دغلجو لپاره دا پيغام ور كوى چې وگوري موږ خپلي پلازميني ته لا د يو بهرنۍ ښځې د مرستي پر ته نه شو ورتللاى.

بل دا چې پلازمېنه كابل نور د دوى او د دوى د ولس نه دى ، بلكي د شمالي ټلوالې د ټوپكسالارانو په كنترول كې ده.

د ولسمشر په مېلمستون كې هم دا شان ستونزي وې ، هلته نه اوبه او نه برېښنا وه او همدا ډول د دوى انتظام هم نه و شوى.

دغه كار خو بيا بهخي د بخښني وړ نه و ، ځكه چې د همدې لپاره ما هغوى ته څو اوونۍ وړاندي خبر وركړى و. ددې مجلس موخه دا وه چې د كرزى او قومي مشرانو تر منځ بايد اړيكي ټينګي شي ، تر څو په جنوب كې د كرزى ملاتړ نور هم پياوړى شي.

زه په دې باور نه يم چې د ولسمشر دفتر دي ددې امر ور کړی و ، خو بالاخره دغه کسان به د ډوډی لپاره ښار ته ورل کېدل .

زما مشرانو ما ته تليفون وکړ او دهغوی د رضایت په اړه يې را څخه راپور وغوښت .
د ولسمشر سره د دوی غونډه ډېره په زړه پوري وه ، بالاخره مور ته ولسمشر او دده رئیس ارکان يو برېښنالیک را واستوی چې په هغه کي يې زموږ څخه مننه کړې وه .
ددې تر څنګ د غلجیومشرانو د امریکا د سفير سره يوه ورځ تېره کړل چې په ډېرو شيانو وپوهېدل . دوی د نورو غلجيو د ټولنو سره وپېژندل او د دوی د استقبال لپاره وزير را استول شوی و او دغه مجلس د ټلوېزيون له لاري هم خپور شو . د همدې امله زما مشر په کابل کي تر دوو اونيو پوري پاته شو .

ما په وزير اکبر خان کي دقيوم کرزي په کور کي ژوند کوی ، په تېرو شپږو مياشتو کي چې به د قیوم کرزي کورته که به امریکايي ډيپلوماتان ، د اردو افسران ، ژورنالستان او د بشري موسيسو کار کوونکي راتلل ، ما به د ټوپکسالاري مسئله ور سره مطرح کول .
خو دلته ستونزه دا وه چې امریکايانو کرزي ته کنټل او کرزي امریکايانو ته هر يوه دا فکر کاوه چې هغه بل به قدم مخکي پورته کړي .

دغه ټوپکسالاران په اصل کي کاغذي پرانګان وو . ما يو سهار قیوم کرزي ته د چاپو څښلو پر وخت وويل چې راسه ولسمشر کرزي ته د ټوپکسالارانو د واکه د ليري کولو لپاره يوه مسوده وليکو ، ممکن هغه به نه پوهيږي چې د کومه سره يې را پيل کړي . مور بايد هغه ته يو نظريه ور کړو .

قيوم کرزي هم زما خبره ومنل ، مور يوه مسوده وليکل چې اته برخي يې لرلې چې په لاندي ډول دي:

1. د گل اغا شېرزي څخه يې پيل کړه .
2. دده عوض انتخاب کړه ، داسي يو کس بايد هلته ولېږل شي چې ښه کاري تجربه ، نفوذ او نوري داسي ځانګړتياوي ولري ، تر څو ټوله کارونه په ښه توګه منظم کړي .
3. گل اغا شېرزی کابل ته در وغواړه ، کابل ته تر رسېدو وړاندي بايد دده څخه دغه تصميم پټ وساتل شي . کله چې هغه کابل ته در ورسېږي ، ستاسو د تصميم څخه يې خبر که او ورته ووايه چې ددې هدف يوازي په کندهار کي د اداري چارو لارښه سمون وو .
4. په يوه وخت کي تاسو او يا ستاسو استازي بايد د امنيه قوماندان ضابط اکرم ، خان محمد ، محمد شاه او امير لالی ستاسو دتصميم څخه خبر کړی . ستاسو يو باوري کس رازق شېرزی د گل اغا د ورور د څارلو لپاره وټاکئ . ددې هر څه به اړه هغو ټولو افغانانو ته خبر ورکړی چې پر دوی باور لري .
5. د پاکستان پر پوله د سپين بولدک ساتل . دا ځای د امنيتي لحاظه خورا مهم دی چې کدای شي هلته ځني وړانکار فعاليتونه تر سره شي .
6. هم مهاله چې تاسو د شېرزي سره مجلس لری ، ستاسو يو باوري استازی بايد د کندهار

توله قومي مشران راغونډ کړي او ستاسو د تصميم څخه يې خبر کړي او په همدې اړه ددغه مشرانو حمايت را جلب کړي.

7. نور توله حکومتي چارواکي بايد خپل پر ځای پاته شي ، نوی والي بايد د اوضاع تر ارزيايي وروسته د نورو حکومتي ادارو د تصفيه کولو چاري پيل کړي.

د همدې پلان په اړه د ملکي او نظامي لوړ رتبه امریکایانو سره خبري کول ، او په امنيتي چارو کي بايد له هغوی څخه مرسته وغوښتل شي. د مثال په توگه د هغوی څخه د سپين بولدک په ساتلو کي مرسته وغواړي. رازق شېرزی چي مرکز يې په هوايي ميدان کي دی ، پرېنږدي چي کسان منظم کړي او امنيت ته گواښ متوجه کړي. په کندهار کي د امریکا د سټېټ ډيپارټمنټ استازي بايد خالد پښتون ته خبرداری ورکړي چي که چيري هغه د امنيت څرپولو هڅه وکړي ، نو د دوی له خوا به ورسره قانوني چلند وشي.

دا د ټوپکسالارانو د ليري کولو هغه اته مهم ټکي ول.

ما هغه پر نټ کرل ، قيوم هغه په دقت سره وکتل ، خو کله چي هغه په دغه شپه ارگ ته تلی په خپل بيگ کي کښېښودل. تر دې وروسته چي زه هر ځل کابل ته تلم ، نو د امریکا د سفارت دروازه به مي خامخا ور ټکول. د سفارت د سياسي چارو مسؤل کورت اميند و نوموړي د مرکزي اسيا د هيوادونو د کلتورونو سره د بلدتيا په خاطر خورا مشهور و او ډېر وخت يې په پاکستان کي هم تېر کړی و.

په مارچ کي د کابل په لور د ښځي د نړوالي ورځي په مناسبت په يوه کنفرانس کي د کډون لپاره و خوځېدم او له بله پلوه مي غوښتل د ولسمشر کرزي سره هم ووينم.

قيوم به د ورځي څو ځله ارگ ته تلی ، خو هيڅکله يې ما ته د ورتگ بلنه نه ده راکړې او ما هم هيله نه ده ځني کړې.

د ارگ د ودانۍ په دويم پور کي ، تر ډېر انتظار وروسته مي ولسمشر کرزی د دويم ځل لپاره مخامخ او تنها وليدی.

په لومړي ځل مي ولسمشر کرزی دده د ورور د احمدولي په واده کي وليدی ، په هغه ورځ پر نوموړي مرگوني حمله وشول ، خو نوموړی ژوندی ترې پاته شو.

کرزي وويل ښه ته هغه يې چي ماته دي ليک ليکلی وو؟.

زه او دی په يوه خوندي ځای کي مخامخ سره کښېناستلو ، چای او کشمش مو مخ ته د خوراک لپاره پراته وه. زموږ د خبرو په پای کي ما ورته وويل تاسو د يو داسي پلان په لټه ياست چي ټوپکسالاران له واکه گوښه کړی.

زه پر قيوم شکمنه وم چي هغه به زما ليک خپل ورور ولسمشر ته نه وي ورکړی. ولسمشر د يو داسي پلان په لرلو سره انکار وکړ ، ما ورته وويل زما سره يو څه شته که مو ورته ضرورت وي ، ولسمشر وخنډل او د پلان د اخيستلو لپاره يې خپل لاس راو غځوی.

پلان يې واخيست او په خپل بيگ کي يې کښېښود.

خه چي زما په وس کي وه هغه مي تر سره کړل اوس نو يوازي زما لپاره انتظار ايستل پاته

.وو

وژن

(مارچ ۲۰۰۳)

په همدې پسرلي كې د كندهار امنيت مخ پر خرابېدو روان و .
 په مارچ كې يو ماپښين چې اكرم په خپل دفتر كې ناست و ، ويل يې كرزى بايد نور ددې
 وضعي په را كابو كولو كې كې جدي اقدام وكړي .
 د همدې خبرو په جريان كې يو تن خوني ته را ننوت ، د اكرم و غورب ته يې خوله ور نژدې
 كړل او په پسي كې يې خبرې سره كولې .
 زه د دوى په خبرو نه پوهېدم چې څه سره وايي ، پر دې مهال لا زما پښتو دونه نه وه شوي
 چې په هر څه دې پوه شم او له بله پلوه ما هم دوى د ژباړې لپاره نه په تكليف كول .
 ددغه نفر د وتلو سره سم اكرم مخ زما خوا ته را واړو او په اړه يې معلومات راكړل .
 دغه نفر د اكرم خبرونكى و چې د طالبانو د يوه پخواني گروپ سره يو ځاى شوى و . دغه
 گروپ د پاكستان څخه پر خامه لار را اوښتى و او د كندهار په شمال كې ځاى پر ځاى شوى و .
 دغه نفر وويل: كندهار ته د رارسېدو وروسته موږ ټوله په كليو او غرونو كې تيت او پرک شو .
 ما تر اوسه نه دى ليدلى چې په يوه وار دې ډير شورشيان افغانستان ته را اوښتي وي او زموږ
 گروپ ټوله پنځه ويشت كسان وو .
 اكرم زياته كړل چې دغو جنكاليو ته په پاكستان كې پيسې او تربيه ورکول شوې ده ، ده
 همدا راز وويل چې دغو او نورو جنكاليو ته امر شوى دى چې په لومړي ځل د كندهار لري پرتو
 ولسواليو ته لاړ شئ او د همغه ځاى څخه كرار_كرار عمليات پيل كړئ ، تر څو د كندهار ښار تر
 څنډو پورې راوړسېري .
 تر دغو خبرو درې ورځې وروسته د سره صليب د نړيوالي ټولني يو كاروان په هغه سيمه كې
 په كمين كې ونښت چې هغه خبر رسونكي يې يادونه كړې وه .
 په هغه كمين كې ددغه خبريه موسيسې يو بهرنى كار كونكى ووژل شو .
 دغه پېښه په جنوب كې د بيار غونې كارونو لپاره خورا لويه ضربه وه .
 تر پېښې وروسته نړيوالو خبريه ټولنو په تدريجي توگه خپل كارونه و ځنډول . ددغه وژل
 شوي كس هيدرو ليكلي انجينر او ريکارډو منگويا نومېدې .
 د نوموړي سره درې افغان ملگري هم ورسره وو . دا پېښه د كندهار او ترينكوت تر منځ چې
 د اروزگان ولايت مركز دې رامنځ ته شول .
 د يادوني وړ ده چې اروزگان ډير نا ارامه ولايت دى .

د همدې ولايت والي يو شدل ، بې مهارته او خونخوار انسان دی. دا هغه ځای دی چې ولسمشر کرزی د طالبانو د رانسکورولو لپاره د همدې ځايه کمپاين پيل کړ تر څو پښتانه د طالبانو د ملاتړ څخه بېل کړي.

د طالبانو ډير مشران هم د همدې سيمې و. دا ولايت ډير وروسته پاته دی ، له همدې امله د خيريې موسيسو لپاره کار کول پکښې کې ډير گران کار دی.

د ريکارډو تر مړينې يوه ورځ وروسته ما د اکرم سره دده په کور کې يو بل مجلس درلود. دا هغه وخت و چې کندهار ته د امريکا د متحده ايالاتو د ستيت ډيپارټمينټ استازي تازه رارسېدلی و ، ما هغه هم دغه مجلس ته دعوت کړ. دغه استازي د ريکارډو د جسد تر ليدلو وروسته ډير وېرېدلی و او په همدې اړه يې د امنيه قوماندان نظر و غوښت.

ده وويل: ايا فکر نه کوي چې دغه کار دي د جهادي سخت دريزه قوماندان حکمتيار نفرو تر سره کړی وی؟ او همدا افسر د خپل نظر مطابق پر نورو شيانو هم و رغېدی. په اخره کې ده د اکرم څخه وپوښتل زموږ لپاره څه پکار دی چې بايد تر سره يې کړو؟

اکرم هغه ته داسې عالمانه ځواب ورکړ چې هغه يې ډير حيران کړ ، خو پر مجلس باندي د رسمي ژباړن چې د شېرزي انډيوال و ، سيوري خپور و.

اکرم هغه ته په جنوب کې د ښه حکومتدارۍ ټوله لومړيتوبونه په نښه کړل. داسې چې د امنيتي ارگانونو او اداري رياستونو تر منځ بايد دندې په روښانه توگه ووېشل شي. د مرکزي حکومت لخوا بايد ټوله کارونه و څارل شي. اداري واحدونه بايد په مناسبه توگه ووېشل شي او بيا رغونه بايد د ټولو قومونو لپاره په مساوي توگه تر سره شي ، تر څو ټوله کسان په مساوي توگه ددغه پروسې څخه برخمن شي. اکرم دغه استازي ته غوره او منطقي د لامل وويل ، خو څومره چې زه پوهېرم دغه استازي هيڅ داسې کوم اساسي شی د اکرم څخه زده نه کړ.

ما لا هغه ژورنالستيکي عادت نه وپريښی ، د اکرم څخه مي د شورشيانو په اړه دا لاندي پوښتنې وکړې: هغوي څوک دي ، څو کسان دي ، او څو موټره ورسره دي؟

اکرم وويل: شورشيان په گروپي شکل له چمن څخه را اوړي د ريکستان پر لار د کندهار په شمال کې د سلو کسانو په اندازه سره را غونډيږي.

دوی د کمپونو لپاره ځايونه په نښه کوي چې اکثره يې د اروزگان او کندهار تر منځ په يوه دره کې دي چې د همدې ولايتونو لار هم د همدې درې څخه تېرېږي. دغه ليري پرته سيمه ده چې حکومت هلته پوره واکمني او نفوذ نه لري. او هلته گزمې هم نه تر سره کېږي ، که وي هم ډير لږ وي.

طالبان څلورېښت کسان د درې يوې خوا ته او څلورېښت يې هغه بلې خوا ته مورچي نيسي او دوه کسان لاندي پر سړک د موټرانو درولو لپاره ولاړ وي.

په هغه ورځ طالبانو په سيمه کې کمين نيولی و چې پر دي لار تېريدونکي ټول موټران به د تلابني لپاره درول په همدې مهال کې د دوو موټرانو کاروان چې نوي ماډل ټويوتا ، لنډ کروزران و

د ای_سی_ار_سی ټاپه پر وهل شوې وه او د مخامخو انتنان یې د اسمان پر لور ختلي و ، ریکاردو او درې نور افغان ملګري یې هم پر همدې کمین ور پېښ شول. د همدې پېښې یو عیني شاهد چې د طالبانو د همدغه ډلې غړي او د اکرم نفر و ، اکرم ته داسې کیسه کړې وه.

زموږ یوه ملګري په ستلايت ټلېفون کې خپل مشر ته خبر ورکړ چې څلور کسان مو ونیول یو پکښې بهرنی دی. څلور سره مو په کار دي که دغه یو؟ خو ځواب یوازې د خارجي راغلی. دغه طالب خپلو کسانو ته امر وکړ چې هغه خپل موټر ته و دروی او په گولبو یې وولی.

د ریکاردو تر ویشتلو وروسته موټر اور واخیست د ای_سی_ار_سی افغان کار کوونکو طالبانو ته خواست وکړ چې د ریکاردو جسد و نه سوځي. د اکرم د کور تر پرېښودلو وروسته مې د هغو دوو کلوو نومونه پیدا کړل چې طالبانو په هغه کې شپه تېره کړې وه.

دغو پېښو زه ډیره خواشینې کولم چې باید مخه یې نیول شوې وای. د ریکاردو وژنه هیڅ مبهم کار نه و ، بلکې پخوانیو طالبانو هغه وواژه او جسد یې په اور وسوځی. دا کار په کندهار کې کوچنیو نړیوالو موسیسو ته د برقي شات په شان و. کله چې د ریکاردو جسد د کندهار هوايي ډگر ته بدرګه کېدی ، نو ډیرو بهرنيانو د بیارغوني د کارونو د درولو تصمیم ونیوی او ډیرو کار کوونکو کندهار پرېښود کابل ته لاړل.

کله چې م د برتانيا د ځانګړو هوايي خدمتونو د یو متقاعد افسر سره د تجارت د ارزيايي په اړه خبرې کولې ، هغه را ته وویل چې بوسنیا په ۱۹۹۶ م کال کې تر افغانستان ډیره خطرناکه وه. خو هغه ځای چې ریکاردو پکښې ووژل شو ، تر یوه کال وروسته د غرب په سر سختو دښمنانو واوښت.

د امنیت په اړه نړیوالو خبریه ادارو یوه ځانګړې غونډه راوبلل. په هغه غونډه کې وویل شول چې موږ باید ټول کارونه د امریکایي تک لاري سره عیار کړو. په افغانستان کې د خیریه ټولنو اکثره کارکوونکي امریکایان نه و ، هغوی د مختلفو هیوادونو څخه وه چې د امریکا د بهرنۍ پالیسۍ سر همنظره هم نه و.

د سپتمبر تر یوولسمې وروسته د اروپا ټولو خلکو د امریکایانو سره همدردی و ښودل ، خو امریکا ددغه همدردۍ څخه ناوړه ګټه پورته کوي او غواړي چې خپل نوري اجنداوي په تر سره کړي. د خیریه ټولنو کارکوونکي په افغانستان کې د امریکا د شتون له امله په نښه کېدل.

ډیر امریکایان او اروپایان په دې باور وه چې دا امریکایي سرتیري دي چې زموږ ژوند په خطر کې اچوي ، ځکه چې دوی د بیارغوني کارونه تر سره کوي او شورشیان د سرتیرو او خیریه کار کوونکو تر منځ توپیر نه شي کولای ، خو زه پدې باور یم چې د امریکا نظامي حضور په افغانستان کې یوه سیاسي مسئله ده ، له همدې امله د خیریه ټولنو د کار کوونکو د مرګ ژوبلي کچه لوړېدل.

زما په فکر زما ددغه ملګري د لایل سم نه و ، زه پدې باور یم چې د امریکایي سر تیرو شتون زموږ ژوند له خطرې ژغوري.

زما په فکر دغه کسان په افغانستان کې د بغاوت د رېښو څخه ناخبره دي. افغانستان داسې ځای دی چې هلته وړانې د ژوند یو اړخ ګرځېدلی دی او له بله پلوه په افغانستان کې د غچ اخیستلو کلتور حاکم دی.

دا هغه څه و چې ما د راپورترۍ په وخت کې زده کړل. زه د هغو ځوانو جنګیالیو په ارزښت پوهېدم چې زما سره به کندهار ته پر لار روان و.

دوی یوازې دا نه چې زه به یې د کلاشکوف په مرسته ساتلم ، بلکې د دوی شتون زما سره د دوی قومي شورشیانو ته دا پیغام رسوی چې ددې ساتنه زموږ دنده ده نو له همدې کبله هغوی ما ته د خطر رسولو جرات هم نه شواى کولای.

په افغانستان کې سړی په دېوالونو او اغزنو تارونو سره نه سي ساتل کېدلای. که چېرې یو څوک ستاسو د مرګ تاييا وکړي ، نو امکان نه لري چې سړی دې ځان ځني وژغوري.

مګر که چېرې تاسو په یو معلومي ډلې ، کورنۍ او قوم پورې اړه ولری او یا د هغوی ملاتړ در سره وي ، نو ستاسو ژوند ته به د خطر رسولو کچه ډیره کمه وي.

په نوي یمو کلونو کې چې په سومالیا ، ریونډا او بالکان کې کومي شخړې روانې وې ، هلته یوازې بهرنیانو د اعتبار وړ خلک و. د مختلفو ډلو یوازې پر بهرنیانو باور کېدی.

همدا لامل و چې دوی د جګړې په لومړۍ کرښه کې هم خلکو ته مرستې رسولای سواى. هلته بهرنیان یوازې په خطا کې ژوبلېدل او یا وژل کېدل چې هغه به هم هغه وخت چې دښمنو ډلو به د خیریه کارکوونکو او خپلو دښمنانو تر منځ توپیر ونشو کړای.

په افغانستان کې چې اوس کومي خیریه ټولني کار کوی ، په هم هغه نظر دي. خو د افغانستان مسئله په بل ډول ده ، داسې چې دلته جګړه د امریکا او ځینو مسلمانو ډلو تر منځ ده.

خیریه ټولونو غوښتل چې د تل په شان خپل کارونه د جګړې تر لومړۍ کرښې پورې ورسوي ، خو دلته هر څه بل شاتنه دي ، د ریکاردو وژل اشتباه نه و ، داسې چې شورشیانو دي پر هغه د امریکایي گومان کړی وي.

خو زه وایم دا نظر بالکل غلط دی او ددې ځای مسئله د نورو سره خورا ډیر توپیر لري. دلته شخړه د تمدونونو تر منځ ده چې یوې خوا ته یې اسلام او بلې خوا ته یې غرب دی. اسلامي ډلې لکه القاعده او طالبان پر هغوی باندي د ریکاردو او امریکایي سرتیرو توپیر نشته. ددې هیڅ پروا یې نه لرل چې ریکاردو څومره د امریکایي پالیسی مخالف و ، خو هغه نه شواى کولای چې ددغه شخړې څخه بهر پاته شي.

څومره چې واشنگتن پر القاعده فشار راوړی ، هغومره مسلمانان زموږ مخالف کېږي او مخالف طرف نیسي لکه چې همداسې و هم شول. ډیرو کسانو د القاعدې په شان توندلاریتوب غوره کړ.

که څه هم ريکارډو دغو مسلمانو جنکياليو ته خواست وکړ چې هدف يې يوازې د بې وزلو کسانو سره مرسته کول دي ، خو کومه گټه يې نه لرل ځکه چې دا د شورشيانو اصول دي. نو ويلاى شو چې د ريکارډو مړينه قصدي وه.

دغي خبره ټولني د امريکايي سرتيرو سره هيڅ اړيکي نه لرلې او په ډيرو مواردو کې د امريکايي پاليسۍ خلاف هم وو.

زما دا خبرې هغه وخت په حقيقت بدلي سوې چې د ای_سي_ار_سي او په پاريس کې مېشته اداره بې پولې ډاکټران چې د امريکايي پاليسۍ سره سخت په ټکر کې دي ، تر ټولو ډير زيان وليدی.

د اکرم د معلوماتو له مخې هغه شورشيان چې ريکارډو يې ووژى ، اکثره يې د شېرزي قوميان د بارگزو په قبيله پورې اړه لرل ، خو کسان د اکرم د الکوزو د قبيلې دا هم پکښې کې وه چې په هغوى کې اکرم خپل نفر هم ځای کړې و ، د دوى اصلي مېنه اروزگان ته نژدې ليرې پرته سيمې وې ، خو کله چې د طالبانو حکومت نسکور شو دغه کسان پاکستان ته وتښتېدل ، خو دا د طالبانو تر نسکورېدو وروسته افغانستان ته ددوي لومړى راتگ و .

زما مطلب دا نه دی چې والي شېرزي دي په دې وژونو کې د هغوى سره لاس ولري ، خو دا وژونکي اکثره بارکزي وو.

خو دا هم د امکان څخه ليرې خبر نه ده چې شېرزي ددغو شورشيانو د راتلونکو وران کاريو څخه خبر نه و .

خو والي ددې هر څه څخه نا خبرې شول.

زما دغه نظر هغه وخت د تائيد وړ وگرځيدى چې د کرزي يوه وفاداره قوماندان ته د يوه کلي څخه د هغه د يوه ملگري له خوا تليفون راغلى چې زموږ کلي ته د طالبانو يو لوى گروپ راغلى . د کرزي دغه وفادار قوماندان دغه معلومات سمدستي شېرزي ته يووړل او د هغه څخه يې ددغه طالبانو په مقابل کې د عکسل عمل بشودلو غوښتنه وکړل . خو شېرزي هغه ته وويل سمه ده ، ددې په اړه به په راتلونکي اوونۍ کې يو څه وکړو . خو راتلونکي اونۍ ډيره ناوخت وه چې په همدې موده کې ريکارډو ددې نړۍ څخه کډه وکړل .

په افغانستان کې ټوله شورشي عمليات د پاکستان څخه تنظيم کېدل چې په کندهار کې د پاکستان مداخله د هېچا څخه پته نه ده .

طالبان ټوله په چمن او کوپټه کې اوسېدل ، د پاکستان د حکومت لخوا ورته د وسلو گرځولو کارډونه او د دفترونو د پرانيستلو اجازه ورکول شوې وه .

کوپټه د جهاد په وخت کې د مجاهدينو مهم مرکز و . دغه طالبان نه په افغانستان کې په ليرې غرونو او نه د پاکستان په هغه قبائلي سيمو کې چې پاکستان غرب په خطاباسي چې هلته دوى کنترول نه لري پټ شوي وو .

دوى په هغو ځايونو کې چې د پاکستان ترواک لاندې و کورونه لرل . تربيه کېدل ، وسلې ورکول کېدې چې زموږ د متحد پاکستان تر واک لاندې دى .

پاکستان په دا تيرو درو لسيزو کې توندلاري توب ته وده ورکړل، تر څو په جنوبي اسيا کې خپله اجنډا په پلي کړي.

په لومړي ځل پاکستان د سرو لښکرو په وړاندې د جهاد افسانوي او سخت دريزه قوماندانان کلبدين حکمتيار رامنځ ته کړ.

کله چې هغه د شورويانو تر وتلو وروسته د افغانستان پر کنټرولولو بريالی نه شو، نو يې د طالبانو غورځنگ رامنځ ته کړ چې د هغه مشر يې يو جهادي قوماندان و ټاکي. ددغه غورځنگ لپاره يې د ټولو مدرسو طالبان او دمهاجرو د کمپونو څخه ځوانان را جلب کړل.

د سرو لښکرو د شتون پر مهال چې په افغانستان کې څه رامنځ ته شوي وه، دا ځل په بله بڼه د طالب تر نامه لاندې رامنځ ته شول، تر څو له همدې لارې د پاکستان د ژوندي ساتلو امکان ډير کړي. جنت غوندي ځای د کشمير په نامه چې د هوماليا په غرونو کې پروت دی او د همدې کبله د پاکستان د ازادۍ ۱۹۴۷ م کال را هيسي چې د برتانيا څخه واخيستل، د پاکستان او هند تر منځ د همدې سيمې پر سر څلور ځلي جگړې شوي دي.

د پاکستان فوج د جنرال مشرف په مشرۍ چې اوس د پاکستان واکي په لاس کې لري، په ۱۹۹۹ م کال کې پر هندي کشمير يرغل وکړ.

پاکستاني چارواکي سخت دريزي ته وده ورکوي تر څو خپلې اجنډاوي پرې پلي کړي. په پاکستان کې چارواکو کې داسې کسان شته چې د مذهبي ايډيالوژۍ له لارې اخر دغه جگړه په يوې نړيوالې سپېڅلي جگړې بدله کړي، خو اسلام اباد د نړيوال جهاد د القاعدې په شان د جهاد کولو اراده نه لري.

د پاکستان چارواکو هدفونه سيمه ييز دي، دوی غواړي د هندوستان سره خپل د قدرت توازون وساتي. خو متاسفانه چې د پاکستان ددغه هدف لاس ته راوړلو لپاره خپل راتلونکي په خطر کې اچوي.

مور وينو چې د سيمه ييزې اجنډا لپاره پاکستان په څه ډول د طالبانو تر نسکورېدلو وروسته د واشنگټن سره لوبې کوي.

په داسې حال کې چې په هرو څو مياشتو کې پاکستان د القاعدې يو غړی نيسي او بيا يې واشنگټن ته د يوه هډوکي په شان ور اچوي، خو د بله پلوه بيا طالب شورشيان روزي او افغانستان ته يې د امريکايي عسکرو د خيبره ټولنو د کار کوونکو او وطنپالو افغانانو د وژلو لپاره افغانستان ته رالېږي.

پاکستان لومړی ددې موخې تر سره کولو لپاره کلبدين حکمتيار ټاکلي و، خو کله چې هغه د افغانستان په نيولو کې ناکام شو، نو بيا يې طالبان رامنځ ته کړل. سعودي عربستان د امريکا په ملاتړ څو کلونه د سرو لښکرو پر ضد د جهاد ملاتړ وکړ، خو کله چې ماسکو او واشنگټن پر دې يوه خوله شول چې نور به د افغانستان په کورنۍ جگړې کې ښکېلو خواوو ته مرستې نه ورکوي، خو سعودي عربستان لاهم هغسي فعاله پاته شو.

د افغانستان په دننه کې د سعودي تونډروانو شتون پاکستان د هغوی ملاتړ ته و هڅوي ، ځکه چې پاکستان فکر کوي چې دا هم د پاکستان توندلارو ډلو په شان دي چې پاکستان يې په خپله خاوره کې روزي.

په ۱۹۹۴ م کال کې د طالبانو تر را پيدا کېدو وروسته د جنوب په نيولو ډير ژر بريالي شول ، خو تر کابل کېنه چې نور نژادونه مېشت دي د سخت مقاومت سره مخ شول.

په ۱۹۹۷ م کال کې سعودي تبعه اسامه بن لادن افغانستان ته د بيرته راتګ په تکل شو. چيري چې دی د سرو لښکرو په وړاندي جنګېدلی و. ده دا ځل يو جال ، ډيري پيسې ، رضا کاره جنګيالي او د هغوی د تربیې وسايل هم د ځان سره لرل ، تر څو له همدې ځايه د نړۍ په وړاندي يوه لويه جبهه پرانيزي.

دې کار د پاکستان ملاتړ او خوشالي د ځان سره لرل تر څو د عربي رضاکارانو په مرسته د افغانستان هغه پاته برخه هم د طالبانو په زور تر واک لاندې راولي.

دا ډير د امکانه ليري خبره ده چې اسامه بن لادن دي د پاکستان د اجازې پرته افغانستان ته راغلی وای. خو د نوموړي اجنډا د اسلام اباد له هغې سره ډېر توپير درلود.

د اسلام اباد اجنډا سيمه ييزه وه ، خو د اسامه اجنډا نړيواله او مطلقه ټولواکي وه.

کندهار يان وروسته پوه شول چې د محلي ملايانو پر ځای اوس عربان د دوی مشران دي او افغانستان د غرب ضد ترهګرو په اډه بدل شوی دی.

ددې ټولو پايله د سپټمبر يوولسمه شول ، چې په عکسل عمل کې يې امريکا پر افغانستان حمله وکړل.

دا د افغانانو لپاره ددغه عرب مېلمه لخوا تحفه و او پاکستان چې د افغانستان د نيوي فيصده خاوري واک په لاس کې درلود د لاسه ورکړ.

زما په نظر د سپټمبر تر يوولسمې وروسته نور پاکستان د القاعدې سره خپله مينه پرېښودل. د طالبانو د واکمنۍ پر مهال چې پاکستان د القاعدې ملاتړ کوي د هغه سره يې نوره کومه دلچسپي نه لرل.

کله چې زه په ۲۰۰۱ د ديسمبر په مياشت کې د چمن له لاري افغانستان ته اوښتم ، خبره شوم چې ډير عربان پاکستان ته را اوښتي دي. هغوی اوس د پاکستان لپاره تر ټولو لويه بانکي سرمايه و ، ځکه چې هر يو يې غرب ته دومره اعتبار درلود چې پاکستان ته به يې د هغه په اندازه پيسې ورکولې.

اسلام اباد د طالبانو تر ماتې وروسته په هر درو يا څلورو مياشتو کې د القاعدې يو مخکښ غړی امريکا ته سپاری.

په حقيقت کې دغه ترهګر ټوله د پاکستان په لويو ښارونو کې نيول شوي دي ، نه په هغه وحشي قبایلي سيمو کې چيري چې پاکستان خپل پوځيان هلته د امريکا ضد کسانو پر خلاف د عملياتو لپاره ځای پر ځای کړي دي.

خو په دا ټوله موده کې پاکستان د طالبانو يو مشر هم و نه نيوی او امريکا ته يې و نه سپاری ، دغه طالب مشران ټوله په کويته کې په ازادانه توگه اوسېږي او هلته خپل فعاليتونه کوي.

له بله پلوه پاکستان د طالبانو مشرانو لپاره هر ډول مالي او تربیوي امکانات برابروي. د پاکستانی پوځ ډير افسران يې طالب شورشیانو ته د تربیې لپاره گمارلي دي او د سرحد هغه بله غاړه يې د طالبانو لپاره خوندي جنت گرځولی ده.

دا هغه څه دي چې هيڅوک يې د شتون څخه انکار نشي کولای. کله چې زه چمن ته د محمد انور د ليدلو لپاره لارم ، هغه پر دې تاکيد و کړ چې شپه ور سره تېره کړم ، ده وويل که شپه تېره کړې هغه موټر سايکلان ، اتوماتيک سلاوي او پيسې به وويني چې زموږ د کور تر څنگ د مدرسې طالبانو ته د پاکستان حکومت ورکړي دي.

اکرم چې کوم کس د طالبانو په ډله کې ځای کړی و ، د هغه په وينا چې د دوی د تربیې ځای د چمن شمال طرف ته و چې په هغه کې مور ته د پاکستان د اردو درو تنو افسرانو تربیې راكول چې يو يې ډگروال او دوه يې جگړنډان وو.

اکرم ما ته د هغو درو پاکستانی افسرانو نومونه هم راكړل چې په دغه کمپ کې يې شورشیان روزل.

په دغو کمپونو کې شورشیانو ته د ماینونو جوړول ، پلان طرحه کول او ملکي چارواکي په نښه کول شامل و. پاکستان له دې امله پر واشنگتن د القاعدې د غړو باران جوړ کړی و چې تر همدې چتر لاندي يو ځل بيا طالبان سر منظم کړي.

يو وخت زه د امريکا سفارت ته د طالبانو په اړه معلومات ورکولو لپاره ولاړم. هغوی ته مې په کويته کې د يو لوړ پوړي طالب قوماندان د موټر نمبر او د پاکستان د اردو د هغو دوو افسرانو پتي ورکړي چې دغه طالب مشر ته يې خوندي ځايونه او کورونه برابرول.

په سفارت کې امريکايي چارواکي په خواشينې توگه را ته وويل: (زه پوهېرم ، زه پوهېرم سارا ، خو موږ په دې اړه هيڅ هم نه شو کولای. موږ ته پاکستان يوازي خالد شيخ محمد راوسپاری. خو له بله پلوه بيا امريکايي سرتيري د شورشیانو سره چې د دوی د متحد لخوا روزل کېږي او رالېږل کېږي د خړپ او ترپ په جگړو اخته دي.

کله چې د ۲۰۰۳ م کال په پسرلي کې د واشنگتن لخوا پاکستان ته درې اعشاري پنځه بيليونه انعام ورکړل شو ، امريکايي سرتيرو همدغه پروسه د تي_وي له لارې په خپلو تخته يي خونو کې تعقيبول.

ټولو امريکايي سرتيرو په يوه خوله ويل چې دغه ټولي پيسې به پاکستان بير پر طالبانو ولگوي او طالبان به پر موږ حملې لاسختي کړي.

په بل عبارت ويلای شو چې واشنگتن په خپله د ترهگری ملاتړ کوي.

د ترهگری ضد جگړه يوازي يوه بهانه ده.

ما همدغه موضوع د امريکايي سرتيرو سره شريکه کړل ، هغوی وويل که مور ته د پاکستان د نيولو اجازه راکړل شي ، نو مور حاضر يو چې د يوې بلي دورې لپاره به رضاکارانه توگه پاته شو . په هغو کي يو سرتيري چې زه به يې پرېښودلم چې دده سره د دويمې دروازي په بنکرونو کي کښنم وويل: پاکستاني پوله زموږ لپاره يوازي يوه تصويري کرښه ده چې مور يې د عملياتو کولو څخه په راگرځولي يو .

په قلم وگره کول (۱۳۰۰م پسرلي)

د ۲۰۰۳م کال په پسرلي کي لار خپلو اميدونو ته د رسيدو په هيله وم. زه تر اوسه لا پدي نظروم که زه لږ نور سخت کار وکړم ، خپل کارونه دوه چنده کړم ، خلک دي لاري ته وهڅوم ، او هغو کسانو ته چي حساب پر کيږي نور هم خپل تماسونه ټينگ کړم شايد زه به د ټوپکسالارنو مسئلي ته يوه د حل لاره پيدا کړم. زه کابل ته پر لاره وم تر څو امريکايي او افغان چارواکو ته د گل اغا شيرزي د خطرناکه سلوک په اړه معلومات ورکړم. د امريکا په سفارت کي زما نژدي ملگري لور پوري ډيپلومات بيل ټايلر وو. زموږ د خبرو په پيل کي داسي ښکاره شول چي د قيوم کرزي ، ولسمشر کرزي ، او د هغه د دفتر د مسول د بيا بيا ټنگار له کبله پر امريکايي چارواکو کرار کرار فشار زياتيږي او هغه يي د ځينو خطرناکو ټوپکسالارانو ليري کولو ته اړ ايستل. خو زما لپاره دا هر څه خورا ورو وو.

يوه ورځ په اپريل کي مي ځان د کابل د هوائي ډگر د مسافرينو په تم ځاي کي د خورا ډيرو بهرنيانو او افغانانو په منځ کي وموندي. ما دلته د ملگرو ملتونو پرواز ته چي کندهار ته تلي انتظار کوي. زما تر شا مي په ليکه کي اپريل ويت و ليدل. دا د واشنگتن پوست ويانده ده. دا د ډيري ښي تجربي او هنر څښتنه ده ، چي د ډير احتياط او کره توب له کبله يي پر يوه موضوع خورا ډير وخت تيروي ، ددي له قوله چي پر يوه ليکنه يي نهه مياشتي تيري کړي دي. دا خورا ښه او کره راپورونه چمتو کوي ، خو اوس دا کندهار ته روانه وه چي ويل يي کيسه يي په کندهار کي ده.

ما په سمدستي توگه ددي د کيسي سره دلچسپي پيدا کړل. د (اي. سي. ار. سي) د اوبو انجينر ريكارد منگويا وژل شوي و. په الوتکه کي دي زما لپاره په خالي سیت پسي کتل خو دا ډيره کوچني الوتکه وو. زه تر اوسه لا د ريكاردو د وژل کېدلو له کبله خوټېدم. د گل اغا شيرزي د هغه ځواب څخه هم ډيره نا قراره وم چي ددي وژني په اړه يي ويلي وو. خو ما ددي پيښي د حقيقت د رابرسيره کولو کونښن کوي. ما فکر وکړي که چيري زه پدي اړه خبري ور سره وکړم دا به د سم تصميم نيولو ته لاره اواره کړي. زما او ددي تر منځ پر همدي موضوع خبري رواني وي چي ددي جملي په اوريدلو سره يي (ټوپکسالاري ترهگري هڅوي) څپرکي وټرل شو.

ما ساه واخيستل او بيا مي ورته وويل چي زموږ ملگري افغان ټوپکسالاران د ترهگري څخه خورا ډيره گټه پورته کوي. همدا کار د دوي د ماشي لپاره خورا ښه نښه پيدا کوي او د خپلو

وطنوالو د چور او تالان واك وركوي. خو د شيرزي مسئله بيا داده چې هم د پاكستان سره خپلي اړيكي ساتي او هم د متحده ايالاتو سره.

د كندهار والي پدي خبر و چې د متحده ايالاتو پاليسي د پاكستان د پاليسي سره خونه توپير لري خو نوموړي په ساده توگه دي بايلي ته رسيدلي و چې په څه ډول دغه زير ځواك دده د پخواني ملكري پاكستان لخوا محاصره شوي دي. او دي په دي هم پوهيږي چې څنگه د دواړو غوښتنو ته ځواب ووايي.

توپكسالاري ترهگري هڅوي ځكه چې يو توپكسالار لكه گل اغا شيرزي پدي كار كي خورا ډيري مادي كتي لري تر څو ترهگر فعال وساتي او په همدې سره به امريكايان دوي ته اړتيا ولري چې ددي كار لومړني قربانيان ملكي وگړي دي.

كله چې مور كندهار ته را ورسيدلو ما اپريل د ځان سره بوتله تر څو د ضابط اكرم سره وويني. خو دي په اصل كي پر خپله موضوع كار كوي چې په حقيقت كي د گولي په شان وو. (افغان والي په توپكسالار سره پيژندل كيږي) دا يي سرليك وو.

په ليكنه كي گل اغا شيرزي د هغو كسانو د لسټ په سر كي راغلي و چې ولسمشر كرزې او دده اداري يي د ليري كولو كوښښ كوي. اپريل چې كله د كندهار څخه كابل ته ولاړل هلته يي د ځينو يادونو له كبله مركي كړي وي. په هغو كسانو كي يو د شيرزي راتلونكي ځاي ناستي د ښار او كور جوړوني وزير هم شامل و. ده ويلي وه د ټولو تجربو او استعدادونو سره سره بيا هم ده ته د توپكسالار په سترگه كتل كيږي. اپريل دده هغه خبري ثبت كړي وي چې په خندا يي ويلي وه چې دي سل فيصده د قانون په پلي كولو كي بريالي نه دي چې اكثره وخت دده لخوا هم قانون تر پښو لاندي كيږي.

دغه كس تقريبا يوه لسيزه د شيرزي سره څنگ پر څنگ كار كړې وو. هر يوه دده په اړه خبري كولي خو زه پدي خبره وم چې دغه وزير به د شيرزي راتلونكي عوض وي. شايد پدي اړه به تصميم نيول شوي و خو په هر صورت دا ددي وظيفي د تر لاسه كولو لپاره يوه بولي هم وو. زما نوم هم په ليكنه كي راغلي و چې ور سره د اكو كلاچي په اړه يي څه معلومات وړاندي كړي و. پدي كي د احمد ولي كرزې يادونه هم شوي وه چې د والي شيرزي او خلكو تر منځ د فاصلي جوړولو كوښښ كوي. اكرم پكښي د خپلو پوليسو د تنخوا د نه وركولو شكايټ كړې و چې په هغه كي اكرم په ټوكي انداز گواښښ كړې و چې دي به شيرزي وټري او په هوايي ډگر كي به يي خپلو امريكايي ملكرو ته ور وسپاري.

اپريل د هر كاره خالد پښتون سره هم ليدلي وه چې هغه منلي و چې د كمرڪ عايد چې د مياشتي څو مليونه ډالره كيږي تر اوسه كابل ته نه دي ليږل شوي.

د كورنيو چارو وزير جلالې د قيوم كرزې هغه خبري راخيستي وي چې ما امريكايانو ته وويل چې ستاسو لنډ مهاله پوځي هدفونه به د اوږدي مودي سياسي لومړيتوبونه د لاسه در څخه وباسي.

په لومړي ځل چې مي هغه ليکنه ولوستل ډيره خوابدي شوم چې ولي اپريل په خپله ليکنه کې د توپکسالاري او ترهګري تر منځ هغه موضوع دلته نه ده راخيستي چې ما ورته په الوتکه کې وويل.

خو وروسته وپوهېدم چې ددې ليکنه د يوې پاليسي په شان وو.

په همدې وخت کې مي فکر کوي ، کوم څه چې ما په الوتکه کې ورته وويل شايد پاتې نورو کسانو هم ورته ويلاي شو. ما د ځان سره وويل ، چې اوس نو واشنگتن ته د يو بل ليک د لېرلو وخت رارسيدلي دي. د کندهار د وضعيت په اړه به ما په هرو څو مياشتو کې واشنگتن ته دا ډول ليکونه استول. زموږ ټولني (ACS) به دا ليکونه زما د شخصي نظر تر نامه لاندې د امريکا کانګريس او په لوړو کړيو کې هغو کسانو ته لېرل چې د افغانستان سره يې دلچسپي لرل. ما اپريل ته ويلي وه ، چې ترهګري او توپکسالاري دواړه د يوه ځنځير کړي دي. ما ددې مسئلې په پراخه توګه يادونه کړې وه چې په هغه کې ما په وار وار امريکايي او افغان چارواکو ، ژورنالستانو او د بشري مرستو کار کوونکو څخه دا اوريدلي و ، چې د توپکسالاري لپاره د يوې پراخې پاليسي لرلو ته اړتيا ليدل کېږي.

دغه نظريه په لاني توګه تشرېح شوي وو.

ويل کېږي چې مور دغو توپکسالارانو ته په افغانستان کې د ترهګري ضد جګړه کې اړتيا لرو. خو په حقيقت کې واشنگتن ته زما ليک ددې برعکس و. توپکسالاران لکه شيرزي په خپله د بد امنۍ سرچينې ده. د دوي اقتصاد او سياسي غښتل تيا په نا قانوني او دداسې کارونو په تر سره کولو نغښتي ده چې په هغه سره امريکايي ځواکونه د دوي ملګرتوب ته اړ باسي.

توپکسالاران امريکايانو ته بازي ورکوي او دوي د شورشيانو د رينبو د منځه ايستلو کې هيڅ دلچسپي نه لري. زما ددې خبرو د تاييد لپاره يو ډير ښه ټکي دا و ، چې شيرزي د هغو کسانو پر ضد ، چې ريكاردو يې ووژي عمليات وښودل. ما ويلي وه ، چې دا توپکسالاران ازمويل شوي کسان دي ، چې د تير ايستلو خورا ښه تجربه لري ، کله د يوه بهرني ملاتړ کوي او کله بيا د بل .

دوي تر اوسه داسې کار نه دي کړي چې سړي دي ورته افرين ووايي ددې ټولو سره سره بيا هم دوي د پوره درنښت خاوندان دي. ما زما لوستونکي مخاطب کړي وه ، چې تاسو فکر وکړي کل اغا د سخت دريښي په وړاندې خورا ډير شهرت لري خو هغه تر اوسه د سخت دريښ د منځه وړلو لپاره څه نه دي کړي.

وروسته پسي هغه مسئله ياده شوې وه ، چې شيرزي د نورو ملاتړ هم کوي. په دغه کې ما د امريکا پر بهرنۍ پاليسي باندي انتقادونه کړي وو.

((څنگه پاکستان متحده ايالات د خپلو گټو لپاره لوبوي))

ما ليکلي وه ، چې د تيرو دېرشو کلونو په جريان کې پاکستان د افغانستان د اشغالولو لپاره يوه ستراتيژي په لاره اچولي ده ، چې هغه مذهبي توندلاريتوب دي ، چې د همدې لارې د افغانستان کنترول تر لاسه کړي خو که په کنترولولو کې بريالي نه شي نو کم تر کمه هغه نسبي سوابت خو به گډوډ کړي.

سره له دې چې تر ۱۱/۹ وروسته په دغه پاليسي کې يوڅه تغيرات راغلي دي خو دغې ستراتيژي ته بايد په کلي توگه تغير ورکړل شي. ولي په وار وار د متحده ايالاتو پاليسي د پاکستان د خوښي او اجندا سره د مخکې وهل کيږي؟

دا ځکه چې پاکستان پدې لاره کې خورا ښه تجربه لري او متحده ايالات يې پامه دي.

ما په دې اړه يو څو مشخص ټکي وليکل چې په لاندې ډول دي:

هغه خطرناکه پاليسي چې پاکستان په لاره اچولي ده او د مذهبي توندلاريتوب د لارې د خپلو سيمه ييزو هدفونو د تر سره کولو لپاره يې کاروي، چې پايلې به يې په خپله د پاکستان لپاره خورا ډيرې بدې وي. د پاکستان اجندا سيمه ييزه او تاکتيکي ده. پاکستاني حکومت د اسامه په شان د نړيوال اسلام د نظريي ملگريټوب نه کوي. له همدې کبله نو پاکستان د القاعدې شبکې د غړو سره کومه دلچسپي نه لري. د پاکستان د القاعدې سره له دې کبله هم نه لگيږي، چې القاعده خپل ځان ته خپله اجندا لري. د پاکستان لپاره اومه مواد پخواني طالبان او د حزب اسلامي ډله ده، چې کار پر وکړي او بيرته يې سره منظم کړي ځکه چې دغه کسان خپله ژوره ايډيالوژي نه لري او مهارول يې هم ډير اسانه دي. خو ددې برعکس متحده ايالاتونو خپله ټوله توجه د القاعدې شبکې غړو ته اړولي ده.

په عراق کې د ښکيل تيا له کبله هر څه گډوډ شوي دي. امريکايي پاليسي جوړونکي ددې پر ځاي چې پخوانيو طالبانو ته پاملرنه وکړي ټوله پام يې القاعدې ته اړولي دي. ما ويلي وه، چې شيرزي د پاکستان سره نژدې اړيکې لري، دده په دفتر کې د پاکستان د نظامي افسرانو شتون، اسلام اباد ته يې منظم سفرونه ددې ښکارندويي کوي چې پاکستان ده ته دهغو شورشيانو پر ضد د عملياتو دنه کولو امر کړي دي چې ريکارډو يې ووژي. که څه هم په دې اړه کره معلومات نشته خو ما په دې هکله ډير څه ويلي وه او له بله پلوه دې خبرې ډير سر سره خوري.

زما افغان ملگرو به ويل چې نور د ټوپک د جگړې وخت تير شوي دي او اوس د قلم د جگړې وخت رارسيدلي دي.

موږ تر اوسه لا په (ACS) کې د انټرنېټ اسانتيا نه لرل. په ښار کې يوه انټرنېټ کيفي پرانيستل شوي وه، چې غرفې يې په پردو سره جلا شوي وي که دې په کيډورډ کې يوي تنې ته لاس وروړي واي نو تر هغه وروسته دې بايد خپل لاسونه د دورو له کبله په صابون پريولي واي. دغه کيفي د شيرزي د چرگونې خالد پښتون او د پاکستان د استخباراتي شبکې لخوا چلول کيدل. هغو پاکستاني کارکوونکو چې هلته يې کار کوي د سلوک او وضعيت څخه يې دا له ورايه ښکاريدل چې دوي د پاکستان د استخباراتي شبکې غړي دي.

په دې اړه ما ته د هندوستان قونسل هم معلومات راکړل خو تر څو بريښنالیکونو تر ليرلو وروسته ښه باوري شوم. ما د امريکا په اډه کې د يوه ملگري څخه هيله وکړل که زما دغه ليکنه قيوم، زما خور چې په بوستن کې ده او په کابل کې د امريکا په سفارت کې زما باوري ډيپلومات ته وليږي.

ده وويل ولي نه زه به يې ورته وليرم.

تر دې دوي ورځې وروسته سهار زما لپاره لومړې شي زما په تليفون زما د بدن رپرديدل وو . دا په اډه کې زما د ملګري تليفون وو. ده راته وويل سارا ته بايد اډې ته راسې ما غوښتل چې پوه شم چې د څه لپاره خو ده راته ونه ويل.

زه هم زما په تور لنډکروزز موټر کې سپره شوم او د اډې پر خوا روانه شوم. ده زما لپاره په دويم نمبر دروازه کې انتظار کوي. مور دا ځل دده دفتر ته نه تللو په اډه کې دننه چې د رفتار اندازه پکښې لس ده شا وخوا په موټر کې ګرځيدلو ځکه چې ده ما ته په شخصي توګه څه ويل غوښتل. ده په رپریدلي اواز راته وويل ، چې ستا ليک چې ما ته دې د ليرلو لپاره راګرې و د ليرلو مخه يې ونيول شول. ده زياته کړل چې يو برېښنايي د څار سيستم د تورو پر اساس عيار شوي دي که چېرې د انټرنېټ د لارې يو کس ليک ليرې ، د پلټنې د سيستم تر نظر تيرېږي خو که په هغه کې داسې توروې نو هغه سيستم يې د ليرلو مخه نيسي. تر دې وروسته يوه افسر پر ما ټوکې کولې ده ويل ستا هغه ليک چې واشنگټن ته دې ليرې په يوه ليکه کې يې ۹ داسې توري لرل چې سيستم راګرځولي وو.

خو اوس هر څه پر بل مخ اوښتي وو.

ما ټوله شيان د متحده ايالاتو د پاليسي جوړونکو لپاره د يوې هيلې په توګه ليکلې و تر څو هغوي دغه د زړه په غوږونو واوري. ما فکر کوي ، چې دغې موضوع ته د دوي د پام را اړولو دغه تر ټولو ښه لار ده. خو زما ملګري لا تر اوسه د هغه مشکل څخه نه و خلاص شوي .

ده وويل چې استخباراتي کسانو ستا د ليک يوه کاپي سپيشل فورس ته وروليرل هغه افسر چې دغه ليک ور استول شوي و د والي شيرزي د ورور رازق شيرزي سره د اړيکو د ټينګولو مسول وو. سپيشل فورس غواړي دغه ليک رازق شيرزي ته ورښکاره کړي او پدې اړه خبرې ور سره وکړي چې دا ليک چا ليکلي دي.

زما ملګري زياته کړل ، چې ما ورته وويل که مو دا کار وکړي په دغه حوزه کې خو به هغه په مرګ محکومه شي. خداي دې زما ملګري ته اجروده ورکړي ، چې زما لپاره يې په اور کې ځان واچوي.

ده هغه افسر ته ويلي وه ، چې ته بايد داسې ونکړي !

ته بايد هلته ددغه ليک سره ورنه شي. ځکه چې دا يوه امريکايي ده که ته دغه ليک شيرزي ته ورښکاره کړي دابه ووژل شي. شخړه په همدې شان روانه وه خو مسئله ډيره جدي شوي وه ځکه چې دا هر څه د کندهار په هوايي اډه کې تر لور پورو کسانو پور ور ورسيدل. زما ملګري شيرزي ته ددې ليک د ورکولو مخ ونيوي. ده وويل ، چې سپيشل فورس د ماننام ډوډي د رازق شيرزي سره خوري زه هم هلته ددې کبله ور سره ځم چې دالکولو تر څښلو وروسته هغوي د نشي په حالت کې د هغه ليک په اړه څه ونه وايي او يا په همدغه حالت کې ستا هغه ليک ور ښکاره نه کړي.

زه ډيره حيرانه وم ددي كبله نه چي ماته جدي خطر متوجه و بلكي د متحده ايالاتو د اردو د لور پورو كسانو احمق توب ته تعجب وري وم.

زما پدي هېڅ باور نه راتلي چي دوي دي د يوي امريكايي تبعه د امنيت او ژوند سره داسي لويي وكړي. يوه داسي امريكايي ، چي په كندهار كي ژوند كوي او په ټولو خصوصياتو لكه كلتور ، قوم او كريكتر سره دوسته پيژندل شوي وي.

زه پدي پوهيدم چي دا زما خبري د هرچا د طبعي سره برابري نه دي خو كه برابري نه وي نو بيا ولي داسي ورسره كيدل؟

زما ملكري ما ته وويل كه ته يو ځل د هغه كس سره وكوري چي گوانسنن يي كړي و چي زه به دا ليك رازق شيرزي ته وربنكاره كوم.

په دا سبا مي خپل ځان د رازق شيرزي د مركز او د دويم نمبر دروازي تر منځ د ترافيكو په تم ځاي كي تر يوي اوني لاندي وموند. چي زموږ لپاره د وسپنيزو سترگو او ريكي وربنستان لرونكي د سپيشل فورس غړي انتظار كوي.

ما د خبريالي پر مهال دا زده كړي وه چي ته خبري مه كوه پرېده چي هغه كس خپله هغه موضوع راپورته كړي. د بله بلوه هر څه چي به دغه سرتيري ويل هغه زما لپاره د يوي خپسكي په مانا وه ځكه چي د امريكا اردو هر شي ته د شيرزي له نظره كتل.

دغه افسر راته وويل زموږ اردو د شيرزي څخه ډير خوشاله دي. زه شخصا پدي نظر يم چي نوموړي په ټوله افغانستان كي تر ټولو همكار او مرسته كوونكي والي دي. زموږ تر منځ خورا بني اړيكي دي او موږ چي د هر شي غوښتنه ورڅخه وكړو هغه راته برابروي. ده زياته كړل چي زموږ او دده تر منځ د بني دوستي يو څرگند ټكي دادي چي رازق شيرزي هميشه موږ د ماخستن د دوډي لپاره ميلمانه كوي.

(دا افغانستان دي لته يوازي الكولو منع شوي نه دي بلكي سخت ناروا دي)

خو احمد ولي كززي بيا د دوي سره په توپير ډير خوږ ژبي خو خورا قانوني سړي دي چي د افسر بڼه نه ورڅخه راتلل.

ده زياته كړل موږ هر څه په دغه ولايت كي د والي د لاري تر سره كو دا ځكه چي موږ په بل چا باور نه لرو. زه ډيره حيرانه وم . ما به په ډيري خواري سره خپل ځان ته قناعت وركوي چي دا خو يوازي د سپيشل فورس د يو افسر نظر و چي د امريكا د اردو يو ځانگړي جزو تام دي.

ما شا وخوا وكتل چي د شيرزي يوه سرتيري موږ څارلو خو موږ ته نژدي نه شو راتلاي. عبدالله د موټر د مخ په سيټ كي ناست و ده هم ددي هر څه ننداره كول دا يو عجيبه تركيب و چي دا بل اړخ ته مي وكتل د ملكرو ملتونو د اداري موټران د ترافيكو په تم ځاي كي ولاړ وو.

په موټر كي د ننه د جنوب غرب حوزي د يوناما مشر تلت بيگ مزديكوف ناست و. نوموړي د (KGB) پخواني جاسوس ، په پښتو ادبياتو كي (PHD) لري او د برلين د ديوال تر ړنگيدلو وروسته يي د طالبانو د رهبري سره په پاكستان كي په منظمه توگه ملاقاتونه كول چي ده هم موږ څارلو.

دغه بي بند وباره د امريکايي سپيشل فورس ښځې او نارينه افسر زموږ سره په داسې ځاي کي خبرې کولې چې موږ ته نژدې څوک نه شو راتلای.

ما او دغه افسر د سپيشل فورس د هغو دو سرتيرو پر وژلو خبرې پيل کړې چې په دا وروستيو ورځو کي په هلمند کي وژل شوي وو. ما ورته وويل چې د (اي. سي. ار. سي) د کار کوونکي وژل کيدل ددي څرگندويي کوي چې په جنوبي افغانستان کي د وړانکارو فعاليتونو شمير مخ پر ډيريدو دي.

د سپيشل فورس افسر راته وويل زه او زما ملگري پدي باور يو چې ددغي حملي تر شا د هلمند د والي لاس وو.

موږ د خپلو مقاماتو څخه غوښتي دي چې د والي د نيولو اجازه راکړي خو تر اوسه لا هغوي پدي اړه مثبت ځواب نه دي راکړي. افسر په ډاډ راته وويل هر څه چې په کندهار کي پيښيري هغه ټوله د هلمند څخه سرچينه اخلي.

زه ډيره حيرانه شوم. ما وويل دا د هلمند څخه پيښيري؟ د پاکستان په اړه مو نظر څه دي؟ دا چې د هلمند والي شير محمد اخندزاده دي امريکايي سرتيري وژلي وي هسي افوهاد دي. نرم شير محمد چې د طالبانو غوندي پکړي تړي، د ملا زوي دي او په جنوبي افغانستان کي د اپيمو تر ټولو لوي سوداگر او کروونکي دي چې پدي کي هيڅ شک نشته. خو ددي ټولو سره سره نوموړي د ولسمشر کرزي خورا نژدې ملگري دي چې د امريکايي سرتيرو خوا ته به په بد نظر لا ونه گوري. ما د سپيشل فورس ددغه افسر څخه وپوښتل چې ايا دا رښتيا ده؟

او د بله پلوه تاسو څه پوهيري چې ده به دا کار کړي وي؟ ده وويل پدي اړه موږ ځني شواهد لرو، چې والي ددي کار امر ورکړي و چې دا هر څه موږ دده د تليفون څخه تر لاسه کړل.

ما ورته وويل په افغانستان کي هيڅ جگپوري کس خپله تليفون د ځان سره نه گرځوي ځکه چې دا ستلايت تليفونونه خودونه لوي دي لکه لپ ټپ کمپيوټر.

د بله پلوه که تاسو چيري دده د تليفون څخه داسي څه تر لاسه کړي وي دا ددي مانا نه لري چې هغه دي په تليفون کي ددي کار د تر سره کولو امر ورکړي وي.

بل تاسو څه ډول اواز دده د ستلايت تليفون څخه تر لاسه کړي؟

ده وويل چې دوه يا دري کسان په يوه خونه کي ناست وه چې په هغوي کي د يوه اواز ده ته ورته وو.

زما زړه په دريډو شو خدايه دا خلک په گومان سره غواړي د هلمند والي ووژني؟ ما ته هغه خبرې راپه زړه شوي چې ما او اکرم بي زما په کور کي د انارو د خوړلو پر خت يادونه کړي وو. په دغه وخت کي امريکايي سپيشل فورس په هلمند کي د سخت دريزه جهادي قوماندان حکمتيار د کسانو سره کار کوي او هغوي سپيشل فورس ته خورا نژدې وو. حکمتيار په خپله پټ شوي و خو دده ملگري ورو ورو د طالبانو سره يو ځاي کيدل او خپلو فعاليتونو ته يي

ادامه ورکول. د حکمتيار دغو کسانو د شيرزي سره خورا بڼي اړيکي لرلي چې په همدې سره يې سپيشل فورس خورا تابع وو.

ما دوي ته وويل زه شرط وهم چې دا کار شيرزي کړي پدې سره دي غواړي چې د هلمند والي د مخه لري کړي او ځان د ټول جنوب سردار جوړ کړي. شيرزي په خپلو معلوماتو سره امريکايي سپيشل فورس رانده کړي دي. په جنوب کې د وړانکارو فعاليتونو له کبله د هلمند د والي په ملامتولو کې، دي دوه هدفونه لري.

لومړې خپل بادار پاکستان ژغورل او دويم امريکايي اردو د خپلو حريفانو پر ضد کارول دس.

خو دا ټکه د را پريوتو په حال کې وو.

دغه افسر کرزي ته خورا په غوسه وو. ده وويل که چيرې کرزي په راتلونکي ټولټاکنو کې ماته وخورې نو امريکايي اردو به اوبسکي پر توي نکړي. زمور زياتره کسان به هغه وخت خوشاله شي چې شيرزي د کرزي پر ځاي ولسمشر شي.

کله چې زه افغانستان ته راورسيدم زما سره يو سوال و. زما ماغزو غوښتل چې دغه سناريو انځور کړي چې دلته زما راتگ به ددې ولايت يا هيواد لپاره به څه معنا ولري؟
دا به شخصاً زما لپاره څه معنا ولري؟

دي ټولو خبرو کوم اساس نه درلود. شايد دا به يوازي ددغه افسر نظر و. خو که چيرې دي د امريکا د اردو په استازيتوب پريځي نو بيا ددې دا معنا و چې ټوله افغانستان پر يوه تباهي اوبښتي دي. راتلونکي څو ورځي مي خورا په خپکان تيري کړي. دا و چې د امريکا د سفارت څخه د بيل ټايلر ټليفون راغلي. بيل په افغانستان کې د بسپنه ورکونکو مسول و خو دده صلاحيت تر دي خورا ډير وو. مور د سفارت په دويم منزل کې د شپيتمو کلونو د کنفرانس په خونه کې کښيښاوتلو.

ده وويل څنگه کولاي شو، چې زيات پښتانه په ملي اردو کې جذب کړو؟

ايا زه بايد د ځينو قول اردوگانو د قوماندانانو په اړه فکر وکړم؟

ما ورته د يوه قول اردو لپاره اکرم پيشنهاده کړي خو ده وويل تر څو چې شيرزي په کندهار کې وي زه دا وظيفه نه قبلوم.

هغه ټولټاکنې چې د ۲۰۰۴م کال د جون په مياشت کې پلان شوي دي بايد وځنډېږي؟

ايا ټاکنې بايد د غرب په شان وي، چې يو کس يوه رايه لکه په لويه جرگه کې چې وو؟

بيل خورا لوړ رتبه ډيپلومات و هر وخت چې به ما دي ليدې نو د سفير رابرت فين سره به څنگ په څنگ ولاړ وو. ما پرده باندي زيات باور درلودې چې زما ليک به واشنگتن ته واستوي خو ده زما هغه ليک قيوم ته تر نظر تيرولو او سانسور لپاره ورليږلي وو.

بيل په ټليفون کې راته وويل ما ستا ليک ولوستي، چې ډير ښه وو. ما په ځواب کې ورته

وويل ښه ته خبر يې چې هغه ليک ته څه پيښ شول؟

بيل خبر نه و خو ما ټوله کيسه ورته وکړل.

په سفارت کي يو بل شي هم و هغه دا چي دوي زما سره هر شي په شخصي توگه تر سره کول. دوي زه ددي کبله چي امريکايي يم د خپلي کورنۍ غړي بللم. بيل د سفير د سياسي چارو د لومړي سيکرتر سره د کندهار په اډه کي زما د ليک په اړه خورا جدي مجلس کړي وو. بيل ډير لږ وروسته ما ته بيا تليفون وکړي. ده وويل ته بايد سفارت ته راشي ځکه چي کندهار ستاسو لپاره ډير خطرناکه دي.

خو ما بايد ده ته يو څه ويلي واي ځکه ، چي په کندهار کي زما لپاره د ويږي کوم خاص شي نه و خو خدایي زما د مور او زما د خور ايو په زرونو خبر و ، چي زما په اړه يي څونه تشويش درلود. په کندهار کي ما د احمد ولي کرزي درلود. زه د ده څخه له دي کبله ډيره مننه کوم چي زما د امنيت غم يي خوري او دده له کبله زه په امن کي وم.

که ما چيري امنيتي کسانو ته ضرورت درلوداي ما يي هر وخت غوښتنه کولاي شول. ما کولاي شول چي دده په کور د اړتيا په وخت کي بيده شم خو زه لا تر اوسه د کرزيانو د کورنۍ غړي شوي نه وم. زه تر اوسه نه پوهيدم چي احمد ولي به زما په اړه څه فکر کوي چي زه څوک يم؟

لس کاله ما په پاریس کي د خبريالي په توگه کار کړي خو فرانسويانو زه له دي کبله د ځانه نه يم شپړلي چي ته خو امريکايي. داچي ما دونه وخت د خپل پلرني ټاټوبي څخه ليري تيري کړي و خو زه فرانسوي نه شوم خو دا بايد هم ووايم چي زه نوره امريکايي هم نه يم.

خو په کندهار کي هرڅه ډير خراب و د جمعي په شپه به د ټولو خيريه ټولنو بهرنيو کار کوونکو ميله جوړول چي پکښي به يي په پيخړ شراب څښل خو هيڅ افغان د دوي منځ ته د ورنگ اجازه نه لرل. د دوي زما څخه هم ښه نه راتلل ځکه چي زه افغانانو او د امريکا اردو ته ډيره نژدي وم خو د امريکايي اردو بيا له دوي څخه ښه نه راتلل. د امريکايي اردو بيا زما څخه پدي خاطر ښه نه راتلل چي زه يوه رسمي خبرياله او د بشري مرستو کار کوونکي وم خو افغانه هم نه وم دلته ماته يوازي بشريت را پاته کيدي چي زه هم د هغه بشر يو فرد وم چي دا نړي يي د ژوند کولو لپاره مستخره شوي ده.

په بل عبارت زه يوازي وم چي د خپل ځان او د نړي د راتلونکي لپاره مي مبارزه کول. زما رئيس قيوم ما تر ټولو نژدي ملگري بلي خو ده هم پر مخ څپيره را کړل. نو ويلاي شو چي په کندهار کي ما بيره محسوسول چي په رښتيا دا ډير خطرناکه ځاي هم دي.

قيوم پر خپلو دو رستورانټونو چي په بالتيمور کي دي او پر خپل کوچني ورور چي د نوي افغانستان ولسمشر دي خورا ډير گرځيدي. قيوم خپله لور په کابل کي ساتل چي تر اوسه يي د کابل څخه کندهار ته ونه ليرل. زما ياديري چي زه د شپي پر ۹:۳۰ بجي د شپي گرځ بنديز ته نژدي په کابل کي د قيوم کورته تر پنځلس ساعته سفر وروسته ورورسيدم. قيوم (سي. اين. اين) ټلويزوني چينل د ستلايت ډيش له لاري کتي.

ده په وراخطايي سره راته وويل ته يوازي راغلي؟

ما ورته په هو ځواب ورکړي.

ده وويل ټوكي خو به نه كوي ؟

هغه خطر چي ما پر سر باندي اخیستي و هېڅكله به يي څوك پر سر وانه خلي. دا ټوله له دې كبله چي بيل ما ته په سفارت كې د اوسيدلو بلنه راكړې وو. ما د بيل څخه مننه وكړل خو زما ليك د هغه بریدمن له كبله تر رازق شيرزي پوري ور ونه رسيدې.

ما وويل زه بيله دي هم كابل ته راتلم او زما په اړه هېڅ فكر مه كو. ده وويل سارا ستا خوبنه ده چي زه ستاسو ليك د ايتلافي ځواكونو عمومي قوماندان جنرال ډان ميكنيل ته ور وليرم ؟ ده زياته كړل له دې څخه به مور ته دا څرگنده شي چي ستاسو ليك ته چي د كندهار په اډه كې څه پيسې شوي و د جنرال نظر څه دي. په واشنگتن كې بيروكراسي حاكمه وه او په افغانستان كې د امريكايي ملكي كار كوونكو او امريكايي اردو تر منځ خورا ډيره فاصله ايجاد شوي ده. په افغانستان كې د امريكا بهرنۍ پاليسي د دفاع وزارت او ستيت ډيپارټمنټ لخوا اداره كيدل. بيل وويل چي پدې اړه ما څو ځله جنرال ميكنيل ته خبر وركړې دي خو د هغه لخوا څخه تر اوسه پدې اړه ځواب نه دي راغلي.

بيل په افغانستان كې خورا لوړ رتبه كس و دي په ستيت ډيپارټمنټ كې يواځني كس وچي څو ځله يي د جنرال سره ليدلي وو.

د ستيت ډيپارټمنټ كار كوونكو به ويل چي دا امكان نه لري چي سړي دي د جنرال ميكنيل سره كار وكړي. دوي ويل چي جنرال اوس په افغانستان كې په خپله لوبه مخ ته بيايي چي نور مور ته كوم اعتبار پاته نه دي.

خو كه چيري ما دا ليك په اردو كې كوم كس ته ليرلاي نو مخامخ به مي په دفاع وزارت كې رمسفيلډ ته ليرلي واي. ددې ټولو سره سره بيا هم ما ميكنيل ته د ليك د ليرلو سره مخالفت ونكړې. تر دې څو ورځي وروسته بيا بيل ټليفون راته وكړې ده وويل چي جنرال غواړي ستاسو سره وويني.

وروسته زه وپوهيدم چي زما ليك ته د جنرال ځواب څه وو.

ده ويلي و ، چي دا څه فكر كوي ؟

مور په شيرزي بارو لرو ؟

ايا دا څنگه بنځه ده دا د كرزي د كورنۍ سره ميلو نه ده ؟

ده په نابيره توگه پوښتلي وه چي زه دا چيري ليدلاي شم ؟

زه كابل ته ولاړم هلته مو د امريكا په سفارت كې سره وليدل چي په مجلس كې د ټيم په نامه يو بل كس هم گډون درلود. جنرال ميكنيل د كينډي د هارډورډ په حكومتي پوهنتون كې زده كړې كړې دي. ما په خبرو كې وار د مخه كړ ورته ومي ويل جنرال تر دې وړاندي چي زه نور څه ووايم غواړم تاسو پوه كړم چي زه ستاسو سره يم. ما تصميم نيولي دي چي نوره به ستاسو په يوه ټيم كې كار كوم. او زه د يونيفورم لرونكو كسانو سره كوم حساسيت نه لرم.

که ما کومه سخته خبره کړې وي دا ددې معنا لري لکه ما ته چې په خپله کورۍ کې يوه تونده خبرې وشي. زه د هغو خبرو له کبله چې د کندهار په هوايي ډگر کې، چې د سپيشل فورس افسر د امريکا د اردو په استازيتوب راته وکړې ديره خواشيني شوم.

جنرال ميکنيل راته وويل زه هميشه د سپيشل فورس د تيمونو سره په مشکل اخته يم زه به ډير خوشاله شم که هغوي يو څوک وڅاري. دده د خبرو څخه داسې بڼکاريدل لکه چې سپيشل فورس د شيرزي په اړه يوازې خپل نظر څرگند کړي وو.

ما وويل په هلمند کې چې اوس دا اور بل شوي دي د هغه د وژلو لپاره کوم بېرني پلان شته

؟

ما زياته کړل چې والي شير محمد ددغو دو سرتيرو د وژلو امر نه دي ورکړي او نه دا امکان لري چې هغه دي دغسي يو کار ته لاس واچوي.

ده وويل چې ما د سپيشل فورس هغه پلان رد کړې چې له مخې يې والي شير محمد ليرې کېدې او دوي ته مي وويل چې په والي کار ونه لري. جنرال ميکنيل د ايتلافي ځواکونو عمومي قوماندان و خو د امريکا اردو په خپل منځ کې پر دو برخو ويشل شوي دي.

سپيشل فورس چې د محاربيو جگړې زيات بار يې پر اوږو دي مستقيماً د جنرال ميکنيل تر قوماندې نه دي لاندي. دوي په فورت برک شمالي کرولينا کې خپلو مقاماتو ته راپورنه ورکوي. همدا په افغانستان کې د امريکايي پاليسي د هماهنگي په شندولو کې يو بل فکتور دي.

د گل اغا موضوع هم زموږ په بحث کې شامله و چې پدې اړه د جنرال نظر هم ډير څرگند وو. ده وويل مور دلته د ولسمشرکرزي د ملاتړ لپاره يو او شيرزي د کرزي والي دي. تر څو چې کرزي دي پرغه چوکي ساتلي وي مور به يې ملاتړ کوو.

ما ده ته وويل چې کندهار خپل رسمي امنيتي ځواکونه لري:

چې پولس او اردو دي. دغه ځواکونه د ۱۹۶۴م کال د اساسي قانونو له مخې تر هغه وخت پورې رسمي بڼه او قانوني بڼه لري تر څو نوي اساسي قانون رامنځ ته کېږي. په کندهار کې ولسمشر کرزي د امنيتي ځواکونو واک د والي څخه واخيست او يو بل کس ته يې وسپارې.

خو شيرزي اوس خپله شخصي مليشه لري چې هغه بيا د هغه قانوني امنيتي ځواکونو سره په مقابل کې ولاړ دي. ددې پر ځاي چې امريکايي اردو د قانوني ځواکونو سره کار وکړي بلکې دوي د قانوني ځواکونو او مرکزي حکومت پر ضد د ناقانونو مليشو سره مرسته کوي. دا مليشي بايد يې وسلي شي.

ما په همدې اړه په کندهار کې د اردو د استخباراتو د افسرانو سره هم خبرې وکړې چې هغوي بيخي را سره موافق وو.

دوي پدې اړه يو کاري پلان هم جوړ کړې تر څو دغه کسان د (DDR) د لارې خالي سلا شي. د جنرال د خبرو څخه داسې ويلاي شم چې پدې اړه تر اوسه هېڅ اقدام نه و شوي. زموږ مجلس ډير اوږد شو خو په اخير کې جنرال راته وويل چې نه په کندهار کې زما د قوماندان ډگروال جان کمپيل سره ووينه.

نوموړي ډير ځوان او لايق افسر دي چې زه خپله پدي فخر کوم چې دغسي کسان زما تر امر لاندې کار کوي. خو ما غلط مه نيسه هغه ډير باتور ځوان دي، ددې تر څنگ ډير چالاک او ښه مجلسي دي.

کله چې زه بيرته کندهار ته راغلم زما او د قوماندان تر منځ مجلس وشو. ما زما د غلجيو مشران هم راسره بوتلل او هلته مو د ملکي چارو د افسر سره وليدل. په لومړيو کې زما او د قوماندان مجلس ډيره نيولي او بي رقمه و. شايد دادي کبله چې زه دده د قوماندان لخوا څخه ورته معرفي شوي وم.

هغه ليک هم دده د ځاي څخه واښکتن ته ليرل شوي و او ده هم هغه ليک لوستلي و نو ځکه دي پوهيدي چې زه له کومه ځايه راځم. د قوماندان سوالونه مستقيم و خو د بله پلوه زما ځوابونه ډير تشریحي او د شيرزي او د دوي تر منځ اړيکي او د قوماندان هدف چې دده هدف په جنوب غرب حوزه کې د څه شي تر لاسه کول دي.

ده زما ټوله ټکي وڅيرل او بيا يې د ملکي چارو افسر ته وويل دا بايد څنگه مخ ته بوځو؟ بيا يې ما ته مخ راواړوي چې دري شيان راته ووياه چې زه يې همدا اوس دستي تر سره کړم او هغه د حالاتو په ښه کولو کې مرسته وکړي. ما ورته سهدستي پنځه شيان وويل.

د کندهار پوليسو ته د ښووني او روزني زمينه برابره کړه. دداسي مرستي لپاره اکرم د څو مياشتو راهيسې په لټه کې دي. ما دده سره زيات وخت تيري کړې دي او ده هغه اداري چارې جوړ کړې دي او هغه شيان يې پکښې په ښه کړي دي چې د پوليسي تجربو او وړتيا لپاره ډير اړين دي.

ده به ويل زما کسان جنکيالي دي هغوي نه پوهيږي چې څنگه د يوي جنايي پيښې پلټنه وکړي. ددې تر څنگ بايد دوي د وگړو حقوق وپيژني او په همدې اړه تربيه شي. کله چې زه کندهار ته راغلم او د ۲۰۰۲م کال په لومړيو مياشتو کې مي د اکرم سره وليدل ده ماته وويل زه کونښنې کوم چې امريکايان دي ته راضي کړم تر څو هغوي زما کندهاري ملگري تربيه کړي.

ما دغه ټکي يو مثال گرځولي و هر ځاي چې به مي ددې يادونه کول. څه به شوي واي که موږ د نيويارک ښار د پوليسو د ډيپارټمنټ څخه پوليس راغونښتي واي او هغوي د کندهار د پوليسو ډيپارټمنټ رغولي واي. څه به شوي واي هغه نيويارک چې په ۹/۱۱ کې تندر پکښې راشوه شول او اوس يې د نوي او ډيموکراټيک افغانستان په بيارغولو کې مرسته کړي واي.

تر جگړې وروسته متحده ايالاتو د افغان ملي اردو د جوړولو تېر ووهي او جرمنيانو د پوليسو خو تر دي مهاله پوره يو کال وتلي و خو پدي اړه هېچا اقدام نه وکړي. جرمنيانو تر اوسه دلته نه و راغلي نو متحده ايالاتو بيا ولي دوي په دي نه مجبورول چې هلته ولاړ شي.

د کرنل کمپيل لپاره دويم ټکي دا و چې د شيرزي د شخصي ملبشو سره خپلي اړيکي پري کړي. د هغوي پر ځاي د نورو افغان جزوتامونو سره اړيکي ټينگي کړي. ما ده ته وويل کل اغا چې

په خپله بد امنې ته لمن وهي تر څو امريکايان د همدې د مخنيوي لپاره دوي ته ضرورت ولري چې اوس ورته طالبان وايي.

د هغو قومي مشرانو سره بايد په نور ماله توگه غونډې تر سره کړي چې په ټولنه کې د قدر او نفوذ څښتنان دي. تر دې حده چې بيارغونه بايد عامه شي او ټوله ولس ته يې گټه ورسېږي. کله چې زما خبرې خلاصې شوي کرنل راته وويل چې مور. اشتباه گاني کو خو په وړاندي يې مور پروسچر هم لرو تر څو هغوي پيدا او بيرته يې سمي کړو چې داسې به تاسو په خپلو سترگو وويني. داسمه خبره ده چې غلطې پيدا شي او بيا يې د منځه وړلو هڅه وشي خو دلته هيڅ يوي ملکي انجيو په دې اړه ارزيايي او څېړنه نه ده کړې او همدا کار اردو هم هميشه نه کاوه. دا څنگه پروسچر دي چې تر اوسه يې په عراق او افغانستان کې د بنديانو سره د بد سلوک مسئله نه ده حل کړې چې دا ډيره جدي مسئله هم ده.

کرنل چې څه ويل هغونه ورته ژمن هم وو. ده د ملکي چارو تورن ته امر وکړ، چې د اکرم سره وويني او د پوليسو لپاره د ښوونې او روزنې پروگرام جوړي. تورن هم د اکرم سره وکتل خو تر اوسه لا د هغو مستو څخه څه کوچ نه دي راوتلي. کرنل د استخباراتي معلوماتو د راټولو سره ډيره دلچسپي لرل همدا لامل و چې د دوستي بنياد به يې هم د دغو معلوماتو پر راټولو ولاړ وو.

کرنل زما څخه په حوزه کې د لويو قومونو يو چارټ وغوښت. ډير د حيراني ځاي دي چې تر اوسه په افغانستان کې د امريکا د راتگ څخه يونيم کال تير شوي و خو امريکايي اردو لا تراوسه دغسې معلومات نه لرل. ما اډې ته د قومونو زيات شمېر مشران راوستل کرنل راته وويل چې زه هم کيداي شي دغې غونډې ته در شم نوموړي غونډې ته راهم غي. د ملکي چارو تورن د غونډې لپاره پوره آماده کې نيولي وه ده د شيرزي د ژباړن پر ځاي د جنوب يو افغان اصله امريکايي ترجمان د ځان سره راوست.

ټول ټال ۱۵ غلجي مشرانو په غونډه کې گډون درلود چې په هغوي کې زما تر ټولو خوښ توخي هم شامل وو.

ده دساه تنکي ناروغي لرله، چې له همدې کبله پر مخکې راولويد. کله چې مور دي راپورته کړې او پر مخکې مو پري ايستي په همدې وخت کې کرنل راروسيد. ده چې دا حال وليد سمدستي يې خپلو دو سرتيرو ته امر وکړ، چې ډير ژر تذکره راوړي او هغو نورو قومي مشرانو ته وښيي چې دلته مور خورا تکړه ډاکټران لرو او هغوي ته يې په دې اړه ډاډ هم ورکړ.

تر دې وروسته کرنل په خپله د مجلس مخته بيولو چارې په لاس کې واخيستي. د قومي مشرانو تر خبرو اوريدلو وروسته يې وويل چې تاسو مور ته څه مشخص ويل لري؟ ايا امريکايي اردو د يوه قوم سره ډير نژدي دي او هغه نور قومونه پر امريکايانو خپل اعتبار د لاسه ورکوي؟

کاشکې خو مي مخکې لا داسې غونډې تر سره کړې وای خو اوس هم وخت نه دي تير. کرنل کمپيبل يواځيني قوماندان و چې د کندهار د سيمې مشران ورڅخه راضي شول. دغې پيښې زما سره ددې مرسته وکړه، چې په داسې هيواد کې لکه افغانستان د اردو رول وپيژنم.

تر کومه ځاي پوري چې ماته څرگنده ده د امريکا د اردو د شتون په اړه دوه سوالونه د ډيرو غربيانو په ماغزو کې وو. يو يې تيوريکي سوال و چې د امريکا دننه کې به د ډيرو کسانو لخوا مطرح کيده. د امريکا د ملکي وگړو په ذهن کې دا سوال و چې ايا زموږ بهرنی پاليسي دي د دفاع وزارت لخوا اداره شي؟

د يو ملت په صفت دا زموږ لپاره خورا مهم سوال دي چې هميشه په متحده ايالاتو کې بحث پر کېږي. د يوې امريکايي په توگه دا زما لپاره يو سوال دي چې دا څنگه کېدای شي چې پر امريکايي اردو دي سړي د تياتر د دريز پر سر اغيزه ولري؟
ددا لاندې مثال څخه به تاسو ته په خپله څرگنده شي چې رښتيا څه روان وو.

په کندهار کې پنځه زره امريکايي سرتيري مستقر و چې په مقابل کې يې يوازي يو تن د سټېټ ډيپارټمنټ استازي شتون درلود. د امريکا سفارت چې تازه په افغانستان کې پرانستل شوي و او بيل ټايلر کار پکښې کاوه ، دا ورته ډيره گرانه وه چې پر اردو دي کومه اغيزه ولري. که به په واشنگتن کې د بهرنیو چارو د وزارت لخوا کوم کار تر سره کېده هغوي بايد د امريکا اردو خبر کړي واي. داسې کسان لکه کرنل کمپبيل د جنکي ښوونې او روزنې ، د دښمن سره د نښتې ، جنکي تاکتيک او د نظامي پلان گذاري په ډگر کې روزنه ورکړل شوي وه نه په سياست او د ډيپلوماسي په چارو کې.

د هغه وظيفي لپاره چې دوي را استول شوي وه تر اوسه دوي ته ور پېژندل شوي لانه وو. همدا لامل و چې دوي دداسې کسانو لمن نيولي وه لکه گل اغا ، خو په اصل کې دغسې کسان په افغانستان کې د امريکا د عملياتو چې هدف يې د افغانستان بيارغونه وه مخالف واقع کيده. د ډيرو مناظرو سره سره څه چې بايد کرنل تر سره کړي واي تر سره يې نکره. شپږ مياشتي وروسته يعني د ۲۰۰۳م کال په ډيسمبر کې زه د کرنل کمپبيل د عوضې کرنل ريچارډ پيدرسن سره د هوايي سکول فيلډ بارکونو کې د دده په دفتر کې مخامخ شوم. ما ورته وويل زه نه پوهېږم چې ته به هلته د څه لپاره ليرل کېږي خو يو شي چې څرگند دي هغه دا چې ته به هلته د امريکا بهرنی پاليسي مخ ته بيايي. ده وويل ته رښتيا وايي خو دا زما نه خوښېږي. د پيدرسن جزواتامونه پنځه ويشتمه پياده فرقه کندهار ته ليرل کيده او ما بايد دده افسرانو ته د افغانستان په اړه معلومات ورکړي واي.

ما د سکول فيلډ په بارکونو کې درې ورځې د کرنل سره تيري کړې تر څو ده ته ور وښويم چې څنگه پر يو کس په خبرو کې اغيزه واچوي. دده د سوالونو د ځوابونو لپاره به مي دده پر ميز نقشه غورولې وو. ده زما ټولې خبرې د غرمې تر ډوډي وروسته يوي ډلي افسرانو ته د هغې اډي په کلب کې وکړې او زما څخه يې زياته مننه وکړه.

زه يوه سرتيري وم ده خپلو پنځو زرو سرتيرو ته وويل چې تاسو به ټوله په کندهار کې ددي ساتنه کوې. همدا شان مي زيات وخت د ملکي چارو د ټيم سره تير کړ. هغوي ته مي د ځايي قومونو هغسې يو چارټ جوړ کړ ، لکه څنگه چې مي کرنل کمپبيل ته په کندهار کې جوړ کړ.

يو اځيني شي چې زه يې ځورولم هغه دا چې زما د ټولو خواريو سره سره به بيا هم هر څه پر بله خوا روان وو. د بالکان د وخت زما يوه ملگرې چې اوس يې د (کينساس ليونپورت) په پوهنتون کې د اردو لوري زده کړې تر سره کولې ماته د ميلهني ويناوالي په توگه بلنه راکړه. زه لا تر اوسه د هغې وينا د جنجال له نه وم خلاصه شوي، چې څه وخت وړاندي مې د کنکورډ فرسټ پيريش په کليسا کې د گڼ شمير نظاميانو په مخ کې کړې وو. د کنکورډ ملګري وګړي زما خپل خلک و خو زه نه پوهېدم چې د اردو جګړان به زما خبرې څنگه و ارزوي.

په دغو کسانو کې يو کس چې د پنځه ويشتمې پياده فرقې غړي و سمدستي په هوايي کې د خپل کنډک د قرارگاه سره په تماس کې شوي وو. ده ورته ويلي وه، چې تاسو به تر اوسه داسې ژورناليسته نه وي ليدلي خو دا بلکل د يوې بازي په شان ده.

د ۲۰۰۴م کال لپاره د دفاع وزارت ته ۱۷۸ بيليونه ډالره تخصيص شول خو هغه سرتيري لکه د پنځه ويشتمې فرقې چې د خپل ژوند راتلونکي يو کال يې په يو ډير نابنده هيواد کې تيروي، د هغه هيواد د کلتور، تاريخ، ژبې او د فعلي وضعيت په اړه ورته هېڅ روزنه نه وه ورکړل شوې. د کندهار په اډه کې چې ما د هر سرتيري سره خبرې کړې دي هېچا دي ته ورته روزنه نه وه ليدلې. زما مطلب دانه دي چې زه به هر شي پوهېرم بلکې هغه کسان چې په افغانستان کې اوسېدلي وه د هغوي تجربې ددغو کسانو لپاره خورا ارزښت درلود. لکه څنگه چې پر عصري وسلو پيسې لګيرې همدا شان بايد دغې برخې ته هم پوره پاملرنه وشي. تر هغه وخت پورې چې د امريکا پاليسي د دفاع وزارت لخوا پر مخ وړل کېږي، تر هغه وخت پورې بايد ټولو افسرانو ته د هغې سيمې په اړه معلومات ورکړل شي چې دوي وظيفي پکښې تر سره کوي.

دوي مياشتې وروسته يعني د ۲۰۰۴م کال په پسرلي کې چې کله پنځه ويشتمه فرقه کندهار ته را ورسېده ما د ملګري چارو د يوې ښځينه هيتري نومي ضابطې برېښنالیک تر لاسه کړ. دي ته د لوړ پوړ چارواکو لخوا ويل شوي و، چې د کندهار د قومونو په اړه معلومات راغونډ کړي او په همدې اړه دي زما څخه د مرستې غوښتنه وکړه.

ما هغه چارټ وروليرې چې شپږ مياشتې وړاندي مې په هوايي کې د کرنل بيدرسن لپاره جو کړې وو. نوموړي هغه چارټ کرنل بيدرسن ته ورکړ. ده ورته ويلي وه، چې داسې هېڅ يو چارټ مې تر اوسه نه دي ليدلي. وروسته پوهېدم چې کرنل تر دا مهاله پورې خپل ټول وخت د والي سره تيري کړې وو. شيرزي نه يادوم بلکې شيرزي په خپل يوه نژدې ملګري د ښار او کور جوړونې په پخواني وزير يوسف پښتون عوض شوي وو.

ما کرنل ته وړانديز وکړ که تاسو د احمد ولي او ضابط اکرم تر څنگ د نورو قومونو د مشرانو سره وويني دا به ډير ښه وي په ځانګړې توګه د اکرم د مشر د سرو لښکرو ضد پخواني قوماندان ملا نقيب سره. ملا نقيب يو ځانګړي انسان دي، هغه ملا نقيب، چې د سرو لښکرو ضد جهاد پر مهال يې د (سي. اي. اي) سره نژدې اړيکې لرلي. هغه ملا نقيب، چې په امريکايي سټينګر ميزابلو يې درې روسي چورلکي را و غورځولي او هغه نا استعمال شوي ميزابل يې د جګړې تر ختمېدو وروسته بيرته متحده ايالاتو ته وسپارل. هغه ملا نقيب چې کندهار يې د طالبانو څخه تسليم کړ او

د طالبانو تر ړنګيدو وروسته د کندهار والي وټاکل شو خو بيرته ډير ژر برطرفه شو. هغه ملانقيب چې د ارغنداب د ولسوالي څښتن او په سيمه کې د خورا ډير نفوذ خاوند دي.

خو کرنل پيدرسن دده په اړه تر اوسه هيڅ هم نه وه اوريدلي. دا ځکه چې دده په اړه د امريکايي اردو په ډاټا بيسونو کې هيڅ معلومات نه وو. تر کوم ځاي پورې چې ما امريکايي اردو وپيژند نو هيڅ اساسي حافظه يې نه لرله. زه پدې اړه ډيره حيرانه يم چې د امريکا حکومت د دونه امکاناتو او وسايلو سره سره بيا هم په دغسې يو حالت کې قرار لري؟

د افغانانو هيڅ په دغسې يو حالت باور نه راتي. په دغسې يو حالت باندې يوازي اکرم خبر وو. ما يوه ورځ د اکرم څخه وپوښتل چې د طالبانو د نسکوريدو پر مهال طالبانو د کندهار واک په سوله ييزه توګه ملا نقيب ته پرېښود، خو ده بيا واک شيرزي ته پرېښود. اکرم زه په خپل دي ځواب سره ډيره حيرانه کړم. ده وويل چې په هغه وخت کې مور ډير خوشاله و ځکه چې مور فکر کاوه، چې امريکايان د يو پلان سره راروان دي او د شيرزي څخه ملاتړ يې هم ددغه پلان يوه برخه ده. مور فکر کاوه، چې دوي به د يو داسې حکومت بنسټ کېښودې چې د ټولو قومونو لپاره د منلو وړ وي.

اکرم زياته کړه په لومړيو کې چې کله طالبان د منځه ولاړه خلک ډير په بیره کې وه او هرڅه چې به امريکايانو ويل هغه به يې ورسره منل. خو د وضعيت تر څپرلو وروسته افغانانو کرار کرار خپل ځانونه راپورته کړه. په کراره کراره خلک وپوهيدل چې هيڅ شي هم نشته او همدا لامل دي چې هغوي د وران کارو لار ونيول. دوي وپوهيدل چې امريکايان نه د کندهار د ادارې، نه د شيرزي او حتي نه د ټول افغانستان لپاره کوم اساسي پلان لري. دوي ته دا هم څرګنده شوه چې ولسمشر هم په دې اړه نه کوم پلان او نه کومه نظريه لري.

د اکرم په وينا چې اوس د افغانستان حکومت يوازي په نامه حکومت دي.

فطا نښه (۳۰۰۳ پسرلي)

د ۲۰۰۳م کال په اپرېل کې مې هود وکړ چې په کابل کې د ایتلافي ځواکونو له قوماندان ډان مکنل سره ووينم.

د ټوپکسالارۍ په اړه چې زما کومه نظريه وه غوښتل مې چې هغې ته نوره پراختيا ورکړم. تر همدې مهاله زما او قيوم کرزي پر پلان چې په هغه کې مو د ټوپکسالارانو د له واکه لرې کولو لارې چارې ولسمشر کرزي ته په گوته کړې وې دوه مياشتې اوښتې وې. کابل ته زما د سفر اصلي موخه دا وه چې همدا مسئله له جنرال سره مطرح کړم او په دې اړه دده نظر ځان ته معلوم کړم. بله خبره دا وه چې داهم ځان ته معلومه کړم، کوم پلان چې موږ په لاره اچولی دی ايا جنرال ل له هغه سره کومه ليوالتيا لري اوکه نه؟

هغه پلان اصلا د کرزي او امريکايي نظامي افسرانو تر منځ په همدې اړه د خبرو ور پرانيست، چې کېدای شي د امريکا د اردو د افسرانو مشورې په همدې لاره کې کتورې تمامې شي. زه په دې ډاډه وم چې که چېرې ولسمشر کرزي د ټوپکسالارانو په وړاندې جامع پلان رامنځ ته کړي نو متحده ايالتونه به خامخا له کرزي سره مرسته وکړي. خو په حقيقت خدای خبر و. له جنرال ډان مکنل سره زما شخصي ليدنې دا هر څه راته په ډاگه کړل.

په دې لاره کې د هيڅ پر مختک هيله نه کېده، افغان چارواکو امريکايي چارواکو ته او امريکايانو بيا افغانانو ته دوکه ورکوله.

زه هم دې پايلې ته ورسېدم چې زما هڅې به کومه نتيجه ورنکړي او نه به په ډيپلوماټيکو کړيو کې د کومې انګيزې سبب شي. ما جنرال ته وويل، فرض کړه چې ولسمشر کرزي غواړي يو ټوپکسالار له واکه لرې کړي.

د بېلګې په توګه والي شېرزی.

ولسمشر په همدې اړه له تاسو څخه دمرستي غوښتنه وکړي او دی ستاسو تکتیکي مرستې ته اړتيا لري. د بېلګې په توګه درته ووايي، چې د کندهار په هوايي اډه کې د لومړۍ او دويمې دروازې تر منځ چې د گل اغا شېرزي د ورور رازق شېرزي مرکز دی او دا ځای يې له حکومت څخه د هيچا ملکيت نه دی هلته د رازق د څارلو لپاره دوه ټانکونه ودروي او يا درته ووايي د سپين بولدک پر پوله کزې وکړي چې دا کار تاسو مخکې هم کاوو په همدې اړه به ستاسو ځواب هغه ته څه وي؟

تاسو دي کار ته چمتو ياست؟

تاسو فکر کوئ چې په دې اړه به د جنرال مکنل ځواب مثبت وي، نه بالکل نه.

جنرال وويل ، په افغانستان کې زموږ د مېشن هدف د القاعدې شبکې د غړو نيول او د افغانستان بيارغونې ته د امنيت زمينه برابرول دي. دا هغه څه و چې زه يې له ډېر وخت راهيسې په تمه وم. زه پوهېدم که سرې له امريکايانو څخه په سمه توگه په دې اړه پوښتنه وکړي نو ښايي هغوی به ورته سم ځواب ووايي. ما په همدې اړه ټول شيان د کرزي د دفتر مسئول ته واضح کړل. زه په دې اړه ډېره غره وم او فکر مې کاو چې نور نو د کامېابۍ په درشل کې يم. نور بايد ما دا هيواد پرې اېښی وای ، ځکه چې هر څه ته نوی باب پرانيستل کېده.

د اپريل وېب ليکنې په ټولو کړيو کې يو شورماشور رامنځ ته کړی و. بالاخره د جنرال ځواب داسې و لکه زما غلجيو ملگرو ته چې په کابل او د کندهار هوايي اډه کې د اډې د قوماندان لخوا ورکړل شو.

په هر صورت ماته د ژبې ناروغۍ راپېښه شوې وه او د کوچنيانو په هغه ورکشاپ کې مې بايد گډون کړی وای چې (ACS) افغانان د مدني ټولني لپاره ټولنه يې کوربڼه وه.

کله چې زه دوی ته ورسېدم ، مور ته مې د خپلې ناروغۍ په اړه په ټيلفون خبر ورکړ. هغې راته وويل چې داسې ده نو ته بايد دوه اوونۍ استراحت وکړې خو ما بايد درې ورځې وروسته په بوستن کې د کېنېډي د هارډور په حکومتي پوهنتون کې وينا کړې وای. خو تر وينا وړاندې مې دوي ورځې په بستره کې تېرې کړې. ما په هغه ښوونځي کې وينا وکړه چې وروسته يې د چارواکو لخوا منليك هم راکړل شو.

تر دې وروسته مې له خبري رسنيو سره غونډه لرله چې په هغو کې بوستن گلوب ، دکريشن سائينس مونيټور ، نيويارک ټايمز ، واشنگتن پوسټ ، د بشري حقوقو داعيان ، راډيوگانې او درې څلور ټلوېزيوني چينلونو سره مرکې شاملې وې.

تر دې وروسته مې په لينکولين او کنکورډ کې زموږ د حاميانو لخوا سيرعلمي درلود تر څو هغه کوچنيان ووينو چې زموږ د سيسټر ښوونځي له پروگرامونو سره علاقه لري او په هغوی کې يې ځينو خو لا وختي پېنسل ، بکسونه او کتابچې ټولې کړې وې او په پنتاگون کې يې د کانگريس له غړو سره غونډه لرله.

دا هرڅه د څه لپاره وو؟ هدف يې څه وو؟ د افغانستان لپاره؟ د (ACS) افغانان د مدني ټولني لپاره لپاره؟

په دغې غونډه کې گډون ډېر اړين و نو ځکه دا د يوې مسئولې نجلۍ لپاره ډېره گرانه وه چې دا هر څه له لاسه ورکړي . له بله پلوه دلته اصلي ټکي د افغانستان موضوع وه.

موږ په څو غټو ورځپاڼو کې ليکنې خپرې کړې. موږ هوايي ډگر ته ناوخته راوړسېدلو ، چې الوتکې زموږ تر رارسېدو درې دقيقې مخکې الوتنه کړې وه. امېر او ايس کولای شواي چې په راتلونکي پرواز کې ولاړ شي. خو ما بايد په نیشنل پريس کلب نيوز ميکرز سريزي کې تر غرمې وروسته پر دوو بجو باندې وينا کړې وای.

واشننگتن ته چې ما د ترهگرۍ ، ټوپکسالارۍ او د پاکستان د رول په اړه کوم ليک لېرلی و اوس پرې يوه مېاشت اوبښتې وه. دا هرڅه پر واقعيت بناو خو زه ډېره نهيلې شوې وم او فکر مې

کاو چې هيڅوک ددې اورېدلو ته چمتو نه دي. زه د ټوپکسالارۍ په هغه جگړه اخته وم چې افغانستان يې بې ثباته کاو. ټوپکسالارې او ترهگرې له يوه ځای څخه سرچينه اخيستله ، کل اغا شېرزی دوه ځايه لوبېده ، هم له پاکستان او هم له متحدو ايالتونو سره ، خو پاکستان په افغانستان کې دوه مخې پاليسي مخ ته بېوله.

زه د امريکا ږغ راډيو د هيئت لخوا چې ددغې غونډې په مخ کې ناست و ډېره وهڅول شوم. دغه شېبه ناوخته وپوهېدم چې امريکا ږغ راډيو زما له وينا څخه اته نيمې دقيقې راپور جوړ کړی او خپور کړی يې دی. البته دغه راپور په پښتو او دري خپرونو کې هم خپور شوی و ، چې په افغانستان کې يې هم خلک اوري. زه يوه خبرياله يم ، د اته نيم دقيقه ييز راپور ارزښت راته معلوم دی چې دا دومره اوږد دی لکه د جوراسيک عمر. له کندهار څخه په همدې ورځو کې يو چا ټيلفون را وکړ ويل يې شېرزی کرزي ته ستا په اړه د شکايت لپاره ورغلی و خو ما فکر کاو چې دغه کس به ټوکې کوي.

اوس داسې اوازې وې چې ځينې ټوپکسالارواليان به له واکه لرې شي ، خو کله چې ما د قيوم کرزي سره په ټيلفون خبرې کولې ده له شېرزي څخه خپله پاملرنه د دفاع وزير ته را اړولې وه خو هغه بيا تر شېرزي لا يو غټ جرگونی و. قيوم زياته کړه چې د شېرزي کار سوی دی. دده خبره زما يوه پخواني ملکري رای کواتم هم تائيد کړه. کله چې ما په بوسنيا او سربيا کې د خوشحالي شپې او ورځې سبا کولې رای په هغه وخت کې د نيوزويک اونيزې خبريال و. ده زياته کړه ، کله چې زه د کابل څخه راتلم په الوتکه کې مې د متحده ايالتونو له يوه ځانگړې استازي سره وليدل ، هغه راته وويل چې د شېرزي عوض مخکې لا ټاکل شوی دی.

هر څه پر سم لوري روان و ، مانه غوښتل چې ددغې لوبې له ليدلو څخه بې برخې شم. مابه هره ورځ د کرزي د دفتر مسئول ته ټيلفون کاو چې زما د الوتکې ټکت تغيير کړي تر څو ددغې لوبې ليدلو ته ځان راورسوم. يوه ورځ نابېره د کرزي د دفتر مسئول په نيولي ږغ په ټيلفون کې راته وويل ، سارا زه فکر نه کوم چې هغه څه دې تر سره شي چې موږ يې تمه لرو.

ده وويل چې امريکايان بيرته له خپلې پرېکړې څخه پر شا شول. ما وويل دا هيڅ شونې نه ده ، ځکه چې جنرال مکنل له ما سره په همدې اړه وعده وکړه ، نو بيا هغه څنگه له خپلې وعده څخه پر شا کېږي؟ ده وويل چې د عراق تر اشغال وروسته د خلکو په ذهنيت کې خورا ډېر بدلون راغلی دی. امريکا نه غواړي خپل سرتېري په خطر کې واچوي او خپل ټول سرتېري په افغانستان کې مصروف وساتي ، اوس امريکا عراق ته لومړيتوب ورکوي.

ما په همدې اړه جنرال مکنل ته يو برېښنالیک واستاو چې زه هم افغانستان ته بېرته پر لارې يم او نه غواړم چې دغه لوبه راڅخه تېره شي.

ده په ځواب کې راته ليکلي و ، چې په هارډور کې د پسرلي له گلانو څخه خوند واخله. وروسته وپوهېدم ، چې دا زما لپاره يو سيکنال و او زه هم په بوستن کې پاتې شوم. زه هغه وخت ډېره خوشاله شوم چې کرزي دولس ټوپکسالار واليان کابل ته راوغوښتل. کرزي په ستره محکمه

کې خورا جدي وينا وکړه ، ده وويل که دغه کسان په خپل چال چلند کې بدلون رانه ولي نواستعفا به وکړم او لويه جرگه به راوبولم.

د ۲۰۰۳م کال د می پر شلمه کړزي يو فرمان صادر کړ چې په هغه کې راغلي و ، سرله اوسه به د گمرک ټول عايدات کابل ته لېږدول کېږي. دوی به نور د کړزي امرته غاړه ږدي او يو د بل له مخالفت څخه به لاس اخلي. په هغه غونډه کې شېرزي وار د مخه کړ او ويې ويل چې زه د کندهار په گمرک کې د ورځې تر يو ميليون ډالره زيات عايد لرم ، چې سر له ننه به دا ټول ولسمشر کړزي ته را استوم.

په همدې سره شېرزي د کړزي زړه ته لار وموندله.

د کړزي د د فتر مسئول غوښتل چې دې ته سم رنگ ورکړي. ده د واشنگتن پست خبريالې اپريل ويټ ته وويل ، کله چې کړزي هغوی ته د ضرورياتو ليست وړاندې کړ دوی وويل چې بې له کومې بهاني به دغو ټولو شيانو ته مثبت ځواب ووايي.

البته دوی بايد همداسې ويلي وای ځکه چې دا هر څه د افغانستان ملکيت وو نه د دوی. نور څېړونکي بيا له دې کار څخه اغيزمن شوي وو. د نيويارک ټايمز خبريالې کارلوتاگال د کړزي دغه نوی ټينگوالی تشریح کړی و ، خو په کابل کې بيا زما ډېرو ملگرو دغه کار وستاېه. خو اپريل بيا په خپله ليکنه کې ډېره محتاطه وه. هغې پر دې باندې ټينگار کړی و چې دا ډېر گټور اقدام و ، خو ددغو وعدو د تر سره کولو لپاره هيڅ ضمانت نشته. په افغانستان کې ټولې ولايتي ادارې خپلواکې دي او هرڅه د مرکزي حکومت له پرېکړې پرته تر سره کوي.

تر کومه ځايه چې زه له وضعې سره بلده وم دا ډېر يو خطرناک کار و چې تر سره شو. زه بيرته کابل ته راغلم ، په کابل کې زما د معلوماتو د لاس ته راوړلو سرچينې د امريکا سفارت ، د کړزي د دفتر مسئول او د کورنيو چارو وزير علي احمد جلالی وو. جلالی ټوله پړه پر امريکايانو واچوله. ده وويل هغوی موږ ته په غټو ټکو وويل چې دا کار مه کوئ.

د کړزي د دفتر مسئول وويل چې له واشنگتن څخه د امريکا يو نظامي او ملکي هيئت راغلی ، هغوی موږ ته په څرگندو ټکو کې وويل چې ايا تاسو زموږ په اړه فکر کړی دی ؟ زموږ ټول سرتېري په عراق کې بند پاتې دي او اوس ددې وخت نه دی چې تاسو يې فکر کوئ. د دفتر د مسئول له دغو خبرو څخه داسې راته څرگنده شوه چې نور نو د افغانستان د پرمختگ لپاره هيڅ لاره پاته نه ده.

خو د امريکا په سفارت کې بيا راته بل ډول انځور راکړل شو .

هغوی ويل ، زلمی خليلزاد چې په افغانستان کې د امريکا ځانگړی استازی دی او بيا وروسته د امريکا سفير شو په څو ځله له ولسمشر کړزي څخه وغوښتل چې په همدې اړه يو تشریحي پلان ورکړي. امريکايان داسې فکر کوي ، که چېرې ټوپکسالاران له واکه لرې شي کېدای شي بدې پايلې به ولري. موږ له افغان چارواکو څخه وپوښتل ، تاسو بايد په همدې اړه فکر وکړئ که چېرې داسې وشي....؟ نو پايله يې دا راوځي يا داسې ونه شول...؟ پايله به يې څه وي او داسې نور خو ددې ټولو لپاره د افغان چارواکو ځواب مبهم وو.

د کرزي د دفتر له مسئول سره مې د هغه نيمگړي پلان په اړه خبرې وکړې چې د امريکا د سفارت چارواکو يې يادونه وکړه.

ده وويل چې ولسمشر کرزي دغسې يو تشریحي پلان نه لري ، هغه يوازې پوهېږي چې څه وخت بايد دغه کار تر سره شي او څه وخت ددې کار د تر سره کولو امکان شته.

ما دا فکر کاو چې ايا کرزي به زموږ هغه اته پانيز پلان لوستی وي که نه ؟ او يا دې ته ورته بل څه ؟

د امريکايانو په اړه بايد ووايم که چېرې دوی په ريښتيا د ولسمشر کرزي ملاتړ کولای نو بيا يې ولې له کرزي سره ددغسې يو پلان د جوړونې په پروسه کې مرسته نه کوله ؟

ولې امريکايانو خپلې تجربې له ده سره نه شريکولې ؟

د افغاني پلان له مخې بايد نيم درجن ټوپکسالاران له واکه لرې شوي وای ، چې په هغه کې کل اغا ، اسماعيل خان ، د مجاهدينو له وخت راهيسې بد نام ازبک قوماندان رشيد دوستم چې اوس د يو بل ټوپکسالار لخوا له بنایسته مزارشريف څخه شړل شوی و او داسې نور.

ما په سفارت کې وپوښتل چې يوازې شېرزی څنگه کېږي ؟ دوی وويل چې يوازې د شېرزي له واکه لرې کېدل د واشنگتن لپاره د منلو وړ دي او د هغه له واکه لرې کېدل هم ډېراسانه دي .

زه بيرته زما ملگري جلالی ته ورغلم ، هغه هم ددې تائيد وکړ چې يوازې د شېرزي په اړه تصميم نيول شوی دی خو پاکستان به ددې کار سخت مخالفت وکړي .

ما وويل څه شی ؟ پاکستان ؟ پاکستان بيا څوک دی ؟ د پاکستان يې بيا په دې کارونو څه ؟ وروسته وپوهېدم چې پاکستان د افغانستان په مسایلو کې خورا کلیدي رول لري . پوه شوم چې افغان حکومت له خپل جنوبي گاونډي سره څومره مشکلات لري .

جلالی راته وويل چې زه يوازې د شېرزي له واکه د لرې کولو ډېر مخالف یم ځکه چې هغه د واليانو په غونډه کې ولاړ شو او د مرکزي حکومت ملاتړ يې وکړ او ويې ويل چې تر دې وروسته به د گمړک ټولې پيسې پلازمېنې کابل ته رالېږي . زه وپوهېدم چې د شېرزي هغې جادو پر جلالی هم تاثیر کړی دی .

د امريکا په سفارت کې يوه چارواکي راته وويل ، کرزي له شېرزي سره ښې اړيکې لري او هغه نه غواړي شېرزی له واکه لرې کړي ځکه چې کرزي به له شېرزي پرته ځان تنها محسوسوي .

هغه اوږده لاره چې مور د ۲۰۰۱م کال له ډسمبر څخه وهلې وه بې منزله ښکارېده . امريکايانو چې شېرزی د والي په توگه وټاکه نوکرزي يې هم پر پله پل کښېښود او هغه يې په کندهار کې پر واک وساته .

جلالی وويل چې زه غواړم ستا انډيوال خاکريزوال له خپلې دندې څخه لرې کړم .

ما ورته وويل : څه شی ؟ ټوکې خو به نه کوې ؟ نو ولې ؟

په ټول افغانستان کې همدا يواځينی حکومتي چارواکی دی چې له فساد څخه پاک او خپلې

دندې ته ريښتینی دی .

ما جلالي نه وغوښتل چې داسې ونکړي. ما جلالي ته وويل: زه تاسو ته په باور سره ويلای شم چې دی په کندهار کې د کرزي تر ټولو وفادار ملګری دی، که چېرې تاسو داسې وکړئ نو کل اغا به په کندهار کې په واک کې پاتې شي او نور به پسې غښتلي شي او له بل پلوه به دا د نوموړي لپاره يوه تحفه هم وي. تاسو بايد داسې ونکړئ چې ضابط اکرم له واکه لرې کړئ او شېرزی په واک کې پرېږدئ. او که چېرې تاسو داسې وکړئ، الکوزي به خوابدي شي چې په دې سره به تاسو د الکوزو د ټولې قبيلې ملاتړ له لاسه ورکړئ.

زما خبرو پر جلالي اغېزه وکړه. ده وويل: زه په دا يو څو ورځو کې کندهار ته ځم غواړم هر څه په خپلو سترګو ووينم. د حالاتو تر څېړنې وروسته به پرېکړه وکړم.

جلالي د خپل ټوپک نښه پر خپلې پښې برابره کړې وه، خو ماهغه د خپلې پښې له وېشتلو څخه بچ کړ.

اوس هغه وخت رارسېدلی و چې زه بايد خپل کور کندهار ته ستنه شوې وای.

د ريمه مرمله

(۱۳۰۰ دوبي)

ما بايد د والي شيرزي سره مخاخ کتلي واي . وروستي خبر چي ما تر لاسه کړي شيرزي ډير راته په غوسه وو. نوموړي ولسمشر کرزي ته زما په اړه شکایت کړي وو. د ولسمشر کرزي ورور په ارگ کي د همدې پيښې عيني شاهد و وروسته نوموړي زموږ دفتر ته راغلي و او زموږ د دفتر کار کوونکي يې د پيښې څخه خبر کړي وو. شيرزي گواښ کړي و ويلي يې و که غواړي چي زه په کندهار کي پاته شم نو دا بايدنوره چپ شي.

د کورنيو چارو وزير علي احمد جلالي چي هم په همدې صحنه کي حاضر و وروسته ماته داسي وويل چي شيرزي په لور اواز کرزي ته وويل تر څو چي دا زما په ولايت کي وي زه کار نه شم کولاي! زه استعفا ورکوم. ما فکر وکړ بڼه نو چي داسي ده نو بيا ولي ولسمشر کرزي هغه ته نه ويل چي استعفا وکه چي په همدې کار سره به ډير مشکلات حل شوي واي. داسي ښکاريدل چي په دې سره به ولسمشر کرزي نه وي حيران شوي ځکه چي هر څوک پوهيدي چي زه د کرزي د کورنۍ سره تړاو لرم.

دا د ټولو هغو مرکو او ويناو پايلې وي چي ما په متحده ايالاتو کي تر سره کړي وي. شايد خلک فکر وکړي چي ددې کبله ما پر گل اغا انتقادونه کول چي زه د کرزي د کورنۍ سره تړلي وم او دا هر څه چي ما ويل هغه د کرزي پيغام شيرزي ته په غير مستقيم ډول رسول وو. والي کور نه و نو ځکه زه د احمد ولي کرزي احترام ته ورغلم.

هغه پر خپل بايسکل تمرين کوي. په کندهار کي لور پوري چارواکي يا مخور کسان د قدم وهلو لپاره د باندي نه سي وتلاي په ځانگړي توگه چي بيا د ولسمشر ورور وي.

احمد ولي وويل سارا والي ته مه ورځه هغه ډير په غوسه شوي دي ده ولسمشر ته ويلي وه چي زه خلکو ته پيسي ورکم او دده د اداري په وړاندي يې راپورته کوم. خو گل اغا به هم د تور لنډکروزر څخه د پيسو دک لاس را ايستلي و او خلکو ته به يې ورکولي.

يو کس چي زموږ د کور شاته يې د ملا عمر غوا روزل تيره اوونۍ د هغه لپاره ډيره بختوره و ځکه چي گل اغا ورغلي و هغه ته يې د سلو ډالرو په اندازه پيسي ورکړي وي.

ما احمد ولي خپل تمرين ته پرېښودي زه د والي د کور پر لور روانه شوم. په امريکايي يونيفورم کي د گيت د شا څخه ساتونکي راښکاره شول.

د والي کاروان هم د راوتلو په حال کي و.

په همدې حال کي د کور څخه يو تور موټر راووت ما ورته د درولو لپاره اشاره وکړل.

که کورم شیرزي په ډیره غوسه د هغه موټر څخه راکښته شو او ماته يې وويل ته څه فکر کوي؟

دي لا د جملې په منځ کي و چې مخکې يې وټکلو ويې ويل ستا وظيفه سياست دي که ټولنيز خدمتونه؟

ما دده خبرې ور پرې کړې ومي ويل موږ بايد خبرې سره وکړو خو دلته نه. د نوموړي سره په موټر کي د ماليي د وزارت يو هيئت ملکري و ما نه غوښتل چې د هغوي ومخ ته دده سره مناقشه وکړم.

سبا نهه بچي مو د ليدني لپاره سره وټاکلي.

زما سره انجينر عبدالله د ژباړي لپاره راسره وو. په مخامخ کونج کي شیرزي او هر کاره بدنيتي خالد پښتون ناست وو.

دوي دواړه ډير په غوسه ښکاريدل.

پښتون چې تش په نامه د والي استازي و څو ځله د خپل مشر په خوله کي ور ولويدې. که چيري زه د شیرزي پر ځاي واي هغه به مي سمدستي د خوني څخه شړلې واي. زه پوهيدم چې ولي شیرزي دي د ځان سره ساتلي دي. خو بيا هم والي شیرزي دده هرې خبرې ته غوږ نه نيوي. يو وخت شیرزي په خپله د مجلس د اداره کولو واک په لاس کي واخيستي او پښتون يې د مخه ليري کړي چې هغه زما لپاره تر ټولو په زړه پوري صحنه وه چې دي مي په دغسي يو ټيټ حالت کي ليدې.

والي زما لپاره د پوښتونو يو ليست تيار کړي و خو پدي سره يې پيل کړي چې دلته ستا وظيفه څه شي ده؟ ايا تاسو دلته ټولنيز کارونه مخته وړي که سياسي؟

داسوال يې ماته تر ټولو په زړه پوري و او همدا سوال به ما هره ورځ د خپل ځان څخه هم پوښتي؟ ده وويل چې ايا ما تاته تر اوسه کوم تاوان رسولي دي؟ که مي تاوان نه وي درسولي نو بيا ته زما څخه د کوم شي غچ اخلي؟

ما ده ته وويل چې دلته د غچ اخيستلو کومه خبره نشته خو زه دلته يوازي ددغه خراب حکومتي سيستم مخالفه يم. زه د يو نارينه په څير ستا مخالفه نه يم دا يوازي ستاسو بد طالع دي چې زه په کندهار کي يم. که چيري زه په هرات کي اوسيدلای ما به همدا شيان د اسماعيل خان په وړاندي هم ويلي واي.

هر څه چې ما په متحده ايالاتو کي ويلي وه هغه خالد پښتون يادانست کړي او غور چان کړي وو. خالد پښتون به يو يو سوال د لاسي بم په شان ميدان ته راغور ځوي. ده وويل چې تا په متحده ايالاتو کي وويل چې شیرزي د پاکستان او متحده ايالاتو دواړو سره لاس لري. د همدغسي يو ټکي د رابر سيره کولو وروسته به يې انتظار ايستي چې پر مجلس څونه بده اغيزه کوي.

والي ډير آرام شو: ده وويل زه يواځيني سرې يم چې د پاکستان په وړاندي مي سخته مبارزه کړي ده حتي زما د پلار د وخت راهيسي!

امريکايانو زما پلار ته د زمري لقب ورکړي: خو اوس پاکستان غواړي ما ووژني.

ما ورته وويل ښه نو چې داسې ده نو بيا ولي په ټوله ښار کې يوه د انټرنېټ کيفي شته او هغه هم د اي ايس اي لخوا چلول کېږي او ستا د همدغه نژدې دوست پښتون لخوا پرانيستل شول.

اول خو والي د هغه څخه بي خبرې وښودل کله چې ما مجبور کړې ويې ويل چې دا دونه مهمه خبره نه ده. شيرزي يو متل ووايه چې که د چا لاس نه سي ورکتولاي نو نو لاس يې ورمچ که. دا د افغانانو کلتور دي چې د ملامتي په وخت کې خپل ځان بي گناه ثابت کړي. خو زه د څو مياشتو راهيسي په دې خبره وم چې شيرزي د پاکستان لپاره کار کوي. ما شيرزي ته وويل څونه د شرم خبره ده چې يو کس دي دونه شهرت ولري او د ټوله افغانستان د زمري زوي دي وي او بيا دي د يو چا لاسونه ورمچوي. د ولسمشر او شيرزي تر منځ په غونډه کې چې ما څه اوريدلي وه شيرزي ويلي و چې زه دا د کندهار څخه شرم خو کرزي ورته ويلي وه چې پدې کار مه لره.

شيرزي ماته د اختار په ډول وويل که ته دداسې خبرو څخه لاس وانه خلي نو ځيني کسان به ډيرخواشيني شي او کيداي شي تا ته کوم تاوان در ورسوي چې هغوي بلکل د واکه وتلي خلک دي.

ما هغه ته وويل چې زه د امريکا لپاره کار نه کوم خو که چيرې زما څخه جنرال ميکنيل او ډگروال کمپيل د کندهار د وضعي په اړه معلومات وپوښتي نو زه خو هغوي ته درواغ نه شم ويلاي.

زه بايد هغوي ته ريښتيا او هغه څه ووايم چې ما په خپلو سترگو ليدلي دي. همدي شي پر شيرزي باندي د جادو په څير تاثير وکړي. ده وويل ته ولي داسې شيان ليکي چې هغه بيا ماته د پزي پيزوان وي.

کل اغا په ريښتيا سره ډير وار خطا و. ما ده ته ډاډ ورکړې چې په هغه کې ډير شيان مانه وه ليکلي هغه د واشنگتن پوست د ورځپاڼي پر ليکنه يوازي څو اقتباس شوي شيان و خو زه د مضمون ليکواله نه وم.

په دې سره کل اغا خوشاله شو او ويې ويل کوره ته د ډير وخت راهيسي دلته اوسي. ته نوره بهرني نه يې ته اوس زموږ د کورنۍ يوه غړې يې. که ته زما پر کارونو چې زه يې کوم کوم اعتراض لري ماته راشه او په هغه اړه خبرې راسره وکه.

زه پدې خوانه بدوم که ته نورې ليکني هم وکړې خو د هغه تر خپراوي وړاندي يو ځل زما سره وينه.

شيرزي يو بل متل هم راته تير کړې چې ويل يې مړ مي که خو لهر ته مي مه غورځوه. سړي کولاي شي چې ډير څه د ژبي په اړولو سره پټ کړي خو زما لپاره حقيقت ډير ارزښت درلود. والي وويل زموږ دروازه د تل لپاره ستا پر مخ د شپي او ورځي پرانيستي ده. که حتي زه بيده هم يم په دا... مي په چپلاخه ووهه او راوينس مي که.

ما د نوموړي څخه ډيره مننه وکړل.

تر دې درې اوونۍ وروسته د ډيموکراسي لپاره د ملي بڅبنې (NED) ټولني يو هيئت د واشنگټن څخه کندهار ته راغلي.

ما او قيوم بايد پر يوه پروژه باندي خبرې کړي واي چې پخوايي مور خوبونه ليدل. دا پروژه د ولايتونو په سطحه د قومي مشرانو د يوي شورا رامنځ ته کول وو. هيئت په کندهار کي د ځينو پروژو څخه د ليدني په غرض راغلي و خو مور بايد هغوي ددغي نوي پروژي تمويل کولو ته هڅولي واي.

ما شيرزي ته ټليفون وکړي ورته ومي ويل دا ته زما څنگه انديوال يي دا درې ورځي کيږي چې زه سخته زکام يم خو ته مي پوښتني ته رانه غلي.

ما ده ته بوڅه شيان د تحفي په شکل هم راوړل.

شيرزي ددغه نابيره هيئت لپاره آماده کي نيول چې د امريکا څخه راغلي وو.

ده مور د سهار ناري ته وروبللو.

مور پر يوه ميز کښيناستلو چې پر هغه باندي د ناري د خوراكي شيانو تر څنگ کباب هم ايښودل شوي وو.

د ميز پر هغه بله خوا د ښار مخور او لور رتبه چارواکي ناست و چې په هغوي کي د قاضيانو مشر ، څارنوال ، امنيه قوماندان ځاکريزوال او داسي نور وو.

زه او اکرم څنگ پر څنگ پټه خوله ناست و او مجلس مو څاري.

شيرزي د (NED) غړوته وويل چې دلته مي په پوره توگه ډيموکراسي پلي کړي ده. زما په ولايت کي چې هر څوک هر څه و غواړي ويلاي يي شي.

ما په لور اواز وخنډل ورته ومي ويل ډير ښه.

ما وويل چې ما يوه بله ليکنه کړي ده چې ډير ژر به يي اوازي خپري شي خو شيرزي څه ونه ويل. دا د (NED) غونډه وه چې مور يوازي د هغوي سره مرسته کول.

ما بالاخره فيصله وکړل چې په والي شيرزي به نور کار نه لرم خو زما راتلونکي ليکنه په نيويارک ټايمز کي د ټوپکسالاري په اړه وو.

ما فيصله وکړل چې نور ددي ضرورت نه ليدل کيږي چې ددي واري دي په ليکنه کي گل اغا په نامه ياد شي.

همدي کار پر هغه څه اغيزه نه کول چې ما بايد ويلي واي.

د هغه څه په وړاندي چې ما کول خپل ضمير او وجدان مي قاضي کړي.

دا ليکنه د جولاي پر لومړي نيټه (د افغانستان راتلونکي د گډوډيو ښکار شو) تر سر ليک لاندې خپره شول.

ما په هغه کي ليکلي و د امريکا پاليسي به په افغانستان کي تر هغه وخت پوري کاميابه نه شي تر څو يي دغه د ځان ژغورني پاليسي بدله کړي نه وي.

ما ويلي و چې هر والي يو محلي ټوپکسالار دي.

ولي امریکایان د ولسمشر کرزي او د خپلو دښمنو توپکسالارانو سره مرسته کوي؟
کندهاریان وايي چې امریکایان باید نور خپل هغه زاړه تصمیمونه بدل کړي چې توپکسالاران یې
د والیانو په توګه ټاکلي وو.

په دغه مضمون کې شیرزي په نامه سره نه و یاد شوي خو دې پوهېدې چې هدف یې څوک
دي. تر دې وروسته د امریکا د سفارت څخه ډیر ژر د کورټ امیند تلیفون راغلي.

ده راته وویل چې ته باید ډیر ژر کابل ته راسي ځکه چې هلته ستا ژوند ته خورا جدي خطر
متوجه دي.

امیند ددې خبرې د ثبوت لپاره زه په نامه یاده کړم زما د موټر او وروستیو کارونو په اړه یې
پوره معلومات راکړل. زه سمدستي پوه شوم چې تر کاسي لاندي نیم کاسه شته او امیند ته مې
ووېل چې زه بیا وروسته تلیفون درته کوم. ما د کندهار په هوایي اډه کې زما یو ملګري ته تلیفون
وکړي چې د اردو په استخباراتو کې یې کار کوي او دغه مسئله مې ورسره شریکه کړل هغه وویل زه
به په همدې اړه معلومات وکړم او بیا به وروسته تاسو ته تلیفون در وکړم.

تر نیم ساعت وروسته یې ماته تلیفون وکړي ده وویل چې په کندهار کې د هیڅ مشخص
ګروپ یا کس په وړاندي کوم تحدید یا خطر نشته.

زه ډیره ژر پوه شوم چې شیرزي او خالد پښتون په کابل کې وه د هغوي څخه یو بې د سې
اي اې مرکز ته ورغلي و او له همدې کبله دغه معلومات تر سفارت پورې هم رسیدلي وو.

دا خطر هم د هغه پخواني خطر په شان و چې داسې شیانو پر ما کومه اغیزه نه لرل او نه
یې زه د خپلې لارې څخه بیلولای شواي.

ما په منظره توګه د اعتدال خوښونکو ملایانو سره مجلسونه تر سره کول.

دغه دوه راپورنه ډیر سره ورته وو.

ما امیند ته تلیفون وکړ ورته ومي ویل چې زما په اړه کوم تشویش ونکړي زه دلته په امن کې
یم. ما فکر وکړي چې پدې شان ژوند نه تیرېږي نو د همدې کبله مې په استخباراتو زما ملګري افسر
ته تلیفون وکړي هغه ته مې وویل که دې داخل د والي سره ملاقات کوي هغه ته ووايه چې که
چیرې دې ته کوم زیان ورسېږي نو امریکایي اردو به ډیر په خواشیني شي. ما ده ته وویل که دې
چیرې دا کار وکړي نو زه به ډیر خوند تیري واخلم.

ما د امریکا په سفارت کې د بیل ټایلر څخه وپوښتل چې ته هم همداسې شیرزي ته ووايه.

ما نه غوښتل چې د شیرزي د مشر جلالی څخه پدې اړه مرسته وغواړم.

کله چې وزیر جلالی اود هغه برطانوي هم څنګ کندهار ته راغلي و د غرمې تر ډوډي
وروسته وزیر جلالی چې یوه دیوال ته یې تکیه کړې وه او د شیرزي سره په شخصي خبرو مصروف
و ما ته را بڅ کړل.

زه چې ورغلم جلالی زما څخه وپوښتل چې امنیت څنګه دي؟

ما ده ته وویل چې د افغانانو لپاره امنیت یو ډول دي او د بهرنیانو لپاره بل ډول دي خو

دلته اصلي امنیتي مشکلات... جلالی زما خبرې پرې کړې وېي ویل زه ستا شخصي امنیت یادوم.

اوح... ډيره بڼه ما ورته وويل چي ما اوس د خان د امنيت لپار خو ساتونكي استخدام كړي دي. جلالي وويل كه هر څه مشكل لري زه ستا په خدمت كې يم. جلالي شيرزي ته گوت ځنډنه وكړل كه تاته هر ډول مشكل پښو شو نو مسول به يي شيرزي وي. تر دي وروسته ماته هېڅ گواښ نه دي متوجه شوي.

د ترينکوټ پر سرک په يوه کمين کې د ارزگان د والي نيم درجن کسان ووژل شول. په هلمند کې د ولسوالۍ پر مرکز بريد کې د ميرسي کورپ خپريه ټولني يو موټر چلوونکی او دوه نور کسان ووژل شول.

په هر صورت حالت مخ پر خرابيدو و، چې د نوې ادارې او افغانانو تر منځ پر اړيکو يې ډيرې بدې اغيزې بنډلې.

ددغه دوېي پيسنو د بيارغونې او پرمختيايي چارو ته هم لوی گواښ متوجه کړی و. د داسې پيسنو په بيا بيا تکرار جنگياليو ته د بيا منظم کېدو او ځواکمنيدو واک ورکاوه. دا هغه څه و چې اکرم زما مخي ته کېښودل او په ريښتيا هم دغه حالت زه تر بل هر چا و وپرولم.

عادي کندهاريان هم زما په شان د ويري په جال کې راگير وو. دغه تاوتريخوالي يو مخلوط شکل درلود په دې مانا چې دا هرڅه د والي د دارمارانو لخوا پيسيدل او امريکايانو پر دا هرڅه سترگي پټولې او د هغوی د مخنيوي لپاره يې هيڅ اقدام نه کاوه. دغه کار کندهاريان سخت اندېښمن کړي وو.

د کندهار خلکو ويره لرله چې دوی تر اوسه د طالبانو د مهال ترخې نه دي هيري کړي، خو د بل رژيم د راتک نښې نښانې بيا تر سترگو کېږي. دوی فکر کاوه، چې طالبان به بيا خامخا راځي.

دې دوېي له ځان سره خورا ډيرې ناوړه پيسې لرلې. خلکو ويل که چېرې حالات په همدې شان دوام ولري نو دوی به د امريکايانو په وړاندې داسې راپاڅيري لکه د روسانو په وړاندې چې راپاڅيدلي وو.

د روسانو په وړاندې ډاکټر، انجنير او نور ټول افغانان و جنگېدل او په جهاد کې يې برخه واخيسته.

زه په دې ډيره حيرانه وم چې غربيان ولې د ځان او روسانو تر منځ فرق نه شي کولای او واشنگتن ولې له دې هرڅه څخه ويره نه لري. په لومړي ځل مې له يوه افغان څخه واوريدل چې ويل يې د امريکايانو او روسانو تر منځ هېڅ توپير نشته.

په لومړي ځل يوې ښځې په ډير تاسف سره راته وويل چې نور زموږ کورونو ته مه راځه. دې زياته کره: خلک د هغو کسانو په وړاندې غبرگون ښيي، چې له محافظه کاري څخه د لرې کېدو هڅه کوي. د نورو ښځو سره په توپير ما کوبښن کاوه، چې بورقه وانه غوندم. ما څو ډوله جامې پر ځان او عبدالله وکتلې خو د زرو ښځو د يو ډول جامو په اغوستلو چې تر سر او پښو رسيدلې زه د ټولو مسخره شوم. زه رښتيا هم خندوونکې ښکاريدم.

نارينه و هم زما په شان ويره لرله. د احمد ولي کرزي يوه ساتونکي موټر اخيسته، نوموړي ويل: هغسي خو موږ ټول ډير ژر مرو دا څو ورځې چې ژوندي يو بايد يو څه په استراحت خو يې تيرې کړو.

هر څوک چې ما پېژندل ډير وارخطا وو.

دوی به ویل دا ځلې به چېرې تښتو؟ ایران او پاکستان خو مو نه پرېږدي. یو ماښام عبدالله په ډیره پريشاني سره راته وویل: مور ټول به یو په بل پسې ووژل شو. د اکرم ویره هغه وخت لا زیاته شوه چې یوه کس د پاکستان د استخباراتي شبکې آی اس آی د یوه ډگروال چې د جنرال پرویز مشرف ټولکيوال و یو پیغام ورته راوړ.

دغه پیغام د جنگ د اعلان بڼه لرله.

په پیغام کې راغلي و، چې دا ځل به چېرې مهاجر کېږئ یا تښتئ؟

پر کومه ځمکه چې ته اوس واکمن یې ډیر ژر به د پاکستان برخه شي او په پیغام کې دې ته ورته نور شیان هم راغلي وو.

اکرم د آی اس آی جنرال ته د ځواب په ور استولو کې زړه نا زړه و، خو تر څنگ یې بیا د جواب نه ورکولو سرې هم نه و.

اکرم نوموړي ډگروال ته ولیکل:

زه د تاریخ د یوه زده کوونکي په توګه دومره پوهیږم، چې افغانستان خو زړه کلن تاریخ لري او پاکستان یوازې ۵۵ کاله وړاندې زیږیدلی دی.

زه فکر کوم چې مور به ډیر ژر ستاسو درې ورې کېدل په خپلو سترګو ووینو.

دوهم سوال ته د اکرم ځواب داسې و:

زما راتلونکې پټن ځای یا پناځای به هدیره وي. دا ځل به زه هدیرې ته کډه کوم.

زه ډیره حیرانه وم، چې څو میاشتي وړاندې د کندهار ولایت په مقام کې د پاکستان د اردو دوو افسرانو شیرزي ته ویلي و، اکرم ته مشکلات جوړ کړه. اکرم ووژنه او اوس بیا دا.

تیره اوونۍ یو توپان راغلی و.

د ډیرو دورو او غبار له کبله سرې فکر کاوه لکه اسمان چې مخکې ته راکښته شوی وي. هوا ډیره تیزه چلیدله. هوانه پورته شوي توکي، چې به پر هر چا ولکیدل ډیر به یې خوراوه. زموږ د کور د توتانو ونې نژدې وې، چې پر موږ راجپه شوی وای. په ښار کې د ناجو ونې چې د اسمان پر لور به دنګې ختلې وې، اوس د ډیر توپان له کبله پر ملا کوپې شوې وې. د توپان تر ختمیدو وروسته زموږ په کور کې د دیوال اړخ ته د درمند په شان خاورې او خزلې څره وې.

ښځو به ویل: کله چې داود خان شهید کېده، همدغسې توپان راغلی و. شاید دا به ۱۹۷۴ز

کال و. د ښځو په وینا چې دا د انقلاب د راتګ په معنا و.

د اکرم د دندې پر سر لا زما او جلالی تر منځ شخړه پای ته نه وه رسېدلې. ما نه غوښتل چې اکرم ته ددغې زیاتیدونکې جګړې په اړه څه ووایم، خو هره شیبه کېدای شوی د اکرم پر سر دغه تېر لګېدلی وای. زه یې مخنیوي ته ژمنه وم او د همدې لپاره مې ډیرې شخړې وکړې. ما له جلالی څخه دده د هغې ادعا په اړه ثبوت وغوښته چې ده ویل اکرم په فساد ککړ دی.

وزیر جلالی ما ته یو لیک راښکاره کړ چې هغه طالب جنګیالو د اکرم د کسانو په اړه لیکلی

و.

یو نا څرګند لیک؟ داسې چې هر څوک یې لیکلای شي.

ما جلالي ته وويل چې ته هر شي ته دقيق نه متوجه کېږي هر څه چې ستا مخ ته راځي په همغه عمل کوي. زه پوهيږم چې د پردې تر شا څه روان دي. زه په کندهار کې اوسېږم ، داسې کوم شی به وي چې جلالي به پرې خبر وي او زه نه؟

زه په هر څه ډيره بڼه خبره وم ، ځکه چې دا هر څه زما تر څنگ روان وو. که مور داسې ونکړو نو دا هر څه به په بل مخ واوري. که افغان حکومت او زه له دغه خطر سره ونه لوبېږو ، نو ټولې هڅې به مو په اوبو لاهو شي.

هغه وخت نوره هم په غوسه شوم چې د امریکایانو ادې ته د ((پولاد)) لخوا وروغوښتل شوم. دغې څانگې د ایتلافي ځواکونو د قوماندان لپاره د سیاسي مشاوریت چارې تر سره کولې. دا په اردو کې ملکي څانگه ده ، خو کله چې به جنرالانو کوم احقرانه کار تر سره کړ ، نو بیا به دوی د هغه په ترسره کولو او یا د هغه په صفا کولو مجبور و.

د هغې غونډې په اړه مې ډیر څه نه دي په یاد خو څه چې مې یادېږي هغه د پوځ له یوه لور پورې ځیرک افسر سره زما کتنه وه. همدې افسر د بگرام له هوایي ادې څخه د پولاد ځنې نور غږې هم له ځان سره راوستې وو. تر هغه وخته پورې چې مور کیناستلو ، دغه ډگروال ماته ونه وبل چې له کابل څخه کندهار ته یې د راتګ اصلي لامل څه و؟

په دغې غونډه کې نوموړي افسر له ما څخه د یو څه وخت لپاره د کندهار د پریښودو هیله وکړه. د نوموړي دا هیله ډیره بڼه خو ډیره سخته وه. ده زیاته کړه: زه تا نه پیژنم خو که ته چېرې ووژل شي نو دا به زما لپاره ډیره بده وي. دا به زموږ د تیر یوه کال لاسته راوړنې او ټولې هڅې په اوبو لاهو کړي.

زه ددغې خبرې په اهمیت پوهیدم ، داسې چې که د ریکارډو تر مړینې وروسته یو بل بهرنی په سوېل لوېدیځ حوزه کې ووژل شي نو د ملګرو ملتونو په شمول به ټولې خیریه موسسې خپل کارونه ودروي.

ملګرو ملتونو به پر هغو ټولو پروژو له سره کتنه کړې وای چې د سوېل لوېدیځې حوزه لپاره پلان شوې وې. په درجنونو افغانانو به خپلې دندې له لاسه ورکړې وای ، چې دا په خپله یوه لویه ضایعه وه ، چې تر شا به یې ډیرې بدې پایلې پریښې وای.

نوموړي افسر زیاته کړه: زه دانه وایم چې ته سمدلاسه کندهار پرېږده. هدف مې دادی ، چې زما او ستا تر منځ باید د اړیکو ټینګولو زمینه برابره شي که چېرې وروسته داسې کومه پیښه رامنځ ته کېږي نو زه او ته باید اړیکې سره ولرو.

زما دده ټولې خبرې خوښې شوې ، خو وړاندې تر دې ، چې زه له نوموړي سره موافقه وکړم ما ورته وویل: زه باید ډاډه شم چې تاسو دا کار یوازې زما په خاطر کوئ ، نه دا چې تاسو دې دغه کار ته داسې یو چا هڅولي یاست چې په دغې سیمه کې زما شتون نه شي زغملای. هدف مې شیرزی دی ، ته پوهیږې چې هغه څنګه امریکایان تیر باسي ، هر هغه څوک چې دده پدې سیمه کې نه خوښیږي د ترهګرۍ په پلمه یې له مخې لرې کوي.

ما افسر په غور وواوه ، چې آيا سي . آي . اې داسې كوم خبر تر لاسه كړې دى ، چې په سيمه كې كومه ځانگړې ترهگره ډله شته چې هغوى زما د وژلو پلان جوړ كړى دى ؟
ده زما د ډاډ په اړه وويل هېچا ته به دا اجازه ورنكړي چې ما استعمال كړي . له ده سره په خبرو كې زه وپوهېدم چې نوموړى يو زده ور او رښتيني شخصيت دى . ده زياته كړه : د عراق جگړې په افغانستان كې د پوخ پر وړتيا ډيره بده اغيزه شيندلې ده . افسر وويل : مور . نور اضافي سرتيري نه لرو چې په افغانستان كې دنده تر سره كړي .

په ۲۰۰۱ز كال كې د جگړې پر مهال د بي (B) ټيم افغانستان ته وليدل شو تر څو هلته ميشته سرتيري هوسا كړي ، خو اوس د بي (B) او سي (C) ټيمونه په عراق كې مصروف دي ، زموږ لپاره يوازې يوه لاره پاتې ده هغه دا چې د دي (D) ټيمونه افغانستان ته وليږو .
زموږ د استخباراتي معلوماتو له مخې افغانستان اوس هم د پخوا په شان د امريكا د امنيت لپاره ډير مهم دى .

د نوموړي لهجې دده د رښتينيولي شاهدي وركوله . نوموړي افسر پر يوه پاڼه د سرتيرو وضعيت راته انځور كړ .

دا هغه څه و ، چې ما په بالكان كې زده كړي و .

داسې چې حكومت غواړي د سر تيرو دكموالي له كبله دريمه درجه پوځونه پر تياتر ولوبوي . په جگړه كې ټول سايكلونه په كار لويديلي دي ، داسې چې د لومړي سايكل سرتيري به په جگړه ، د دويم سايكل به په تعليم او تربيه او د دريم سايكل سرتيري به په رخصتي كې وي ، خو اوس د ډير فشار له كبله د دويم سايكل له سرتيرو څخه هم كار اخيستل كېږي . د ډگروال په وينا په افغانستان كې سرتيري په غلطه سوق او اداره كېږي .

سختو جگړو ، د شپې لخوا راكټي بريدونو او هوانونو ټول سرتيري له تير پسرلي راهيسې د پاكستان له پولې سره نژدې په سوېلي افغانستان كې په خپلو اډو كې دننه مشغول ساتلي دي . په كندهار كې هره ورځ جگړې كولاى شي زموږ ټولې خواړي په اوبو لاهو كړي . هيڅوك نه غواړي چې په افغانستان كې له دغې وحشي پولې سره نژدې و اوسي . په دغو سيمو كې امريكايي سرتيري د هيڅ افغان ساتنه نه كوي .

د جنگيالو ستر بريدونه په زابل ولايت كې كېږي او د گرديز حالت تر زابله ښه دى . د كندهار په سيمه كې د خړپ او ترپ له جگړو پرته بل څه نه تر سترگو كېږي . په همدې پسرلي كې د امريكايي ځواكونو ټوله پاملرنه هم همدې سيمې ته را اوښتې ده .

ده وويل : په گرديز او نورو ولايتونو كې جگړه يوه تباهي ده ، خو د جگړې اصلي ډگر كندهار دى .

ما ته دده په دغو خبرو سره د ويتنام خاطرې راپه زړه شوې .

ما نوموړي ته وويل : هلته به ډيره بده وي چې مور په اډې كې د كار كولو لپاره يو كارگر نه شو پيدا كولاى او د تركارى د رانيولو لپاره بازار ته نه شو تللاى .

ما وويل: زه فکر نه كوم چې د سپتمبر د يوولسمې ترهگرېزې حملې دې يوازې ددې لپاره پلان شوې وي چې يوازې دې د ۳۰۰۰ زرو امريكايانو ژوند پكې واخلي، بلکې تر څنګ يې نور هدفونه هم و، داسې چې د تمدونونو تر منځ ټکر رامنځته کړي. دغه بریدونه به لويديزوال او مسلمانان يو د بل په وينو تويولو خوښ وساتي او يو د بل په وړاندې به راوپاڅيږي.

زه په دې باور يم چې د القاعدې ستراتيژيستان په دې پوهيدل چې د ۱۱۹۹ بریدونه به واشنگټن په افغانستان کې ښکېل کړي. شايد دوی فکر کړی وي، که يو ځل امريكايان ددغه افسانوي هيواد په جال کې ونښلي، نو له دوی څخه به هم د انګريزانو او روسانو په شان تېروتنې وشي چې په دې کار سره به امريكايان په يوې اوږدې جګړې کې رانښکېل شي.

ددغه هوبنيار افسر او زما د ملګري خبرو زما په مغزو کې لاندې اندېښنې راوپارولي.

د يوه بېچاره کليوال لپاره به څه توپير ولري که يې يو مستبد ټوپکسالار کور ته د نشه يي توکو او وسلو د پيدا کولو په پلمه د لوت او تالان لپاره ورځي، په داسې حال کې چې پر دغه ټوپکسالار د امريکا د مهربانۍ وزير هم غورېدلی وي دغه بېچاره کليوال ته به ددغه ټوپکسالار او هغه طالب ترمنځ چې له دوی څخه ډوډۍ او کور په زور اخلي او زامن يې د جګړې لپاره په زور ورسره بيا يي او تر څنګ يې په کورونو کې کمينونه نيسي توپير څه وي؟

دغه بېچاره کليوال به له هغو کسانو سره چې د ټوپک په ژبه خبرې کوي څه وکولای شي؟ د ښه والي له کبله يو تر بل ښه نه دي، که چېرې طالب جنگيالي د کليوالو او عامه خلکو په کورونو کې پټيږي، نو د امريكايانو لپاره به کومه لاره پاتې وي؟

ايدوی به پر دغه سيمه بمباري کوي؟ تر دې وروسته به څه کېږي؟

ايا افغانان به دغه نوې تجربه وزغملای شي؟

ايا ټول افغانان به ددغه کار په وړاندې بلوا ونکړي؟

زما د ملګري په وينا چې انجينران او ډاکټران به هم لکه د شوروي اتحاد په وړاندې چې راپاڅيدلي وو همدا شان د امريكايانو وړاندې راپورته شي.

له دغه مجلس څخه له ډيرې وېرې سره راووتلم.

په جولای کې مې کابل ته سفر وکړ. زه په کابل کې د قيوم په کور کې چې په وزير اکبر خان مينه کې دی اوسېدم. ما ته قيوم هغې ميلمستيا ته د ورتلو بلنه راکړه، چې ده ته د وزير جلالی لخوا تياره شوې وه.

زه او جلالی له ډير پخوا څخه دوستي لرو. نوموړی د امريکا ږغ د لنډو څپو راډيو د پښتو او دري څانګې مشر و، چې د امريکا د حکومت لخوا تمویل کېدله. وړاندې تر دې هغه د پوځ د افسر په توګه کار کاوه.

جلالی افغانی الاصله امريکايی دی، خو قيوم په دې راضي کړی و، چې د افغانستان په کابينه کې يوه څوکۍ ومني. زه جلالی ته ډېر درناوی لرم، نوموړی د ښه طبيعت او ښه درانه شخصيت څښتن دی. ده په خپل يوه برېښنالیک کې ماته يوه ټوکه ليکلې وه، خو ما هم ځواب ور وليږه.

جلالي د خپل وزارت د مسلکي کولو کوښښ کاوه ، خو په وړاندې يې ډير خنډونه پراته وو. نوموړی ډير وخت له افغانستان څخه لرې پاته شوی و او له همدې کبله به يې اکثره پریکړو افغان ولس ته د څوکالۍ پر ځای ستونزې پيدا کولې. جلالی هود درلود ، چې اکرم له دندې گوښه کړي ، خو په دغې شپه ما له ده څخه ددغه تصميم په وړاندې د حوصلې کولو غوښتنه وکړه. کورته په ورننوتو ډيره حيرانه شوم. زه له کندهار څخه راغلې وم ، خو دلته هر څه په بل ډول وو.

په دغې شپه داسې ډوډۍ تياره شوې وه ، چې ما تر اوسه په افغانستان کې نه ليدلې او نه خورلې وه. په لومړي ځل مې په دغه ميلمسيټا کې د خوراکي توکو پر پيژندلو ډير وخت تير کړ. مور ټول ټال ٧ کسان وو ، جلالی او ميرمن يې ، يوه امريکايي ښځه چې دايې افغانستان ته د طالبانو د حکومت تر نسکوریدو وروسته لومړی سفر و ، د جلالی ملگری او د دفاع وزير مرستيال ، زه ، قيوم او کسيډرا.

زه په دغه شپه بيخي احساساتي شوې وم. ما له دوی سره د ټوپکسالاري ، پاکستان او راتلونکو خطرونو په اړه خبرې وکړې. ما جلالی او قيوم ته وويل: زه نه پوهيرم تاسو د څه شي په اړه خبرې کوئ. زما هغه خبره پر قيوم ښه ونه لکيده ، چې جلالی ته مې وويل ته يو نيم کال کېږي چې افغانستان ته راغلی يې خو فکر کوي چې تر مور ټولو ته د افغانستان په اړه ښه پوهيږي. کندهار د اور په لمبو کې سوځي خو تاسو په ډير ښايسته باغ کې ناست او خپلې خونديزې ډوډۍ خورئ.

خومره چې دوی غوښتل ما له دغې موضوع څخه واړوي ، هغومره به زه نوره جدي کېدم. زه اصلا جلالی ته د يوه کار لپاره ورغلي وم هغه دا چې د اکرم پوليسو ته د څو مياشتو راهيسې معاشونه نه و ورکړل شوي.

دا يادونه ما وزير جلالی ته زما او دده تر منځ په تيره غونډه کې هم کړې وه ، هغه وخت هم زه کابل ته راغلې وم. وروسته پوه شوم چې ستونزه په بل ځای کې ده ، مرکزي حکومت ټولې پيسې والي شيرزي ته ور استولې ، خو شيرزي اکرم ته د ورکولو پر ځای ټولې پيسې له ځان سره ساتلې.

د واليانو په يوه لويه غونډه کې ويل شوي و ، چې والي شيرزي د گمرک پيسې غلا کوي ، خو ددې تر څنګ بيا هم مرکزي حکومت يوه اندازه پيسې کندهار ته ليږلې. شيرزي خپلې شخصي مليشي ته د گمرک بغير هم ښه تنخوا ورکولای شواي.

دا يوازې اکرم و چې د خپلو پوليسو لپاره يې د سکريټو پيسې نه لرلې ، که به وې هغه به يې هم د الکوزو د سوداگرو له ټولنې څخه د مرستې په توگه تر لاسه کولې. اکرم او پوليسو يې د نورو په بسپنه ژوند تيراوه.

ما په دغه شپه دا ټولې خبرې د يادو شويو کسانو په مخ کې جلالی ته وکړې. زه پدې ډيره حيرانه وم ، چې ولې جلالی دا ټولې پيسې شتمن شيرزي ته ور استوي او هغه هم دا پيسې له افغان دولت او خلکو څخه غلا کوي او هېڅ کله يې پوليسو ته نه دي ورکړي.

کله چې مور د قيوم کور ته بېرته راغلو ، قيوم پر ما په غوسه شو . قيوم وويل: جلالي پر ما مشر او هغه يو وزير دی ، د خدای لپاره دا تاڅه ورته وويل! هغه څه چې تا ددغو خلکو په مخ کې ورته وويل ، زما لپاره هيڅ د زغملو وړ نه دي او بله خبره داده چې نوموړي تاته مخکې لا وويل چې د دفاع د وزير د مرستيال په وړاندې د پاکستان په اړه هيڅ مه وايه ، خو تا وويل چې ستاسو د حکومت لور رتبه چارواکي د پاکستان لپاره کار کوي .

قيوم ډير خپه و .

راتلونکې ورځ مې جلالي ته تېلفون وکړ او بښنه مې ترې وغوښته چې ده هم ومنله . جلالي زياته کره: زما ستا دا انداز ډير خوښ شو ، همدې کارونو ته ادامه ورکړه . په همدې ورځ ماسپښين جلالي ما ته تېلفون وکړ ويې ويل چې تا ريښتيا ويلي ، ما د کندهار د پوليسو د تنخوا ريكارډ چک کړ او هغوی ريښتيا هم معاشونه نه دي اخيستي ، زه به په دې اړه ډير ژر اقدام وکړم .

زه په هغه ورځ په کندهار کې وم چې د کندهار پوليسو ته معاشونه راورسيدل .

اکرم راته وويل چې هغې بلې ودانۍ ته له پلاني سره ورشه د معاشونود ورکړې پروسه به

ووښي .

کله چې يادې شوې ودانۍ ته ورسيدم ومې ليدل چې هغه سړي د پيسو د رارسيدلو

کريډيټ خان ته ورکاوه .

زه نه پوهيدم چې دا به د اکرم لپاره بس و که نه؟

خو په هر صورت دا نور کومه لويه خبره نه وه . زه د هغې جگړې د بايللو په درشل کې وم ،

چې د اکرم د راتلونکې پر سر مې له جلالي سره روانه کړې وه .

امر بالمعروف او نهي عن المنکر

(اگست ۲۰۰۰)

د اگست ديارلسمه ، غرمې ته نژدې اکرم ته له وزارت څخه تېلفون وشو. کابل ته يې ور وغوښت. په همدې ورځ د اکرم تېلفون راغی ، ويل يې چې وزارت کابل ته ورغوښتی يم ، که د کوم پرواز تابيا راته وکړې.

د امريکا اردو تر اوسه لا هم د کندهار هوايي ډگر اشغال کړی و ، خو ده هغه وخت پرواز کولای شوای ، که چېرې ما دده لپاره يوسيت پيدا کړی وای. ما ورته وويل: قوماندان صاحب زه به د معلوماتو له ترلاسه کولو وروسته تاسو ته سمدستي تېلفون وکړم. ده مننه وکړه او تېلفون يې کېښود ، ما خپل ساعت ته وکتل ، وپوهېدم چې پرته د ملګرو ملتونو او بشري ادارو له پروازونو څخه بله هېڅ چاره نشته. که چېرې اکرم د ځمکې له لارې کابل ته تلای ، نو ده بايد ټوله شپه منزل کړی وای ، چې دا زما لپاره ډېر بد و.

ما دوه درې تېلفونونه نورو ځايونو ته وکړل او څلورم ځل مې ده ته وکړ ، ځنې ومې پوښتل ، کابل ته يې څه وخت غوښتی يې ؟ ده وويل ، يو گړی وروسته به زه معلومات درکړم.

وروسته يې وويل ، سبا لس بجې.

پدغه ورځ ټول پروازونه ختم شوي و ، په دا سبا به د ملګرو ملتونو الوتکې تر خپل وخت ډېر ناوخت کابل ته رسولی وای. بې له دې چې پر سرک ولاړ شي ، بله هېڅ چاره نه وه ، خو دلته يوه بله بې عدالتي هم شوې وه ، هغه دا چې والي شېرزی هم کابل ته غوښتل شوی و ، هغه د نن په پرواز کې تللی و ، خو جلالی بايد دواړو ته په يوه سترګه کتلي وای.

زما په وس بل څه پوره نه و ، بې له دې چې ورته ومې ويل کله چې ځې ، نو بيا ما ته تېلفون وکړه. د مازديگر پر پينځو بجو يې له کندهار ښار څخه بهر پر خپل ستلايت تېلفون زنګ راته وواژه ، اواز يې هم سم نه اورېدل کېده ، خو فکر مې نه کاو چې تر سپېدومخکې دې کابل ته ورسېږي. په دا سبا چې زه راکښېناستم سمدستي مې ورته زنګ وهل پيل کړل ، خو تېلفون ته يې زنګ نه ورته.

څو واړه مې پرله پسې زنګ ورته وواژه ، خو څه مې تر لاسه نه کړل ، بيا مې فکر وکړ چې ممکن دی به له ولسمشر کرزي سره په غونډه کې وي ، نو له همدې کبله به يې تېلفون بند کړی وي. پر همدې مې بسنه و نه کړه ، په فکر کې مې ډېر شيان راتلل ، بالاخره تر غرمې پورې و توانېدم چې څه پېښ شوي دي.

دومره بده نه وه لکه زما په فکر کې چې راکړځېدل ، خو بيا هم لويه پېښه رامنځته شوې وه. پر داسې کند او کپړ سرک تک همېشه داسې خطرونه لرې. دده سرتېري د موټرونو د باډيو پر لګېدلو سیتونو ناست وو چې د موټر د چپه کېدو له کبله يوه سرتېري ژوند له لاسه ورکړی و او د

يوه زامه ماته شوې وه. ډېر نور د موټر د اوښتلو له امله سربېرن ژوبل شوي او مروړل شوي وو چې د هغوی په اړه مې ډېر څه وانه وړېدل. اکرم ټوله شپه په زخميانو مصروف او د پېښې له ځای څخه يې تېلفونونه کول چې موټرونه راولېږي، چې زخميان د کندهار روغتون او په کابل کې د قيوم د کور سره نژدې بېرني روغتون ته ولېږدوي.

دی پلازمېنې کابل ته راورسېد، خو په راډيو او تلوېزيون کې يې له دندې څخه د لرې کېدو د اعلان له امله اعصاب له لاسه ورکړي وو.

دی او والي شېرزی دواړه له دندو څخه لرې شوي وو. شېرزي د ښار او کور جوړونې وزارت ته ترفيع وکړه. دده د ډېر وخت باوري کس يوسف پښتون يې ځای ناستی شو، خو اکرم لا همداسې يې برخليکه پاتې و.

ما ولي د بل جا په چارو کې مداخله کوله؟

شېرزی د ترفيع تر څنګ اوس په خپل يو قومي او ده ته په يوه لسيزه وفاداره کس بدل شو، خو پښتون هغه وخت د شېرزي څنګ پرېښود کله چې کرزي دی د وزير په توګه وټاکه. د اکرم په تلوو سره کندهار اوس يوازې د شېرزي د مافيا لخوا اشغال شوی و اونوی والي هم د ای_ايس_ای يو ګوډاګی و.

زما بدن زما د رئیس په تېلفون ورپرېږدېد، چې له دوې څخه يې هغه وخت راوکړ چې متحده ايالتونو ته پر لاره وو. زه وپوهېدم چې دغه تبديلي دده او جلالې په ابتکار رامنځ ته شوي دي. قيوم غوښتل چې په حالاتو پوه شي، ويل يې هلته څه روان دي؟ دغه لوی کسان چې زه يې اوس ناسو ته در پېژنم، قيوم د ولسمشر کرزي مشر ورور او ملګری يې د کورنيو چارو وزير علي احمد جلالې و، دوی ددغه ټوپکسالار د منفک کېدو د اعلان په وخت کې الوتکې ته د ختلو په حال کې و. دوی له الوتکې څخه له دې امله پاته شول چې که کومه بده پېښه رامنځ ته کېږي نو دوی به ورته لاس رسې ولري.

زه په کندهار کې د جنګ پر لومړۍ کرښه کې وم، خو دوی له حالاتو څخه د ځان خبرولو راپور غوښت. ما قيوم ته وويل چې حالت نورمال دی. دغه تصميم په ډېره بېغورۍ سره نيول شوی چې دوی په دې اړه له امريکايانو څخه د هيڅ ډول تخنيکي ملاتړ غوښتنه نه وه کړې او حتی هغوی يې خبر کړي لا هم نه وو.

په هر صورت، د امريکا عمليات په هغه مرحله کې و، له کوم ځای څخه چې پيل شوي وو. د امريکا سفير فين له دندې څخه گوښه کړل شو، خو پر ځای يې لا تر اوسه بل سفير نه و راغلی چې ورسره ټول ټيم يې چې زما نژدې ملګري وو، لکه بېل ټايلر، کورت امېنډ او دوه نور هم په واشنګټن کې وو.

کرنل کمپبېل په پښتاکون کې پر نوې دنده مقرر شوی و، خو د جزوتامونو دوره يې په افغانستان کې اوږده شوه. دغه خواشيني او پردېس سرتېري له درې مياشتني موقت قوماندان سره په يوه لوی سر خوري اخته وو، نوموړي به ټول وخت د سيمو د نومونو پر تلفظ يادولو تېر او. ټول سرتېري ډېر حيران و، نور نو دا ځای د دوی لپاره د متحدو ايالتونو فورټريس نه و.

ولسمشر کرزي دغه تصميم په شپه کې ونيو چې هيڅ خطر رامنځ ته نه شو. د راتلونکو يوې او يا دوو ورځو لپاره زه ډېره وارخطا وم ، خو کومه د پام وړ پېښه رامنځ ته نه شوه. په حقيقت کې شپږزی په پوره توگه له واکه لرې نه شو ، دده ورور د کندهار په هوايي اډه کې پاتې شو چې د اډې د شاوخوا امنيتي کمربند ساتنه ور ترغاړې وه. د پاکستان پر پولې ټولې پوستې چې د کوچنيو وحشي قوماندانانو په واک کې وې ، د امنيه قوماندان لخوا چې د شپږزي او پاکستان چرگوني و اداره کېدلې.

هرکاره خالد پښتون خپله وفاداري نوي والي ته انتقال کړه. زما يو ناوړه اخکزی ملگری و ، خو کله کله به په ښه هم راته ، پر پوله باندې ټول له خپلو دندو څخه گوښه شوي وو. په ولايتي اداره کې پاکستاني کوداکيان تر پخوا لا قوي شوي وو ، خو په افغانستان کې تر ټولو تکړه چارواکي چې زما په مخ کې ووژل شو ، بې دندې پاته و. هر څه چې په مطبوعاتو کې راتلل او يا په کابل کې د نړيوالې ټولني استازيتوب ويل ، حالات دهغه برعکس وو.

ټوپکسالار شپږزی په يو مسلکي او تيکنوکرات کس بدل شوی و. ما پوره دوه اوونۍ پر دې فکر وکړ چې زما ملکري کرزيان ولې دومره احمقان دي ؟ ولې د افغانستان دغه مشران نه پوهيږي چې دوی څه تر سره کوي ؟ دلته هر څه د پاکستان په واک کې دي او ټول جنوب په فساد کې تر غوږو ډوب دی. په ورځو ورځو چې ما د حالاتو د ښه کولو لپاره اوښکې تويې کړې وې ، د هغې پايله دا شوه چې هر څه تر پخوا لاوران شول. بيا مې فکر وکړ چې ممکن دوی به احمقان نه وي ، دا کار يې کېدای شي د يوې موخې د موندلو لپاره کړی وي. همدا يوازینی شی و چې سر يې سره خور. يو بل شی را په زړه شو ، پر هغو ځواکونو چې ما حساب کړی و ، ممکن تر دې به ډېر زيات وي ، پر هغو خلکو چې زه شکمنه وم ، تر پایه پرې ونه پوهېدم. په هر صورت د غلجيو د قبېلې مشر ، گل اغا شپږزي ته د مخه ښې لپاره يوه غرمۍ تياره کړې وه. مور هم همدې مېلمستيا ته ورغوښتل شوې و ، چې هغه زموږ مخې ته د هوټل دروازې ته راووت .

برنده له وسلوالو کسانو او موټرچلوونکو څخه ډکه وه ، ما او عبدالله يو او بل ته سره وکتل ، بيا مو تر يوې پرانستې کړکۍ څخه هال ته وکتل ، چېرې چې بلل شوي کسان کښېناستل. مور هم هال ته ورننوتلو ، په هال کې گل اغا شپږزی پر يوه کوچ د خپل سيال ملانقيب تر څنگ ناست و. ما له احمدولي کرزي او نوي والي يوسف پښتون سره روغېر وکړ. ما ته مخامخ ضابط اکرم کښېناست ، نوموړی چوپه خوله و. په ډېر دقت يې مجلس څاره او خپلې شنې ډبرينې تسبیح يې په گوتو کې سره اړولې.

اکرم د غلجيو د قبېلې مشر ته وويل: زه ځم ، ده زياته کړه که زه دلته يم ، نو شپږزی به دلته پاتې نه شي. گل اغا ويلي و ، که چېرې دی دلته وي ، نو زه نه درځم. خو هغه پرېښود چې ولاړ شي.

تر دودۍ وروسته چې مېلمانه ټول د تگ په حال کې و ، شېرزي په لوړ اواز ما ته را ناره
کړه ، داسې چې ټول يې واوري .
ده وويل : سارا ما نوره ټوپکسالاري پرېښوده ، نور زه کابل ته د وزير په صفت ځم .
ما ځواب ورکړ : ډېر ښه ، چې تا ټوپکسالاري پرېښوده ، اوس نو زما وار دی ، زه به
ټوپکسالاري پيل کړم .

مزار شريف

(سيپټمبر ۳۰۰۳ - سيپټمبر ۳۰۰۴)

تر دې اعلان وروسته چې اکرم د امنيه قوماندانۍ له دندې ليرې شوي دي دده ټوله قهرجن قوميان ورته راغونډ شول. د اکرم په اطاق کې ناست کسان ډير احساساتي و دوي ويل زموږ سره خو داسېکاوې وشو نو اوس بايد څه وکړو؟

اکرم ساه واخيستل وروسته يې دوي ته لاس وبنوروي چې چوپ شي. ده وويل ما د افغانستان د مرکزي حکومت لپاره کار کوي او دا د مرکزي حکومت پرېکړه ده. دوي چې کوم امر صادر کړي موږ ټوله يې بايد درناوي وکړو. ده خپلو ټولو کسانو ته وويل تاسو بايد بيرته خپلو بارکونو او چيک پوستونو ته ولاړ شي او د نوي امنيه قوماندان امر ته غاړه کښېږدي.

زه د نوموړي ددې خبرو څخه ډيره متاثره شوم که چيرې زه دده پر ځاي واي شايد مابه داسې نه واي کړي.

په دغه مني کې زه هم څو ځله کابل ته ولاړم او راغلم. قيوم هم د امريکا څخه راستون شوي و او زموږ تر منځ زموږ د ټولني (ACS) افغانان د مدني ټولني پر لور) پر سر شخړه روانه وو. څه وخت وړاندي قيوم ماته ويلي و د اکرم مزار شريف ته به استولو سره څه نظر لري؟ په دغه وخت کې چې موږ دده په برنډه کې ناست و او په انګورې تاقانو کې چې کوم انګور څړيدل تازه پاخه شوي وو.

مزار په رښتيا سره يو ډير ښکلي ښار دي، چې د همدې ښار او کندهار تر منځ د هندوکش د غرونو لړلۍ غزیدلي ده. داسيمه د مرکزي اسيا زړه او ډير تمدنونه يې په غيره کې زېږولي دي. مزار په دغه ښار کې د يو سپيڅلي پيروژه يې مسجد نوم دي.

د طالبانو د جنګونو په وخت کې چې په نويمو کلونو کې تر سره شول دغه ښار د خورا خونړيو پېښو شاهد پاته شو. خو د ۱۹۹۷-۱۹۹۸ م کلونو جګړې يې خورا زړه بوږنونکي وې. ازبکان د عبدالرشيد دوستم په مشري د طالبانو سره وجنگيدل چې په پايله کې يې تر شپږ زره زيات دغه مذهبي شاگردان ووژل شول، ژوبل شول ونيول شول او په سلګونو لوي مشران يې د پاکستاني مشاورينو په گډون دست کير شول. خو تر دې يو کال وروسته طالبانو خپل غچ واخيست. کله چې طالبانو مزار شريف ونيوي نو دوي ورځې داسې په مستي وژني رواني وي چې يو خدای ښه پوهيدې.

بنديان به په کانتېنرونو کې اچول کيدل او بيا به يې د دښتونو پر لور وړل خو اوس بيا هغسي يو حالت د ځايي پښتنو پر وړاندي حاکم وو.

ما وويل مزار؟ نه خدايه نه. هلته خو هر څوك په مرگ محكوميري. ماغوبنتل چي قيوم ددغي پريكړي څخه تير كړم. په همدي ډول زما او قيوم تر منځ مجلس روان و. بڼه فراه څنگه ده نه، نه فراه خو ډيره كوچنې سيمه ده.

بڼه د هرات په اړه څه فكر كوي؟

بڼه به داوي چي مور يو ځل هلته سياسي اوضاع وخپرو.

په اخير كي مي قيوم ته وويل چي اكرم د كابل لپاره تر ټولو بڼه او مناسب كس دي ما دا خبره د اكرم مشر دكورنيو چارو وزير جلالې ته هم وكړل خو جلالې راباندي وخنډل.

ما وويل څنگه چي مور كور او اكرم كوم تبعيض نه لري دي د ټولو كسانو سره د خپلي كورنۍ د غرو په شان سلوك كوي. خو مزار شريف د ډيرو مشكلاتو درلودلو له كبله د ليست په سر كي ځاي درلود.

اكرم تر دي وړاندي چي دا وظيفه ومني شايد پرته د ولسمشر كرزي زما او خپلو نورو نژدو ملگرو سره وويني.

خو كله چي ولسمشر كرزي اكرم ارگ ته وروغوبنت اكرم ورته وويل چي زه ستاسو عسکر يم او تاسو زما قوماندان هر ځاي ته چي تاسو ما ليري زه آماده يم.

يو ځل زه نوموړي د ماښام د ډوډي لپاره دعوت كړم. دا ميلمستيا په اصل كي زما څخه د منني په معنا وو. خو زه دده څخه ډيره وشريمدم ځكه چي زه پوهيدم چي دي خورا مفليس دي. په افغانستان كي د ميلمستيا لپاره يوازي يو كس ته بلنه نه وركول كيږي بلكي ددغه كس ملگري او ده ته نور نژدي كسانو ته هم بلنه ور سره وركول كيږي. دا به هيڅكله پيشه نه شي چي يوازي دي د يوه كس لپاره ميلمستيا جوړه شي. اكرم زموږ د ټولو ملگرو لپاره ميلمستيا جوړه كړي وه. زموږ د ټولني (ACS) افغانان د مدني ټولني لپاره) لور رتبه مامور هم په كابل كي د قيوم سره وو.

زموږ يو بل كار كوونكي ايران اصله امريكايي امير هم د بوستن څخه تازه رارسيدلي وو. مور دغه ميلمستيا ته څلور كسان ورغلو خو اكرم په ډيره ارياني راته وكتل او بيا يي وويل هغه نور ملگري مو چير دي؟

دا ميلمستيا په بنار كي په يوه ارياني رستوران كي جوه شوي وه. دا يو دايره شكله رستوران و چي دننه د خيمي غوندي ښكاريدي. مور په يوه ځانگړي خونه كي كښيناستو چي په خونه كي اته فوټه اوږد ميز ټوله په خوراكي توكو پوښل شوي وو. په لومړي سر كي مي فكر كوي چي دا به هسي ځان ښودنه وي خو وروسته وپوهيدم چي دا د اكرم په فكر د منني كولو لپاره تر ټولو غوره وړانديز وو.

د هغي شپي په اړه مي ډير څه نه دي په ياد خو څه چي مي په ياد دي هغه دا دي چي تر ډوډي خورلو وروسته مور پر خپلو ځايونو غزیدلو او يو د بل په خبرو كي به ورلويدلو. خو اكرم او امير چي د مهاجرت ترخي تجربي يي ليدلي وي ډير نژدي ملگري و. امير په ارياني پارسي لهجه خبري كولي او د اكرم پارسي لهجه هم پښتو ته ورته وو.

په دغه مني کي ما او اکرم وخت درلود چي پر ځينو شيانو ورغیرو. په اکتوبر کي يوه ورځ مور د قيوم په برنده کي ناست و ما د اکرم څخه وپوښتل چي د ترهگري ضد جگړه يوه رښتوني جگړه ده که څنگه؟

اکرم وويل د کمونيزم تر نسکوریدلو وروسته مختلفي ايديالوجي منځ ته راغلي. اسلامي توندلاریتوب د همغه وخت پدیده ده چي اوس د غرب لپاره تر ټولو لويه ننگونه ده. ددوي په وړاندي جگړه ډیره گټوره او هم رښتوني ده. خو داسي ښکاري لکه چي غرب ددغي جگړي پوره گټلو او د سخت دريزي د رښنو د ایستلو لپاره پوره دلچسپي نه ښيي. او ډيموکراسي هم هغه وخت کار ورکولای شي چي تطبيق کوونکي يي پاک او رښتوني کسان وي. خو اوس ډيموکراسي هغه کسان تطبيق کوي چي وايي يو څه او کوي بل څه. کليوالو ته بايد پدي اړه پوره ډاډ ورکولای شي چي دوي هم په سياسي تصميمونو کي پوره واک او گډون کولای شي. هغوي ته بايد د بيان د ازادي په اړه پوره ډاډ ورکول شي تر څو هغه څه چي د ټوپکسالارانو په اړه د دوي په زړونو کي دي هغه بايد په خوله هم وويلای شي. ددي موضوع د روښانتيا لپاره اکرم داسي مثال راوړي.

که تاسو چيري يو مرغه شل کاله په قفس کي وساتي او وروسته د قفس دروازه پرانيزي او ووايست چي هغه خوشي دي خو دا به سمه وي چي هغه نور په قفس کي نه دي خو هغه به د الوتو جرائت نه شي کولای. تر اوسه داسي څوک پيدا نه شو چي افغانانو ته دي داسي جرائت ورکړي.

وخت ډير تير شوي و تر اوسه لا د ارگ څخه د اکرم د سرنوښت په اړه د څه پيغام نه و راغلي. ما د اکرم څخه وپوښتل چي ستا او کرزي تر منځ دي وروستي ليدني څه پایلي لرلي؟ اکرم د هميش په ډول د ځواب ورکولو مخکي يو گړي ساه ونيول. اکرم ددي خبرو په کولو سره چي زما او ولسمشر تر منځ تر اوسه هيڅ ليدنه نه ده شوي چوپتيا ماته کړل. ده وويل چي هغه زما سره د ليدلو ليوالتيا نه لري.

اکرم سر راپورته کړي ما ته يي وکتل چي ددي خبري په اوریدلو سره په رښتيا سره زه ډيره وارخطا شوم. ده وويل ته يواځني څوک يي چي ما په دي اړه رښتيا ورته ويلي دي. زه زما ټولو قوميانو ته درواغ واييم چي ماته د کندهار څخه تليفون راوکړي. خو په حقيقت کي دا ډير د شرم ځاي دي. تر دي وروسته مي پدي اړه څېړنه پيل کړل چي رښتيا څه روان دي او په دي اړه زما دريځ پولادي و خو دده په اړه لا د وړاندي تصميم نيول شوي و داسي چي نوموړي به مزار شريف ته استول کيږي.

ښه نو چي داسي ده نو بيا ولي نوموړي ددي څخه نه خبرول کيږي. د کندهار په اداره کي د تغيراتو د نه راتگ له امله زه په اروايي تکليف اخته شوي وم. قيوم د افغانستان په سياست کي ښه رول لوبوي او له بله پلوه زما د نوموړي د سکريټو څکولو ستايل او د عينکو اښودلو ترز زما ډير خونبيدي.

د نوموړي وروستي نظر چي ماته يي ووايه داسي و چي ده غوښتل په واشنگټن کي يو دفتر پرانيزي تر څو د امنيت او د مختلفو نژادونو څخه د اردو د جوړیدو په اړه معلومات راغونډ کړي.

زه نژدې وم چې استعفا وکړم خو يو شي چې زه يې بيرته پاته کولو ته اړيستلم هغه د (د ډيموکراسي لپاره ملي مسابالتيا) تر نامه لاندې زموږ يوه پروژه وو.

ددې پروژې په پلان کې د کندهار په ولايت کې د قومي مشرانو لپاره يوه شورا جوړول او د پارلماني ولسواکي لپاره يو تربيوي مرکز جوړول هم راتلل.

د شورا لپاره ما او قيوم پلان داسې ترتيب کړي و چې د ټولو ټولنو او ولسواليو څخه بايد هغه کسان برخه پکښې واخلي چې د کلبو د مشرانو لخوا ټاکل شوي وي.

دا شورا به د امنيت ، بيا رغونې او حکومت څارنې درې کميټې لري. دا شورا به د شيرزي د استبدادي ادارې په وړاندې يوه ننګونه وي. کله چې موږ ددې پروژې د تصميم نيولو پروسې ته نژدې کيدلو حالت په بل مخ واوښت . شيرزي واري د مخه کړې دي ته ورته يې يوه شورا يې رامنځ ته کړل چې مشري يې د احمد ولي کرزي په غاړه وو. خو اوس شيرزي تبديل شوي و او پر ځاي يې يوسف پښتون راغلي و چې د شيرزي په پرتله يې ښه روانه انگليسي ويل او د بيروت د امريکايي پوهنتون څخه يې د انجينري په څانګه کې ډيګري تر لاسه کړې وو.

زه په داسې يو حالت کې په دي نه وم راضي چې زموږ شورا دي کومه پايله ولري . بله مسله دا وه چې ددې کار تر سره کولو لپاره ۸۰۰۰۰۰ زره امريکايي ډالرو ته ضرورت وو.

زما په نظر اکرم ددې کار تر سره کولو لپاره خورا مناسب کس وو.

ما اکرم ته وويل وګوره قوماندان صاحب زه تاسو ته زاري کوم خو دوي بيا ستاسو سره څه کوي. ده زياته کړل چې دوي د سرې زړه ورماتوي. زما تر اوسه هم دده هغه اټکل په ياد دي چې اوس په حقيقت بدل شوي دي. ده ماته ويل چې تاسو ولي دي کار ته شله شوي ياست ؟

همداسې يې پرېږده. ما وويل نه تاسو به زما شورا مخ ته بيا ياست. خو ددې مسئلې په اړه د فکر کولو لپاره به چوپ پاته شو. په پايله کې د نومبر په وروستيو کې اکرم د مزار شريف د امنيه قوماندان په توګه وټاکل شو چې وروسته زه د ولسمشر کرزي په ټاکنېک وپوهېدم.

مزار شريف چې د ورپېښو مشکلاتو له کبله يې زموږ د لست په سر کې ځاي درلود د څو مياشتو په جريان کې په جنت بدله شوه. اکرم خپله کورنۍ د ملائقيب د کور سره نژدې پرېښودل او خپله د مزار پر لور روان شو.

د تحديدونو او د قيوم سره د اختلاف له کبله د ۲۰۰۴م کال د جنوري په اخيره کې مي د ACS (افغانان دمديني ټولني لپاره) څخه استعفا وکړل او هغه کور مي پرېښودي.

زه د نوي کور د پيدا کولو په لټه کې شوم داسې کور چې بايد د ژوند تېرولو ټولې اړتياوي يې پوره وي خو په پايله کې يې په پيدا کولو بريالي شوم. په کندهار کې گل اغا بيله اکرم څخه زما لپاره گواښ وو.

ما هغه ټولي انديښني يوي خواته پرېښودلي ځکه چې زه خلکو ته ډيره نژدې وم او په نوي کور کې مي ژوند تېرول پيل کړ. د اکرم سره به مي په دوو اونيو کې په ټليفون کې خبرې کولې. نوموړي په مطلق ډول د جلا وضعيت ، کريکټرونو او کسانو سره مخامخ وو. کله چې نوموړي په لومړي ځل کندهار ته راغلي زه يې په ډيره بې صبري سره د ليدلو لپاره د ملګري باغ ته ورغلم.

هلته مي ځني وپوښتل مزار څنگه دي او هلته څه روان دي. ده سر وښوروي ويې ويل سارا هر څه ددي ځاي په شان زر چنده خراب دي. دلته مشکل قوم کلوي او پاکستان دي. خو هلته يوازي د پښتون قوم مسئله نه ده بلکي هلته پښتانه ، ازبک ، تاجک ، هزاره او حتي ترکمن دي. هوري د پاکستان پر ځاي روسيه ، ايران او چين دي چي دا ټوله هلته لاسوهنه کوي.

دده د خبرو څخه داسي ښکاريدل لکه دي چي د ډيرو ټکنونو سره لاس او گريوان وي. خو په هغه وخت کي روغ او ژوندي وو.

يوه ورځ زه د کابل څخه کندهار ته په ټکسي موټر کي راتلم دا د نورو بهرنيانو په مقايسه زما يو بي مثاله عادت وو. د کابل او کندهار تر منځ لويه لار جوړه شوي وه چي پر ټوله سفر شپږ ساعت وخت تيريدي چي دي ډير سړي نه په تکليف کوي. د ټکسي کرایه پنځه لس ډالره وه خو د ملگرو ملتونو په پرواز کي سل ډالره لگيدل.

که زه چيري په ټکسي کي تلای نو ما بايد ځني کارونه تر سره کړي واي. يوه ډرايور بايد زه د موټرو تر اډي پوري رسولي واي ، د يو داسي ډرايور سره يي استولي واي چي هغه پيژندلای ، ددغه موټر نمبر يي ليکلای واي او مابه هم کوبښن کوي چي په داسي موټر کي ولاړه شم چي په هغه موټر کي بايد نوري ښځي هم سپري وي.

په کوم موټر کي چي زه سپره شوم په هغه کي دوي ښځي يو نارينه او کوچنيان هم سپاره وو. زه د موټر د مخ په سبت کي کښي ناستلم چي تر څو ساعتونو تک وروسته دغه نارينه سپاري او ډراريور په خبرو پيل وکړي چي ددوي په خبرو کي مي د مزار او اکرم نوم واوريدي.

زه دوي ته ښه متوجه شوم او د بله پلوه په همدې وخت کي زما پښتو دونه شوي وه چي زه خپل مشکل په حل کړم. دغه نارينه سپاري زياته کړل چي مزار ته د نوي امنيه قوماندان په راتگ سره هر څه تغير کړي دي.

امنيت ډير ښه شوي دي چي په دي برخه کي موږ اوس هيڅ مشکل نه لرو. ما ور څخه پوښتل چي خاکريزوال ستاسو څه کيري؟ په پښتو کي داسي سوال کول کومه بي ادبي نه ده لکه څنگه چي په انگليسي کي ښکاري.

دا ډير ښه کار دي چي په همدې سره دوه کسان د خپلي قبيلي او د ويني ريشته سره پيدا کوي. دغه سپاري ځواب راکړ هغه زموږ هيڅ نه کيري موږ د مزار شريف اوسيدونکي يو زما د خور کور په کندهار کي دي او اوس موږ د هغوي د ليدلو لپاره روان يو.

تر دي څو اوونۍ وروسته ما د اکرم سره د تليفون پر ليکه خبري کولي خو د تليفون د خرابي ليکي له کبله د هغه اواز سم نه راتلي خو کيسه داسي وه چي نوموړي د وسله والو کسانو له خوا د امنيه قومانداني په ودانۍ کي محاصره شوي وو.

نوموړي د يو مشهور ټوپکسالار لخوا محاصره شوي و چي پر هغه يي د اوبو او ډوډي ور وړلو ټولي لاري بندي کړي وي. زه ډيره وارخطا شوم قيوم ته مي تليفون وکړي ما ورته وويل د خدای لپاره يو څه وکه. په رښتيا سره زه ډيره خواشيني وم. مزار شريف زما څخه يوه نري لري و خو کله

چي مي دده سره د تليفون پر ليکه خبري کولي د اواز څخه يي هيڅ داسي نښي نښاني نه څرگندي دي چي ده ته دي کوم خطر متوجه وي خو په هر صورت ما دي نه ليدې. ما مزار شريف نه و ليدلي او د هغه ځاي په اړه مي هيڅ تصور هم نه شواي کولاي او نه په دي پوهيدم چي هلته څه روان دي؟

يو کال وروسته د نوموړي يوه باډيکارډ راته وويل چي څلويښت ساعته مور تر کړکيو بهر کتل چي د دوي ځواکونو به خپلي نښي زمور پر خوا سمې کړي وي او دا زمور زه ته تيره وه چي کيداي شي هر لحظه ټوله ووژل شو.

ما سمدستي په نيويارک ټايمز کي زما يو ملگري ته تليفون وکړي او د واشنگتن پوست د يوه خبريال تليفون نمبر مي ځني واخيست او د همدې پيښي په اړه مي ليکنه وکړل. زه ډيره حيرانه وم چي د افغانستان په مرکزي حکومت څه شوي دي؟

دا خو په مزار کي د مرکزي حکومت نښاندې دي خو اوس د يو ځواکمن ټوپکسالار له خوا محاصره شوي دي نه ولسمشر کرزي، نه د کورنيو چارو وزير او نه په کابل کي کوم بل چارواکي په دي اړه څه اقدام کوي. دنيويارک ټايمز مضمون دوي ورځي وروسته خپور شو.

ما به هره ورځ اکرم ته تليفون کوي او ځني پوښتل به مي چي تاسو لا تر اوسه ډوډي نه لري؟ ده وويل نه مور اوس ډوډي لرو او هر څه سم دي خو ستاسو څخه ډيره مننه او اوس مور يوي موافقي ته هم سره رسيدلي يو. کله چي حالت د ښه کيدو پر لور روان شو ما د ارامي ساه واخيستل.

خو تر دي يوه اوونۍ وروسته چي مي معلومات تر لاسه کړل ده ته لا د هغه ټوپکسالار له خوا جدي خطر متوجه وو. زه په خپل سور رنگه موټر کي کښيناستم او د جنکي قوماندان ملا نقيب کور ته ورغلم. سهار وختي و هغه لا د سهار چاي نه وي څښلي.

ما ملا نقيب ته وويل درڅه پنځه سوه الکوزي راټول که چي مزار ته ولاړ شو د همدې کار لپاره زه ۵۰ فيصده رښتوني وم. ما زياته کړل په دي اړه خو حکومت هيڅ نه کوي راځي چي مور او تاسو لاس په کار شو او مور نه شو کولاي چي اکرم هلته همداسي يوازي پرېږدو.

ملا نقيب په ډيره سره سينه راته وويل کورنۍ جگړه ښه نه ده او مور بايد نور جنک ونکړو. ما وويل چي زما په تليفون داکرم سره خبري وکه او هغه به خوشاله کړو ورته وبه وايو چي پر مزار يرغل وکه.

ده اکرم ته په تليفون کي څو ځله دا خبره تکرار کړل چي دا وايي زه به دوه سوه امريکايي سرتيري راوالم او ته دوه سوه الکوزي مزار ته به ولاړ شو. چي په پايله کي به د مزار شريف خلک منځگړيتوب وکړي او دامريکايي او اروپايي عسکرو له کبله به دغه محاصره پاي ته ورسېږي.

بهرنيانو او مرکزي حکومت ته داکرم د هيئتونو تر ليرلو وروسته د مزار شريف خلکو د اکرم څخه پوره ملاتړ وښودي. دوي ويل مور د افغانستان پر حکومت او پر خپل امنيه قوماندان باور لرو. دا دهمدي امنيه قوماندان هڅي دي چي دغه ښار يي سره يو کړ او امنيت يي پکښي تامين کړ.

اکرم په خپل دغه کار سره خلکو ته يو کرامت ښکاره کړي. ددغو دو لوي ښارونو تر منځ يې خپل ځان د يو پله په شان جوړ کړي او ددوي تر منځ چې کومه فاصله ايجاد شوي وه بيرته يې سره نژدې کړل. دغه دوه ښارونه چې يو د بل ويني څښتو ته تړي پراته و او سرسختي دښمنان و اوس بيرته سره نژدې شوي وو.

اکرم چې د کوم کار لپاره مزار ته استول شو و هغه يې تر سره کړي. ده پر سرکونو او جادو کرمي کولي تر څو خلکو ته د تک راتک په وخت کې امنيت برابر کړي. د پوليسو ډيپارټمنټ يې ايجاد کړي، رشوت يې وانه خيستې او نه يې د چا مخکې غسب کړل.

د هغه پارسي هم ورځ تر بلې ښه کيدل نوموړي د ټولني د ټولو جلا شو غرو سره وليدل. د مزار شريف خلک يې خپل بارډيکارډان مقرر کړل او هغوي ته يې دننه د پوليسو په ډيپارټمنټ کې ځايونه جوړل کړل. د اکرم مزار شريف خوښه وه او د مزاري اکرم خوښ و. ددوي دو تر منځ د ميني يو ښه مثال دا و چې اکرم پښتون او د کندهار و نو بالاخره هغوي په دې پوهيدلي و چې ټوله کندهاريان بد نه دي.

په اصل کې دا ددغه ټوټه شوي افغانستان د بيا يو ځاي کيدلو لپاره يو ښه کام وو. کله چې دا هر څه پاي ته ورسيدل ولسمشر کرزي هغه لوي ټوپکسالار چې اکرم يې محاصره کړې و د بلخ والي وټاکي. ما اکرم ته ټلېفون وکړي او د پيغور په ډول مي ورته وويل چې څنگه دي ستا دا نوي والي؟

ده غالمغال جوړ کړي.

ما وويل زه اوس يو کتاب ليکم ته پوهيږي چې نوم به يې څه وي؟ نوم به يې امر بالمعروف او نهې عن المنکر وي. دا د طالبانو مذهبي پوليس وه چې هغو خلکو ته چې ږيري به يې لنډې کړې وي او هغو ښځو ته چې بيله نارينه به بهرته راوتلي وي سزا ورکول. ددې لپاره طالبانو يو وزارت درلود چې امر بالمعروف او نهې عن المنکر نومېدې.

اکرم په ټوکي انداز وخنډل وي ويل هوکې بيخي ښه نوم دي.

د ۲۰۰۴م کال په نيمايي کې زما ټوله کارونه خلاص شوي و او پلان مي درلود چې افغانستان د يو څه وخت لپاره پرېږدم. په افغانستان کې مي تقريبا درې کاله تېر شوي و خو کيداي شواي چې د څه وخت وروسته بيرته راغلي واي.

ما اکر ته په ټلېفون کې وويل چې زه د يو څه وخت لپاره بهر ته ځم. ده وويل د ځونه وخت لپاره؟

کله چې به زه نور کله امريکا ته تللم ده ته به زما د سفر موده ورمعلومه وو. ما وويل نه پوهيږم خو شايد شپږ مياشتي.

شپږ مياشتي؟

زه تردې وړاندي دونه وخت د ځاکريزوال څخه لري نه وم تللي.

د لومړي ځل لپاره زه اکرم او ميرمن يې دده د کور په يو ځانگړي ځاي کې سره کښناستلو.

اکرم چې ځونه فزيکي غټ و هغومره هوشيار ، چالاق او د خپلي ميرمني د ژوند يو رښتوني ملگري وو. اکرم ماته وکتل او ويې ويل چې ستا په ياد د يې چې څه وخت وړاندي ما تاته وويل چې زه نور حکومت پرېږدم. ځکه چې دا هغسي حکومت نه دي لکه څنگه چې موږ فکر کوي. ما بايد ستا خبرې منلای واي.

بيايي وويل نه زه فکر کوم چې هر څه به سم شي. تر ټولټاکنو وروسته به هر څه سم او کرزي به قانوني ولسمشر شي چې دا به د کرزي په کارونو کې سمون راولي. په همدې مني کې د افغانستان په تاريخ کې د ولسمشرۍ لومړنۍ لوي ټولټاکنې پلان شوي وي.

اکرم راتلونکي ته ډير خوشبين وو. د نوموړي پر دغه سرټنبه کې ما وځنډل ده ته مي وويل ته ټوکي کوي.

کله چې به زه او دي يوازي و مابه د کرزي په اړه وويل چې کرزي بيرېږي ، کمزوري دي ، دوست او بنمن ته په يوه سترگه گوري خو په دي سره به دي هم راسره موافق شو. هغه خلک چې ده پر کومو دندو گهارلي دي ور کسان نه دي او نه خپلي دندې پيژني. خو اکرم د کرزي يو خورا ډير وفادار سپاهي وو.

تر لومړنۍ لوي جرگې وروسته چې موږ دده څخه کومي هيلې لرلي يوه يې هم تر سره نه کړل او بيا دويمه لويه جرگه خو اوس د ولسمشرۍ ټولټاکنې.

ما وويل ته څه دليل لري چې تر ټولټاکنو وروسته به تغيرات رامنځ ته شي؟

ده وويل نه داسې نه ته به يې وويني چې تر ټولټاکنو وروسته به ډير تغيرات راشي.

بڼه نو که داسې وي نو بيا راسه د همدې لپاره شرط نه وهي.

ما ورته وويل ته پوهيږي هغه ستا سپين ورين پټونه دي؟

نوموړي به دغه پټو په ژمي کې د يخنۍ له کبله پر خپلو اوږو اچوي.

پښتانه خپلي پښې تر بنديو پوري په پاي جامه پټوي او نارينه چې يې کښيني پر ځان پټو غوړوي. په کومه ورځ چې ما د افغانستان د پرېښودلو آماده کې نيول ما اکرم ته يو سپين روبانانه د وړيو پټو واخيست.

ده وويل راځي چې يو گډ عکس سره واخلو.

ما وويل ولي نه خو زما وربښتان لوڅ وو.

ما فکر وکړي چې شايد دي به دغه عکس نورو خلکو ته وربښکاره کړي ما د ټوکي په ډول دده پټو ته لاس ور اوږد کړ. ده پټو ماته راکړ او ما هم د عکس اخيستلو لپاره پر ځان راتاو کړي. فکر مي کوي چې نوموړي به دغه عکس ماته راکړي خو رايې نکړي.

ما ورته وويل ته پوهيږي که چيري کرزي تر ټاکنو وروسته اصلاحات نه راوستل نو ته به دغه ستا سپين ورين پټو ماته راکوي.

خو که چيري کرزي تر ټاکنو وروسته اصلاحات راوستل نو زه تاسو ته يوه (SIG Saver) توپانچه درکوم.
مور دده ميرمن شاهده ونيول.
زه چي اوس دغه څپرکي ليکم هغه پتو مي پر پښو اوار دي.

کابل

(۱۰۰۵ هـ)

له پاریس څخه په کندهار کې زما له یوه پخواني کار کوونکي سره د تېلفون پر لیکه پښتانه. اوه سارا داسې یوڅه چې ته یې د اوریدو تمه لرې. څه شی؟ ځاکرېزوال کابل ته ولاړ. کابل ته؟ د امنیه قوماندان په توگه؟ بلې همداسې ده. ما اکرم ته تېلفون وکړ، هغه ته مې وویل ښه ته اوس په کابل کې یې؟ د تېلفون د خرابې کړنې له امله یې اواز سم نه اورېدل کېده او پرې پرې کېده. ما ورته و ویل، قوماندان صاحب زه په دا څو اوونیو کې درځم خو کله چې در ورسېدم تېلفون درته کوم. ما جلالی ته یو برېښنالیک ولیکه، دا په ټول کال کې نوموړي ته زما لومړی برېښنالیک و. په برېښنالیک کې مې د مبارکې تر څنګ ورته ولیکل چې اخر دې سترګې خلاصې شوې. ده بیرته ځواب راولېږه او زما هغه برېښنالیک به یې هر چاته ورښکاره کاو. ما پر هغه څه فکر کول پیل کړل چې اکرم ته باید یوه تومانچه واخلم. شپږ میاشتې چې مې له افغانستان څخه رخصتي را اخیستې وه، هغه هم مخ پر ختمېدو وه. ما د همدې کتاب زیاته برخه په پاریس کې زما په خپل کور کې ولېکله. زه به زما پر کوچ ناسته وم چې د ډېر کار کولو وروسته به مې پینې نه شواى غزولای. په بوستن کې زما د مور په کور کې به مې ددې د کتابتون ټولې تاخچې سره وشنلې او ورانه ورانې به مې جوړه کړه. افغانستان ته د بیرته تګ لپاره به مې په زړه کې ډول ډول فکرونه راکرځېدل خو وروسته مې د بیرته تګ تصمیم ونیو. زما ډېرو ملکرو به ویل چې افغانستان نور ستا لپاره بس دی، افغانستان نور تا خلاص کړی دی. خو افغانستان نه د هوتل بار او نه هم پاسپورت و چې د تاپې لگولو وروسته یې کار خلاص شي.

افغانستان او په افغانستان کې روان جریان زما لپاره خورا ارزښت درلود. زه به همېشه له دې څخه زورېدلې چې د بشري مرستو کارکوونکو، ډیپلوماتانو او نظامي کارکوونکو به په دغه ارزښتناکه وخت کې په وار وار تېروتنې کولې او تر شپږ میاشتو وخت تېرولو وروسته به تبدیلېدل او هغه ټول شیان به یې هغسې وپېچلې وپېچولې.

زما په نظر افغانستان ډېر ارزښت لري که نور په ښه ډول خپله وظیفه نه تر سره کوي نو زه خو یې باید تر سره کړم. زما تګ افغانستان ته دا پلانه د مدني ټولنې لپاره او نه هم د بلې سیاسي موخې لپاره و، ما غوښتل په افغانستان کې خپل شخصي کار پیل کړم هغه کار چې مایې د څو کلونو راهیسې په اړه فکر کاو، داسې چې په کندهار کې د مېوو، صابون او په ځانګړې توګه د پوستکي د تیلو د جوړولو لپاره د یو کوچني کار ځای برابرول و.

امير سلطان چې زموږ امريکايي کارديناتور و پر مابه يې مسخرې کولې. ده يو برېښنالیک ماته رالېږلې و چې سرليک يې و صابون د افغانستان پاکولو لپاره. ده زياته کړې وه چې تر اوسه دې لا د هغه ځای د پاکولو مفکوره نه ده پرېښې؟ خو زه لا تر اوسه پر خپله اقتصادي پروژې مشغوله وم. هغه مضمون چې زما د کالج په دوره کې به زما بد ترې راتلل خو اوس په افغانستان کې له درې کاله ژوند تېرولو وروسته زما نظر بدل شوی و ، اوس زه په دې عقیده وم چې مشخص صنعت د اقتصادي بيارغونې کيلې ده ، خو اوس نژدې و چې سارا چېس د صابون جوړولو فابريکه خلاصه کړي.

په همدې وختونو کې پاریس خورا ښه خوند کاو ټولې ، نا ارامۍ ختمې شوې وې. مېاشتې مې په پاریس او بوستن کې پیتاوی وکړ. په لومړۍ اونۍ کې به مې په خپل کور کې په ټپ کې د لیمو غوړي د اوبو سره گډ کړل او صابون به مې پر لاسونو وواهه. له گاونډیانو او ملگرو سره به مې هم پیتاوی کاوه. نور مې نو د جادو له پیتاوي څخه لاس اخیستی و او هغه ژبه چې ما یې پر زده کولو خورا سختې خوارۍ کاللي وې نور مې نو خبرې پرې کولای شوی.

کله چې به زه له لیکلو څخه سترې شوم ، نو د لنډې تفریح لپاره به پر خپل بایسکل سپره شوم او دښایسته ښار ننډاره به مې وکړه ، خو اوس بیا زه د همدې ښار د پرېښودلو په درشل کې وم او له خواريو سره د لاس او گړپوان هیواد په لور مې د تک هوډ وکړ ، خو کله چې په الوتکه کې پر خپل سیت کښېناستم ، هغه ټوله وېره مې په ناڅاپي توگه ختمه شوه. د ارگ یوه موټروان زه د کابل په هوايي ډگر کې په یوه ځانگړې دروازه کې په موټر کې کښېنولم او په وزیر اکبر خان مېنه کې یې د قیوم تر کور پورې ورسولم.

له اکرم سره لیدني دوه ورځې وخت ونيو. کله چې زه او دی سره مخامخ شوو په خپل لور اواز یې وویل: السلام علیکم ، څه وخت دلته راغلې؟ چې راتلې نو بیا دې زه ولې نه خبرولم؟ ما به په خپله له هوايي ډگر څخه راوستلې وې. ما وویل: د افغانانو د کلتور له مخې دا له ما سره مناسب نه و ، ځکه چې ته اوس د امنیې قوماندان یې.

ده وویل: ښه سمه ده. دا راته ووايه چې اوس چېرې اوسېږي؟ زه هلته درځم.

ما وویل: نه قوماندان صاحب داسې مه کوه یو بل څوک راولېږه.

که گورم د پولیسو سپین او شین موټر چې له عسکرو ډک و زما د دروازې مخې ته ودرېده. اکرم د ښار په یوه لرې برخه کې چې د شاهي باغ هغه بل اړخ ته یې موقعیت درلود اوسېده. مور چې کله سره ولېدل دروازه مو وتړله او یو بل مو د روغې لپاره په غېږ کې سره ونيول.

مور دده په خونه کې وو چې نیمې خونه د لویو بسترونه ډکه وه. یونیفورمونه پر ونو باندې ځورند شوي وو او د سرای په غولي کې یې د باډیگارډانو لپاره کتونه پراته و. ده وویل دا ځای مؤقتي دی او یو سرای مې په ښار کې په کرایه نیولی دی ، چې اوس تر رغونې لاندې دی ، غواړم چې کورنۍ مې هم له کندهار څخه دلته راولم.

ده وویل: زه مانبام یوې مېلمستیا ته خبر یم. ما هم یو ځای کاردرلود. ده وویل زه بیا په تاپسي موټر درلېږم. کله چې زه راوړسېدم ، د ماخوستن ډوډۍ خوړل شوې وه ، دا د واده د

مراسمو دوه سوه کسيزه غونډه وه او اکرم هم د نيم درجن حکومتي چارواکو په منځ کې ورسره ناست و. ده مور کوربه ته ور معرفي کړو ، اکرم وويل: دغه سړی وينې ، که زه هر وخت په کابل کې نه وم ده ته ورځه. هغه سړي په ډېره بې خوندي سره ماته وکتل. تر ډوډۍ وروسته چې زه اکرم کورته رسولم سر يې وښوراو او په زوره زوره يې وخندل. اوه څومره بد سړی ، په رښتيا بد. دا سړی د شمالي تلوالې تر ټولو بد کس و. ماورته وويل ، تا خو بايد ماته مخکې لارايښنډلی وای.

يو وخت زه جلالې ته د کورنيو چارو وزارت ته ورغلې وم. ما اکرم ته ټيلفون وکړ ، ما ورته وويل: زه له تا څخه يو څو سرکه هاخوايم ، خو فکر کوم چې تاسو به مصروف ياست. ده وويل: نه زه مصروف نه يم. کله چې زه امنيه قوماندانۍ ته ورغلم ، لهما سره تر روغېر وروسته څوکسه ولاړل او دفتر يې پرېښود.

يوه ورځ ده له ما څخه وپوښتل: ته په کابل کې موټر چلولای شې؟

خو اوس ما موټر ته اړتيا نه درلوده ، ځکه چې ما بايد يوه نوې پروژه مخ ته بېولې وای. ستونزه داوه ، چې په دغه ښار کې ټول ډونران سره پاشل شوي وو. اکرم ما ته د موټر راکولو لپاره يو کس راسره ولېږه ، د نوموړي رئيس ارکان ما ته د يو نصابي ټويوتا کورولا موټر کيلي راکړه. دا هم د هغه ايراني رستورانټ د مېلمستيا په شان و ، په دې سره اکرم غوښتل زما کور ودانۍ ووايي. نوموړی د نورو افغانانو په توپير چې واک تر لاسه کړي بيا نو نور هېروي هغسې نه و. ده شايد زما وفاداري او په سخت حالت کې له ده سره مرسته نه وه هېره کړې ، خو اوس وخت توپير درلود ، اوس بيا ده قدرت درلود او دده وار و چې له ما سره بې مرسته کړې وای. تر دې وروسته وپوهېدم چې اکرم ولې له کرزي څخه نه جلا کېږي ځکه چې د هغه تر احسان لاندې و. کله چې اکرم په کوټه کې يو بې کسه مهاجر و کرزي ، له ده سره ډېرې مرستې کړې وې خو اوس د اکرم لپاره ددې هيڅ امکان نه و چې هغه يې هېرې کړې وای. انډيوالان يې هم همداسې درواخله.

زه د قوماندان صاحب انډيواله وم ، ما دده عزت کاو او ده زما. د نوموړي انډيوالان زما په خدمت ډېر خوشاله کېدل. يوه شپه زه ناوخته د اکرم له کور څخه خپل کور ته پر لاره وم چې سرکونه تر يوه راکتي بريد وروسته ټول شوي و. په قوماندانۍ کې افسرانو زموږ تود هرکلی وکړ او يو موټر يې زموږ د ساتنې لپاره راسره ولېږه. موږ په دغو غليو سرکونو کې د وزير اکبر خان پر لوري روان وو ، زما کوچنی نصابي موټر ددغو دوو سپينو او شنو موټرونو په منځ کې روان وو. د سرک په پای کې موږ ته د پر شا تک وويل شول ، ځکه چې دلته د قيوم او امريکايي غټې انجنيري کمپنۍ لوييس برگر دفتر و. کله چې پوليس له موټرونو څخه راکښته شول د پوستې ساتونکو ماته وويل: څه خبره ده او بيرته شاته وگرځئ.

ما وخندل او ورته مې وويل ، هيڅ خبره نشته دا زما ملګري دي.

کابل يو لوی مسؤليت و خو نوموړي دغه درانه بار ته اوږه ورکړې وه. ده د ناټو او ايساف له قوماندانۍ سره غونډې کولې تر څو ټول کارونه سره همغاري کړي او د ټولو ارګانونو تر منځ د همېرغۍ بڼه فضا رامنځته کړي. د خپلې فرقې د مسلکي کولو د هڅو تر څنګ د يوه پلان پر جوړونې مصروف و تر څو په ښار کې دننه او دباندې د جنايتکارانو پټن ځايونه له منځه يوسي.

همدا شان د مختلفو سفارتي چارو پر زده کولو هم بوخت و. يوه شپه يې په تيلفون کې له يو کس سره خبرې کولې، هغه ته يې وويل چې سبا سهار د شپږو بجو پر شا و خوا زما سره زما په دفتر کې ووينئ. په عادي توگه پردغه وخت په دفترونو کې څوک نه وي. همدا شان د شپې تر نهو او لسو بجو به يې پر تشو سرکونو گزې کولې.

دده باديکاردانو او خواږه ملگري شفيع الله به لږ استراحت کاو. اکرم هم د وينې د لور فشار له امله په تکليف و. يو وخت مې له اکرم څخه وپوښتل چې کولای شم د شپې له مخې له تاسو سره په گزمه ولاړه شم؟

زه لا د ماښام د دوډۍ خورلو په جامو کې وم چې غږ شو، ويل يې په گزمه خو ما يو نازک پتو پر سر کړ چې د ښار په يوه ځنډه کې د پوليسو د يوې حوزې پر لوري روان شوو. پوليسوسره مشوره کوله چې پرکومه لاره هلته لاړ شي، خو چې موږ هلته نابېره ورغلو د حوزې ټول پوليس هک پک شول. نيم درجن نوکريوال افسران ډېر ژر زموږ خواته راغلل. ټول وارخطا ښکارېدل ډېر ژر يې موږ خپلې حوزې ته بدرگه کړو. ددوی لپاره دا لومړی ځل و چې له حوزې څخه يې د امنيتي قوماندان ليدنه کوي. څه چې اکرم وليدل له کبله يې ډېر خواشيني شو.

شفيع الله ولاړ مخاږه يې چيک کړه. د افسرانو، د شپې د نوکريوالو افسرانو، د نورو ماموريتونو نمبرونه او موقعيتونه يې ثبت کړل. په همدې وخت کې اکرم د هغو شيانو په اړه پوښتنې وکړې چې ددوی لپاره يې ستونزې ايجادولای شواي. تاسو خوندي ياست؟ ددېواله پر هغه بل طرف څوک و؟ پر دغه سړک د ترافيکو ازدحام څومره وي؟ دغه باري موټرونه له کوم لوري راځي؟

دا د هزاره گانو سيمه وه چې په دغه خونه کې پردېواله يوه لويه نقشه ځورنده شوې وه.

دلته خوبه کومه ستونزه نه وي، ايا تاسو تودې اوبه لرئ؟ دوډۍ مو څنگه ده؟

د اکرم سترگې پر يو شي ولگېدې ويل يې دا څه شی دي؟ خوسا غوښې؟

تاسو ته خوسا غوښې راوړي، که يې بل ځل تاسو ته خوسا غوښې راواستولې سمدستي يې تر ما پورې راولېږئ چې زه پخپله په دې هکله د لوژستيک له ډلگۍ سره خبرې وکړم. دا هغه څه وه چې اکرم سمدستي حل کولای شواي. اکرم دې ته ورته زياتې پوښتنې وکړې چې حل کولو ته يې ډېر جدي وو.

دويم شی چې کابل ته يې زما پر تک سوري اچاو هغه د کرزي د اصلاحاتو راوستلو په پروسه کې ځنډ و.

افغانستان ته د تومانچې په راسره وړلو کې مې ډېره اندېښنه لرله، کله چې کرزي د ۲۰۰۴ز کال په اکتوبر کې د ولسمشرۍ ټولټاکنې وکتلې، په دا سې حال کې چې خلک به د رايو اچولو لپاره په خورا يخنۍ کې په اوږدو ليکو کې ولاړ وود راتلونکې په اړه مې خپل قضاوت ونکړ.

ملگري د (کورت امېنډ) په شمول چې د امريکا د سفارت د سياسي چارو افسر و او اوس د ملي امنيت په جرگه کې کارکوي د راتلونکې کابېني په اړه ډېر لېوال وو. ما يو څو نومونه ياداښت کړل، چې زما لپاره د اندېښنې وړ نه و خو بيا هم زه زړه نا زړه وم. ما کورت ته وويل: ددوی په اړه

به چې زه کله کابل ته ورسېږم تاسو ته خپل نظر ووايم. څه چې ما د هغو کسانو په اړه فکر کاو هغوی تر هغه ډېر خطرناک و. یوه شپه مې د وزارت له یوه کار کوونکي سره د شپې تر ناوخته پورې خبرې کولې څه چې دغه کس ما ته وویل زه یې ډېره حیرانه کړم.

ده وویل: دغه کسان د وزارت په ودانۍ کې دننه خلک وهي، کار کوونکي په تشناب کې بندیانوي او (ایس، یو، وي) موټر یې له نغدو پیسو ډک وي. همدا لامل دی چې اهل او ور کسان د غلوله لاسه له کابینې څخه لرې پاته شوي دي.

زه به په ډېر مبهم حالت کې راکېږوم، فکر مې کاو چې ددغو غلو لپاره هیڅ چاره نشته خو چاره وه ځکه چې دا ځل دحکومتي چوکيو لپاره ډېر بڼه او ور کسان کاندیدان شوي وو، چې پخوا له دې څخه لرې پاتې وو.

گل اغا شېرزی کندهار ته د دوهم ځل لپاره د والي په توګه واستول شو.

نوموړي په کابل کې تر شادېرې وړانې پرېښودې چې یوه یې په لاندې ډول ده:

یوه نفر وویل: گل اغا په کابل کې د یوې پروژې لپاره له نړیوال بانک څخه ۵۰۰۰۰ امریکایي ډالره اخیستي وو. شېرزی هغه پیسې کندهار ته د خپل پلارد قبر جوړولو لپاره واستولې خو اوس له یو څو رسیدونو سره راځي تر څو نړیوال بانک راضي کړي.

د مې په نیمايي کې د امریکا ضد ډېرې خطرناکې مظاهرې تر سره شوې.

دغه مظاهرې د نیوزویک مجلې د یوې لیکنې تر خپراوي وروسته تر سره شوې چې په هغه کې راغلي وو چې د گوانتانامو په زندان کې د یو مشکوک ترهګر له کبله یوه امریکایي سرتېري د مبارک قران یوه نسخه تشناب ته غورځولې وه. زه په دې باور نه لرم چې دا مظاهرې دې له همدې کبله تر سره شوې وي ځکه چې دا مظاهرې د پوهنتون د محصلینو لخوا تر سره شوې وې. په شرقي افغانستان کې ټول پوهنتونونه له پاکستاني محصلینو څخه ډک دي. د پاکستان هغه خراب ترین ښوونځي د کندهار تر کالج بڼه دي.

دلته محصلین د اناټومي له چارټ، مایکروسکوپ او کتابتونو پرته ډاکټران کېږي. نو دا بیا کوم سالم عقل منلای شي چې پاکستاني شاگردان دې بې له کومه هدفه دلته د زده کړې د تر لاسه کولو لپاره راشي. زه همېشه په دې باور یم چې ددغو محصلینو په منځ کې ډېر پاکستاني جاسوسان موجود دي. مابه ویل چې دادی دې محصلینو د پاکستان لپاره یو بل خدمت هم تر سره کړ.

زه په دې باور یم چې دوی د پاکستان د حکومت لخوا په ډېره معقوله لار په افغانستان کې ځای پر ځای شوي دي، چې کېدای شي پاکستان ورڅخه په حساسو حالاتو کې کار واخلي. ددې مظاهرو لوی لامل شاید داو چې ولسمشر کرزي اعلان وکړ چې افغانستان د متحده ایالاتو سره د یوې اوږدې مودې ستراتیژیکې همکارۍ لومړي پړاو ته ورننوځي. په بل عبارت متحده ایالاتو غوښتل چې په افغانستان کې د اوږدې مودې لپاره پاته شي چې دا د پاکستان لپاره د زغملو وړ نه و. زه یو څو ورځې په کندهار کې وم او بیا بیرته کابل ته لاړم او خپل نظرمې اکرم ته ووايه. ده وویل: بالکل په رښتیا هم همداسې ده. زموږ ټول گاونډیان له افغانستان څخه د متحده ایالاتو وتل

غواړي او زموږ ټول زاړه دښمنان د همدې لپاره اوس په يو ايتلاف کې سره راغونډ شوي دي لکه پاکستان ، ايران ، روسيه او چين.

په کابل کې مظاهري ايران پر لاره اچولې او ما غوښتل چې ددغو مظاهرو په تنظيم پوه شم. ده زياته کره: زه خبر وم چې محصلين غواړي مظاهري تر سره کړي خو يوه شپه د مخه مې د محصلينو مشران خپل کور ته د ماخوستن د ډوډۍ لپاره را دعوت کړل. په هغوی کې مې پښتانه محصلين غوره کړل. ما ورته وويل: ښه تاسو څه غواړئ؟ داسې ښکاري لکه سبا چې تاسو له ځان سره بيرغونه ليردوئ او د مرکزي حکومت پر ضد شعارونه ورکوئ.

دوی وويل: بلې همداسې ده.

ما ورڅخه وپوښتل چې مرکزي حکومت څوک دي؟ دوی د يوې گړۍ لپاره چوپ پاته شول. ما ورته وويل: ولسمشر کززی مرکزي حکومت دی خو هغه پښتون دي ، د کورنيو چارو وزير زما په گډون پښتانه دي. مور مرکزي حکومت يو او مور ټول پښتانه يو ، تاسو په مظاهرو کولو سره له چاسره مرسته کوئ؟

محصلين په همدې اړه په فکر کولو کې ډوب وو. ما ورته وويل که تاسو ددغه کار له کبله ډېر غمجن ياست ، نو ولې يې همدا اوس زما و مخ ته نه پيل کوئ ځکه چې زه د مرکزي حکومت يو غړی يم.

هغه چې سبا زما توهين کوئ همدا اوس يې زما مخ ته وکړئ. هر څه چې په زړه کې د ويلو لپاره لري همدا اوس يې ماته وواياست.

دوی وويل چې ته له مور څخه څه غواړي؟

ما ورته وويل: ورشئ خپلو ټولو ملگرو ته وواياست هر ډول مظاهري چې کوئ ويې کړئ خو په ډېر مهارت سره يې تر سره کړئ. که ستاسو مظاهره د هرې موخې لپاره وي ، وي به خو ودانوي او خلکو ته تاوان مه رسوئ.

بالاخره اکرم دغه محصلين وپوهول. په دغه مېلمستيا هغوی ډېر خوشحاله شول. ده غوښتل چې هغوی ته دا الهام ورکړي چې د ورانۍ او خرابۍ څخه لاس په سر شي. له همدې کبله په کابل کې مظاهري تر ټولو کوچنۍ او سوله ييزې وې.

يوه پښتون محصل راته وويل چې اکرم داسې څوک و چې کولای يې شول په هيواد کې د وروڼو قومونو تر منځ يووالی راولي. هغه ته د ټولو قومونو او نژادونو دينامیک خوبونه او عادتونه معلوم وو. اکرم مور ته داسې سوغات راکړ ، چې هغه د هيواد يووالی و چې د خورا ډېر ارزښت وړ ده.

اکرم وويل: په راتلونکې شپه ما د محصلينو مشران په خپلو شخصي پيسو د ماخوستن د ډوډۍ لپاره يوه رستوران ته بوتلل.

تاسو شايد فکر وکړئ چې وزير او يا کززی به له ده څخه د تشدد د مخنيوي په اړه کور ودانی ويلي وي ، نه بلکل نه! داسې ښکارېدل چې کززی او جلالي لا تر اوسه هم د اکرم په اهميت نه وو

پوهيدلي. دوی لا تر اوسه له هغې ستونزې سره لاس او گړېوان وو چې دوست او دشمن يې نه شوای سره بېلولای.

درېمه د اندېښنې وړ خبره د کندهار خراب امنيتي حالت و.

هر کندهاری چې به ما په کابل کې وليد راته ويل به يې: سارا کندهار اوس د پخوا په شان نه دی. ته اوس نه شې کولای چې په کندهار کې په موټر کې يوازې وگرځې اوکله چې ما کندهار ته تېلفون وکړ هغوی هم همدا سې راته وويل.

په وضعيت کې دېر بدلون راغلی و، هر څه پر بل مخ اوښتي وو.

کندهار

(۱۰۵۰)

په کندهار ك هېچا فكر نه كوي ، چي زه دي به بير ته راشم ، زه خپله هم په همدې اند وم . خبره دا نه وه چي ما پر كومه پروژه كار كوي او يا مې د هغوى په اړه خبرنه او پلټني كولې . زما د بېرته راتگ يواځنى لوى او مهم هدف دا و چي دغه په ستونزو او خواريو كې ښكېل ولس چي زما هيواد كومي ژمني ورسره كړي دي ، يوازي پرېنږدم او د كندهار يانو سره په دورو او خاورو كې ژوند تېرولو ته دوام وركړم . كله چي زه راوړسېدم ، د احمدولي كرزي كسان ولاړ شول او زما سره د روغېر لپاره په ليكو كي ودرېدل .

هوادا دونه وخت چيري وي ؟ مور ، خور ، دوستا او كوچنيان ټوله ښه وه ؟ يو وخت په بازار كي زما د موټر مخ د ترافيكو يوي گني گوني بند كړي ، يو چا زما د سور رنگه موټر هوډ په زوره زوره په سوكه ووهي ما چي ورته وكتل ده راته ويي ويل چيري وي د ظالم لوري دا دونه وخت ؟

دا اكرم و ما په ځواب كي ورته وويل چي ما او كندهار خپله ژمنه يو ځل بيا سره نوې كړل . تر دي وروسته زه د ځاى پر ځاى كېدو په فكر كې شوم ، په پايله كي مي يو سراى د شپږو مياشتو لپاره په كرايه ونيوى ، چي نوى رنگ شوى ، خو دوه برابره گران وو . د خونو د ښايست لپاره مي هلمندى پښه رانيول ، تر څو بخملي كورچي ترې جوړي كړم . زه بازار ته د پيټلي پيالو ، غاښونو او د شولومبو پلاستيكي قاچوغو او داسي نورو شيانو په رانيولو پسې ولاړم خو په كندهار زما تر ټولو خوښ شي شلومي وي .

ما وفاداره كريم جان چي زما تر تگ وروسته يي د امريكايانو سر كار پيل كړي وو . د امريكايانو د كار څخه را وايست او زما هغه شپږ نور كار كوونكي چي كله زه په تېر مني كي تللي وم ، تر شا پرېښي و بير ته مي د ځان سره په كار وكمارل . هغه نورو به نيمه ورځ يعني تر درو بجو پوري دامريكايانو سره په اډه كي كار كوي او تر هغه وروسته بيا راتلل . د اختر ورځ مو رخصتي وټاكل .

بیر سري د بس ډرايور حیات الله په ارغنداب كي د مېوو باغ درلو دی ، ارغنداب د كندهار دومره په زړه پوري سيمه ده ، چي په خوله يې تعريف نه كېږي . په دغه ښايسته سيمه كې د ارغنداب رود هم غزېدلى دی ، چي همدې رود شني رواني اوبه يي د لېږي لا ځلا كوي . كله چي مور د حیات الله باغ ته د ميلي او ميوو خوړلو لپاره تللو نو د زردالو هغه ټاپ موسم وو . هغو كسانو چي د امريكايانو سره يي په اډه كي كار كوي ، مور ته وويل چي ، مور ناروغان يو مور ټوله په موټر كي سپاره شوو او د ارغنداب د ښكلي سيمي پر لور روان شو .

موتر حيات الله چلوی ، د کندهار څخه د ارغنداب پر لور سړک د ويالي پر غاړه غزېدلی دی ، دلته يوه هديره ده چې زما پخوانی کور همدلته و. د ملاتقيب اخند کور د ولي پر هغه بله غاړي دی ، دلته هغه روښانه شين مسجد هم موقعيت لري چې کندهاريانو په کښي د طالبانو د حکومت د نسکورېدو د خوښي جشن نمانځي. زه هم ددغو ښايستو منظرو په ليدلو سره د خيالونو په دنيا کي دوه شوم ، خپل ټول خواږه خيالونه مي را ياد کړل چې ناڅاپه مي پر يوه شنه لنډکروزر موتر سترگي ولگېدې ، چې د ولي پر هغه بله غاړه روان و او تر شاه يې دوه نور موټرونه ورپسي وو.

ما هغه شين موټر وپېژندی.

ما خپل ټليفون را واخيست د اکرم نمبر مي داير کړي ، خو ټليفون يو سرتېري پور ته کړ ، په لومړي سر کې د هغه اواز سم نه راټلي. خو په اخير کي مي د اکرم بېچاره اواز واورېدی. بېچاره اکرم کوبښی کوی چې د يوې مياشتي لپاره کندهار ته په رخصتي ولاړ شي. کله چې زه په کابل کي وم ، اکرم راته وويل: که تکليف نه وي چې يو ځل دي د کورنيو چارو وزير جلالي ته ويلي واي او د هغه څخه دي زما لپاره د يوې مياشتي رخصتي را اخيستي واي.

په کندهار کي دده نوی سرای تکميل شوی و اوغوښتل يې چې ورته را کډه شي.

د جلالي سره د خپلو کارونو تر خلاصولو وروسته مي ورته وويل: يو وروستی شی لا پاته دی ، خاکريزوال يادوم.

بيا ددغه سړي په هکله څه وايي؟

ما وويل: هغه غواړي چې کندهار ته ولاړ شي ، که تاسو يو څو ورځي رخصتي ورکړی ، ښه به

وي.

ده وويل سمه ده ، خو يو څو ورځي وروسته ځکه چې زه ده ته اوس خورا ډېره اړتيا لرم.

ما وويل: څو ورځي به رخصتي ورکړي ، او دی کولای شي چې سبا نه بل سبا ولاړ شي؟

ده راته وويل: سارا تا خو هيڅ تغير نه دی کړی ، دی درې ورځي وروسته کولای شي چې د

پنځو ورځو لپاره ولاړ شي.

واعده ده؟ بلې واعده ده. خو د درو ورځو پر ځای دوې اوونۍ تيري شوې ، ما په ټليفون کې عسکر ته وويل زه اوس په ارغنداب کې په مېله کي يم ، خو څو ساعته وروسته زه بيا ټليفون درته کوم. خو يو گړی وروسته اکرم هغه وخت ټليفون راته وکړ چې زه د زردالو ووني ته ختلې وم ، او جيب مي د زردالوو څخه ډک کړي وو.

اکرم په ټليفون کي سلام را واچوی. دی هم د ښار په يوه څنډه کي د خپل ملکري باغ ته په مېله وتلی و. ما ورته وويل: زه هم بايد د توتو خوړلو لپاره درشم ، زه په نيم ساعت کي حمام کوم او تر هغه وروسته سمدستي در روانيږم.

کله چې زه ور ورسېدم ، اکرم په چمن کي پر يوه پلاستيکي مېز ناست و. د زردالوو او خوندورو توتانو څخه ډک غابونه يې مخې ته پراته وو. دغه ټوله خوندور شيان اکرم په کوربه باندي زما لپاره تيار کړي وه ، چې په رښتيا سره دغه ټول زما ډېر خوښ وو.

څنگه چې زه کښېناستم ، نو سمدستي يې يو د تازه مېوو قاب مخ ته راته کښېښودې او د اوبو گډوه يې د گوتو پرېوللو لپاره را ته راوړل .

د مېز پر شاوخوا د الکوزو د قوم مشران ناست وو. زه نه پوهېدم چې په دې ورځو کې به د چا سره شخړه کوم ، خو يو شى چې بايد ما کړى واى ، هغه نور د خپلې خولې په واگ کې راوستل و ، خو زه هيڅکله پر دې کار بريالى نه شوم .

زما يو شناوى سرى په ياد دى چې زما پر پښتو او پر سياسي وضعي او سپينو خبرو کولو باندې خندل . د ماښام د لمانځه اذان وشو ، دوى ټوله د لمانځه د ادا کولو لپاره په جمع ودرېدل ، د لمانځه تر ادا کولو وروسته قومي مشران د باغ په يوه څنډه کې چې شين چمن و کښېناستل . يوازي اکرم او دده نژدې ملگرى شفيع الله بيرته زما سره د کښېناستلو لپاره راغلل . ما د اکرم د اکا د زوى په وړاندې څه و نکړل چې ما ته يې په هديره کې دده د کور د پرېښولو لپاره رالېږلى و ، البته ما يې ممانعت وکړ ، خو بالاخره هغه لاري ته راغلى . يو شى چې زه او دې بې سره نژدې کولو ، هغه د اکرم سره زما او دده مينه وو .

په کابل کې ما شفيع الله ته وويل چې اکرم تمرين کولو ته وهڅوه . اکرم و پوښتل : ښه سارا په کندهار کې څه روان دي ؟

ما وويل : قوماندان صاحب ما تاته نه دي ويلي چې ما نور سياست پرې ايښي دى . اکرم و خندل .

مور د هغه وژل شوي ملا پر وژنه خبرې پيل کړې چې دوې ورځې وړاندې وژل شوى وو ، په حقيقت کې دا خورا لويه پېښه وه .

نوموړى ملا د کندهار د ملايانو د ولايتي شورا مشر او د دا نوي حکومت ملاتړى وو ، دغه نامتو مذهبي عالم د هغو طالبانو پر ضد و چې د اوسني حکومت پر وړاندې جنګېدل ، او قراني اياتونه يې د خپلې نظريې سره سم ترجمه کول .

نوموړي ملا د کندهار ښار په منځ د ولايت مقام او د حضرت محمد ص د مبارکې خرقي شريفې تر منځ په خورا محفوظه سيمه کې ووژل شو .

په رڼا ورځ پر موټر سايکل سپاره دوه کسان راغلل ، نوموړى يې ووژى او وروسته وتښتېدل . شفيع الله وويل تر ټولو مهمه او د انديښنې وړ خبره خو دا ده چې دا څنگه امکان لري چې دغه کس دې په دغسې يوه محفوظه سيمه کې ووژل شي .

دغه جاده اصلا د امنيتي تدابيرو له کبله بنده کړل شوې ده . ددغې جادې په دروازه کې وسلوال کسان ولاړ دي او د همدې ملا د دفتر څخه شل متره اخوا د ولايت د مقام دروازه ده چې په همدې دروازه کې هم پنځلس کسان د امنيت لپاره گمارل شوي دي .

ما وويل دا کار به طالبانو کړي وي . شفيع الله وويل کوم طالبان ؟ طالبان به هيڅکله ددې جرائت ونکړي . ما وويل دلته هېڅ د ويرې او د جرائت خبره نشته .

په دې ښار کې هيڅ امنيتي تدابير نشته ، نه کومې د تلابنې پوستې شته او نه بل کوم داسې نور امنيتي کسان چې سرې دې ودروي او يا دې ځني وويريږي ، هر څوک کولای شي چې د وسلو سره په ښار کې وگرځي ، خو هيڅوک به يې و نه دروي .

د اغا ږغ مي تر غوږو شو ، که کورم چې د اکرم لور اسما را ښکاره شول . دغه کوچنۍ انجلۍ چې ورېښتان يې پر سترگو رايله او والي يې په غوږونو و ډېره ښکلې ښکارېدل .

دا راغله د اکرم پر زنگنو کښېناستل او بيرته ژر ولاړه شول ، د مېز څخه يې په ډېر احتياط غاښونه په دواړو لاسونو واخيستل او کراره_کراره روانه شول .

د نوموړي ملا د کورنيو غړو ويل ، که دی طالبانو وژلی وي ، نو بيا يې په ارغنداب او يا محله نجات کي ولي نه واژه ، ځکه چې طالبانو تر ښار په صحراوو کې زيات ځواکمن دي . نوموړی به هره ورځ له ښاره وتی ، نو بيا ولي دوی د ښار په منځ کي وواژی .

شفيع الله وويل اصلي خبره دا ده ، چې همدا دوی غواړي ددې څخه لويه کيسه جوړه کړي ، ځکه نو دوی په رڼا ورځ د ښار په منځ کي ووژی .

يو وخت ما شفيع الله وليدی چې غوښتل يې هلته ورشي ، خو دغه جاده ټوله کلابنده شوې وه ، په دروازه کې سرتيري ولاړ و ، پنځلس سرتيري د ولايت د دروازي په پوسته دنده تر سره کوي . هغه ودانۍ چې دغه ملا ژوند پکښي کوی ، د ولايت د مقام تر څنگ ده .

ده وويل که چيري دلته وسله وال کس وليدل شي ، نو بايد پوليس د هغه په تعقيبولو پسې ورشي ، خو دلته دزي وشوې او سرې ووژل شو ، خو پوليسو غوږ هم پري ونه گروي .

څه چې شفيع الله وويل ، زه ورسره موافقه وم ، ځکه چې د طالبانو غورځنگ د منځه تللی و . طالبان پاکستاني حکومت ايجاد کړي و ، خو د کندهار اداره هم د پاکستان تر واک لاندې اداره وه ، نو بيا ولي دوی د خپلي بلي ادارې کسان د منځه وړي .

اکرم وويل دا د پاکستان ستراتيژي ده چې خپل مخالفين په دې مجبوره کړي چې يو گام مخ ته واخلي ، لس بايد شاته شي . ددې خبري دثبوت لپاره هر څه زموږ و مخ ته پراته وو . دا ملا کوم عادي ملا نه و ، بلکې نوموړی د کندهار د علماو د ولايتي شورا مشر و ، او د ښار په منځ کي د غرمې پر يوه بجه ووژل شو . د اوس مهال پيښي تر ۲۰۰۳ مېلادي کال تر پيښو ډېري بورنووڼکي وې . ده ته ورته ملایان په ولسواليو کي هم ووژل شول .

دوه کاله وړاندي د يوه کمين په نتيجه کي د ای-سي-ار-سي د يوه انجينر تر مړيني وړاندي چې اکرم د وضعي په اړه کوم اټکل کړی و ، هغه حالت اوس حاکم و ، داسي چې د کندهار ښار محاصرې په حال کي و ، خو اوس هر څه د ښار په زړه کي پېښېدل .

اکرم وويل چې موږ بايد دا ټوله خبرونه تر لوړو مقاماتو پوري ورسوو . ما وويل قوماندان صاحب ، ته بهخي ښه وايي ، ما وويل قوماندان صاحب ستاسو په ياد دي ، هغه دوه کاله وړاندي چې تاسو يو مرکز د منځه يووړ ، دوی په هغه کمپ کې شورشيانو ته د ترور او د ملکي هدفونو په نښه کولو تربيه ورکول ؟ خو اوس هر څه دوباره پيل شوي دي . اکرم ساه واخيستل او ويې ويل بلې ، همداسي ده ، موږ په باغ کي مجلس سره کوی ، خو د ماڅستن د لمانځه ازان زموږ د مجلس

لمن سره را ټوله کړل. اکرم ولاړ شو، زموږ کوربه وويل، د ماخستن دودى دلې وخورى، خو اکرم وويل نه نه تشکر موږ کور ته خو.

اکرم خپلو سرتيرو ته د کوچنيانو موټر ته ور پورته کولو لپاره ور يرغ کړل. دده دا يرغ کوچنيانو ته د ورځي د پای په مانا وو.

ده غوښتل چې زه کور ته ور سره ولاړ شم، له همدې کبله به زه دده د ظريف طبيعت له امله د ستونزو سره مخامخ کېدل.

ما همېشه غوښتل چې زموږ تر منځ په سره سينه موافقه وشي. ما فکر کوى چې ممکن ده فکر کړى وي چې دا به وروسته کور ته راپسي راشي. نوموړي د دا تېر يو نيم کال راهيسي خپله کورنۍ نه وه ليدلې، ما نه غوښتل چې دى د خپل کور څخه لري وساتم.

موږ لاسونه د خداى په امانۍ لپاره سره ورکړل، ما ورته وويل زه بيا تليفون درته کوم. زه تر گېټ پوري دده په کاروان پسې وم، د دروازې تر وتلو وروسته دى راسته طرف ته وگرځېدى او زه چپه طرف ته.

پلټنه

(٢٠٠٥)

په خپل کور کې د کریم سره په صابون جوړولو بوخته وم ، راډیو مې را واخیسته ، غوښتل مې چې بي بي سي په ونیسم ، خو پیدا مې نه کړه ، ما راډیو کریم ته ورکړه چې که یې پر یو ځای ستن ور برابره کړي او یا هغه ناولې موسیقي په ونیسي ، په کندهار کې چې د کوم شي څخه زما کرکه کېدله ، هغه موسیقي وه .

کریم د ستن گرځولو پر وخت پر محلي خبرونو ور برابر شو ، خبريال چاودنه ياده کړه او بیا یې ور سره د محمد اکرم خاکرېزوال نوم یاد کړ ، ما یوازې همدا واورېدل ، کریم ډېر حیران شو او بیا د تبصرې کولو لپاره زما خوا ته رانږدې شو ، ده وویل د ښار په منځ کې یو ځانمرگی برید تر سره شوی ، خو د اکرم د مرګ یا ژوبلې په اړه هیڅ معلومات نشته خو کم تر کمه نولس کسان په پېښه کې وژل شوي دي .

کریم ته مې وویل که دلته یو نو د حقیقت په معلومولو کې به ډېر وخت راباندې تېر شي ، نو سمه به دا وي چې زه او ته په خپله د پېښې د وضعیت د معلومولو لپاره له کور څخه ور پسي ووځو ، په موټر کې سپاره شوو ، مخ د بازار پر خوا روان شوو ، په کنډ او کپر سرکونو تر څه مزل وروسته مو د روغتون دروازې ته ځان ور ساوه ، په دروازه کې د امریکایي سرتېرو څلور (هوموی) کاډي ولاړ وو ، عسکر روغتون ته د ننوتلو اجازه راکړه ، ما هم خپل موټر د هغې کني کوني ځای ته ور وست ، ما یوه امریکایي افسر ته ور منډه کړه ترې ومي پوښتل قوماندان صاحب چیرې دی ؟ هغه په ډېره بې پروايي په نه ځواب راکړ ، زه له یوې بلي کني کوني تېره شوم او یوې ودانۍ ته مې ځان ورساوه ، په ودانۍ کې ولاړ ډاکټر راڅخه وپوښتل په چا پسي گورې ؟ ما ځواب ورکړ ، چې په قوماندان صاحب پسي گورم ، ډاکټر ماته تر کتلو وروسته وویل هغه دلته نشته ، هغه په کور کې دی ، د ډاکټر ځواب هر څه را ته څرگند کړل ، زه پوه شوم چې روغتون ته مې راتګ بې کني و ، خو ما باید خپله دنده مخ ته وړې وای ، ما د ډاکټر سترگو ته په خواشینوونکي ډول په ځیر _ ځیر وکتل خو هغه مخ را څخه واراوه او په خپل کار پسي روان شو .

ډاکټر زما سره نوره هیڅ مرسته نه شوه کولای ، د اکرم یوه ملګری چې خامکي ښایسته جامې یې په تن وې ، په ژر مخ او الوتي بڼه له ودانۍ څخه بهر ولاړ و ، دی روغتون ته د اکرم کور ته د یوې تذکرې د وړلو لپاره راغلی و ، د تذکرې تر پیدا کولو وروسته زه او هغه باید یو ځای د اکرم کور ته تللي وای .

پر تذکرو د مرو شوو کسانو جسدونه ایښودل شوي وو ، کریم ما ته یو لغت ووايه چې ما تر اوسه نه و اورېدلی ، خو زه د هغه په خبرو پسي و نه گرځېدم او د هغه بل نفر موټر مې تعقیب کړ چې د روغتون د یخچال په لور روان و ، کریم راته وویل چې ټول مړي همدلته راوړل کېږي ، زه په

ډېره بې صبرۍ يې خچال ته ورننوتلم ، يو نفر مي وليدی چې تذکره يې په لاس کي وه ، د مرو د بدنونو غوښي پر مخکته شا و خوا تر سترگو کېدې ، خو ويني مي و نه ليدې .

په ياد مي دي چې دوې پښې د اور د لرگيو په شان دېوال ته درول شوي وې ، زه تر هغه ډېره لږ وېرېدم چې ما يې فکر کړی و ، نور نو دلته زما لپاره څه نه و پاته ، زه بايد په بېره د اکرم کور ته تللې وای ، ما د اکرم ملگری هم هلته پرېښود او له روغتون څخه را ووتم ، له ښار څخه تېره ، له کانال څخه واوښتم او د اکرم کور ته مي ځان ورساوه .

راډيو درواغ وويل ، هر څه معلوم وو ، اکرم زموږ مخ ته په توس کي پېچلی پروت و ، د اکرم ورور په سلگيو راته وويل دغه دی ستا ملگری .

د اکرم جسد يې په يوه تور موټر کي يوازي کېښېښود ، که گورو چې ملا نقيب را ورسېد ، ما له يوه نفر څخه و پوښتل ، هغه چيري و ؟ هغه په نه ځواب راکړ ، خو مخکي چې ما له کومو خلکو څخه د ده په اړه وپوښتل ، هغوی وويل چې په ارغنداب کي دی .

کله چې ملا نقيب د ښوونځي د انگر په لور لوی لوی کامونه اخيستل ، ما يې د روغېر لپاره لاس په لاس کي ټينگ ونيو او سترې مه شي مي ورته وويل ، په داسي حال کي چې تر سترگو يې اوښکي رواني وې ، په ماته خوا يې ځواب راکړ . خو دا څنگه ممکنه وه چې اکرم دي دلې و او زه دي نه يم په خبر ، په هر صورت زه په ده پسې شوم او په برنده کي چې خلک د دايرې په شکل پر کورېجو ناست وو ، زه هم ور سره يو ځای شوم .

که چيري زه خبره وای چې دي دلې دی ، نو زه به هم هغه مسجد ته ورسره تللې وای ، په دغه مسجد کي د هغه ملا د فاتحې مراسم تر سره کېدل چې څو ورځي وړاندي يې ما او اکرم پر وژنه رغېدلو .

دا ملا ډېر مهم سړی و چې يوازي يې دوې ورځي د حضرت محمد (ص) د مبارکې خرقي شريفې په مسجد جامع کي فاتحه اخيستل کېده او درېيمه ورځ د ښار په منځ کي ، په خاورين او زما تر ټولو خوښ مسجد جامع کي چې د همدغه ملا خپل مسجد جامع و ، اخيستل کېده .

ملائقيب وويل ، چې ده ويل (تېره ورځ يې زه فاتحې ته ور نه غلم ، خو نن ورځم ، هغه و چې هغه او ساتونکي يې همدا نن فاتحې ته ور غلل .

د اکرم موټروان راته وويل ، موږ چې راوړسېدو ، تا حرکت وکړ او په خپل سپين لنډ کروزر کي ولاړې .

ما وويل نو بيا موږ يو له بله سره تېر شوی يو ، ما هيڅ ستاسو موټر و نه پېژنده ، زه سيده ارغنداب ته ولاړم ، که چيري زه داسي پوهېدای چې قوماندان صاحب په ښار کي دی ، نو بيا زه نه تلم ، زه ستاسو سره هغه مسجد ته د فاتحې لپاره تلم .

ملائقيب زموږ څخه په پټه خوله تېر شو ، د هغه مخ ته د شلو کسانو جسدونه پراته وو ، نه پوهېرم چې دي حالت به د هغه لپاره څه معنا لرل .

ملائقيب وويل ، غواړم تاسو ته يو شي ووايم ، زه چې کله مسجد ته ننوتلم ، د يوه شي په ليدلو ډېر حيران شوم ، په خدای قسم ما هغو ټولو حاضر و کسانو ته په لور آواز وويل چې دا

مسجد يې ولي نه دی جارو کړی چې بيا يې غالی. پر اوازي کړي دي ، تر غاليو لاندي ټوله فرش له خاورو ډک و .

ټول په دې موافق وو چې دا ځانمرگی برید نه و ، دا چې په دې اړه بيا د عرب خبره کېږي ، دا خو بيا بېخي له امکانه لېږي ده .

ما د مرو ټوټې په پيچال کې وليدلې چې ټوله ټوټه ټوټه او لولپه شوې وې ، دا نو بيا څنگه امکان لري چې په دغسې يو حالت کې دي د يو چا د ملیت پېژندنه وشي ؟
خو له پېښې يو ساعت وروسته گل اغا شېرزي وويل ، دا يو ځانمرگی برید و چې د يوه عرب له خوا تر سره شو او د تثبیت لپاره يې اسناد هم تر لاسه شوي دي .

ما په لور رغ وويل ، گورئ خلکو! والي به ددې جرم په اړه هيڅکله هم پلټنه ونه کړي ، دغه راز د امنیه قوماندان له مرستيال څخه هم چې تاسو يې ټول پېژنی چې د (آی ایس آی) مزدور دی ، په دې اړه د پلټنې تمه نه شي کېدای ، زه تاسو ته په ډاډ ويلای شم چې دا هر څه به همداسې پاته شي .

ما وويل چې مور په خپله هم پوليس يو ، مور بايد په خپله ددغې پېښې پلټنه وکړو ، زه پدې ډېره حيرانه وم چې څنگه کولای شم دوی په دې اړه را وڅوځوم ، خو دوی ټول ډېر بې علاقې ښکارېدل .

زما لپاره بېله دې چې دا موضوع د سياست او دوه مخيتوب پر خوا بوځم ، بله لاره نه وه ، همدا يوا ځنې لاره وه چې د اکرم لپاره مي يو څه کولای شوه .

خو شېبې وروسته مور ولاړ شوو ، د اکرم په زرغون لنډ کروزر کې سپاره شوو ، موټر ته د ختلو پر مهال سرتېرو ته هغه شېبې ور په زړه کېدې چې دوی به اکرم د يوې وظيفې لپاره لېږل ، زموږ تر شا په يوه بل موټر کې د اکرم ملگری او د کابل د جنايي جرمونو د پلټنې افسر او د اکرم يو بل ملگری چې ويل يې زه (ماسټر ډگري) لرم هم وو ، ددغه افسر د دوستۍ په اړه زه يو څه شکمنه وم .

ما مسجد ته پر لارې له ملگرو څخه و پوښتل ، ايا دغه کس په رښتيا زموږ دوست دی ؟ شفيع الله ځواب راکړ ، سارا! دلته هيڅ دوستي نشته ، ته به يې په خپله ووينې ، دلته دوستي ټوله تر قدرت پورې ده چې قدرت و نه لرې هيڅ څوک به دي دوست نه شي .

نور مي څه نه دي په ياد چې مور مسجد ته څه ډول را ورسېدلو ، خو څه چې مي په ياد دي ، هغه دا چې کله مور مسجد ته راغلو ، په مسجد کې هيڅ شی نه و پاته ، دا مي هم نه دي ياد چې مسجد ته د تلو پر مهال مي په مغزو کې کوم طوفان روان و .

د پېښې له ځای څخه د جنايي پېښو رسۍ نه وې تاو شوي ، د همدې ځای لپاره ساتونکي نه وو گمارل شوي ، هيڅ پلټونکي د پېښې له ځای څخه د پېښې د څرنګوالي په خاطر عکسونه او نور ضروري توکي نه وو اخیستي ، نه د ماتو شیانو ټوټې پاته وې او نه هم چا ويني وليدلې ، آن هيڅ شي هم پاته نه و ، يوازي د انګر شاته د وژل شوي ملا طالبانو د زېرخانو له سرونو څخه چې زموږ له قد سره برابري وې ، د ماتو ښښو ټوټې جارو کولې .

دغه کار سرې ته دا ور په زړه کوي چې تر کاسې لاندې ضرور نيم کاسه شته .
 مور لا مسجد ته نه و داخل شوي ، پنځلس متره ليرې په يوه انگرې کې و ، زموږ تر څنګ يو کوچنی غولی و چې ونې پکښې ولاړې وې او خښتې پکښې پرې وې چې يوه لاره د همدې ځای څخه مسجد ته تللې وه ، ما په لوړ اواز وپوښتل چې به چيرې وچاودېد ، د مسجد يوه بدرنگه خدمتکار وويل ، هلته د هغو خښتو و بغل ته چې د مسجد د محراب څخه په بشپړه توګه دباندې و ، د درو فوټو په اندازه دغه ځای خپرن و . ما د مسجد د هغه کار کوونکي څخه وپوښتل چې دغه ځای هم د نور انگرې په شان مخکې کنکرېټ(سېټ) و که نه ؟
 هغه په ځواب کې را ته وويل چې هو ، خو بيا يې کرار راته وويل ، نه دلته د رغونې کار روان و او غټو موټرانو دغه سېټ مات کړ ، ما شفيع الله ته وويل که دې هر څه د دېوال په شا وخوا غولي کې پيدا کړل ، په کڅوره کې يې واچوه ، يوه شېبه وروسته دې ما ته راغی ، يو شی يې د ډايمتر په اندازه راښکاره کړ ، په همدې ډول ډېر شيان شاوخوا تر سترګو کېدل ، ما هغه راواخيستل او د يوه دېوال په چاکونو کې مې کښېښودل ، پلټونکي افسر هم راغی ، زما سره يو ځای شو ، ما ته يې وويل ، ته پوهېږې چې دا به څومره لويه چاودنه وه ؟ دا خامخا ځانمرګې بريد دى ، ما هغه دايره شکه شى راواخيستى او د اوږې په بيک کې مې کښېښود ، ما ويل درځئ چې څو ، موږ بايد پر څلور بجې څاکرېز ته روان شوي واى ، خو دلته يو بل شى هم د شک وړ و ، هغه دا چې راډيو په بار بار ويل ، يو نفر چې نظامي يونيفورم يې په تن و ، اکرم ته ور تپت شو او بيا يې خپل ځان و چاود ، زه هيڅ پدې باور نه وم چې دا دې د يوه داسې کس له خوا تر سره شوې وي او له بله پلوه کله چې ما اکرم وليد مخ يې ثابت او پاک و ، د هغه پر مخ هيڅ شى نه و او نه يې پر مخ څه لګېدلي وو ، زه نه پوهېدم چې په دغه سهار څه پېښ شول ، خو په يوه شي چې پوهېدم هغه دا و چې والي درواغ وويل .

تر چاودنې يو ساعت وروسته ، هغه د مېډيا په وړاندې راښکاره شو او د پېښې په اړه يې پوره معلومات وړاندې کړل ، په داسې حال کې چې هيڅ چارواکى د پېښې ځای ته د پلټنې لپاره نه و ورغلی .

په اصل کې د هغو چارواکو لپاره چې د مېډيا په وړاندې بايد راښکاره شوي واى ، يوه کيسه په لاس وړ کړل شوې وه ، ددې څخه ښکارېدل چې د پر دې تر شا څه روان دي ، کله چې موږ د اکرم تر دفن کولو دوې ورځې وروسته بيرته ښار ته راوگرځيدو ، شفيع الله چې پوره شواهد ورسره وو ، يوازې او ناميده پاته شو .

يوه شپه هغه د دوو نفرو ساتونکو سره راغی چې په هغو کې يې يو د (لنډو) په نوم راوپېژانده ، دا د گردې مخ او گڼو برېټونو خاوند ، د اکرم ساتونکى و ، دوه کاله وړاندې ، کله چې اکرم د شپې له خوا کابل ته سفر کاوه ، موټر يې چېه شو ، لنډو هم په هغه پېښه کې تپي شوى و .
 د هغه څېره بېخي مکسيکويي ته ورته وه ، ما ور څخه و پوښتل ته په پښتو پوهېږې ؟
 نوموړي په هو ځواب راکړ

دی هم په دې پېښه کې ژوبل شوی و ، ده خپلې پایځې پورته کړې او پښې يې را ښکاره کړې چې تر سوځي (کوناتي) کښته پانسماڼ شوی و ، ده وويل ما چاودنه په خپلو سترگو وليده چې هغه بېخي د مخکي پر سر رامنځته شوه.

ما ځني و پوښتل چې ته چيري ولاړ وې؟ دغه مهال ما خپله کتابچه را وايسته او خپله نقشه مې ځني را وکښله ، دا کار مې په تېرو څو اوونيو کې د لارښوونې لپاره لسگونه واره تر سره کړی و .

هغه ته مې وويل دا دېوال دی او دا هم انگر ته د ورننوتلو دروازه ، دا هغه قبر دی او دا هم هغه د خښتو کتار ، اوس ووايه چې ته چيري ولاړ وې؟ لنډو ونکړای شول چې ما ته د نقشي له مخي معلومات راکړي ، بيا مې هغه ودراره ، ښه فرض کړه چې د غالي دغه څنډه د هغه خښتو کتار دی ، ته قوماندان صاحب يې او زه ميرويس يم ، د ميرويس مخ کومي خوا ته و؟ ميرويس يو تن بل ساتونکی و چې په دغه پېښه کې ووژل شو.

لنډو وويل ، بم هغه وخت وچاودېد ، چې کله اکرم په مسجد کې د فاتحي مراسم تر سره کړل او د مسجد له ودانۍ څخه په پوره توگه بهر راووت ، انگر د خښتو په هغه کتار سره پيل کېده ، خو پر ځينو خښتو غالي اوارې شوي وې ، او له پاسه پرې خېمه هم راځورنده شوې وه . اکرم خپل بوتونه د خښتو سره پرې ايښي وو ، کله چې له مسجد څخه را ووت ، لڅي پښې پر غالېو د خښتو پر خوا روان شو او خپلو ساتونکو ته يې اشاره وکړه چې دوه کسان دي زما شا خوندي کړي ، کله چې له مسجد څخه را وته ، لنډو اکرم ته مخامخ د خښتو له کتار سره ولاړ و او ده ته يې کتل ، ده وويل ، ما ميرويس وليد چې اکرم ته يې بوتونه راوړل او د هغه مخي ته يې کېښودل ، دا هغه څه وو چې خلکو ويل ، يوه کس د پوليسو په جامه کې خپل ځان وچوه . ده وويل ، ما اکرم وليد چې خپل راسته بوت يې په پښو کې او چپه پښه يې په هغه بل بوت کې اچول چې راسته لاس يې د بوت د سمولو لپاره ور تيت کړ په همدې وخت کې چاودنه را منځته شوه .

لنډو وويل ، چاودنه د اکرم تر شا رامنځته شوه او دا هغه څه وو چې ما پخپلو سترگو وليدل . له چاودنې څخه وروسته هوا ټوله دود او دورو پر سر اخیستې وه ، زه په غوږو دپ وم او پر سرگل پروت وم .

ما ترې و پوښتل قوماندان صاحب ته بل څوک نيژدې و؟ ده وويل ، هيڅوک ، يوازي يې ساتونکي او دکورنۍ غړي .

دا هغه څه وو چې سر يې سره خوری ، خو بيا هم د پوره ډاډ لپاره موږ په دا سبا هغه مسجد ته ولاړو ، لنډو ويل ، قوماندان صاحب دلته ولاړ و .

ما وپوښتل ، ميرويس چيري ولاړ و؟

ده وويل ، دلته د قوماندان صاحب راسته اړخ ته چې مخ يې شا ته گرځولی و .

د ميرويس مخ په چاودنه کې په پوره توگه له منځه تللی و .

ما وويل ، د اکرم وراره چيري ولاړ و؟ په خاگرېز کي يوه جنازه د ياد شوي هلك هم وه چې په دې پېښه کي وژل شوی و.

زما اوس يادېږي چې په خاگرېز کي پر هغه جفلينه غونډۍ يې ددغه هلك لپاره د دوو قبرونو په منځ کي قبر وکينډی ، د هغه هلك په غاړه کي يوه رښکۍ تاو شوې وه چې په وينو کلکه وه.

يو بل کس چې د اکرم اشپز (پخوونکی) و ، زه يې د دېوال خوا ته کش کړم ، همدا لومړی تن و چې د اکرم جسد ته ور رسېدلی و ، دغه کس د دېوال سره په خوا کي د اکرم څخه د لسو فوتو په اندازه ليري ولاړ و.

اشپز ويل چې اکرم د شا پر تخته پروت و او ما په ډېرې بې وسۍ سره يوې او بلي خوا ته د قوماندان صاحب د بدن په غړو پسي منډي وهلې ، تر څو نور غړي يې پيدا کړم.

ما د قوماندان صاحب په لاس پسي شا و خوا وکتل ، خو پيدا مي نه کړ ، د اکرم چپه لاس او د چپه ورانه د شا خوا يې بېخي ورک شول ، اشپز هغه ځای ماته راوښود ، خو اوس هلته يوازي د پوستکو غورځکي پاته و.

د دې هر څه په ليدلو سره سرې دې ته نه حيران کېدی ، چې د اکرم جسد ولي دومره کوچنی ښکارېدی؟

بم د اکرم چپه طرف ته ايښودل شوی و ، همدا لامل و چې د اکرم چپه طرف ډېر ژوبل شوی و او هغه ساتونکی چې ده ته يې بوتونه راوړل ، د هغه راسته طرف ته ولاړ و او هغه خوا يې څارل.

د اکرم د پښې چپه خوا او د وراره مخ يې چې هغه يې تر دروازې پورې بدرگه کاوه ، له منځه تللي وو.

شايد چاودنه د اکرم تر شا او ددغه هلك مخ ته تر سره شوې وي.

ايا دا امکان لري چې ځانمرگی دي د اکرم او وراره تر منځ ځان ځای کړي؟

ځيني نور شيان هم وو چې بايد ما د هغه په اړه معلومات تر لاسه کړي وای.

يوه امريکايي چارواکي راته وويل: کومه پښه چې ما په روغتون کې وليده ، هغه د يوه کاونډي په باغچه کي پيدا شوې وه ، ده ويل دا خامخا ځانمرگی بريد دی ، داسي اوازې هم وې چې يو سر پر يوه بام هم پيدا شوی و.

زه بير ته روغتون ته ولاړم ، د روغتون ديخچال هغه سپين ږيري ساتونکي مي پيدا کړ ، نوموړي ما ته د ديخچال دروازه خلاصه کړه ، که گورم هغه پښې لا تر اوسه هلته پرته وې چې تر زنگانه لاندي غوڅي شوي وې ، د پښو له غوڅو شوو ځايونو سره پلې او رگونه هم د تېرو سپيانو په شان راوتلي وو ، خو پښو پر بل هيڅ ځای زخم نه درلود ، داسي هيڅ نښې نښانې نه تر سترگو کېدلې چې هغوی دي په هوا شوي وي او بيا دي په يوه باغچه کي را شوه شوی وي ، ده زياته کړه ، هغه ورځ دومره بده وه چې بشپړه ورځ د يوه لمانځه ادا کولو ته هم خلاص نه شوم ، خو داسي هيڅ سر مي پيدا نکړ چې دتنې څخه دي بېل شوی وي او ما ته دي يې راوړی وي.

په راتلونکو ورځو کې مي د درو نورو عيني شاهدانو څخه د پېښې په اړه پوښتني وکړې ، خو د هغوی ټولو نظرونه سره ورته وو .

د ارغنداب اوسېدونکي ، يوه سپين ږيري سړي راته وويل ، ما په خپلو سترگو وليدل چې چاودنه تر غالی لاندې رامنځته شوه ، هغه زياته کره ، ما اکرم وليد چې يو بوت يې په پښو کې و او هغه بل يې په پښو کاوه چې تر شا يې تر غالی لاندې يوه لويه لمبه پورته شوه .

يو بل ځوان ساتونکی چې تر اوسه لا د چاودني له کبله نکونښې او کون شوی هم و ، خپل پتو يې پر مخکې هوار کړ ، تر څو موږ ته وښيي چې غالی څنگه پورته شوه او څه ډول چاودنه رامنځته شوه .

دغه هلك او لنډو دواړه څنگ تر څنگ له خښتو سره ولاړ وو چې چاودنه رامنځته شوه او دوی دواړه هم ژوبل شول .

ميرويس اکرم ته د بوتونو تر ايښودلو وروسته د اکرم تر څنگ و او دوو نورو ساتونکو د اکرم د شا لوری ساته ، چې دوی درې سره ووژل شول .

ساتونکو په ډېره بڼه توکه خپله دنده تر سره کړل ، د اکرم چاپېره يې بڼه امنيتي قهرېند تاو کړی و چې هيڅ نابنده کس هغه ته نه شواي ورنيزدې کېدلای ، خو دا ځانمرگی برید نه و ، يوازي زه او شفيق الله د معلوماتو په راتولولو بوخت و بل هېچا دا کار نه کاوه .

د افغان پلازمېني امنيه قوماندان ووژل شو ، نه ځايي پوليسو ، نه د کورنيو چارو د وزارت له خوا څخه را لېږل شوي پلاوي ، نه کوم امريکايي چارواکي ، نه کوم ژورناليست ، نه د کومي سيمه ييزي راډيو خبريال ، نه کوم بهرني ژورناليست او نه هم په خپله قيوم کرزي بېله کارلوتاگال څخه د عيني شاهدانو سره مرکې وکړې ، کارلوتاگال چې د نيويارک ټايمز خبرياله ده ، هغې د اکرم په اړه يو راپور چمتو کړی و چې په هغه کې يې د رسمي چارواکو نظر هم را اخيستی و .

د چاودني ځای بيا د څو ساعتونو په جريان کې پاک شوی و چې نور د پلټني لپاره هيڅ گټه نه شواي ترې اخيستل کېدای او هغه دوې پښې لا تر اوسه په روغتون کې پاته وې .

يو بل شی چې زه يې ډيره ځورولم ، هغه دا چې کله د اکرم ورور په هغه شپه د خاکرېز څخه راغی ، نو والي گل اغا شېرزی او له کابل څخه راغلی د پلټني پلاوی يې ليدلو ته راغلل . شېرزي د شپې تر نيمايي پورې د اکرم له ورور سره پاته شو .

شېرزي د اکرم ورور ته ويل چې ته بايد ددغه ځانمرگی برید په اړه ډېرې پوښتني ونکړې ، هر څنگه چې وي زه به هغوی در پيدا کړم او تاسو ته به يې در سپارم ، دا زما ستا سره وعده ده ، نوموړي زياته کره ، زه معلومات لرم چې دغه پلان څلورو طالبانو طرحه کړی دی او هغوی اوس په هلمند کې دي چې ډېر ژر به هغوی تاسو ته لاس تړلي په لاس در کړم ، مگر دا مه وايه چې دا ځانمرگی برید نه و .

د اکرم ورور وويل: هغه لومړی ويل چې دا يو عرب و ، اوس بيا وايي چې دا کار په هلمند کې څلورو طالبانو تر سره کړی دی ، ده پر ما باندي د کوچني خيال کړی دی .

ما ته د (آی سي آر سي) د کار کوونکي (ريکارډو) مړينه راياده شوه ، چي د اروزگان پر سرک ووژل شو ، شېرزي په هغه پېښه کي زموږ په سترگو کي خاوري واچولې ، همدا دی و چي طالبان يې د پاکستان تر سرحد دې خوا ته راپرېښودل .
د شېرزي رول په کندهار کي دا و چي (آی ايس آی) ته په ياده شوې سيمه کي د کار زمينه برابره کړې او څه چي هغوی تر سره کړي دي بايد پر هغه لمن وغوروي .
دا چي دلته شېرزي د هرڅه د پټولو هڅه کوله ، ددې څخه روښانه ښکاري چي دا کار د پاکستان له خوا تر سره شوی دی ، البته دا يو تريخ حقيقت هم دی .

تير ايستل (جون ۲۰۰۵)

په کابل کې د ضابط اکرم يادگاري مراسم د قيوم کرزي له کور سره په يو لوی مسجد کې تر سره کېدل.

د الکوزو نيمه قبيله کابل ته رسېدلې وه. ما هم هوډ وکړ چې له دوی سره يو ځای شم. ددې تر څنګ په کابل کې ځينې خلک هم وو چې ما بايد د پيښې له حقيقت څخه خبر کړي وای، چې په هغوی کې د امريکا د سفارت چارواکي، د کورنيو چارو وزير علي احمد جلالی او ولسمشر کرزی شامل وو.

((قوماندان صاحب ما سياست پرېښود))

ما دا هلې ځلې ددې لپاره نه کولې چې اکرم زما دوست و، بلکې هدف مې دا و چې دغې روانې پالیسۍ ته صحيح لوری وټاکم. که چېرې اکرم په ځانمرګي بريد کې خپل ژوند له لاسه ورکړی وي، نو دا خو بيا د اسامه د ترهګرو د جنګي تاکتيک يو نوی ډول و چې دغو ترهګرو تر همدې ګرۍ وسله واله مبارزه کوله او د همدې خطر د له منځه وړلو لپاره له نظامي ځواک څخه د ګټې اخيستلو اجازه ورکړل شوه.

خو که چېرې بيا دا يو ريموت کنټرول بم وي چې په دغه محفوظ مسجد کې ځای پر ځای شوی و، نو دا بيا بېله خبره ده چې بايد وويل شي چې ددې تر شا ځايي کسانو هم لاس درلود. هغه څوک چې امريکايانو او ولسمشر کرزي دلته په واک کې ساتلي وو هغه ددې پيښې مسئول و. دا دهغې پالیسۍ پایله وه چې ما او اکرم يې له تېرو دريو کلونو راهيسې په وړاندې مقابله کوله. که چېرې ما ويلي وای چې دا د پاکستان کار دی نو د امريکا نيت به د پاکستان په وړاندې چې زموږ يو نژدې متحد دی بدلون موندلی وای ځکه چې پاکستان په افغانستان کې د هر هغه شي په وړاندې مقاومت کاو چې موږ به يې د سمولو کونښن کاو، خوفکر مې وکړ چې همداسې يې پرېرېده چې بېله هغه به هم د پاکستان د دښمنۍ کتو ډېر ژر زموږ په لمن کې ماته شي او که چېرې دا د پاکستان کار وي نو ولسمشر کرزی بايد دا د پاکستان جاسوس ډېر ژر د ولايت له چوکۍ څخه لرې کړي.

وضع ډېره خرابه وه، دا ډېره اړينه وه چې دغه حالت پر سم لوري ور تېل وهل شوی وای. د کورنيو چارو وزير جلالی موافقه وکړه چې همدا اوس دستي در سره وينم. جلالی ډېر خواشینی و، نوموړی تر همدې پيښې وروسته لس کاله زور ښکارېده. دا يوازې جلالی و چې ددغې سترې ضايعې په اهميت پوهېده، خو اوس اوبه د ورځه تيرې وې او نوموړی د پان او پړانک تر منځ و. جلالی له دې امله هم پښېماني کوله چې ولې مخکې نه پوهېده.

ما وويل: بس سمه ده او هغه دوسيه مې ور وسپارله چې زما او شفيع الله په زيار ترتيب شوې وه. ما زياته کره چې دا ځانمرگی برید نه و، خو جلالي زما خبرې پرې کرې وپې ويل نه، نه، نه دا ځانمرگی برید وو. د پوليسو پلاوی چې ما هلته ليرلی و هغه او د (ایف . بي . آی) په شمول ټول په دې باور دي چې دا یو ځانمرگی برید و. په ډېرو دلیل ویلو سره مې ابله د هغه غوږونه یو څه خلاص کړل. په نوموړي مې د دوسپې لوستل ومنل.

زما راتلونکی تم ځای د امریکا سفارت و، خو د ډېر وخت لریوالي له امله مې هلته هیڅوک نه پېژندل. زه هلته د سیاسي چارو له یو افسر سره په لیدلو وتوانېدم خو هغه له ځان سره د (ایف بي آی) دوه ایجنټان هم راوستل. ما د دوی مخ ته نقشه و غوړوله او څه چې مې په زړه کې و ورته مې وویل، خو دوی په ډېره نرمه توګه د دغې قضیې سره چلن کاو. په هغوی کې مشر ایجنټ وویل: زموږ رول په افغانستان کې حمایتي دی. موږ په کندهار کې یو ټیم لرو، هغوی له افغاني څېړونکو سره د مرستې لپاره چمتووالی ښودلی و خو زه چې څه ویل غواړم هغه دا چې په دغه پېښه کې کوم امریکایی نه و وژل شوی نو له همدې کبله نه شو کولای چې له ځانه کوم نوښت ونیو نو هیله ده چې پوه شوې به یې.

ما وویل: زه هم د همدې پوهاوي لپاره دلته راغلې یم، خو که په دې پېښه کې کوم امریکایی وژل شوی وي نو بیا؟

په دغه پېښه کې یوه امریکایی طبعه هم خپل ژوند له لاسه ورکړی و. د اکرم یو اخیښی چې له الباني نیویارک څخه راغلی و، د اکرم د وراره تر څنګ ولاړ و چې پېښه رامنځ ته شوه، هغه یو افغاني الاصله امریکایی و چې په دغه پېښه کې له منځه ولاړ. ما د نوموړي زوی د کندهار په هوايي اډه کې د (ایف بي آی) ایجنټانو ته ورمعرفي کړ، خو امریکایی چارواکو پر دغه خبرې غوږ هم ونه کړاو. د کندهار په هوايي اډه کې د (ایف بي آی) ایجنټانو هم له ځانه کوم خوځښت ونه ښود. ددوی راشه درشه خورا ښه وه خو وروسته و پوهېدم چې دوی هم دا پېښه یو ځانمرگی برید گڼي. دوی ویل: تاسو پوهیږئ چې اوس موږ کوم جسد ته لاسرسی نه لرو اود جسد له ارزښایي څخه پرته دې ته یوه ریښتوني پلټنه نه شو ویلای. جسد مو پیدا نکړای شواي، پېښه مو ونه لیدله، تر چاودنې دوه ورځې وروسته موږ د پېښې ځای ته لاړو، د چاودنې ځای مو وکینده خو اوس کار تر کار تېر و.

زه، افسراو ایجنټان پر یوه مېز ناست وو چې له پاسه یې د گرمۍ د مخنیوي لپاره د تختو چت درلود او له بله پلوه دا ځای دشخصي مجلس لپاره تر ټولو خوندي ځای و. موږ نه شواي کولای په دې اړه له بل چا سره خبرې وکړو تر څو ښار ته تللي نه یو. په مجلس کې مو په بندلونو هغه تصویرونه ولېدل چې تر چاودنې وروسته اخیستل شوي وو. په تصویرونو کې د دوی تر نظر ډیرې داسې نښې نښانې راتلې چې له ځانمرګي برید سره یې سر خور. د بېلګې په توګه ټولې پښې پر سوجي (کوناتو) غوڅې شوې وې که چېرې دا ځانمرګي برید وای او برید کوونکي پر ملا یا سینه کېرند تړلی وای نو ټول اندامونه به پر بندونو غوڅ شوي وای ځکه چې بندونه د پرېکېدو لپاره تر ټولو نازک ځایونه دي.

سوجي ، ما سمدستي مداخله وکړه او د هغه ایجنټ خبرې مې غوڅې کړې ، نه داسې نه ده! دا صحیح پېښې نه دي. ما وویل: معذرت غواړم ما تېره اوونۍ هغوی په روغتون کې وکتلې هغوی ټولې تر زنگنو کښته غوڅې شوې وې. زه خپل زنگانه ته ورته شو او بیا مې هغه عکس وروښود کوم چې مور ته پر سوجي پرې شوی ښکارېده خو په حقیقت کې هغه تر زنگنو کښته و. ما وویل: تاسو یې اوس زما له زنگانه سره مقایسه کړئ، هغه څه چې مور ته تر زنگنو لور ښکاري په حقیقت کې تر زنگنو کښته دي. ما کولای شواى چې په روغتون کې د هغوی عکسونه هم واخلم. یو بل ایجنټ وویل: ایا هغه پېښې پاکې وې که داغ شوې وې او یا یې غوښې د ساتول په شان پرې شوې وې؟

ما هغوی ته تشریح کړه چې ټول رگونه او پلي د پېښې د پای په حصه کې د وېښتانو اویا تیرو نېښونو په شان راوتلي وو. یوه ایجنټ وویل ، داسې ښکاري لکه داچې کلیمورماین وي (Claymore mine) خو کله چې ما د نورو هیوادونو له امنیتي چارواکو څخه د کلیمور تعریف و پوښته هغوی راته وویل چې کلیمور هغه ماین ته وايي چې په مخکې کی بنځ شي او د چاودلو په وخت کې جمپ ووهي او وروسته وچوي.

ددغو باتجربه افسرانو خبرې زما د هغې ادعا لپاره چې دا ځانګړې برید نه و یو ښه ثبوت و. په دوی کې یوه افسر زیاته کړه چې زما یو استرالیایي ملګری یو ډول ماینونه جوړوي چې د جمپینګ جیني (Jumping Jennie) په نامه یادېږي. کله چې هغه ته فشار ورکړل شي نو هغه تر سینې یا نامه پورې جمپ ووهي او بیا چوي. زه دانه وایم چې دابه همدا ماین وي خو د (لنډو) د پېښې ټپونو ته په کتلو سره ، ناشونې هم نه بریښي.

د فرانسې د ځانګړو ځواکونو یوه افسر د ماینم پر ډوډۍ هغه وخت چې د امریکا د ملکي چارو ټیم له کندهار څخه د امریکا پر لور ته راته وویل چې ماینونه ارتجاعی خاصیت لري ، سړی کولای شي چې هغه په ډېره اسانۍ سره له ریموت کنټرول سره عیار کړي.

تر پېښې څواوونۍ وروسته مې یو ماینم د (ایف بی آی) د اېجنټانو لپاره د اکرم بادیکارد ، د ارغنداب څخه یو کس او (لنډو) د مرکې لپاره راوستل. اېجنټانو خورا زیار وکښ ، له هر شاهد سره یې جلا جلا ولېدل ، پوره معلومات یې ځینې تر لاسه کړل. تر څېړنو وروسته ما په دوی کې له یوه ځیرک افسر څخه وپوښتل چې ددې پېښې په اړه څه فکر کوي؟

نوموړي یوه ژوره سا وایستله او ویې ویل: تاسو پوهیږئ دلته ستونزه ذهنیت دی او دا داسې ستونزه ده چې تل مور ورسره مخ یو. دلته د (ایف بی آی) اېجنټان په افغانستان کې نه اوسي ، بلکې په یوه امریکایي ټولنه کې چې هغه په افغانستان کې د امریکا د متحدو ایالتونو ادې دي اوسېږي. په دې ټولنه کې جنګي ذهنیت حاکم دی ، نه د جنايې جرمونو د پلټنو ذهنیت. دلته اکثره وخت مشکل دا وي چې سړی نه پوهیږي چې دا کار به چا کړی وي او هغوی باید د عدالت منګولو ته وسپارل شي. اوس دلته داسې یو ذهنیت حاکم و چې دا کار دښمن وکړ او مور یې باید ووژنو. هر کله چې داسې یو ذهنیت حاکم وي نو زه هم نه پوهېږم چې حقیقت به څه وي.

ما وويل: خو يو شی بايد له ياده ونه باسو چې دلته يو ذهنيت داسې هم حاکم دی چې دلته پاکستان په ډېره بې شرمانه توگه لاسوهنه کوي.

داسې چې له يوې خوا پاکستان په زرگونو طالبان منظموي ، تربيه کوي ، مجهزوي او بيا يې افغانستان ته د وړانکارو عملياتو لپاره را استوي او له بلې خوا د القاعدې غړي نيسي او امريکا ته يې په لاس ورکوي. د پاکستان دا ذهنيت چې افغانستان به د اور په لمبو کې وسوځوي ډېر غلط دی ، بلکې په دې اور کې به د افغانستان تر څنګ پاکستان هم وسوځي.

په دې پېښه کې ولايتي رشوت خورو چارواکو هم لاس درلود. دا والي و چې د ځانمرګي بريد اواز يې خبره کړه. ما وويل: زما لپاره دا مهمه نه ده چې څوک په دغه پېښه کې ووژل شو خو دا ثبوت بايد وړاندې شي چې دا ځانمرګی بريد و او که نه؟

د جون په مياشت کې مور د ملګي چارو په دفتر کې غونډه لرله ، د ستيت ډيپارټمنټ يوه با تجربه استازي چې اوس تازه افغانستان ته راغلی و راته وويل چې له دغې پېښې سره ځانمرګی هېڅ تړاو نه لري خو که چيرې دا ريښتيا ځانمرګی بريد وي ، نو دا خو بيا ډېره د تشويش وړ خبره ده. زه په دغه غونډه کې پته خوله ناسته وم. نوموړي خپله چوکۍ شاته کړه او وپي ويل: تاسو وګورئ چې په چينيا کې ځانمرګي بريدونه ډېر عام دي ، زموږ د معلوماتو له مخې چې چينيايان هم د ائتلافي ځواکونو پر ضد د ګرديز په شاوخوا کې عمليات تر سره کوي. جنوب ته د دوی راتګ به د دوی د تاکتيک د تغير لومړۍ نمونه وي. که ريښتيا هم دوی دلته راغلي وي ، نو دا بيا زما لپاره ډېره د اندېښنې وړ خبره ده.

خو که په کندهار کې هر څومره حقايق راغونډ کړې بيا به هم حالت ته بدلون ور نکرای شي. سپړی به د ولسمشر کرزي او متحده ايالتونو د هغه غلط تصميم په وړاندې څه وکړي چې دا تېر درې کاله يې تعقيب کړی دی. زما لپاره خو نور څه پاتې نه دي.

زما دريمه لويه کتنه له ولسمشر کرزي سره وه ، له نوموړي څخه مې وپوښتل چې که مو خوښه وي چې يوازې مجلس سره وکړو. ددې خبرې په اورېدلو سره د ولسمشر دفتر دوه تنه مامورين ولاړ شول او دفتر يې خوشې کړ. کله چې هغو کسانو دفتر پرېښود ، کرزي وويل: زه ستا ليدلو ته سترګې په لار وم. د ولسمشر اواز له ډېرې حيراني څخه رېږدېده. ده زياته کړه: ما ستا ليکنه په نيويارک ټايمز کې ولوستله ډېره مې خوښه شوه. ما ځواب ورکړ: دا زما لپاره ډېر خوښۍ ځای دی چې تاسو زما ليکنې خوښوئ.

زما هغه ليکنه په افغانستان کې د امريکا ضد مظاهرو په اړه وه.

ما په هغه ليکنه کې ليکلي وو چې دغه مظاهره له دې کبله نه وې چې امريکايانو د سپيڅلي قران سپکاوی کړی دی ، بلکې دا د افغانستان د ګاونډيانو کار دی چې نه غواړي د کابل او واشنگټن ترمنځ دې ستراتيژيکه همکاري ټينګه شي.

کرزي وويل: زه د مظاهرو په وخت کې په واشنگټن کې وم ، همدا ستا خبرې مې ټولې ولسمشر بوش ته وکړې چې په دا سبا مې ستا ليکنه په نيويارک ټايمز کې ولېدله. هغه ډېره ښه

لیکنه وه ، زه هم په دې اړه ستا تائید کوم او په ریښتیا زموږ لپاره یې ډیرې گټې لرلې. کرزي زیاته کړه: کوم څه چې تا د ضابط اکرم په اړه لیکلي وو هغه مې هم ولوستل. دا یو شخصي برېښنا لیک و چې ما خپلو نژدې ملگرو ته لیرلی و. له کله نه چې زه د ((این پي آر)) لخوا افغانستان ته راغلم ، ما به داسې برېښنالیکونه په هرو څو میاشتو کې د نویو شیانو په اړه خپلو نژدې ملگرو ته لیکل ، دا برېښنالیک مې هم هغه وخت ولیکه چې زه د خاکرېزوال له هدیرې څخه راستنه شوم. زه په دې ډېره حیرانه وم چې دا برېښنالیک تر کرزي پورې چا ور رسولی و.

ما ولسمشر ته وویل چې تاسو یو ډېر ښه ملگری له لاسه ورکړ. ده زیاته کړه: زه پوهېږم ، مور له ډېروخت راهیسې خواره ملگری وو. ما وویل: زما مطلب دانه و چې هغه ستاسو یو شخصي دوست و ، بلکې دا ستاسو ، ستاسو د ادارې او هیواد لپاره لویه ضایعه او ضربه وه. ولسمشر وویل: ډېر داسې شیان شته چې تراوسه یې زه نه یم قانع کړی او غواړم چې پرې پوه شم. ما وویل: ددغې چاودنې په اړه تر اوسه هیڅ څېړنې نه دي تر سره شوي. ما ځینې معلومات راغونډ کړي دي او اوس غواړم له تاسو سره یې شریک کړم. کرزي وویل: په اورېدلو به یې ډېر خوښ شم. ما د کرزي مخې ته خپله نقشه وغورله او ومې ویل: دا سړک چارسود ته ځي او دا بل خامه سړک د مسجد تر څنګ دی. کرزي د کندهار دې ټول ځایونه ورته معلوم وو. وروسته مې خپلو راغونډو شویو معلوماتو ته رجوع وکړه. ما یوه پاڼه د ولسمشر مخ ته کېښوده او بیا مې د تشریح لپاره دده اوږو ته اشاره وکړه. ما وویل: تاسو وینئ کله چې بم چودلی ، دا کسان چېرې ولاړ دي. زه په دې ډاډه یم چې داد پاکستان کارو. کرزي وویل بالکل همداسې ده.

ولسمشر وویل: موږ ټول کندهاریان یو ، زموږ ترمنځ ډېره ښه دوستي شته خوزه فکر نه کوم چې دا کار دې گل اغا شېرزي کړی وي ، زه هغه ډېر ښه پېژنم. شېرزي ددې کارو نه دی او نه هغه دومره چالاکه دی. ما وویل: سمه ده شېرزي به خپله نه وي کړی ، بلکې دده تر سیوري لاندې کسانو دا کار تر سره کړی دی. دده تر سیوري لاندې پاکستان په کندهار کې عملیات کوي. همدا د ده رول او دنده ده.

کرزي: وویل په دې زه هم درسره موافق یم.

ما وویل چې داسې ده نو بیا ددغو خلکو مخه ونیسئ. دا تاسو یاست چې دغو کسانو ته مو دډاډول کارونو د ترسره کولو لپاره وخت ورکړی دی. تاسو فکر کوئ چې دښمن به رانیسئ خو دوستان مو له لاسه ورکړل ، تاسو به هېڅکله په دې بریالي نه شئ چې دښمن خپل کړئ. که تاسو دوی ته هر څومره وخت ورکړئ هغوی به بدل نه شي خو له بله پلوه تاسو خپل ملگری له لاسه ورکوئ. اوس تاسو هغې وروستۍ مرحلې ته رسېدلې یاست چې که په دې اړه څه ونکړئ نو خلک به ستاسو په مقابل کې راپورته شي ، خو لطفا نور په دغو غلو لوبې کول بس کړئ.

ولسمشر وویل: ته صحي یې او ژمنه یې وکړه چې ددغو کارونو مخه به نیسي. ما نوموړي ته په کندهار کې د پنځو تنو نومونه ورکړل ، نوموړي په یادو شوو کسانو کې یې له یوه څخه د نورو د لرې کولو وعده هم وکړه.

موضوع په بل لوري لاره ، هغه دا چې کرزي غوښتل پوه شي چې ايا اسمعيل خان د کورنيو چارو د وزارت لپاره ور دی که نه ؟ ځکه چې جلالي هوډ کړی و ، وزارت پرېږدي . ما وويل : اسمعيل خان ! دا توپکسالار ؟

ما ساه ونيوله . کرزي وويل ، ته فکر کوې چې ما تراوسه په دې اړه فکر نه دی کړی ؟
ما وويل ، ستا دغه خبره ماته يو الهام راکوي او هغه دا چې د اکرم مړينې ته څومره لوی حساب شوی و . د اکرم وژنه يوازې انتقام نه و ، بلکې دا د پاکستان يو ډېرماهراڼه پلان و چې تر سره يې کړ . اکرم د افغانستان د کورنيو چارو د وزارت لپاره يو ډېر ښه کانديد و خو آی ايس آی هغه وواژه .

ما ته هغه صحنه را په زړه شوه چې د اکرم پر هديره د مزارشريف ازبکو په سلکيو ژړل او په هديره کې يې په پارسي ژبه اورده وينا واوروله .

اکرم يواځنی کس و چې هيواد به يې سره متحد کړی وای . اکرم د ملي وحدت په تامين کې حتی تر کرزي لا وړاندې و ، ځکه چې کرزي ونکړای شوای ، پښتانه له نورو قومونو سره يو ځای کړي خو اکرم داسې ډېر کارونه تر سره کړل . نوموړي يوازې په خبرو د خلکو زړونه نه وو خپل کړي ، بلکې هغه په ريښتيا سره خلکو ته خدمت کاو . نوموړي ددې کار لپاره د ښه اغېزمنتوب تر څنګ ښه تحليل او همدردي هم لرله .

په دې کې هيڅ شک نه و ، چې نوموړی دې د افغانستان راتلونکی ولسمشر شوی وای . که چېرې ده د ولسمشرۍ د ټولټاکنو لپاره ځان کانديد کړي وای نو د مزار شريف او کندهار ټولو خلکو به ده ته رایې ورکړي وای ، څوکه چېرې په کابل کې تر يوه کاله پورې پاته شوی وای ، نو د کابل ټولې رایې به هم دده په حق کې وای .

ټولټاکنې رانژدې وې خو نوموړی يوازې ۴۶ کلن و . په پاکستان کې ځانمرګي زموږ انتظار کوي او په مور پسي به راځي . خو دغې چاودنې په ډېر حساس وخت کې د افغانستان د بنسټ يوه ډېره له منځه يوره .

په هر حال ، زه له دغې غونډې څخه په دې هيله راووتم چې اوس به نو کرزی يو څه پوه شوی وي . د اکرم مړينه به ورته يوه لويه ضايعه ښکاره شوې وي او پرهغې پالیسي به له سره کتنه وکړي چې دده له خوا د څو کلونو راهيسې پر مخ وړل کېږي او د حل يوه لاره به ورته پيدا کړي .
کله چې زه د شاهي باغ تر څنګ د اکرم له قرارگاه سره تېرېدم نو څو شیان مې نور راپه زړه شول چې بايد ولسمشر ته مې ويلي وای .

ما ولسمشر ته يو ليک ولېکه خو دا په دا تېر يوه کال کې نوموړي ته زما لومړی ليک و .

د ليک متن په لاندې ډول و .

ښاغلی ولسمشر :

له ما سره د اکرم د وژنې په اړه پرلپسې تصويرونه دي ...

چې په هغو کې شپږ يې خورا دقيق دي .

ما له کرزي څخه و غوښتل چې له دغې موضوع څخه باید د یوې موقع په توګه استفاده وشي.

دا ستاسو لپاره د اکرم وروستی تحفه ده.

تاسو له دغې موقع څخه ګټه پورته کړئ او خپله هغه پالیسي چې له ډېر وخت راهیسې له خنډ سره مخامخ وه اوس پر مخ بوځئ او له دغې پېښې څخه د وسلې په توګه استفاده وکړئ. لکه څنګه چې تر یوولسم سپتمبر وروسته کرزي په متحده ایالتونو کې له ځانه لوی نوښتونه ښودلي وو، نو د اکرم په مړینې کې یې هم باید همدا سې کړي وای. ددغې مړینې د ارزښت کچه یې په ډاګه کړې وای او په دې اړه یې ځانګړې کارونه تر سره کړي وای. ما کرزي ته ولیکل چې نور په دغو جنایتکارانو پر ولس په رسې توګه لوبې مه کوئ او تر څنګ یې د بهرنیو هیوادونو ایجنټانو ته په افغانستان کې پناځایونه مه جوړوئ. ما ورته ولیکل: د اکرم په وژنه کې د پاکستان تورنول ښه کار دی، خو کومه اغېزه به ونه لري.

ښاغلی ولسمشر! تاسو باید خپل ځان پخپله ملامت کړئ، ځکه چې دا تاسو یاست چې د پاکستان ایجنټ مو په کندهار کې په واک کې ساتلی دی، په همدې سره مو د پاکستان ټول کارونه اسانه کړي دي.

په لیک کې بله مسئله د متحده ایالتونو وه:

ما له ولسمشر څخه هیله وکړه چې له متحدو ایالتونو سره مرسته وکړي تر څو هغوی د پاکستان په وړاندې یوه نوې پالیسي رامنځته کړي.

امریکایي چارواکي فکر کوي چې هره بله تګلاره به کومه اغېزه ونه لري. دوی فکر کوي چې د تورو پکړیو خلک همېشه ټوپک په لاس او پر ماشه یې ګوته ایښي وي او واشنگتن ددغې چارې د حل په لاره کې بېخي نا توانه ښکاري. زه فکر کوم چې ستاسو مشورې به د پاکستان په وړاندې د امریکا په پالیسي کې یو لوی بدلون راولي او یو سم لوری به ورته وټاکي.

ما نوموړي ته ور په زړه کړل: کومه د پالیسي مسوده چې تاسو تیاره کړې وه چې په هغې کې خطرونه او د هغوی د حل لارې په ګوته شوې دي، ډېره ښه او په زړه پورې ده. خو که تاسو په دې اړه زما مرستې ته اړتیا لرئ، زه هر وخت تیاره یم چې له تاسو سره مرسته وکړم.

ما دوه ورځې وروسته دا لیک د کرزي رئیس ارکان ته وسپاره. همدا وخت کرزي ناروغ و، هغه له ما سره نه شواي کتلاي، خو دده رئیس ارکان په ډېر ټینګار سره وویل چې زه به دا لیک د ولسمشر پر مېز کېښودم او نوموړي ته به یې کندهار ته تر تګ وړاندې لوستل ور په زړه کړم، خو تر اوسه لا له هغو مستو څخه کوم کوچ نه دي راوتلي.

په کابل کې سرتېبه چارواکو ددې باوجود چې ما او شفیع الله ددوی مغزونه ددغې چاودنې په اړه ور پرېمېنځل بیا به هم دوی ویل چې دا یو ځانمرګی برید و. وروسته و پوهېدم چې حقیقت کوم ارزښت نه لري، که هر څه شواهد راغونډ شي بیا به هم د دوی په قانع کولو ونه توانېږم.

کل اغا د دويم ځل لپاره له کندهار څخه لرې شو ، خو دا ځل ننګرهار ته واستول شو. دغه ولايت هم د کندهار په شان د پاکستان پر پوله پروت دی او يوه لويه ترانزيتي لاره ځنې تيرېږي. ددې ولايت مرکز جلال اباد نومېږي ، چې تر اوسه خورا ډېر ستراتيژيک اهميت لري.

يوه ورځ ما او ولسمشر کرزي د سهار د ناري پر وخت مجلس درلود ، کرزي راته وويل: زه به ډېر ژر ددې ستراتيژۍ په اړه اقدام وکړم. دا ډېره د شرم خبره ده چې ما به خلکو ته ويل چې کرزي او شېرزی سره مخالفان دي ، زما ددې خبرو باوجود بيا هم دا درې نيم کاله تير شول خو کرزي د شېرزی په اړه هيڅ هم ونکړل.

په دغه سهار چې زموږ مخ ته د سهار د ناري لپاره مړيا ، ډوډۍ او د نارنجو جوس پروت و ، کرزي ته مې د هغو کسانو ليست ورکړ چې نوموړي په کندهار کې په ډېره اسانۍ سره له واکه لرې کولای شوای. همداسې يو ليست مې دوه کاله وړاندې د کورنيو چارو وزير جلالي ته هم ور لېږلی و. درې اوونۍ وروسته چې ما او کرزي سره وليدل نوموړي راسره دا ژمنه وکړه چې د هغو خلکو پر ضد به خامخا اقدام کوي ، چا چې ضابط اکرم وژلی او يايې د نوموړي وژنې ته زمينه برابره کړې ده.

ما ولسمشر ته وويل چې تاسو خو زما سره وعده وکړه او مو وويل چې بې له يوه کس څخه نور ټول کسان به په کندهار کې له واکه لرې کوم ، خو دوی لا تراوسه د واک پر گدۍ ناست دي. کرزي د پخوا په شان زما د ليست په مقابل کې غبرگون وښود ، خو دا پلا زما له سخت متقابل ځواب سره مخامخ شو.

ښاغلی ولسمشر! ته پوهېږې چې ډېر کندهاريان فکر کوي چې تاسو د افغانستان پر ضد له پاکستان سره ملګري یاست.

ايا تاسو په دې اړه څه اوريدلي دي که نه؟

تر دې وروسته نو موری ولاړ سو ، خپل رئیس ارکان ته يې څه وويل او بېرته راغی.

کرزي وويل: ښه خلک له ما څخه څه غواړي چې ويې کړم؟

خلک له تا څخه عمل غواړي ، ددغو خلکو په وړاندې جدي ګامونه پورته کړه ، يوازې په خبرو څه نه کېږي ، اوس د عمل وخت رارسېدلی دی.

ولسمشر سمدستي موضوع بدله کړه ، د پاکستان پر وړاندې يې د امريکا د پالیسۍ خبره رامنځته کړه.

کرزي ما ته د مصنوعي سپوږمۍ له لارې اخيستل شوي عکسونه راښکاره کړل او غوښتل يې چې له همدې لارې امريکا ته وښيي چې پاکستان پر کومه خوا روان دی او تر څنګ يې د مېډيا کمپاين پر لاره واچوي.

مشکل بل ځای و ، د کرزي نه و. تر دې وروسته نوموړی ولاړ سو د خدای په امانې لپاره يې لاس را اوږد کړ.

تاسو څه فکر کوئ چې ايا ولسمشر کرزي به زما خبرې اوريدلي وي که نه؟

د ده تر تګ وروسته زه د رئیس ارکان په دفتر کې شله غونډې پاتې شوم.

کله چې کرزی تلو ، حلق يې وچ و ، ويل يې تاسو ډيرې توندي خبرې کوئ. دوه ورځې تيرې شوې ، زما هدف کرزي ته ددغو معلوماتو له ورکولو څخه دا و چې په همدې اړه د کرزي غوږونه خلاص کړم.

زما په مغزو کې يو انقلاب راغلی و او ويل مې چې زما د هغو دريو کلونو ټولې خواری په اوبو لاهو شوې. له کرزي سره د غونډې پرمهال ، زما په مغزو کې راوگرځېده چې اکرم خپل مرگ خپل ولس ته د يوه سوغات په توگه پريښود ، چې بايد گټه ترې واخيستل شي. ما فکر کاو چې د حقيقت رابرسېره کول به کومه نتيجه ورکړي خو زه پرغلطه وم. همدا څو اوونۍ پر ما په خورا مندو ترو تيرې شوې. د اکرم وراره شفيع الله د کندهار د امنیې قوماندانۍ د مرستيال په توگه ټاکل شوی و. په اکرم کې چې ما د راتلونکي افغانستان کومې هيلې ليدلې وې هغه هم له منځه ولاړې.

ما چې هر څه فکر وکړ بېله دې چې دا وطن پرېږدم ، بله چاره مې پيدا نکړای شوه. دلته زما په وړاندې ډېر درانه کارونه وو ، چې بايد تر سره کړي مې وای خو له بله پلوه دا هغه ځای و چې ما يې کچې زياته مينه ورسره لرله.

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**